

Prezes Rady Ministrów

Donald Tusk

Warszawa, dnia /elektroniczny znacznik czasu/

RM-0610-188-25
UD168

Pan Szymon HOŁOWNIA
Marszałek Sejmu

Szanowny Panie Marszałku,

na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przedstawiam Sejmowi
projekt ustawy o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami.
Do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został
upoważniony Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Z poważaniem
Donald Tusk
/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

Do wiadomości:
wnioskodawca

U S T A W A

z dnia

o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami¹⁾

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa:

- 1) warunki nabywania prawa do asystencji osobistej;
- 2) zadania asystentów osobistych;
- 3) zasady realizacji asystencji osobistej;
- 4) zasady nadzoru nad realizacją asystencji osobistej i postępowań kontrolnych w zakresie realizacji asystencji osobistej;
- 5) zadania organów władzy publicznej w zakresie asystencji osobistej;
- 6) zasady finansowania asystencji osobistej.

Art. 2. 1. Użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) asystencja osobista – zorganizowaną formę indywidualnego wsparcia osoby z niepełnosprawnością, polegającą na wsparciu tej osoby w wykonywaniu codziennych czynności, poruszaniu się oraz uczestniczeniu w życiu społecznym i zawodowym, umożliwiającą tej osobie niezależne życie, świadczoną pod kierunkiem osoby z niepełnosprawnością i zgodnie z jej potrzebami;
- 2) asystent osobisty – osobę fizyczną świadczącą osobiście asystencję osobistą na rzecz użytkownika, wpisaną do Rejestru asystentów osobistych;
- 3) doradca wzajemny – osobę z niepełnosprawnością jak najbardziej zbliżoną do niepełnosprawności użytkownika albo osobę stale wspierającą użytkownika, świadczącą doradztwo wzajemne;

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawę z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, ustawę z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, ustawę z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług, ustawę z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawę z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych oraz ustawę z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym.

- 4) doradztwo wzajemne – doradztwo świadczone na rzecz użytkownika w zakresie praktycznego korzystania z asystencji osobistej, oparte o własne doświadczenie doradcy wzajemnego wynikające z korzystania z asystencji osobistej lub wspierania użytkownika w korzystaniu z asystencji osobistej;
- 5) formularz samooceny – narzędzie pozwalające na określenie potrzeb osoby z niepełnosprawnością w zakresie asystencji osobistej, w tym przy wsparciu osoby stale wspierającej;
- 6) kontrakt – umowę trójstronną o świadczenie asystencji osobistej zawieraną między użytkownikiem, realizatorem i asystentem osobistym;
- 7) osoba stale wspierająca – osobę, która długotrwale, systematycznie i nieodpłatnie wspiera osobę z niepełnosprawnością w codziennym funkcjonowaniu, a także rodziców zastępczych;
- 8) osoba z niepełnosprawnością – osobę niepełnosprawną w rozumieniu art. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 913 i 1301);
- 9) realizator – powiat lub gminę, z którą powiat zawarł porozumienie o realizowanie asystencji osobistej, lub podmiot wpisany do Rejestru realizatorów asystencji osobistej, któremu powiat powierzył realizację asystencji osobistej;
- 10) superwizja asystencji osobistej – systematyczne wsparcie rozwoju zawodowego asystentów osobistych, służące utrzymaniu wysokiej jakości świadczonych usług, wzmacnianiu kompetencji zawodowych, udzielaniu wsparcia psychologicznego i metodycznego oraz diagnozowaniu i rozwiązywaniu problemów pojawiających się w pracy asystentów osobistych;
- 11) użytkownik – osobę z niepełnosprawnością korzystającą z asystencji osobistej na zasadach określonych w ustawie.

2. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) Rejestrze realizatorów – należy przez to rozumieć Rejestr realizatorów asystencji osobistej;
- 2) Rejestrze asystentów – należy przez to rozumieć Rejestr asystentów osobistych;
- 3) Składzie – należy przez to rozumieć dwóch członków Zespołu, o którym mowa w pkt 4, wyznaczonych w celu przyznania prawa do asystencji osobistej określonej osobie z niepełnosprawnością;

- 4) Zespole – należy przez to rozumieć wojewódzki zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności, o którym mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Art. 3. Celem asystencji osobistej jest udzielanie osobie z niepełnosprawnością wsparcia umożliwiającego niezależne życie, zgodnie z art. 19 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169 oraz z 2018 r. poz. 1217).

Art. 4. 1. Uprawnionymi do ubiegania się o przyznanie asystencji osobistej są:

- 1) obywatele polscy;
- 2) cudzoziemcy:
 - a) obywatele państwa członkowskiego Unii Europejskiej, państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej, oraz członkowie ich rodzin w rozumieniu art. 2 pkt 4 ustawy z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin (Dz. U. z 2025 r. poz. 1164), posiadający prawo pobytu lub prawo stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
 - b) jeżeli wynika to z wiążących Rzeczpospolitą Polską dwustronnych umów międzynarodowych o zabezpieczeniu społecznym,
 - c) przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego w związku z okolicznościami, o których mowa w art. 127 lub art. 137a ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2025 r. poz. 1079),
 - d) przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej, zezwolenia na pobyt czasowy udzielony w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 i art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, lub w związku z uzyskaniem w Rzeczypospolitej Polskiej statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej,

- e) posiadający kartę pobytu z adnotacją „dostęp do rynku pracy”, jeżeli zamieszkują na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z wyłączeniem obywateli państw trzecich, którzy:
 - uzyskali zezwolenie na pracę na terytorium państwa członkowskiego na okres nieprzekraczający 6 miesięcy,
 - zostali przyjęci w celu podjęcia studiów lub pracy sezonowej oraz
 - mają prawo do wykonywania pracy na podstawie wizy,
- f) przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:
 - na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 139a ust. 1 lub art. 139o ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, lub
 - w związku z korzystaniem z mobilności krótkoterminowej pracownika kadry kierowniczej, specjalisty lub pracownika odbywającego staż w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa na warunkach określonych w art. 139n ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach
 - jeżeli zamieszkują na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z wyłączeniem cudzoziemców, którym zezwolono na pobyt i pracę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres nieprzekraczający 9 miesięcy, chyba że dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej,
- g) przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:
 - na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 151 ust. 1 lub art. 151b ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, lub
 - na podstawie wizy krajowej w celu prowadzenia badań naukowych lub prac rozwojowych, lub
 - w związku z korzystaniem z mobilności krótkoterminowej naukowca na warunkach określonych w art. 156b ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach
 - z wyłączeniem cudzoziemców, którym zezwolono na pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres nieprzekraczający 6 miesięcy, chyba że dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej,
- h) przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywatele Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej oraz członkowie ich rodzin, o których mowa w art. 10 ust. 1 lit. b, d, e lub f umowy z dnia 24 stycznia 2020 r.

o wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (Dz. Urz. UE L 29 z 31.01.2020, str. 7, z późn. zm.²⁾).

2. Asystencja osobista przysługuje osobom, o których mowa w ust. 1, posiadającym miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres, w którym korzystają z asystencji osobistej.

Rozdział 2

Przetwarzanie danych osobowych w zakresie asystencji osobistej

Art. 5. 1. Podmioty realizujące zadania w zakresie asystencji osobistej przetwarzają dane osobowe dotyczące:

- 1) osób z niepełnosprawnościami, składających wnioski o ustalenie prawa do asystencji osobistej, oraz osób, o których mowa w art. 17,
 - 2) osób uprawnionych do asystencji osobistej,
 - 3) użytkowników,
 - 4) asystentów osobistych,
 - 5) koordynatorów asystencji osobistej,
 - 6) osób ubiegających się o wpis do Rejestru asystentów,
 - 7) superwizorów asystencji osobistej,
 - 8) doradców wzajemnych,
 - 9) osób prowadzących szkolenia ogólne, szkolenia z zakresu pierwszej pomocy, szkolenia specjalistyczne, instruktaż specjalistyczny oraz przeszkolenia z zakresu ewakuacji osób z niepełnosprawnościami,
 - 10) członków Zespołów oraz osób ubiegających się o status członka Zespołu
- w zakresie niezbędnym do realizacji zadań wynikających z ustawy.

2. Podmioty i osoby realizujące zadania w zakresie asystencji osobistej są obowiązane do zachowania w tajemnicy informacji o:

- 1) osobach z niepełnosprawnościami składających wniosek o ustalenie prawa do asystencji osobistej oraz o osobach, o których mowa w art. 17;

²⁾ Zmiany wymienionej umowy zostały ogłoszone w Dz. Urz. UE L 187 z 12.06.2020, str. 12, Dz. Urz. UE L 225 z 14.07.2020, str. 53, Dz. Urz. UE L 443 z 30.12.2020, str. 3, Dz. Urz. UE L 43 z 24.02.2022, str. 84, Dz. Urz. UE L 131 z 05.05.2022, str. 9, Dz. Urz. UE L 102 z 17.04.2023, str. 61, Dz. Urz. UE L 184 z 21.07.2023, str. 109 i 111, Dz. Urz. UE L 2471 z 07.11.2023, str. 1, Dz. Urz. UE L 2134 z 07.08.2024, str. 1 oraz Dz. Urz. UE L 1738, 1743, 1744 z 13.08.2025, str. 1.

2) użytkownikach.

3. Dane osobowe osób, o których mowa w ust. 1, mogą być przetwarzane wyłącznie przez osoby posiadające upoważnienie wydane w tym celu przez administratora danych. Osoby upoważnione do przetwarzania danych osobowych są obowiązane do zachowania w tajemnicy informacji, które pozyskały w związku z ich przetwarzaniem.

Art. 6. 1. Działania służące ustaleniu prawa do asystencji osobistej oraz jej realizacji odbywają się drogą elektroniczną w systemach teleinformatycznych służących do:

- 1) obsługi realizacji prawa do asystencji osobistej;
- 2) ustalania prawa do asystencji osobistej.

2. Decyzje, zawiadomienia, wezwania, informacje i inne pisma w sprawie asystencji osobistej są doręczane osobie z niepełnosprawnością ubiegającej się o asystencję osobistą, osobie uprawnionej do asystencji osobistej, użytkownikowi, asystentowi osobistemu, realizatorowi oraz osobom, o których mowa w art. 17, w postaci elektronicznej na profilu informacyjnym utworzonym w systemie teleinformatycznym, o którym mowa w ust. 1 pkt 1. Informacja o umieszczeniu na profilu informacyjnym decyzji, zawiadomienia, wezwania, informacji lub innego pisma w sprawie asystencji osobistej może zostać przekazana na wskazany we wniosku, o którym mowa w art. 19 ust. 1 pkt 1 lit. e, adres poczty elektronicznej lub numer telefonu.

Art. 7. 1. Zakład Ubezpieczeń Społecznych tworzy, rozbudowuje, dostosowuje i utrzymuje system teleinformatyczny, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1, oraz zapewnia funkcjonowanie tego systemu.

2. Zakład Ubezpieczeń Społecznych nieodpłatnie udostępnia system teleinformatyczny, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1:

- 1) ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego;
- 2) Pełnomocnikowi Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych;
- 3) wojewodom;
- 4) powiatom;
- 5) realizatorom innym niż powiaty;
- 6) koordynatorom asystencji osobistej;
- 7) osobom uprawnionym do asystencji osobistej;
- 8) użytkownikom;
- 9) asystentom osobistym.

3. W systemie teleinformatycznym, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1, prowadzi się Rejestr realizatorów i Rejestr asystentów.

4. Rejestr realizatorów i Rejestr asystentów prowadzą wojewodowie, każdy w zakresie właściwości terytorialnej swojego województwa.

5. Wojewodowie są administratorami danych osobowych przetwarzanych w rejestrach, o których mowa w ust. 3.

6. Dane osobowe są przetwarzane w celu prowadzenia rejestrów, o których mowa w ust. 3, w zakresie niezbędnym do realizacji zadań związanych ze świadczeniem usług asystencji osobistej.

7. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego tworzy, rozbudowuje, dostosowuje, utrzymuje oraz zapewnia funkcjonowanie i nieodpłatnie udostępnia wojewodom system teleinformatyczny, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2.

Art. 8. 1. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego przetwarza dane osobowe zawarte w systemie teleinformatycznym, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2, w zakresie niezbędnym do ustalania prawa do asystencji osobistej.

2. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego i Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych są administratorami w rozumieniu art. 26 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1, z późn. zm.³⁾) danych zgromadzonych w systemie, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2, przez Zespoły.

3. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, podmioty i osoby, o których mowa w art. 7 ust. 2, przetwarzają dane osobowe zawarte w systemie, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1, w zakresie niezbędnym do realizacji zadań związanych z realizacją prawa do asystencji osobistej.

4. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego i Zakład Ubezpieczeń Społecznych przechowują dane w systemach teleinformatycznych, o których mowa w art. 6 ust. 1, przez okres 10 lat od dnia zaprzestania realizacji asystencji osobistej w stosunku do danej osoby. Dane dotyczące osób, którym asystencja osobista nie została przyznana, przechowuje

³⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. Urz. UE L 127 z 23.05.2018, str. 2 oraz Dz. Urz. UE L 74 z 04.03.2021, str. 35.

się przez okres roku od dnia, w którym decyzja przyznająca prawo do asystencji osobistej stała się ostateczna.

5. Dane, o których mowa w ust. 4, są usuwane niezwłocznie po upływie okresów przechowywania.

Rozdział 3

Osoby uprawnione do asystencji osobistej

Art. 9. 1. Uprawnione do asystencji osobistej są osoby, o których mowa w art. 4, w wieku od ukończenia:

- 1) 18. roku życia do ukończenia 65. roku życia, posiadające decyzję ustalającą poziom potrzeby wsparcia, o której mowa w art. 6b³ ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, w której poziom potrzeby wsparcia określono na poziomie co najmniej 80 punktów w skali poziomu potrzeby wsparcia, o której mowa w art. 4b ust. 3 tej ustawy,
- 2) 13. roku życia do ukończenia 18. roku życia, posiadające:
 - a) orzeczenie o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami, o których mowa w art. 6b ust. 3 pkt 7 i 8 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, albo
 - b) orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności ze wskazaniem, o którym mowa w art. 6b ust. 3 pkt 7 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych– posiadające decyzję przyznającą prawo do asystencji osobistej.

2. Jeżeli osoba, o której mowa w ust. 1 pkt 1, nabyła prawo do asystencji osobistej przed ukończeniem 65. roku życia, jest uprawniona do korzystania z asystencji osobistej po ukończeniu 65. roku życia do upływu okresu, na który została wydana decyzja przyznająca prawo do asystencji osobistej.

3. Jeżeli osoba, o której mowa w ust. 1 pkt 2, nabyła prawo do asystencji osobistej przed ukończeniem 18. roku życia, jest uprawniona do korzystania z asystencji osobistej nie dłużej niż przez kolejne 6 miesięcy. Jeżeli osoba ta złożyła wniosek o ustalenie prawa do asystencji osobistej w tym okresie, zachowuje ona prawo do dotychczas ustalonej miesięcznej liczby godzin asystencji osobistej do czasu ostatecznego rozpoznania tego wniosku.

Art. 10. 1. Asystencję osobistą ustala się miesięcznie w wymiarze:

- 1) od 20 do 240 godzin – w przypadku osób, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 1;

2) od 20 do 80 godzin – w przypadku osób, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 2.

2. Godziny asystencji osobistej niewykorzystane w danym miesiącu, nie więcej niż 100 godzin i nie więcej niż 50 % miesięcznego wymiaru godzin, mogą zostać wykorzystane w kolejnym miesiącu. Niewykorzystane godziny asystencji osobistej w grudniu danego roku nie mogą być wykorzystane w styczniu roku następnego.

Art. 11. 1. Użytkownikowi przysługuje prawo do korzystania z doradztwa wzajemnego w wymiarze nie większym niż 5 godzin w każdym półroczu roku kalendarzowego.

2. Doradcą wzajemnym może być osoba, która:

1) posiada:

a) co najmniej roczne udokumentowane doświadczenie korzystania z asystencji osobistej lub

b) w przypadku osoby stale wspierającej osobę z niepełnosprawnością, udokumentowane doświadczenie we wspieraniu użytkownika przez co najmniej dwa lata – w wymiarze co najmniej średnio 30 godzin miesięcznie;

2) ukończyła szkolenie dla doradców wzajemnych.

Rozdział 4

Ustalanie prawa do asystencji osobistej

Art. 12. 1. Prawo do asystencji osobistej jest przyznawane w drodze decyzji administracyjnej wydawanej przez Zespół na podstawie ustalenia przez Skład potrzeby przyznania prawa do asystencji osobistej.

2. Skład dokonuje ustalenia, o którym mowa w ust. 1, na podstawie:

1) formularza samooceny;

2) wywiadu bezpośredniego z osobą z niepełnosprawnością oraz obserwacji jej funkcjonowania podczas wywiadu lub – jeżeli jest to konieczne dla właściwego rozpoznania potrzeb osoby z niepełnosprawnością – wywiadu bezpośredniego z osobą stale wspierającą;

3) wyniku oceny poziomu potrzeby wsparcia, ze wskazaniem zdolności do samodzielnego wykonywania określonych czynności związanych z codziennym funkcjonowaniem oraz rodzajem wymaganego wsparcia, ustalonych na podstawie art. 6b⁶ ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;

4) formularza oceny potrzeb osoby z niepełnosprawnością uwzględniającego potrzeby w zakresie asystencji osobistej.

3. Formularz samooceny zawiera informację o osobie ubiegającej się o prawo do asystencji osobistej w zakresie jej samooceny zdolności do wykonywania czynności w obszarach określonych w art. 43 ust. 1, pod względem oszacowania czasu wykonania czynności samodzielnie lub przy wsparciu innej osoby oraz oceny potrzeby i poziomu wsparcia asystenta osobistego w tych czynnościach.

4. Formularz oceny potrzeb osoby z niepełnosprawnością wypełnia osoba ubiegająca się o prawo do asystencji osobistej lub osoba, o której mowa w art. 17.

5. Formularz samooceny osoby ubiegającej się o przyznanie prawa do asystencji osobistej zawiera następujące dane tej osoby:

- 1) imię i nazwisko;
- 2) miejsce zamieszkania, a w przypadku osób nieposiadających miejsca zamieszkania – adres miejsca pobytu;
- 3) numer PESEL, a w przypadku gdy nie nadano numeru PESEL – numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość;
- 4) rodzaj niepełnosprawności;
- 5) informacje o problemach w życiu codziennym uzasadniających potrzebę i zakres asystencji osobistej;
- 6) proponowaną liczbę godzin wsparcia;
- 7) informacje o formach wsparcia, z których osoba z niepełnosprawnością korzysta;
- 8) wskazanie obszarów, w których osoba z niepełnosprawnością oczekuje wsparcia asystenta osobistego;
- 9) informację o potrzebach związanych z dostępnością komunikacyjną.

6. Formularz samooceny jest opracowany w wersji łatwej do czytania i rozumienia, z zachowaniem zasad dostępności w zakresie doboru słów, budowy zdań i elementów graficznych (kompozycja, rodzaj i rozmiar czcionki, ilustracje oraz symbole), z uwzględnieniem, że jest przeznaczony dla osób mających trudności z czytaniem i rozumieniem tekstów w języku polskim.

7. Formularz oceny potrzeb osoby z niepełnosprawnością zawiera informację o osobie ubiegającej się o przyznanie prawa do asystencji osobistej w zakresie oceny przez Skład jej zdolności do wykonywania czynności w obszarach określonych w art. 43 ust. 1, pod względem

oszacowania czasu wykonania czynności samodzielnie lub przy wsparciu innej osoby oraz oceny potrzeby i poziomu wsparcia asystenta osobistego w tych czynnościach.

8. Formularz oceny potrzeb osoby z niepełnosprawnością wypełnia Skład. Formularz zawiera dane osoby ubiegającej się o przyznanie prawa do asystencji osobistej:

- 1) imię i nazwisko;
- 2) rodzaj niepełnosprawności;
- 3) adres miejsca zamieszkania, a w przypadku osób nieposiadających miejsca zamieszkania – adres miejsca pobytu;
- 4) obywatelstwo;
- 5) numer PESEL, a w przypadku gdy nie nadano numeru PESEL – numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość;
- 6) dane kontaktowe (numer telefonu, adres korespondencyjny oraz adres poczty elektronicznej, jeżeli posiada);
- 7) ocenę funkcjonowania w czynnościach życia codziennego;
- 8) dolegliwości utrudniające codzienne funkcjonowanie;
- 9) dodatkowe informacje, które są istotne dla oceny potrzeby przyznania prawa do asystencji osobistej, jej zakresu i liczby godzin, w tym: wskazanie aktywności, które osoba ubiegająca się o przyznanie prawa do asystencji osobistej chce realizować, obecne wsparcie, dodatkowe potrzeby zdrowotne, możliwości i ograniczenia środowiska, w którym osoba przebywa, oraz jej potrzeby społeczne i emocjonalne.

9. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres informacji podawanych w formularzu samooceny, o których mowa w ust. 5 pkt 4–9, mając na względzie konieczność poprawnej weryfikacji potrzeb osoby z niepełnosprawnością oraz zapewnienie jej odpowiedniego zakresu wsparcia.

10. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres informacji podawanych w formularzu oceny potrzeb osoby z niepełnosprawnością, o których mowa w ust. 8 pkt 2 oraz pkt 7–9, mając na względzie konieczność poprawnej weryfikacji potrzeb osoby z niepełnosprawnością oraz zapewnienie jej odpowiedniego zakresu wsparcia.

Art. 13. 1. W celu ustalenia potrzeby przyznania prawa do asystencji osobistej przewodniczący Zespołu wyznacza członków Składu.

2. Wyznaczenie członków Składu następuje z uwzględnieniem rodzaju niepełnosprawności osoby z niepełnosprawnością, której dotyczy wnioszek o przyznanie prawa

do asystencji osobistej, w sposób gwarantujący bezstronność i brak konfliktu interesów między członkami Składu a osobą z niepełnosprawnością lub osobą, o której mowa w art. 17.

3. Członkowie Składu składają przewodniczącemu Zespołu oświadczenie o braku konfliktu interesów między nimi i osobą z niepełnosprawnością lub osobą, o której mowa w art. 17. Oświadczenie zawiera klauzulę o następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.”. Klauzula ta zastępuje pouczenie o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń.

4. W przypadku wystąpienia konfliktu interesów, o którym mowa w ust. 2, przewodniczący Zespołu wyznacza nowego członka Składu.

5. Składy, ustalając potrzebę przyznania prawa do asystencji osobistej, działają zgodnie ze standardami określającymi jednolite zasady działania Składów w zakresie ustalania potrzeby przyznania prawa do asystencji osobistej. Standardy służą zapewnieniu:

- 1) poszanowania godności i autonomii osoby ubiegającej się o przyznanie prawa do asystencji osobistej;
- 2) równego dostępu do prawa do asystencji osobistej;
- 3) spójności i porównywalności ustaleń Składów;
- 4) rzetelności, skuteczności i przejrzystości ustaleń Składu.

6. Składy działają na zasadach:

- 1) poszanowania godności, autonomii i prawa do samostanowienia osoby ubiegającej się o asystencję osobistą;
- 2) zapewnienia równego traktowania wszystkich osób z niepełnosprawnościami, niezależnie od rodzaju i stopnia niepełnosprawności;
- 3) jednolitości i spójności stosowanych kryteriów;
- 4) rzetelności, bezstronności, skuteczności i przejrzystości działań;
- 5) zapewnienia aktywnego udziału osoby ubiegającej się o przyznanie prawa do asystencji osobistej w całym procesie.

7. Skład, dokonując oceny potrzeb osoby ubiegającej się o asystencję, stosuje w szczególności:

- 1) standard formalny – weryfikację kompletności dokumentacji i zgodności wniosku z wymaganiami ustawowymi;
- 2) standard indywidualnych potrzeb – ustalenie zakresu czynności wymagających wsparcia na podstawie wywiadu z osobą ubiegającą się o przyznanie prawa do asystencji osobistej,

a za jej zgodą także z osobami wspierającymi, a w przypadku osoby małoletniej za zgodą opiekuna prawnego tej osoby;

- 3) standard środowiskowy – ocenę warunków mieszkaniowych, społecznych i komunikacyjnych;
- 4) standard funkcjonalny – ustalenie ograniczeń i barier w codziennym funkcjonowaniu;
- 5) standard dostępności komunikacyjnej – określenie środków komunikacji wspomagającej w relacji z asystentem;
- 6) standard partycypacji – zapewnienie aktywnego udziału osoby ubiegającej się o przyznanie prawa do asystencji osobistej w postępowaniu o przyznanie tego prawa;
- 7) standard dokumentacyjny – sporządzenie protokołu z posiedzenia Składu.

8. Protokół, o którym mowa w ust. 7 pkt 7, zawiera:

- 1) opis przeprowadzonej oceny potrzeb osoby ubiegającej się o asystencję;
- 2) wskazanie przyjętych standardów;
- 3) uzasadnienie oceny przeprowadzonej przez Skład.

9. Ustalenie potrzeby przyznania prawa do asystencji osobistej przez Skład powinno być sformułowane w sposób zrozumiały dla osoby z niepełnosprawnością.

Art. 14. Członkowie Składu, w związku z pełnieniem obowiązków, korzystają z ochrony przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych na zasadach określonych w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2025 r. poz. 383).

Art. 15. 1. Do Składu, w miarę możliwości, wyznacza się przynajmniej jedną osobę z niepełnosprawnością jak najbardziej zbliżoną do rodzaju niepełnosprawności osoby z niepełnosprawnością, której dotyczy wnioski o przyznanie prawa do asystencji osobistej.

2. W przypadku gdy ze względu na rodzaj niepełnosprawności nie jest możliwe wyznaczenie do Składu osoby, o której mowa w ust. 1, do Składu może zostać wyznaczona osoba stale wspierająca osobę z niepełnosprawnością najbardziej zbliżoną do rodzaju niepełnosprawności osoby, której dotyczy wnioski o przyznanie prawa do asystencji osobistej.

3. Do Składu są powoływane osoby posiadające co najmniej wykształcenie średnie lub średnie branżowe i co najmniej dwuletnie doświadczenie zawodowe umożliwiające ocenę potrzeb osoby z niepełnosprawnością w zakresie świadczenia asystencji osobistej oraz które odbyły szkolenia dla kandydatów na członków Składów zakończone pozytywnym wynikiem egzaminu kwalifikacyjnego na członka Składu.

4. Wojewoda zapewnia warunki organizacyjne i techniczne pomieszczeń, w których pracują członkowie Składu, służące zapewnianiu dostępności, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2024 r. poz. 1411), umożliwiające pełnienie funkcji członka Składu.

5. Pomieszczenia, w których pracują członkowie Składów, muszą zapewniać:

- 1) dostępność architektoniczną zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami;
- 2) wyposażenie w sprzęt umożliwiający komunikację alternatywną;
- 3) poufność rozmów;
- 4) odpowiednie warunki sanitarne i bezpieczeństwa;
- 5) możliwość swobodnego wjazdu i manewrowania wózkiem inwalidzkim.

Art. 16. 1. Szkolenia dla kandydatów na członków Składów oraz egzamin kwalifikacyjny na członka Składu organizuje Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

2. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) program szkoleń dla kandydatów na członków Składu,
- 2) zakres wiedzy objęty egzaminem kwalifikacyjnym na członka Składu,
- 3) sposób zapewniania członkom Składu warunków służących zapewnianiu dostępności, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, umożliwiających pełnienie funkcji członka Składu

– mając na względzie konieczność zapewnienia jednolitości, rzetelności, efektywności oraz bezstronności przyznawania prawa do asystencji osobistej oraz podmiotowe traktowanie osoby ubiegającej się o przyznanie prawa do asystencji osobistej, a także mając na względzie zapewnienie właściwych warunków pracy członkom Składu będącym osobami z niepełnosprawnościami.

Art. 17. 1. Decyzję przyznającą prawo do asystencji osobistej wydaje Zespół na wniosek osoby z niepełnosprawnością, zwany dalej „wnioskiem”, złożony osobiście albo za zgodą tej osoby przez:

- 1) jej przedstawiciela ustawowego;
- 2) kuratora osoby ubezwłasnowolnionej częściowo;
- 3) osobę pełniącą funkcję rodziny zastępczej wobec osoby z niepełnosprawnością;

- 4) prowadzącego rodzinny dom dziecka, w którym osoba z niepełnosprawnością przebywa, lub
- 5) dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, w której osoba z niepełnosprawnością przebywa.

2. Wniosek może złożyć opiekun prawny lub osoba stale wspierająca osobę z niepełnosprawnością.

Art. 18. Wniosek składa się do Zespołu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby z niepełnosprawnością, której dotyczy wniosek, a w przypadku osoby nieposiadającej miejsca zamieszkania – do Zespołu właściwego ze względu na miejsce pobytu tej osoby.

Art. 19. 1. Wniosek zawiera:

- 1) dane dotyczące osoby z niepełnosprawnością obejmujące:
 - a) imię i nazwisko,
 - b) adres miejsca zamieszkania, a w przypadku osób nieposiadających miejsca zamieszkania – adres miejsca pobytu,
 - c) obywatelstwo,
 - d) numer PESEL, a w przypadku gdy nie nadano numeru PESEL – numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość,
 - e) dane kontaktowe (numer telefonu, adres korespondencyjny oraz adres poczty elektronicznej, jeżeli posiada);
- 2) formularz samooceny;
- 3) oświadczenie, że informacje przedstawione we wniosku i zawarte w formularzu samooceny są prawdziwe, zostały podane zgodnie z najlepszą wiedzą i przekonaniem wnioskodawcy;
- 4) w przypadku gdy wniosek składa inna osoba niż osoba z niepełnosprawnością, dodatkowo dane tej osoby:
 - a) imię i nazwisko,
 - b) wskazanie, na jakiej podstawie prawnej osoba ta jest uprawniona do złożenia wniosku,
 - c) numer PESEL, a w przypadku gdy nie nadano numeru PESEL – numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość,
 - d) dane kontaktowe (numer telefonu, adres korespondencyjny oraz adres poczty elektronicznej, jeżeli posiada).

2. Wniosek o przyznanie prawa do asystencji osobistej oraz wnioski o ponowne jego rozpatrzenie składa się w postaci elektronicznej:

- 1) za pomocą profilu informacyjnego utworzonego w systemie teleinformatycznym, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1, udostępnionym przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, po opatrzeniu wniosku kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym albo podpisem osobistym, albo wykorzystując sposób potwierdzania pochodzenia oraz integralności danych udostępniony przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych bezpłatnie w tym systemie teleinformatycznym albo
- 2) za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2, po uwierzytelnieniu wnioskodawcy przy użyciu profilu zaufanego, profilu osobistego, innego środka identyfikacji elektronicznej wydanego w systemie identyfikacji elektronicznej przyłączonym do węzła krajowego identyfikacji elektronicznej, o którym mowa w art. 21a ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 5 września 2016 r. o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1725), adekwatnie do poziomu bezpieczeństwa środka identyfikacji elektronicznej wymaganego dla usług świadczonych w tym systemie, danych weryfikowanych za pomocą kwalifikowanego certyfikatu podpisu elektronicznego, jeżeli te dane pozwalają na identyfikację i uwierzytelnienie wymagane w celu realizacji usługi online, albo innych technologii uwierzytelniania, jeżeli zostaną udostępnione w tym systemie.

3. Skład ustala potrzebę asystencji osobistej i zakres tej potrzeby za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2.

4. Zespół uzyskuje lub weryfikuje drogą elektroniczną, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego albo drogą pisemną z rejestrów publicznych, odpowiednio:

- 1) dane, o których mowa w ust. 1 pkt 1 lit. a, c, d, oraz informacje o dacie zgonu – z rejestru Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL), o którym mowa w ustawie z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności (Dz. U. z 2025 r. poz. 274, 1006, 1176, 1191, 1216 i 1301);
- 2) informacje o:
 - a) legitymowaniu się odpowiednim orzeczeniem wydanym na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, obejmujące następujące dane:

- datę i rodzaj wydanego orzeczenia,
 - wskazania, o których mowa w art. 6b ust. 3 pkt 7 i 8 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
 - datę powstania niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności,
 - datę złożenia wniosku o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności albo o stopniu niepełnosprawności,
 - okres, na jaki zostało wydane orzeczenie,
- b) posiadaniu decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia, obejmującej dane o:
- dacie złożenia wniosku o wydanie decyzji,
 - dacie wydania decyzji,
 - dacie, w której decyzja stała się ostateczna,
 - dacie uprawomocnienia się decyzji,
 - wartościach punktowych określających poziom potrzeby wsparcia, o których mowa w art. 4b ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, oraz okresie, na jaki decyzja została wydana
- z Elektronicznego Krajowego Systemu Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności, o którym mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

5. W przypadku braku możliwości samodzielnego uzyskania lub weryfikacji drogą elektroniczną przez Zespół danych i informacji, o których mowa w ust. 4, z przyczyn nieleżących po stronie tego Zespołu, wzywa on wnioskodawcę do okazania dokumentów potwierdzających te dane i informacje.

6. Zespół oraz członkowie Składu przetwarzają dane osobowe pozyskane w związku z ustaleniem potrzeby asystencji osobistej i zakresu tej potrzeby oraz przyznawaniem prawa do asystencji osobistej wyłącznie w zakresie niezbędnym do realizacji powierzonych im zadań. Przetwarzanie danych odbywa się zgodnie z przepisami o ochronie danych osobowych oraz z zachowaniem zasad bezpieczeństwa informacji.

7. Administratorem danych osobowych przetwarzanych w związku z ustalaniem potrzeby asystencji osobistej i zakresu tej potrzeby dokonywanym przez Skład jest wojewoda właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o przyznanie prawa do asystencji osobistej.

8. Użytkownik, osoba uprawniona do asystencji osobistej lub osoba, o której mowa w art. 17, zgłasza informacje o zmianie danych zapisanych w profilu informacyjnym w systemie teleinformatycznym, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1, na formularzu zmiany danych, najpóźniej w terminie 7 dni od dnia ich wystąpienia.

9. Użytkownik może uzupełnić w systemie teleinformatycznym, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1, informacje o szczególnych potrzebach dotyczących wsparcia ze strony asystentów osobistych lub realizacji asystencji osobistej.

10. Minister właściwy do spraw informatyzacji udostępnia w trybie i na zasadach określonych w art. 48 i art. 49 ustawy z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności dane, o których mowa w ust. 1 pkt 1 lit. a, c, d, oraz informacje o dacie zgonu.

Art. 20. Miejszem ustalania potrzeby asystencji osobistej i zakresu tej potrzeby jest – za zgodą osoby z niepełnosprawnością albo innej osoby składającej wniosek, o której mowa w art. 17 – miejsce zamieszkania lub odpowiednio pobytu osoby z niepełnosprawnością, lub miejsce wyznaczone przez tę osobę, lub siedziba Zespołu, lub inne miejsce wyznaczone przez przewodniczącego Zespołu spełniające wymagania określone w art. 6 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Art. 21. 1. Decyzja przyznająca prawo do asystencji osobistej jest wydawana na okres nie krótszy niż rok i nie dłuższy niż 3 lata.

2. Decyzja przyznająca prawo do asystencji osobistej określa:

- 1) miesięczny wymiar godzinowy asystencji osobistej;
- 2) rodzaje czynności, które będą wykonywane w ramach asystencji osobistej;
- 3) poziom stawki godzinowej asystencji osobistej;
- 4) okres przysługiwania prawa do asystencji osobistej.

3. Poziom wynagrodzenia asystenta osobistego ustala się z uwzględnieniem:

- 1) rodzaju wykonywanych czynności, o których mowa w art. 43 ust. 3, wymagających instruktażu specjalistycznego;
- 2) wykluczenia komunikacyjnego użytkownika wpływającego na trudność świadczenia asystencji osobistej;
- 3) indywidualnych potrzeb użytkownika.

4. Obowiązują następujące poziomy stawek godzinowych asystencji osobistej:

- 1) poziom bazowy – podstawowy poziom, który może być adekwatny do prostszych czynności asystencji osobistej;

- 2) pierwszy poziom podwyższony;
- 3) drugi poziom podwyższony;
- 4) trzeci poziom podwyższony.

5. Wynagrodzenie asystenta osobistego określa się, mając na względzie skalę trudności zapewnienia asystencji osobistej i szczególne potrzeby związane ze wsparciem danego użytkownika.

6. Ustala się następujące stawki godzinowe asystencji osobistej:

- 1) dla poziomu bazowego – 49 zł brutto;
- 2) dla pierwszego poziomu podwyższonego – 51 zł brutto;
- 3) dla drugiego poziomu podwyższonego – 53 zł brutto;
- 4) dla trzeciego poziomu podwyższonego – 55 zł brutto.

7. Decyzja przyznająca prawo do asystencji osobistej określa, czy istnieje wymóg ukończenia przez asystenta osobistego danego użytkownika szkolenia z zakresu pierwszej pomocy oraz czy asystentowi osobistemu danego użytkownika przysługują szkolenia specjalistyczne oraz zakres tych szkoleń, z uwagi na zakres potrzeb użytkownika.

8. Decyzja przyznająca prawo do asystencji osobistej oraz odmawiająca przyznania prawa do asystencji osobistej zawierają uzasadnienie.

9. Przewodniczący Zespołu przekazuje decyzję przyznającą prawo do asystencji osobistej z systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2, do systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1.

10. Osobie otrzymującej decyzję przyznającą prawo do asystencji osobistej, która nie posiada konta w systemie, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1, konto to zakłada Zakład Ubezpieczeń Społecznych, z dniem przekazania tej decyzji.

Art. 22. 1. Osoba z niepełnosprawnością, której dotyczy decyzja przyznająca prawo do asystencji osobistej albo odmawiająca przyznania tego prawa, może zwrócić się do Zespołu, który wydał decyzję, z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy. Wniosek może być złożony osobiście albo, za zgodą osoby z niepełnosprawnością, przez osobę, o której mowa w art. 17, a w przypadku osoby małoletniej za zgodą opiekuna prawnego tej osoby.

2. Wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy zawiera:

- 1) dane osobowe osoby wnoszącej o ponowne rozpatrzenie sprawy (imię, nazwisko, adres miejsca zamieszkania, a w przypadku osób nieposiadających adresu miejsca zamieszkania – adres miejsca pobytu);

- 2) numer PESEL, a w przypadku, gdy nie nadano numeru PESEL – numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość;
- 3) wskazanie decyzji, której dotyczy wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy;
- 4) treść żądania.

3. Wniosek składa się w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji przyznającej prawo do asystencji osobistej albo odmawiającej przyznania tego prawa.

4. Rozpatrzenie przez Zespół wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy wymaga ponownego ustalenia przez Skład potrzeby asystencji osobistej i zakresu tej potrzeby. W tym celu przewodniczący Zespołu wyznacza inny Skład niż Skład, który dokonał ustaleń, na których podstawie Zespół wydał decyzję.

5. W przypadku zmiany potrzeb użytkownika w zakresie asystencji osobistej, użytkownik albo osoba, o której mowa w art. 17, za zgodą osoby, której dotyczy decyzja, a w przypadku osoby małoletniej – za zgodą opiekuna prawnego tej osoby, może wystąpić z wnioskiem o ponowne ustalenie zakresu uprawnień w ramach asystencji osobistej. Do ponownego rozpatrzenia sprawy stosuje się odpowiednio przepisy art. 21 ust. 2–9.

6. Decyzja w sprawie ponownego ustalenia zakresu uprawnień w ramach asystencji osobistej wydana na wniosek, o którym mowa w ust. 5, uchyla w całości dotychczas obowiązującą decyzję z dniem, w którym decyzja ta stała się ostateczna.

7. Kolejna decyzja przyznająca prawo do asystencji osobistej może zostać wydana na wniosek złożony nie wcześniej niż na 6 miesięcy przed upływem okresu, na który została wydana dotychczasowa decyzja. W przypadku wydania kolejnej decyzji przyznającej prawo do asystencji osobistej uprawnienia w ramach asystencji osobistej przysługują od dnia następującego po dniu upływu terminu ważności dotychczasowej decyzji.

Art. 23. 1. W sprawach nieuregulowanych w niniejszym rozdziale stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 572 oraz z 2025 r. poz. 769).

2. Do rozpoznawania spraw sądowo-administracyjnych w rozumieniu art. 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2024 r. poz. 935 i 1685 oraz z 2025 r. poz. 769) jest właściwy wojewódzki sąd administracyjny, na którego obszarze właściwości ma miejsce zamieszkania, a w przypadku osób nieposiadających adresu miejsca zamieszkania – adres miejsca pobytu, osoba ubiegająca się o ustalenie prawa do asystencji osobistej lub użytkownik.

3. W przypadku osoby całkowicie ubezwłasnowolnionej sądem właściwym do rozpoznawania spraw sądowo-administracyjnych w rozumieniu art. 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi jest sąd miejsca zamieszkania opiekuna prawnego.

Rozdział 5

Asystent osobisty

Art. 24. 1. Asystentem osobistym może być osoba, która:

- 1) jest pełnoletnia;
- 2) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe;
- 3) nie ma orzeczonego prawomocnie zakazu prowadzenia działalności związanej z wychowywaniem, leczeniem, edukacją małoletnich lub opieką nad nimi lub zakazu przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, zakazu kontaktowania się z określonymi osobami lub zakazu opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu;
- 4) nie została prawomocnie pozbawiona władzy rodzicielskiej;
- 5) nie figuruje w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym;
- 6) nie jest wstępnym oraz zstępnym, krewnym w linii bocznej do trzeciego stopnia, małżonkiem, wstępnym oraz zstępnym małżonka, krewnym w linii bocznej małżonka do trzeciego stopnia, zięciem, synową, macochą lub ojczymem użytkownika ani osobą wspólnie z nią gospodarującą lub pozostającą z nią w faktycznym pożyciu, a także osobą pozostającą z nią w stosunku przysposobienia;
- 7) nie jest osobą pełniącą funkcję rodziny zastępczej wobec użytkownika, osobą prowadzącą rodzinny dom dziecka, w którym użytkownik przebywa, dyrektorem placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, w której użytkownik przebywa, osobą zatrudnioną w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, w której użytkownik przebywa, osobą zatrudnioną do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich, o której mowa w art. 57 ust. 1a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49 i 1301);

- 8) nie jest osobą sprawującą wobec użytkownika funkcję rodziny wspierającej, o której mowa w art. 29 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, lub rodziny pomocowej, o której mowa w art. 74 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- 9) posiada:
 - a) kwalifikacje zawodowe: asystenta osoby niepełnosprawnej, opiekuna osoby starszej, opiekuna medycznego, pedagoga, psychologa, terapeuty zajęciowego, pracownika socjalnego, pielęgniarki, położnej, ratownika medycznego, fizjoterapeuty albo
 - b) udokumentowane doświadczenie w udzielaniu bezpośredniego wsparcia osobom z niepełnosprawnościami na podstawie umowy o pracę, umowy cywilnoprawnej lub umowy o wolontariat, w wymiarze co najmniej 120 godzin w okresie co najmniej 6 miesięcy;
- 10) ukończyła szkolenie ogólne i przeszkolenie z ewakuacji osób z niepełnosprawnościami;
- 11) została wpisana do Rejestru asystentów.

2. Szkolenia, o których mowa w ust. 1 pkt 10, są organizowane przez Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

3. Warunkiem dopuszczenia do szkoleń, o których mowa w ust. 1 pkt 10, jest przedłożenie dokumentów potwierdzających spełnienie warunków, o których mowa w ust. 1 pkt 1–5 i pkt 9.

Art. 25. Asystent osobisty może zostać wybrany przez użytkownika albo wskazany przez realizatora.

Art. 26. 1. Asystent osobisty przed rozpoczęciem świadczenia asystencji osobistej jest obowiązany odbyć szkolenie z zakresu pierwszej pomocy, jeżeli w decyzji przyznającej prawo do asystencji osobistej określono obowiązek odbycia tego szkolenia.

2. Po zawarciu kontraktu asystent osobisty jest obowiązany odbyć:

- 1) zindywidualizowany instruktaż przeprowadzony przez użytkownika lub osobę stale wspierającą, osobę pełniącą funkcję rodziny zastępczej wobec użytkownika, osobę prowadzącą rodzinny dom dziecka, w którym użytkownik przebywa, dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, w której użytkownik przebywa, w zakresie obszarów, o których mowa w art. 43 ust. 1;
- 2) instruktaż specjalistyczny przeprowadzony przez lekarza, pielęgniarkę, ratownika medycznego, w zakresie czynności, o których mowa w art. 43 ust. 3, oraz sposobu ich

wykonywania – jeżeli w kontrakcie zostało zawarte wykonywanie czynności, o których mowa w art. 43 ust. 3.

3. Szkolenie, o którym mowa w ust. 1, szkolenie specjalistyczne oraz instruktaż specjalistyczny są organizowane przez Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych. Szkolenie, o którym mowa w ust. 1, szkolenie specjalistyczne i instruktaże, o których mowa w ust. 2, odbywają się w formie stacjonarnej. Realizator kieruje asystenta osobistego na szkolenie, o którym mowa w ust. 1, szkolenie specjalistyczne oraz instruktaż specjalistyczny.

4. Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych wprowadza do systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1, informacje o przeprowadzonym instruktażu specjalistycznym oraz szkoleniach.

5. Asystent osobisty nieposiadający kwalifikacji do udzielania świadczeń zdrowotnych w określonym zakresie lub w określonej dziedzinie medycyny jest obowiązany odbywać szkolenia z zakresu pierwszej pomocy raz na trzy lata, jeżeli w decyzji przyznającej prawo do asystencji osobistej określono obowiązek odbycia tego szkolenia.

Art. 27. Asystent osobisty składa wniosek o wpis do Rejestru asystentów za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1.

Art. 28. 1. Wpisu do Rejestru asystentów, wykreślenia z tego rejestru oraz zmiany wpisu w tym rejestrze dokonuje wojewoda za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1, przy zastosowaniu zapewnionych w tym systemie sposobów potwierdzenia pochodzenia oraz integralności przesłanych danych.

2. Wniosek o wpis do Rejestru asystentów zawiera dane wnioskodawcy:

- 1) imię i nazwisko;
- 2) datę urodzenia;
- 3) numer PESEL, a w przypadku gdy nie nadano numeru PESEL – numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość;
- 4) nazwisko rodowe;
- 5) imiona rodziców;
- 6) adres zameldowania na pobyt stały i czasowy;
- 7) adres miejsca zamieszkania;
- 8) adres miejsca pobytu w przypadku osoby nieposiadającej adresu miejsca zamieszkania;
- 9) adres do korespondencji, jeżeli jest inny niż adres miejsca zamieszkania;

- 10) wskazanie gmin, na terenie których asystent osobisty deklaruje gotowość świadczenia asystencji osobistej;
- 11) adres poczty elektronicznej, jeżeli wnioskodawca taki adres posiada;
- 12) numer rachunku bankowego, na który ma być dokonywana wypłata wynagrodzenia za świadczenie asystencji osobistej;
- 13) informacje o kwalifikacjach albo doświadczeniu, o których mowa w art. 24 ust. 1 pkt 9;
- 14) informacje o szkoleniach, o których mowa w art. 24 ust. 1 pkt 10.

3. Wnioskodawca może również podać informacje:

- 1) o ukończeniu szkolenia z zakresu pierwszej pomocy;
- 2) dotyczące preferowanego zakresu oraz dyspozycyjności w zakresie świadczenia asystencji osobistej, w szczególności zakresu czynności i dostępności czasowej;
- 3) dotyczące kwalifikacji, doświadczenia, posiadanych uprawnień lub umiejętności istotnych dla świadczenia asystencji osobistej.

4. Z wnioskiem o wpis do Rejestru asystentów wnioskodawca składa oświadczenie o następującej treści: „Świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia wynikającej z art. 233 § 6 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny oświadczam, że:

- 1) dane zawarte we wniosku o wpis do Rejestru asystentów są zgodne z prawdą;
- 2) znane mi są i spełniam warunki bycia asystentem osobistym określone w ustawie z dnia ... o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami.”.

5. Klauzula, o której mowa w ust. 4, zastępuje pouczenie o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń.

Art. 29. 1. Wojewoda przed dokonaniem wpisu do Rejestru asystentów, w terminie 14 dni od dnia złożenia wniosku:

- 1) sprawdza poprawność i kompletność danych podanych przez wnioskodawcę;
- 2) weryfikuje w Krajowym Rejestrze Karnym prawdziwość oświadczenia, o którym mowa w art. 28 ust. 4, w zakresie wymogów, o których mowa w art. 24 ust. 1 pkt 2 i 3;
- 3) weryfikuje w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym prawdziwość oświadczenia, o którym mowa w art. 28 ust. 4, w zakresie wymogu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 pkt 5;
- 4) weryfikuje w rejestrze PESEL prawdziwość oświadczenia, o którym mowa w art. 28 ust. 4, w zakresie danych, o których mowa w art. 28 ust. 2 pkt 1, 2 i 6.

2. Celem czynności, o których mowa w ust. 1, jest potwierdzenie spełniania przez wnioskodawcę warunków niezbędnych do pełnienia funkcji asystenta osobistego.

3. Administratorem danych osobowych przetwarzanych w związku z czynnościami, o których mowa w ust. 1, jest wojewoda właściwy ze względu na miejsce zamieszkania wnioskodawcy.

4. Zakres danych zawartych w Rejestrze asystentów obejmuje dane wskazane we wniosku, o którym mowa w art. 28 ust. 2 i 3.

5. Minister właściwy do spraw informatyzacji udostępnia na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności numer PESEL oraz dane, o których mowa w art. 28 ust. 2 pkt 1, 2 i 6.

Art. 30. 1. W przypadku gdy wniosek o wpis do Rejestru asystentów jest niekompletny, wojewoda wzywa wnioskodawcę, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1, do jego uzupełnienia w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania, wskazując stwierdzone braki – pod rygorem pozostawienia wniosku bez rozpoznania.

2. Wojewoda odmawia, w drodze decyzji, wpisu do Rejestru asystentów, jeżeli wnioskodawca nie spełnia warunków określonych w art. 24 ust. 1.

Art. 31. 1. Asystent osobisty jest obowiązany do niezwłocznego zgłoszenia zmian dotyczących jego danych zawartych w Rejestrze asystentów, nie później niż w terminie 14 dni od dnia ich wystąpienia.

2. Zgłoszenia, o którym mowa w ust. 1, dokonuje się za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1, na formularzu zmiany danych.

3. Wojewoda jako administrator danych osobowych dokonuje aktualizacji danych w systemie teleinformatycznym, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1.

Art. 32. 1. Dane osobowe asystentów osobistych oraz osób ubiegających się o wpis do Rejestru asystentów są udostępnione ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego.

2. Dane osobowe asystentów osobistych wpisanych do Rejestru asystentów są dostępne dla osób z niepełnosprawnością, dla których ustalono prawo do asystencji osobistej, z wyłączeniem danych, o których mowa w art. 28 ust. 2 pkt 2–9, 11 i 12.

Art. 33. 1. Wojewoda dokonuje wykreślenia asystenta osobistego z Rejestru asystentów:

1) na jego wniosek;

- 2) w przypadku niespełniania warunków, określonych w art. 24 ust. 1;
- 3) w przypadku niezgodności danych zawartych w Rejestrze asystentów ze stanem faktycznym oraz braku sprostowania tych danych w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania w tej sprawie.

2. Wykreślenie z Rejestru asystentów następuje w drodze decyzji administracyjnej.

Art. 34. W postępowaniu administracyjnym w sprawach dotyczących wpisu do Rejestru asystentów organem wyższego stopnia jest minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego.

Art. 35. Prawomocna decyzja o wykreśleniu z Rejestru asystentów skutkuje wygaśnięciem kontraktu zawartego z asystentem osobistym z mocy prawa.

Art. 36. Asystent osobisty nie może świadczyć asystencji osobistej w wymiarze przekraczającym 276 godzin miesięcznie, z uwzględnieniem łącznej liczby godzin świadczonych na rzecz wszystkich użytkowników.

Art. 37. Wynagrodzenie asystenta osobistego jest ustalane na podstawie liczby godzin świadczenia asystencji osobistej określonej w kontrakcie oraz odpowiedniego poziomu stawki godzinowej.

Art. 38. 1. Asystentowi osobistemu, który świadczy asystencję osobistą na podstawie art. 68 ust. 3 pkt 1, przysługuje jedna godzina płatnego urlopu za każde 10 godzin świadczenia asystencji osobistej, w wysokości nie wyższej niż 208 godzin w ciągu roku.

2. Urlop, o którym mowa w ust. 1, nie pomniejsza liczby godzin asystencji osobistej przyznanych użytkownikowi.

3. Urlop, o którym mowa w ust. 1, jest udzielany przez realizatora w uzgodnieniu z użytkownikiem, na wniosek asystenta osobistego.

4. Złożenie wniosku i udzielenie urlopu odbywa się za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1.

5. Urlop może zostać udzielony, gdy nie wpłynie to negatywnie na ciągłość i jakość świadczenia asystencji osobistej. Przy udzielaniu urlopu należy uwzględnić:

- 1) indywidualne potrzeby użytkownika;
- 2) dostępność innych asystentów osobistych;
- 3) konieczność zapewnienia zastępstwa odpowiedniego do indywidulanych potrzeb użytkownika.

6. Wniosek o urlop powinien zawierać:

- 1) liczbę godzin urlopu, które asystent zamierza wykorzystać;
- 2) proponowany termin wykorzystania urlopu.

7. Za czas urlopu asystentowi osobistemu przysługuje wynagrodzenie w wysokości, jaką otrzymałby, gdyby w tym czasie świadczył asystencję osobistą.

8. Ekwiwalent pieniężny za niewykorzystany urlop przysługuje wyłącznie w przypadku rozwiązania albo wygaśnięcia kontraktu, jeżeli termin jego zakończenia uniemożliwia wykorzystanie przysługującego urlopu.

9. Wynagrodzenie za urlop oblicza się jako iloczyn stawki godzinowej określonej w kontrakcie i liczby godzin urlopu. Ekwiwalent za niewykorzystany urlop oblicza się jako iloczyn stawki godzinowej określonej w kontrakcie i liczby niewykorzystanych godzin urlopu.

Art. 39. 1. Asystent osobisty podlega przez cały okres świadczenia asystencji osobistej obowiązkowemu ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone w związku z wykonywaniem czynności asystenta osobistego.

2. Koszty ubezpieczenia, o którym mowa w ust. 1, ponosi asystent osobisty.

3. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego zawiera umowę z zakładem ubezpieczeń prowadzącym działalność ubezpieczeniową w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, umożliwiającą asystentom osobistym przystąpienie do ubezpieczenia, o którym mowa w ust. 1.

4. Przystąpienie do ubezpieczenia w ramach umowy, o której mowa w ust. 3, następuje na zasadach określonych w tej umowie i stanowi spełnienie obowiązku, o którym mowa w ust. 1.

5. Składki na ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej są potrącane z wynagrodzenia asystenta osobistego.

6. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) minimalny zakres ochrony ubezpieczeniowej i wysokość ubezpieczenia,
- 2) sposób dokumentowania posiadania ubezpieczenia,
- 3) tryb i terminy przystępowania do ubezpieczenia na podstawie umowy, o której mowa w ust. 3

– mając na względzie konieczność zapewnienia ochrony osób z niepełnosprawnością oraz bezpieczeństwa wykonywania usług asystencji osobistej.

Art. 40. Asystent osobisty jest uprawniony do:

- 1) uczestniczenia w czynnościach wskazanych przez użytkownika w ramach obszarów określonych w art. 43 ust. 1;
- 2) wstępu do miejsc, w których są realizowane czynności, o których mowa w pkt 1;
- 3) dostępu, za zgodą użytkownika, a w przypadku osoby małoletniej – za zgodą opiekuna prawnego tej osoby, do informacji dostępnych temu użytkownikowi, niezbędnych do świadczenia asystencji osobistej, z zachowaniem obowiązku poufności;
- 4) korzystania z superwizji asystencji osobistej w wymiarze do 6 godzin w każdym półroczu roku kalendarzowego.

Art. 41. 1. Superwizorem asystencji osobistej może być osoba, która:

- 1) posiada certyfikat superwizora pracy socjalnej oraz ukończyła szkolenie uzupełniające dla superwizorów asystencji osobistej lub
- 2) ukończyła szkolenie dla superwizorów asystencji osobistej, przystąpiła do egzaminu, zdała egzamin i uzyskała certyfikat superwizora asystencji osobistej.

2. Szkolenie uzupełniające, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, jest realizowane przez Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

3. Szkolenie, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, mogą realizować jednostki prowadzące kształcenie psychologów, kształcenie pracowników socjalnych lub szkolenia z zakresu I lub II stopnia specjalizacji w zawodzie pracownik socjalny i wykazujące się co najmniej 3-letnim doświadczeniem w tym zakresie po uzyskaniu zgody ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego na prowadzenie szkoleń dla superwizorów asystencji osobistej.

4. Do egzaminu na superwizora asystencji osobistej może przystąpić osoba, która:

- 1) złożyła wniosek o dopuszczenie do egzaminu;
- 2) posiada tytułu zawodowy magistra uzyskany po ukończeniu studiów na jednym z kierunków lub w zakresie:
 - a) pedagogika,
 - b) pedagogika specjalna,
 - c) politologia i nauki społeczne,
 - d) polityka społeczna,
 - e) praca socjalna,
 - f) psychologia,
 - g) socjologia,
 - h) nauki o rodzinie lub

- 3) posiada decyzję o uznaniu kwalifikacji w zawodzie regulowanym psychologa lub pracownika socjalnego na podstawie przepisów ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (Dz. U. z 2023 r. poz. 334 oraz z 2025 r. poz. 619);
- 4) ma co najmniej 3-letnie doświadczenie w pracy jako asystent osobisty, koordynator asystencji osobistej lub wykazała się udokumentowanym doświadczeniem w przeprowadzeniu co najmniej 500 godzin szkoleń dla asystentów osobistych, koordynatorów asystencji osobistej, użytkowników, doradców wzajemnych, z zakresu umiejętności interpersonalnych i społecznych, pracy asystenta osobistego, koordynatora asystencji osobistej, doradcy wzajemnego, lub z zakresu szkoleń specjalistycznych, o których mowa w art. 68 ust. 1 pkt 12.

5. Osoba, która nie zdała egzaminu na superwizora asystencji osobistej, może przystąpić do egzaminu poprawkowego nie wcześniej niż po upływie 30 dni od dnia otrzymania informacji o wyniku egzaminu. Przepis ust. 4 stosuje się odpowiednio do egzaminu poprawkowego.

6. Za egzamin, o którym mowa w ust. 4, w tym za egzamin poprawkowy, osoby przystępujące wnoszą opłatę w wysokości 20 % kwoty przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w poprzednim roku kalendarzowym, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie art. 20 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1631 i 1674 oraz z 2025 r. poz. 718, 769 i 1159). Opłata za egzamin, w tym egzamin poprawkowy, stanowi dochód budżetu państwa.

7. Podmiot ubiegający się o uzyskanie zgody na prowadzenie szkoleń dla superwizorów asystencji osobistej jest obowiązany:

- 1) przedstawić program szkolenia zgodny z zakresem programu szkolenia określonym w ust. 10;
- 2) wykazać posiadanie kadry dydaktycznej posiadającej kwalifikacje do przeprowadzenia szkoleń;
- 3) zapewnić warunki techniczne, lokalowe i organizacyjne do realizacji szkolenia służące zapewnianiu dostępności, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami;
- 4) umożliwić przeprowadzenie nadzoru merytorycznego.

8. Kadre dydaktyczną szkoleń dla superwizorów asystencji osobistej stanowią osoby posiadające tytuł zawodowy magistra uzyskany po ukończeniu studiów na jednym z kierunków lub w zakresie:

- 1) pedagogika;
- 2) pedagogika specjalna;
- 3) politologia i nauki społeczne;
- 4) polityka społeczna;
- 5) praca socjalna;
- 6) psychologia;
- 7) socjologia;
- 8) nauki o rodzinie.

9. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego sprawuje nadzór merytoryczny nad szkoleniami dla superwizorów asystencji osobistej. Nadzór ten obejmuje:

- 1) ocenę zgodności programu i realizacji szkolenia z obowiązującymi standardami;
- 2) kontrolę kwalifikacji kadry dydaktycznej;
- 3) kontrolę dokumentacji szkoleniowej;
- 4) możliwość przeprowadzenia wizytacji podmiotów prowadzących szkolenia oraz żądania od tych podmiotów wyjaśnień i informacji.

10. Program szkolenia dla superwizorów asystencji osobistej uwzględnia:

- 1) zagadnienia z zakresu etyki zawodowej superwizora i asystenta osobistego;
- 2) metodykę i narzędzia superwizji;
- 3) analizę przypadków oraz prowadzenie dokumentacji superwizji.

11. Superwizja asystencji osobistej służy zapewnieniu jakości świadczenia usług asystencji osobistej oraz rozwojowi zawodowemu osób świadczących asystencję osobistą.

12. Cele superwizji asystencji osobistej obejmują:

- 1) wzmacnianie rozwoju zawodowego asystentów osobistych;
- 2) zapobieganie wypaleniu zawodowemu asystentów osobistych;
- 3) rozwijanie umiejętności rozpoznawania i rozwiązywania trudności w pracy;
- 4) poprawę skuteczności komunikacji z użytkownikami oraz współpracownikami;
- 5) wspieranie nawiązywania i utrzymywania właściwych relacji asystenta osobistego z użytkownikiem.

13. Standardy superwizji asystencji osobistej obejmują:

- 1) prowadzenie superwizji asystencji osobistej w formie indywidualnej lub grupowej z zachowaniem zasad poufności i neutralności;
- 2) stosowanie metod umożliwiających analizę przypadków, udzielanie informacji zwrotnej oraz rozwój praktycznych umiejętności zawodowych;
- 3) obowiązek stałego podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- 4) dokumentowanie procesu superwizji asystencji osobistej;
- 5) unikanie konfliktu interesów oraz zachowanie bezstronności w relacjach z uczestnikami superwizji.

14. Superwizji asystencji osobistej nie może prowadzić osoba, która:

- 1) pozostaje w relacji służbowej, zawodowej lub osobistej z asystentem osobistym uczestniczącym w superwizji;
- 2) jest zatrudniona w tym samym podmiocie co uczestnik superwizji asystencji osobistej, z wyjątkiem sytuacji, gdy zatrudnienie wynika wyłącznie z zawartej umowy o prowadzenie superwizji asystencji osobistej.

Art. 42. 1. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) standardy dla superwizji asystencji osobistej,
- 2) wymagania programowe dla szkoleń:
 - a) uzupełniających dla superwizorów asystencji osobistej,
 - b) superwizorów asystencji osobistej,
- 3) szczegółowy sposób realizacji szkoleń dla superwizorów asystencji osobistej, w tym metody dydaktyczne i wymiar godzin,
- 4) sposób wnoszenia odpłatności za egzamin i egzamin poprawkowy,
- 5) organizację i sposób przeprowadzania egzaminu i egzaminu poprawkowego,
- 6) szczegółowe warunki i tryb udzielania zgody na prowadzenie szkoleń dla superwizorów asystencji osobistej,
- 7) sposób prowadzenia nadzoru merytorycznego nad szkoleniami dla superwizorów asystencji osobistej

– uwzględniając potrzebę zapewnienia odpowiedniego poziomu szkolenia i przygotowania superwizorów asystencji osobistej, odpowiedniego poziomu świadczonych usług przez asystentów osobistych, ujednolicenia wymogów dotyczących prowadzenia szkoleń dla superwizorów asystencji osobistej i sposobu prowadzenia nadzoru merytorycznego nad szkoleniami dla superwizorów asystencji osobistej.

2. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy program i zakres godzinowy szkoleń dla użytkowników, koordynatorów asystencji osobistej oraz doradców wzajemnych oraz minimalne kwalifikacje osób prowadzących te szkolenia, mając na względzie konieczność zapewnienia właściwych relacji między użytkownikiem a asystentem osobistym oraz zagwarantowania wysokiej jakości, efektywności i poziomu bezpieczeństwa świadczenia asystencji osobistej.

Rozdział 6

Zakres wsparcia udzielany w ramach asystencji osobistej

Art. 43. 1. Asystencja osobista jest realizowana przez wspieranie użytkownika we wszelkich czynnościach życia codziennego, w obszarach:

- 1) czynności samoobsługowych, w tym utrzymania higieny osobistej;
- 2) prowadzenia gospodarstwa domowego i wypełniania ról w rodzinie;
- 3) przemieszczania się;
- 4) komunikowania się z otoczeniem;
- 5) podejmowania aktywności życiowej, w tym osobistej, społecznej i zawodowej.

2. Asystent osobisty może w ramach świadczenia asystencji osobistej wykonywać wobec użytkownika proste czynności pielęgnacyjne lub higieniczne, które nie wymagają posiadania kwalifikacji do udzielania świadczeń zdrowotnych w określonym zakresie lub w określonej dziedzinie medycyny.

3. Asystent osobisty może po odbyciu instruktażu specjalistycznego, o którym mowa w art. 26 ust. 2 pkt 2, wykonywać następujące czynności:

- 1) pomiar podstawowych parametrów zdrowotnych (ciśnienie krwi, temperatura, poziom cukru glukometrem),
- 2) podawanie leków drogą doustną, doodbytniczą lub przez skórę (wcieranie),
- 3) podawanie leków drogą wziewną (nebulizatory, inhalatory ciśnieniowe z dozownikiem pojedynczych dawek, z dozownikiem uruchamiającym wdech, inhalatory proszkowe),
- 4) profilaktykę przeciwoleżynową oraz opatrywanie odleżyn,
- 5) odśluzowywanie dróg oddechowych, w tym czyszczenie rurki tracheostomijnej,
- 6) żywienie dojelitowe i dożołądkowe przez zgłębnik lub gastrostomię, w tym PEG (metodą porcji),
- 7) stosowanie okładów i kompresów,
- 8) nacieranie, oklepywanie,

- 9) zmiany opatrunku na ranie niepowikłanej,
 - 10) iniekcje insuliny (penami insulinowymi),
 - 11) cewnikowanie cewnikami zewnętrznymi oraz wewnętrznymi jednorazowymi,
 - 12) wymianę worka stomijnego i worka na mocz,
 - 13) obsługę podstawowego sprzętu medycznego (koncentratorów tlenu, respiratorów, pomp insulinowych, podstawowa obsługa ssaków medycznych)
- jeżeli wykonywanie tych czynności zostało określone w kontrakcie i instruktaż wykonywania tych czynności został przeprowadzony w ramach instruktażu specjalistycznego.

Rozdział 7

Warunki świadczenia asystencji osobistej

Art. 44. 1. Asystent osobisty świadczy wsparcie pod kierunkiem użytkownika.

2. W przypadku gdy użytkownikiem jest osoba niepełnoletnia, świadczenie asystencji osobistej odbywa się przy wsparciu osoby, o której mowa w art. 17.

3. W przypadku gdy użytkownikiem jest osoba ubezwłasnowolniona całkowicie albo częściowo, świadczenie asystencji osobistej może odbywać się przy wsparciu odpowiednio jej przedstawiciela ustawowego albo kuratora tej osoby lub osoby stale wspierającej.

Art. 45. 1. Prawo do asystencji osobistej ulega zawieszeniu na czas przebywania użytkownika:

- 1) w zakładzie karnym;
- 2) areszcie śledczym;
- 3) w zakładzie poprawczym albo schronisku dla nieletnich;
- 4) w Krajowym Ośrodku Zapobiegania Zachowaniom Dys socjalnym.

2. Osoby kierujące podmiotami, o których mowa w ust. 1, niezwłocznie po przyjęciu użytkownika są obowiązane poinformować o tym właściwego wojewodę.

3. Informacja, o której mowa w ust. 2, zawiera:

- 1) imię i nazwisko użytkownika;
- 2) numer PESEL, a w przypadku gdy nie nadano numeru PESEL – numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość;
- 3) odpowiednio datę rozpoczęcia odbywania kary pozbawienia wolności, datę rozpoczęcia przebywania w areszcie śledczym, datę umieszczenia w Krajowym Ośrodku Zapobiegania Zachowaniom Dys socjalnym, w zakładzie poprawczym albo schronisku dla nieletnich;

- 4) oznaczenie podmiotu, w którym przebywa użytkownik;
- 5) przewidywany czas trwania pobytu użytkownika w tym podmiocie.

4. Osoby kierujące placówkami, o których mowa w ust. 1, przekazują właściwemu wojewodzie informację o zakończeniu pobytu użytkownika w podmiocie, o którym mowa w ust. 1, w terminie 7 dni od dnia jego zakończenia.

5. Osoby kierujące podmiotami, o których mowa w ust. 1, oraz właściwy wojewoda przetwarzają informacje, o których mowa w ust. 2 i 4, wyłącznie w celu weryfikacji prawa użytkownika do korzystania z asystencji osobistej.

6. Wojewoda po otrzymaniu informacji, o której mowa w ust. 2 i 4, jest obowiązany niezwłocznie powiadomić o tym realizatora za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1, przekazując informacje, o których mowa w ust. 2 i 4.

Art. 46. 1. Asystencja osobista nie jest realizowana w czasie pobytu użytkownika w:

- 1) szpitalu psychiatrycznym w rozumieniu art. 3 pkt 2 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2024 r. poz. 917),
- 2) domu pomocy społecznej,
- 3) rodzinnym domu pomocy, o którym mowa w art. 52 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1214 i 1302),
- 4) zakładzie opiekuńczo-leczniczym,
- 5) zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym,
- 6) hospicjum udzielającym stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych innych niż szpitalne, o którym mowa w art. 12 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 450, 620, 637 i 1211),
- 7) placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej, interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym,
- 8) zakładzie lecznictwa uzdrowiskowego wykonującego stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne w rozumieniu art. 8 pkt 1 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,
- 9) innym niż wymienione w pkt 1–8 podmiocie zapewniającym całodobową opiekę osobom z niepełnosprawnościami, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, z wyłączeniem mieszkań wspomaganych i mieszkań treningowych, o których mowa w art. 53 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej

– jeżeli podmiot określony w pkt 1–9 jest obowiązany do zapewnienia opieki użytkownikowi.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do osób umieszczonych w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, jeżeli dyrektor tej placówki osobiście sprawuje całodobową opiekę nad osobą uprawnioną do asystencji osobistej i prowadzi wspólnie z nią gospodarstwo domowe.

3. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do świadczenia czynności asystencji osobistej:

- 1) niezbędnych do skorzystania z asystencji osobistej poza podmiotem, o którym mowa w ust. 1;
- 2) gdy użytkownik realizuje obowiązki zawodowe lub odwiedza osobę przebywającą w podmiotach wskazanych w ust. 1.

4. Osoby kierujące podmiotami, o których mowa w ust. 1, po przyjęciu użytkownika są obowiązane niezwłocznie poinformować o tym właściwego wojewodę.

5. Informacja, o której mowa w ust. 4, zawiera:

- 1) imię i nazwisko użytkownika;
- 2) numer PESEL, a w przypadku, gdy nie nadano numeru PESEL – numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość;
- 3) datę rozpoczęcia pobytu;
- 4) oznaczenie podmiotu, w którym przebywa użytkownik;
- 5) przewidywany czas trwania pobytu użytkownika w tym podmiocie.

6. Osoby kierujące podmiotami, o których mowa w ust. 1, niezwłocznie przekazują właściwemu wojewodzie informację o zakończeniu pobytu użytkownika w danym podmiocie, w terminie 7 dni od dnia zakończenia jego pobytu.

7. Osoby kierujące podmiotami, o których mowa w ust. 1, oraz właściwy wojewoda przetwarzają dane i informacje, o których mowa w ust. 4 i 6, wyłącznie w celu weryfikacji prawa do korzystania osoby z asystencji osobistej.

8. Wojewoda po otrzymaniu informacji, o której mowa w ust. 4 i 6, jest obowiązany niezwłocznie powiadomić o tym realizatora za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1, przekazując informacje, o których mowa w ust. 4 i 6.

Art. 47. 1. W przypadku pobytu użytkownika w podmiotach, o których mowa w art. 46 ust. 1, liczba godzin asystencji osobistej, określona w decyzji przyznającej prawo do asystencji osobistej, ulega pomniejszeniu o 75 %, począwszy od 15. dnia kalendarzowego tego pobytu.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do osób umieszczonych w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, jeżeli dyrektor tej placówki:

- 1) sprawuje osobiście całodobową opiekę nad osobą uprawnioną do asystencji osobistej, oraz
- 2) prowadzi z nią wspólne gospodarstwo domowe.

3. W przypadku korzystania przez osobę uprawnioną do asystencji osobistej przez okres co najmniej 14. kolejnych dni kalendarzowych z usług realizowanych w jednym z następujących podmiotów:

- 1) placówce oświatowej niezapewniającej całodobowej opieki,
- 2) ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, o którym mowa w art. 51 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- 3) klubie integracji społecznej, o którym mowa w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 83 i 620),
- 4) centrum integracji społecznej, o którym mowa w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- 5) warsztacie terapii zajęciowej w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- 6) innym niż wymienione w pkt 1–5 ośrodku wsparcia lub placówce, zapewniających wsparcie dzienne

– liczba godzin asystencji osobistej ulega pomniejszeniu o 35 %.

4. Przepisu ust. 3 nie stosuje się do osób, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 2.

5. W przypadku jednoczesnego spełniania przez użytkownika przesłanek określonych w ust. 1 i 3, pomniejszenia liczby godzin dokonuje się jednokrotnie, zgodnie z ust. 1.

6. Pomniejszenie liczby godzin, o którym mowa w ust. 1 i 3, następuje począwszy od pierwszego dnia miesiąca kalendarzowego następującego po upływie okresu korzystania z pobytu lub usług realizowanych w podmiotach, o których mowa odpowiednio w ust. 1 i 3. Pomniejszenia można dokonywać w kolejnych dwóch miesiącach.

7. Liczba godzin po pomniejszeniu jest zaokrąglana w górę do liczby całkowitej, przy czym nie może być niższa niż 15 godzin miesięcznie.

8. Pomniejszenia liczby godzin dokonuje realizator i zamieszcza informację o zaktualizowanej liczbie godzin w systemie informatycznym, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1, nie później niż do końca miesiąca kalendarzowego, w którym użytkownik korzystał z pobytu lub usług realizowanych w podmiotach, o których mowa odpowiednio w ust. 1 i 3.

9. Asystent osobisty jest obowiązany do niezwłocznego poinformowania realizatora o rozpoczęciu pobytu lub korzystania z usług realizowanych w podmiotach, o których mowa w ust. 1 i 3, przez użytkownika.

Art. 48. W przypadku jednoczesnego korzystania z:

- 1) usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- 2) zatrudnienia wspomaganego,
- 3) usług centrum integracji społecznej lub klubu integracji społecznej,
- 4) świadczeń szpitalnych lub stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych innych niż świadczenia szpitalne, w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 11 i 12 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej, finansowanych ze środków publicznych,
- 5) innych niż asystencja osobista finansowanych ze środków publicznych form indywidualnego wsparcia osoby z niepełnosprawnością w wykonywaniu czynności, których nie może ona wykonywać na równi z innymi osobami bez korzystania ze wsparcia osób trzecich,
- 6) warsztatu terapii zajęciowej albo zakładu aktywności zawodowej,
- 7) placówki wsparcia dziennego, o której mowa w art. 19 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 8) jednostki organizacyjnej pomocy społecznej w rozumieniu art. 6 pkt 5 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- 9) hospicjum udzielającego świadczeń zdrowotnych wyłącznie w warunkach domowych – czynności realizowane w ramach wymienionych usług oraz w ramach asystencji osobistej nie mogą być wykonywane w tym samym czasie i obejmować tych samych czynności.

Art. 49. 1. Koordynator asystencji osobistej dokonuje ewaluacji świadczenia asystencji osobistej nie rzadziej niż raz na trzy miesiące. Ewaluacja jest obowiązkowa w ostatnim miesiącu obowiązywania kontraktu.

2. W ewaluacji świadczenia asystencji osobistej bierze udział użytkownik i asystent osobisty. W ewaluacji świadczenia asystencji osobistej osoby niepełnoletniej lub o ograniczonej zdolności do czynności prawnych bierze udział także jej przedstawiciel ustawowy.

3. W ewaluacji świadczenia asystencji osobistej, jeżeli jest to konieczne dla właściwego uzyskania informacji zwrotnej od osoby z niepełnosprawnością, może uczestniczyć osoba stale

wspierająca. Na wniosek użytkownika w ewaluacji świadczenia asystencji osobistej może uczestniczyć doradca wzajemny.

4. Ewaluacja świadczenia asystencji osobistej ma na celu:

- 1) sprawdzenie, czy asystencja osobista spełnia potrzeby użytkownika;
- 2) ocenę jakości świadczonej asystencji osobistej;
- 3) identyfikację obszarów wymagających poprawy.

5. W procesie ewaluacji świadczenia asystencji osobistej ocenie podlegają:

- 1) w zakresie kompetencji asystenta osobistego jego:
 - a) umiejętności,
 - b) profesjonalizm,
 - c) empatia i stosunek do użytkownika;
- 2) w zakresie dostosowania usług do indywidualnych potrzeb użytkownika:
 - a) jakość pomocy w codziennych czynnościach,
 - b) postępowanie zgodnie z instrukcjami użytkownika;
- 3) w zakresie jakości komunikacji między użytkownikiem a asystentem osobistym:
 - a) rozumienie przez asystenta osobistego potrzeb użytkownika,
 - b) umiejętność właściwego reagowania asystenta osobistego na problemy, sugestie i uwagi użytkownika;
- 4) zadowolenie użytkownika z jakości usług świadczonych przez asystenta osobistego;
- 5) przestrzeganie przez asystenta osobistego ustalonego czasu świadczenia asystencji osobistej.

6. Zbieranie informacji w obszarach, o których mowa w ust. 5, odbywa się przy zastosowaniu następujących metod:

- 1) wywiadu z użytkownikiem lub jeżeli jest to konieczne dla właściwego rozpoznania potrzeb osoby z niepełnosprawnością – z osobą stale wspierającą;
- 2) wywiadu z asystentem osobistym;
- 3) obserwacji pracy asystenta osobistego;
- 4) ankiet wypełnianych przez użytkownika lub jeżeli jest to konieczne dla właściwego rozpoznania potrzeb osoby z niepełnosprawnością – osobę stale wspierającą;
- 5) raportów sporządzanych przez asystentów osobistych opisujących ich działania, problemy i potrzeby.

7. Koordynator asystencji osobistej sporządza protokół z ewaluacji świadczenia asystencji osobistej, który zawiera:

- 1) imię i nazwisko użytkownika oraz asystenta osobistego;
- 2) oznaczenie kontraktu, na którego podstawie usługa asystencji osobistej jest świadczona;
- 3) wskazanie okresu, którego ewaluacja świadczenia asystencji osobistej dotyczy;
- 4) wnioski dotyczące jakości świadczonej asystencji osobistej, a także dodatkowych potrzeb wsparcia w określonych obszarach, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 6b⁶ ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, jeżeli takie występują.

8. Ewaluacja świadczenia asystencji osobistej jest dokumentowana w systemie teleinformatycznym, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1, i polega na składaniu w tym systemie ankiet użytkowników, raportów asystentów osobistych i protokołów koordynatorów asystencji osobistej, według zamieszczonych w tym systemie wzorów ankiet, raportów i protokołów.

9. Wzory ankiet użytkowników, raportów asystentów osobistych i protokołów koordynatorów asystencji osobistej, o których mowa w ust. 8, określa Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych i umieszcza je:

- 1) w Biuletynie Informacji Publicznej na swojej stronie podmiotowej;
- 2) na swojej stronie internetowej oraz
- 3) w systemie teleinformatycznym, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1.

10. Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych na podstawie danych zebranych z ewaluacji świadczenia asystencji osobistej dokonuje analizy jakości asystencji osobistej, wskazuje na nieprawidłowości, jeżeli takie wystąpiły, oraz wskazuje na rodzaje działań naprawczych, które należy zastosować, i przekazuje te informacje wojewodom za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1.

11. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy sposób realizacji ewaluacji świadczenia asystencji osobistej, mając na względzie konieczność zagwarantowania wysokiej jakości i właściwego poziomu bezpieczeństwa świadczenia asystencji osobistej.

Art. 50. 1. Użytkownik, który nienależnie korzystał z asystencji osobistej, zwraca środki finansowe przekazane przez realizatora na wypłatę wynagrodzenia asystenta osobistego wraz z należnymi składkami i wpłatami realizatorów, za okres nienależnego korzystania z asystencji osobistej.

2. Decyzję o ustaleniu i zwrocie nienależnie pobranych środków finansowych związanych z korzystaniem z asystencji osobistej wydaje starosta albo prezydent miasta na prawach powiatu.

3. Za nienależne korzystanie z asystencji osobistej uważa się:

- 1) asystencję osobistą świadczoną:
 - a) na podstawie fałszywych danych zawartych we wniosku o ustalenie prawa do asystencji osobistej, oświadczeniach lub dokumentach,
 - b) mimo braku prawa do asystencji osobistej;
- 2) przypadki zatwierdzenia raportu, o którym mowa w art. 80, w którym zostały podane nieprawdziwe informacje o liczbie godzin zrealizowanych w danym miesiącu.

4. Od wskazanych w decyzji kwot środków finansowych nienależnie pobranych są naliczane odsetki w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, liczone od dnia rozpoczęcia świadczenia asystencji osobistej.

5. Nienależnie pobrane środki finansowe podlegają egzekucji w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji i stanowią dochód budżetu państwa.

6. W sprawach nieuregulowanych w ust. 1–5 stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego.

Rozdział 8

Realizatorzy

Art. 51. 1. Asystencję osobistą organizuje i realizuje powiat właściwy dla miejsca zamieszkania lub przebywania osoby z niepełnosprawnością.

2. Powiat może realizować asystencję osobistą samodzielnie lub może:

- 1) powierzać realizację asystencji osobistej podmiotom wpisanym do Rejestru realizatorów prowadzonego przez właściwego miejscowo wojewodę, w udostępnionym przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych systemie teleinformatycznym, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1;
- 2) zawierać z gminami porozumienia o realizowanie asystencji osobistej.

Art. 52. 1. Wpis do Rejestru realizatorów może uzyskać:

- 1) organizacja pozarządowa, o której mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2025 r. poz. 1338), z wyjątkiem partii politycznych, europejskich partii politycznych, związków zawodowych i organizacji pracodawców, samorządów zawodowych, fundacji utworzonych przez partie polityczne i europejskich fundacji politycznych lub

2) podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1, 3 i 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- a) do jego zadań statutowych należy działalność na rzecz osób z niepełnosprawnościami, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- b) prowadzi działalność przez okres co najmniej 12 miesięcy na dzień złożenia wniosku o wpis do Rejestru realizatorów,
- c) realizuje bezpośrednie wsparcie w codziennym funkcjonowaniu osób z niepełnosprawnościami, w szczególności asystencję osobistą przez okres co najmniej 6 miesięcy na dzień złożenia wniosku o wpis do Rejestru realizatorów,
- d) nie posiada zaległości w opłacaniu podatków i składek na ubezpieczenia społeczne, składek na ubezpieczenie zdrowotne oraz składek na Fundusz Pracy, Fundusz Solidarnościowy oraz Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych,
- e) nie posiada zaległości w opłacaniu wpłat na rzecz Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych lub innych zobowiązań na rzecz Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- f) członkowie jego organu zarządzającego nie byli skazani za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe,
- g) członkowie jego organu zarządzającego nie zostali ukarani za naruszenie dyscypliny finansów publicznych karą w postaci zakazu pełnienia funkcji związanych z dysponowaniem środkami publicznymi,
- h) posiada zasoby organizacyjne oraz kadrowe pozwalające na zapewnienie wysokiej jakości realizacji asystencji osobistej, w szczególności:
 - zatrudnia lub może zaangażować co najmniej 3 osoby spełniające wymagania niezbędne do uzyskania statusu asystenta osobistego,
 - zatrudnia kadrę zapewniającą profesjonalną obsługę w zakresie księgowości i rachunkowości lub ma zawartą umowę z podmiotem zewnętrznym specjalizującym się w tym zakresie,
- i) nie toczy się wobec niego postępowanie egzekucyjne.

2. Wpisu do Rejestru realizatorów dokonuje wojewoda właściwy ze względu na siedzibę organizacji pozarządowej albo podmiotu, o których mowa w ust. 1, na wniosek tej organizacji albo podmiotu, na okres 5 lat, przy czym pierwszy wpis do rejestru następuje na okres 2 lat.

3. Wniosek o wpis do Rejestru realizatorów jest składany w postaci elektronicznej w systemie teleinformatycznym, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1, i zawiera dane:

- 1) nazwę;
- 2) dane członków organu zarządzającego (imiona i nazwiska, numery PESEL, a w przypadku, gdy nie nadano numeru PESEL – numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość, ich funkcje w zarządzie oraz adres do doręczeń);
- 3) numer w Krajowym Rejestrze Sądowym lub innym właściwym rejestrze w przypadku jego posiadania;
- 4) NIP;
- 5) siedzibę i adres;
- 6) numer telefonu i adres poczty elektronicznej;
- 7) wskazanie gmin, na których terenie zobowiązuje się zapewnić świadczenie asystencji osobistej.

Art. 53. 1. Z wnioskiem o wpis do Rejestru realizatorów członkowie zarządu podmiotu, o którym mowa w art. 52 ust. 1 pkt 2, składają oświadczenie o następującej treści: „Świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia wynikającej z art. 233 § 6 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny oświadczam, że:

- 1) dane zawarte we wniosku o wpis do Rejestru realizatorów są zgodne z prawdą;
- 2) znane mi są i spełniam warunki bycia realizatorem określone w art. 52 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia ... o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami (Dz. U. ...).”.

2. Z wnioskiem o wpis do Rejestru realizatorów członkowie zarządu podmiotu, o którym mowa w art. 52 ust. 1 pkt 1, składają oświadczenie o następującej treści: „Świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia wynikającej z art. 233 § 6 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny oświadczam, że:

- 1) dane zawarte we wniosku o wpis do Rejestru realizatorów są zgodne z prawdą;
- 2) spełniam warunki określone w art. 52 ust. 1 pkt 2 lit. d–g ustawy z dnia ... o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami (Dz. U. ...).”.

3. Klauzule, o których mowa w ust. 1 i 2, zastępują pouczenie o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń.

Art. 54. 1. Wojewoda rozpatruje wniosek o wpis do Rejestru realizatorów w terminie 30 dni od dnia jego wpływu.

2. Wojewoda dokonuje wpisu wnioskodawcy do Rejestru realizatorów, jeżeli spełnia on wymagania określone w art. 52 ust. 1 i odpowiednio w art. 53. W przypadku niespełniania tych wymagań wojewoda odmawia wpisu do tego rejestru i informuje wnioskodawcę o przyczynach tej odmowy.

Art. 55. Realizator jest obowiązany do powiadomienia wojewody w systemie teleinformatycznym, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1, o każdej zmianie warunków stanowiących podstawę uzyskania wpisu do Rejestru realizatorów, na formularzu zmiany danych, w terminie 14 dni od dnia zaistnienia zmiany tych warunków. Wojewoda niezwłocznie dokonuje zmiany danych zapisanych w profilu informacyjnym w systemie teleinformatycznym, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1.

Art. 56. Wojewoda wykreśla realizatora z Rejestru realizatorów w przypadku:

- 1) naruszenia przez realizatora obowiązków określonych w art. 61;
- 2) uniemożliwienia przeprowadzania kontroli;
- 3) na wniosek realizatora;
- 4) w następstwie wykreślenia organizacji będącej realizatorem z właściwego rejestru organizacji, o których mowa w art. 52 ust. 1 pkt 1;
- 5) niespełniania przez realizatora wymagań określonych w art. 52 ust. 1 pkt 2, jeżeli dotyczy.

Art. 57. Wpis do Rejestru realizatorów, odmowa wpisu do tego rejestru oraz wykreślenie z tego rejestru następuje w drodze decyzji administracyjnej za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1.

Art. 58. Wykreślenie z Rejestru realizatorów staje się skuteczne z dniem, w którym decyzja o wykreśleniu stała się ostateczna.

Art. 59. 1. Od decyzji wojewody o odmowie wpisu do Rejestru realizatorów oraz od decyzji wojewody o wykreśleniu z Rejestru realizatorów przysługuje odwołanie do ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji.

2. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego rozpatruje odwołanie w terminie 60 dni od dnia jego doręczenia.

Art. 60. Dane w Rejestrze realizatorów obejmują dane zamieszczone we wniosku o wpis do Rejestru realizatorów.

Art. 61. Realizator:

- 1) zawiera kontrakt z użytkownikiem i asystentem osobistym i organizuje pracę asystenta osobistego;
- 2) monitoruje pracę asystenta osobistego;
- 3) zapewnia asystencję osobistą użytkownikom, którzy wybrali go na realizatora, zgodnie z ich potrzebami przez cały okres trwania kontraktu;
- 4) prowadzi obsługę płacową, kadrową, rachunkową i administracyjną związaną z realizacją kontraktu;
- 5) prowadzi w systemie teleinformatycznym, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1:
 - a) ewidencję godzin świadczenia asystencji osobistej,
 - b) ewidencję urlopów udzielanych asystentom osobistym,
 - c) dokumentację wykonywania kontraktu;
- 6) jako płatnik składek zgłasza asystenta osobistego do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego oraz przekazuje do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych za dany miesiąc deklaracje rozliczeniowe, raporty imienne, raporty imienne korygujące, na zasadach określonych w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 350, z późn. zm.⁴⁾);
- 7) terminowo wypłaca wynagrodzenie asystentowi osobistemu na wskazany przez niego i zapisany w Rejestrze asystentów rachunek bankowy;
- 8) terminowo reguluje zobowiązania podatkowe i opłaca należne składki na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, Fundusz Solidarnościowy oraz wpłaty na Pracownicze Plany Kapitałowe;
- 9) terminowo odprowadza składki na ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej potrącane z wynagrodzenia asystenta osobistego;
- 10) udziela wojewodzie i Pełnomocnikowi Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych wszelkich wyjaśnień dotyczących rozliczenia godzin z asystentem osobistym;
- 11) wyznacza koordynatora albo koordynatorów asystencji osobistej i organizuje ich pracę w taki sposób, aby:
 - a) każdy użytkownik miał przypisanego określonego koordynatora asystencji osobistej, a w czasie jego nieobecności koordynatora go zastępującego,

⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2025 r. poz. 620, 622, 769, 820, 1083, 1160, 1216, 1409, 1413 i 1423.

- b) jeden koordynator asystencji osobistej nie mógł być przypisany do większej liczby użytkowników niż 60,
 - c) koordynator asystencji osobistej utrzymywał stały kontakt z użytkownikiem oraz wspierającymi go asystentami osobistymi, w tym miał z nimi kontakt bezpośredni, przez połączenie teleinformatyczne lub telefoniczne nie rzadziej niż raz w miesiącu,
 - d) forma kontaktu koordynatora asystencji osobistej z użytkownikiem była dostosowana do jego szczególnych potrzeb, w tym potrzeb wynikających z korzystania z alternatywnych i wspomagających metod komunikacji lub polskiego języka migowego;
- 12) organizuje mediacje między użytkownikiem a asystentem osobistym;
 - 13) wspiera użytkownika w wyborze asystenta osobistego zgodnie z indywidualnymi potrzebami, na jego wniosek;
 - 14) organizuje wsparcie udzielane asystentom osobistym i użytkownikom, w szczególności realizowane przez koordynatora asystencji osobistej;
 - 15) zapewnia zastępstwo za asystenta osobistego na czas korzystania przez niego ze zwolnień lekarskich, urlopów i innych okoliczności uniemożliwiających mu świadczenie asystencji osobistej;
 - 16) zapewnia możliwość podnoszenia kompetencji asystentów osobistych, w tym przez umożliwienie im udziału w szkoleniach specjalistycznych;
 - 17) monitoruje, zapewnia ewaluację i kontroluje jakość asystencji osobistej świadczonej przez asystentów osobistych, których zatrudnia, również w miejscu świadczenia asystencji osobistej;
 - 18) monitoruje i rejestruje wypadki związane ze świadczeniem asystencji osobistej.

Art. 62. Szkolenia z zakresu pierwszej pomocy są realizowane przez:

- 1) lekarzy systemu w rozumieniu art. 3 pkt 3 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz. U. z 2025 r. poz. 91 i 637);
- 2) pielęgniarki systemu w rozumieniu art. 3 pkt 6 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym;
- 3) ratowników medycznych, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 1 grudnia 2022 r. o zawodzie ratownika medycznego oraz samorządzie ratowników medycznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 339 i 637);
- 4) nauczycieli posiadających odpowiednie przygotowanie, o których mowa w art. 8 ust. 4 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym.

Art. 63. 1. Realizator jest administratorem danych osobowych asystentów osobistych i przetwarza te dane w zakresie niezbędnym do zapewnienia organizacji i realizacji asystencji osobistej.

2. Dane osobowe są przetwarzane w celu:

- 1) rekrutacji asystentów osobistych;
- 2) zawierania i realizacji kontraktów;
- 3) dokonania wyboru asystentów osobistych zgodnie z potrzebami osób uprawnionych do asystencji osobistej;
- 4) zapewnienia ciągłości i jakości asystencji osobistej;
- 5) prowadzenia rozliczeń, kontroli i sprawozdawczości.

3. Zakres przetwarzanych danych osobowych obejmuje dane niezbędne do realizacji zadań, o których mowa w art. 61.

4. Realizator, który podlega wpisowi do Rejestru realizatorów, nie może powierzyć wykonania asystencji osobistej innemu podmiotowi.

Rozdział 9

Koordinator asystencji osobistej

Art. 64. Koordynatorem asystencji osobistej może być osoba, która spełnia następujące warunki:

- 1) posiada co najmniej wykształcenie średnie lub średnie branżowe;
- 2) posiada co najmniej roczne udokumentowane doświadczenie w realizacji działań wspierających osoby z niepełnosprawnościami lub ich rodzin lub korzystała z asystencji osobistej jako użytkownik w wymiarze średnio co najmniej 30 godzin miesięcznie przez co najmniej rok albo
- 3) posiada co najmniej roczne udokumentowane doświadczenie w koordynowaniu pracy zawodowej lub wolontariackiej zespołów powyżej 5 osób.

Art. 65. Koordynator asystencji osobistej jest wyznaczany przez realizatora spośród osób przez niego zatrudnianych.

Art. 66. Koordynator asystencji osobistej:

- 1) współuczestniczy z osobą uprawnioną do asystencji osobistej i asystentem osobistym w określaniu warunków kontraktu;
- 2) może, za zgodą użytkownika, uczestniczyć w zindywidualizowanym instruktażu;
- 3) zatwierdza raport, o którym mowa w art. 80 ust. 1;

- 4) organizuje mediację między użytkownikiem a asystentem osobistym;
- 5) kieruje asystentów osobistych na szkolenia oraz instruktaż specjalistyczny, o których mowa w art. 26 ust. 3;
- 6) w razie potrzeby wspiera użytkownika oraz asystenta osobistego w zakresie realizacji obowiązków związanych z raportowaniem świadczenia asystencji osobistej oraz w zakresie korzystania z systemu informatycznego, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1;
- 7) dokonuje ewaluacji świadczenia asystencji osobistej;
- 8) sporządza protokół z ewaluacji świadczenia asystencji osobistej;
- 9) wykonuje inne zadania realizatora określone w art. 61.

Rozdział 10

Kontrakt

Art. 67. 1. Asystencja osobista jest realizowana na podstawie kontraktu zawieranego między:

- 1) osobą uprawnioną do asystencji osobistej;
- 2) realizatorem oraz
- 3) asystentem osobistym.

2. Kontrakt zawiera się maksymalnie na okres, na który została wydana prawomocna decyzja administracyjna przyznająca prawo do asystencji osobistej.

Art. 68. 1. Kontrakt zawiera:

- 1) określenie stron umowy;
- 2) cel i przedmiot umowy;
- 3) wskazanie zakresu świadczeń stron umowy oraz skutków ich niewykonania lub nienależytego wykonania umowy;
- 4) datę rozpoczęcia i zakończenia świadczenia asystencji osobistej;
- 5) czas i miejsce świadczenia asystencji osobistej;
- 6) planowaną miesięczną liczbę godzin asystencji osobistej realizowanej przez asystenta osobistego, do wysokości liczby godzin ustalonej decyzją o przyznaniu prawa do asystencji osobistej;
- 7) numer rachunku bankowego asystenta osobistego, na który będzie przekazywane wynagrodzenie asystenta osobistego, oraz sposób i termin jego wypłaty;
- 8) wysokość stawki godzinowej asystencji osobistej;

- 9) szczegółowy i indywidualnie ustalony dla użytkownika zakres czynności, o których mowa w art. 43 ust. 3, i działań świadczonych przez asystenta osobistego;
- 10) wskazanie sposobu organizacji zastępstwa za asystenta osobistego, w przypadku gdy czasowo nie będzie on zdolny do świadczenia asystencji osobistej;
- 11) informację o obowiązku odbycia przez asystenta osobistego szkolenia z zakresu pierwszej pomocy;
- 12) określenie zakresu szkoleń specjalistycznych przysługujących asystentowi osobistemu;
- 13) klauzulę poufności w zakresie zabezpieczenia informacji, które nie mogą być ujawnione osobom trzecim;
- 14) inne ustalenia i informacje istotne dla kompleksowego i efektywnego świadczenia asystencji osobistej;
- 15) warunki i sposób zmiany, a także rozwiązania umowy;
- 16) zgodę użytkownika albo osoby, o której mowa w art. 17 ust. 1, albo osoby, o której mowa w art. 17 ust. 2, na wykonywanie przez asystenta osobistego określonych czynności.

2. Jeżeli użytkownik korzysta ze wsparcia więcej niż jednego asystenta osobistego, zawiera odrębny kontrakt z każdym z tych asystentów osobistych i z realizatorem.

3. Kontrakt może być zawarty na podstawie umowy:

- 1) zlecenia w zakresie świadczenia asystencji osobistej albo
- 2) o współpracę w zakresie świadczenia asystencji osobistej z osobą prowadzącą działalność gospodarczą jako osoba fizyczna.

Art. 69. Realizator może odmówić zawarcia kontraktu z asystentem osobistym, w przypadku gdy kandydat na asystenta osobistego:

- 1) nie jest w stanie dostosować swojego harmonogramu pracy do potrzeb osoby wymagającej asystencji osobistej lub
- 2) nie ma możliwości świadczenia w miesiącu odpowiedniej liczby godzin asystencji osobistej, lub
- 3) nie ma możliwości wykonywania zakresu czynności asystencji osobistej wskazywanych przez osobę uprawnioną do asystencji osobistej.

Art. 70. 1. Kontrakt ulega rozwiązaniu:

- 1) przez oświadczenie jednej ze stron z zachowaniem okresu wypowiedzenia;
- 2) przez oświadczenie jednej ze stron bez zachowania okresu wypowiedzenia;
- 3) z upływem czasu, na który został zawarty.

2. Oświadczenie o wypowiedzeniu kontraktu wymaga złożenia go w systemie teleinformatycznym, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1, pod rygorem nieważności.

Art. 71. 1. Okres wypowiedzenia kontraktu jest uzależniony od okresu jego trwania i wynosi:

- 1) tydzień, jeżeli kontrakt trwał krócej niż miesiąc;
- 2) 2 tygodnie, jeżeli kontrakt trwał co najmniej miesiąc;
- 3) miesiąc, jeżeli kontrakt trwał co najmniej 6 miesięcy;
- 4) 3 miesiące, jeżeli kontrakt trwał co najmniej 3 lata.

2. Wypowiedzenia kontraktu może dokonać każda z jego stron.

Art. 72. 1. Rozwiązanie kontraktu bez zachowania okresu wypowiedzenia może nastąpić w przypadku:

- 1) długotrwałego niewykonywania lub nienależytego wykonywania przez asystenta osobistego obowiązków wynikających z kontraktu;
- 2) utraty przez użytkownika uprawnień do korzystania z asystencji osobistej;
- 3) naruszenia praw lub godności osobistej asystenta osobistego lub użytkownika;
- 4) utraty zaufania przez jedną ze stron kontraktu;
- 5) ustania potrzeby korzystania przez użytkownika ze wsparcia w ramach asystencji osobistej.

2. Oświadczenie o rozwiązaniu kontraktu bez zachowania okresu wypowiedzenia wymaga złożenia go w systemie teleinformatycznym, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1, pod rygorem nieważności.

Art. 73. Oświadczenie o rozwiązaniu kontraktu wymaga uzasadnienia.

Art. 74. Wygaśnięcie kontraktu następuje w przypadku:

- 1) śmierci osoby uprawnionej do asystencji osobistej;
- 2) śmierci asystenta osobistego;
- 3) wykreślenia asystenta osobistego z Rejestru asystentów.

Art. 75. 1. W przypadku rozwiązania kontraktu asystentowi osobistemu przysługuje wyłącznie wynagrodzenie odpowiadające liczbie godzin asystencji osobistej faktycznie zrealizowanej.

2. Asystentowi osobistemu nie przysługuje prawo do dochodzenia roszczeń na podstawie art. 746 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2025 r. poz. 1071 i 1172) innych niż wynagrodzenie, o którym mowa ust. 1.

Art. 76. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, wzór kontraktu, uwzględniając konieczność efektywnego świadczenia asystencji osobistej oraz zagwarantowania właściwego wypełniania praw i obowiązków przez strony kontraktu.

Art. 77. 1. Asystent osobisty przed zawarciem kontraktu jest obowiązany do złożenia płatnikowi składek oświadczenia w zakresie podlegania albo niepodlegania obowiązkowi ubezpieczeń społecznych oraz ubezpieczeniu zdrowotnemu z innych tytułów oraz posiadania statusu ucznia lub studenta. W przypadku podlegania ubezpieczeniu społecznemu oraz ubezpieczeniu zdrowotnemu z innych tytułów w oświadczeniu asystent wskazuje, czy kwota podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z tego tytułu jest niższa od kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę, zgodnie z obowiązującymi przepisami.

2. Asystent osobisty jest obowiązany do złożenia płatnikowi składek informacji o zmianie danych w zakresie, o którym mowa w ust. 1, w terminie 7 dni od dnia dokonania ich zmiany.

Rozdział 11

Wybór realizatora i asystenta osobistego

Art. 78. 1. Powiat wskazuje osobie uprawnionej do asystencji osobistej realizatora.

2. Osoba uprawniona do asystencji osobistej może sama wskazać powiatowi realizatora wpisanego do Rejestru realizatorów w systemie teleinformatycznym, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1.

3. Realizator wpisany do Rejestru realizatorów samodzielnie wybrany przez użytkownika może realizować zadania z zakresu asystencji osobistej w danym roku kalendarzowym na rzecz użytkowników, do wysokości:

- 1) 5-krotności kwoty przychodów realizatora za rok poprzedni albo
- 2) 500 tys. zł brutto

– w zależności od tego, która kwota jest wyższa.

4. Realizator, o którym mowa w ust. 3, który nie osiągnął przychodów w roku poprzednim, może realizować zadania z zakresu asystencji osobistej w danym roku kalendarzowym na rzecz użytkowników, dla których łączna kwota środków przyznanych na świadczenie asystencji osobistej w danym roku wynosi maksymalnie 500 tys. zł brutto.

5. Jeżeli realizacja asystencji na rzecz określonego użytkownika powodowałaby po stronie realizatora przekroczenie limitów, o których mowa w ust. 3 i 4, usługa asystencji osobistej na rzecz tego użytkownika nie może być realizowana przez tego realizatora.

6. Użytkownik w tym samym czasie może korzystać z asystencji osobistej organizowanej i realizowanej przez jednego realizatora.

7. Użytkownik może dokonać zmiany realizatora po rozwiązaniu umowy z dotychczasowym realizatorem i po upływie okresu wypowiedzenia kontraktu z dotychczasowym realizatorem.

Art. 79. 1. Osoba uprawniona do asystencji osobistej w porozumieniu z realizatorem wybiera asystenta osobistego spośród asystentów osobistych wpisanych do Rejestru asystentów.

2. Wybór, o którym mowa w ust. 1, następuje w taki sposób, że osoba uprawniona do asystencji osobistej wskazuje samodzielnie asystenta osobistego wpisanego do Rejestru asystentów, a realizator zawiera z osobą uprawnioną do asystencji osobistej oraz ze wskazanym asystentem osobistym kontrakt.

3. W przypadku niewskazania asystenta osobistego przez osobę uprawnioną do asystencji osobistej osoba ta składa w systemie teleinformatycznym, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1, oświadczenie o rezygnacji z samodzielnego wyboru asystenta osobistego. Realizator niezwłocznie, nie później niż w terminie 30 dni od dnia złożenia oświadczenia o rezygnacji z wyboru asystenta osobistego, wskazuje co najmniej dwóch asystentów osobistych, którzy są zdolni do świadczenia asystencji osobistej zgodnie z potrzebami wskazanymi w formularzu samooceny – spośród asystentów osobistych wpisanych do Rejestru asystentów.

4. Osoba uprawniona do asystencji osobistej, która jest niepełnoletnia lub ubezwłasnowolniona, wyboru asystenta osobistego dokonuje za zgodą osoby, o której mowa w art. 17.

5. Realizator zapewnia użytkownikowi asystencji osobistej taką liczbę asystentów osobistych, jaka jest niezbędna do prawidłowego świadczenia usługi, zgodnie z potrzebami użytkownika określonymi w decyzji o przyznaniu prawa do asystencji osobistej. W stosunku do każdego asystenta osobistego stosuje się ust. 1–4.

6. W przypadku gdy użytkownik przebywa w podmiocie, o którym mowa w art. 46 ust. 1, lub korzysta z usług podmiotu, o którym mowa w art. 47 ust. 3, asystentem osobistym nie może być osoba zatrudniona w ramach stosunku pracy lub w ramach umowy cywilnoprawnej w tym podmiocie.

7. Użytkownik ma prawo korzystać ze wsparcia więcej niż jednego asystenta osobistego jednocześnie, w tym samym czasie i miejscu, w okresie, w którym przysługuje prawo do asystencji osobistej określone w decyzji przyznającej prawo do asystencji osobistej.

8. W przypadku korzystania ze wsparcia więcej niż jednego asystenta osobistego w tym samym czasie, godziny świadczenia asystencji osobistej przez każdego z asystentów osobistych są liczone osobno.

Rozdział 12

Raporty z asystencji osobistej

Art. 80. 1. Asystent osobisty sporządza w systemie teleinformatycznym, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1, raport ze świadczenia asystencji osobistej, zwany dalej „raportem”, w terminie do 4. dnia miesiąca następującego po miesiącu wykonania usługi.

2. Raport zawiera:

- 1) imię i nazwisko użytkownika oraz asystenta osobistego;
- 2) oznaczenie kontraktu, na którego podstawie asystencja osobista jest świadczona;
- 3) wskazanie okresu, którego raport dotyczy;
- 4) informację o liczbie godzin zrealizowanych w danym miesiącu.

3. Raport zatwierdza użytkownik, w terminie do 8. dnia miesiąca następującego po miesiącu wykonania usługi. W przypadku użytkowników nieposiadających zdolności do czynności prawnych lub o ograniczonej zdolności do czynności prawnych raport zatwierdza osoba, o której mowa w art. 17.

4. Raport zatwierdzony w sposób, o którym mowa w ust. 3, zatwierdza również realizator w terminie do 13. dnia miesiąca następującego po miesiącu wykonania usługi.

5. Realizator przekazuje wynagrodzenie asystentowi osobistemu w terminie 5 dni roboczych od dnia zatwierdzenia raportu, w terminie, o którym mowa w ust. 4.

6. W przypadku gdy użytkownik lub osoba, o której mowa w art. 17, nie zatwierdzi raportu w terminie, o którym mowa w ust. 3, realizator wzywa użytkownika lub osobę, o której mowa w art. 17, do zatwierdzenia raportu w terminie 3 dni roboczych od dnia otrzymania wezwania.

7. W przypadku niezatwierdzenia raportu w terminie wskazanym w wezwaniu, o którym mowa w ust. 6, realizator podejmuje czynności wyjaśniające powody niezatwierdzenia raportu przez użytkownika lub osobę, o której mowa w art. 17, oraz rzeczywisty stan realizacji asystencji osobistej, i w przypadku braku zastrzeżeń do prawidłowości raportu dokonuje jego zatwierdzenia.

8. W przypadku zastrzeżeń do prawidłowości raportu realizator informuje powiat o niezatwierdzeniu raportu. Powiat podejmuje czynności wyjaśniające powody niezatwierdzenia

raportu oraz rzeczywisty stan realizacji asystencji osobistej i w przypadku braku zastrzeżeń do prawidłowości raportu dokonuje jego zatwierdzenia.

Rozdział 13

Finansowanie asystencji osobistej i zadania władz publicznych związane z asystencją osobistą

Art. 81. Asystencja osobista oraz koszty jej obsługi są finansowane z budżetu państwa.

Art. 82. 1. Powiat jest obowiązany zapewnić asystencję osobistą w obszarze swojej właściwości terytorialnej.

2. Organizacja i realizacja asystencji osobistej jest wykonywana przez powiat jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej.

3. Koszty obsługi zadania zleconego wynoszą 4 % przekazanej należnej dotacji na asystencję osobistą, obejmującej środki na wypłaty wynagrodzeń asystentów osobistych wraz z należnymi składkami i wpłatami realizatora, nie więcej niż 216 zł na użytkownika miesięcznie.

4. W celu realizacji asystencji osobistej powiat może:

- 1) powierzyć realizację asystencji osobistej podmiotowi, o którym mowa w art. 52 ust. 1;
- 2) zawrzeć porozumienia z gminami w sprawie powierzenia prowadzenia zadań publicznych, o którym mowa w art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U z 2024 r. poz. 107 i 1907).

5. Powiat jest obowiązany do powierzenia realizacji asystencji osobistej podmiotowi, o którym mowa w art. 52 ust. 1, wybranemu przez osobę uprawnioną do asystencji osobistej, jeżeli spełnia warunki, o których mowa w art. 78 ust. 3 i 4.

6. Powierzenie, o którym mowa w ust. 4 pkt 1 i ust. 5, następuje na podstawie umowy.

7. Do powierzenia realizacji zadań, o którym mowa w ust. 4 pkt 1 i ust. 5, nie stosuje się przepisów o prowadzeniu działalności pożytku publicznego na podstawie zlecenia realizacji zadań publicznych, o których mowa w dziale II rozdziale 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

8. Porozumienie, o którym mowa w ust. 4 pkt 2, oraz umowa, o której mowa w ust. 6, określają wysokość środków na realizację asystencji osobistej przekazanych przez powiat.

9. Środki otrzymane na realizację asystencji osobistej przez podmioty, o których mowa w art. 52 ust. 1, albo środki otrzymane na realizację asystencji osobistej przez gminy nie mogą być niższe niż 2 % przekazanej należnej dotacji na asystencję osobistą, obejmującej środki na

wypłaty wynagrodzeń asystentów osobistych wraz z należnymi składkami i wpłatami realizatora, nie więcej niż 108 zł na użytkownika miesięcznie.

10. Środki, o których mowa w ust. 9, są finansowane w ramach kosztów obsługi określonych w ust. 3.

Art. 83. 1. Zakład Ubezpieczeń Społecznych zapewnia osobie z niepełnosprawnością w oddziałach Zakładu Ubezpieczeń Społecznych dostęp do środków technicznych umożliwiających złożenie wniosku o przyznanie prawa do asystencji osobistej oraz zapewnia pomoc w złożeniu tego wniosku drogą elektroniczną w sposób, o którym mowa w art. 19 ust. 2 pkt 1.

2. Na pisemny albo ustny wniosek osoby z niepełnosprawnością lub osoby, o której mowa w art. 17, uzasadniony wykluczeniem cyfrowym lub wykluczeniem komunikacyjnym lub innymi przyczynami, powiat zapewnia dostęp do środków technicznych umożliwiających złożenie wniosku o ustalenie prawa do asystencji osobistej oraz zapewnia pomoc w złożeniu tego wniosku drogą elektroniczną w sposób, o którym mowa w art. 19 ust. 2, osobie z niepełnosprawnością, w siedzibie powiatu lub innych miejscach wyznaczonych przez powiat, lub w miejscu zamieszkania, lub w miejscu pobytu osoby z niepełnosprawnością – niezwłocznie, nie później niż w terminie 7 dni od dnia złożenia wniosku.

3. Koszty wytworzenia, rozbudowy, dostosowania i utrzymania systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1, są finansowane w formie dotacji celowej z budżetu państwa do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Art. 84. Powiat może rozwiązać ze skutkiem natychmiastowym umowę powierzenia, o której mowa w art. 82 ust. 4 pkt 1 i ust. 5, w przypadku stwierdzenia rażącego naruszenia warunków świadczenia asystencji osobistej przez podmiot, o którym mowa w art. 52 ust. 1, asystenta osobistego lub użytkownika.

Art. 85. 1. Zmiana sposobu realizacji asystencji osobistej przez powiat nie może wpłynąć na przerwanie ciągłości świadczenia asystencji osobistej.

2. W przypadku gdy użytkownik oraz asystent osobisty świadczący wobec niego asystencję osobistą zdecydują się kontynuować współpracę po zmianie realizatora, w związku z powierzeniem lub zaprzestaniem powierzenia realizacji asystencji osobistej, jeżeli inne warunki nie uległy zmianie, realizacja kontraktu jest kontynuowana z uwzględnieniem zmiany realizatora.

Art. 86. 1. Powiat, nie później niż na 6 miesięcy przed rozpoczęciem kolejnego okresu realizacji asystencji osobistej, ogłasza nabór realizatorów wpisanych do Rejestru realizatorów.

2. Ogłoszenie o naborze zawiera w szczególności informacje o:

- 1) podmiotach uprawnionych do składania wniosków;
- 2) rodzaju zadań powierzonych do realizacji;
- 3) szacowanej wysokości środków przeznaczonych na realizację zadania;
- 4) trybie składania wniosków;
- 5) kryteriach i sposobie oceny wniosków;
- 6) terminie i warunkach realizacji powierzonych zadań;
- 7) warunkach przekazania środków i szacowanej maksymalnej wysokości dla danego podmiotu;
- 8) terminie i miejscu składania wniosków;
- 9) terminie rozpatrzenia wniosków.

3. Powiat informuje o naborze realizatorów w Biuletynie Informacji Publicznej.

4. Nabór realizatorów trwa nie krócej niż 30 dni kalendarzowych.

5. Ogłoszenie wyników naboru następuje nie później niż 45 dni kalendarzowych od dnia zakończenia naboru, jednak nie później niż na 3 miesiące przed rozpoczęciem kolejnego okresu realizacji asystencji osobistej. Powiat zawiera porozumienia z wybranymi w naborze realizatorami.

6. Powierzenie realizacji asystencji osobistej następuje na okres minimalnie 3 lat.

Art. 87. 1. W przypadku zapewniania asystencji osobistej przez powiat w sposób określony w art. 82 ust. 4 i 5 powiat niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 7 dni od dnia zapewniania asystencji osobistej, zamieszcza informację o podmiotach realizujących asystencję osobistą, warunkach jej realizacji oraz okresie jej realizacji w Biuletynie Informacji Publicznej na swojej stronie internetowej.

2. Podmioty, którym powierzono realizację zadania z zakresu asystencji osobistej, są administratorami danych osobowych przetwarzanych w celu świadczenia usług z zakresu asystencji osobistej.

Art. 88. 1. Wojewodowie sporządzają sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania zadań z zakresu asystencji osobistej za okres od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia danego roku i przekazują je ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego, drogą elektroniczną, w sposób określony przez tego ministra, w terminie do dnia 31 marca roku następującego po roku, za który jest przekazywane sprawozdanie.

2. Sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonywania zadań z zakresu asystencji osobistej są przekazywane na formularzach elektronicznych udostępnionych przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

Art. 89. 1. Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych:

- 1) organizuje szkolenia dla kandydatów na członków Składów oraz egzamin kwalifikacyjny na członka Składu;
- 2) organizuje szkolenia ogólne dla asystentów osobistych, instruktaż specjalistyczny i szkolenia specjalistyczne;
- 3) organizuje szkolenie z zakresu pierwszej pomocy oraz przeszkolenie z ewakuacji osób z niepełnosprawnościami dla asystentów osobistych;
- 4) zapewnia doradztwo wzajemne użytkownikom;
- 5) nadzoruje wykonywanie przez realizatorów zadań określonych w ustawie;
- 6) nadzoruje wykonywanie przez powiaty zadań określonych w ustawie innych niż wynikające z obowiązków realizatorów;
- 7) nadzoruje ustalanie przez członków Składów potrzeby przyznania prawa do asystencji osobistej;
- 8) zleca wojewodom przeprowadzenie kontroli u realizatorów i w powiatach;
- 9) organizuje szkolenia uzupełniające dla superwizorów asystencji osobistej oraz szkolenia doradców wzajemnych;
- 10) prowadzi analizy jakości asystencji;
- 11) monitoruje jakość świadczonych usług w ramach asystencji osobistej;
- 12) prowadzi działania promocyjne, edukacyjne i informacyjne dotyczące wspierania, organizacji i realizacji asystencji osobistej, a także przeprowadza w tym zakresie badania, ekspertyzy i analizy;
- 13) zapewnia superwizję asystencji osobistej;
- 14) organizuje egzamin i egzamin poprawkowy dla superwizorów asystencji osobistej.

2. Zadania, o których mowa w ust. 1 pkt 5–8 i pkt 10–12, są finansowane z budżetu państwa, z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego.

3. Zadania, o których mowa w ust. 1 pkt 1–4, 9, 13 i 14, są finansowane z Funduszu Solidarnościowego.

4. Realizację zadań, o których mowa w ust. 1 pkt 2–4 i 9–13, Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych może zlecić organizacjom pozarządowym, o których mowa

w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 pkt 1, 3 i 4 tej ustawy, prowadzącym działalność na rzecz osób z niepełnosprawnościami, zapewniającym gwarancję wysokiej jakości realizacji zadań, z wyłączeniem organizacji pozarządowych i podmiotów wpisanych do Rejestru realizatorów.

5. Nadzór nad ustalaniem prawa do asystencji osobistej polega na:

- 1) kontroli ustaleń co do ich zgodności z zebranymi dokumentami lub z przepisami dotyczącymi ustalania prawa do asystencji osobistej;
- 2) kontroli prawidłowości i jednolitości stosowania przepisów, standardów i procedur postępowania w sprawach dotyczących ustalania prawa do asystencji osobistej;
- 3) udzielaniu wyjaśnień i wytycznych w zakresie stosowania przepisów regulujących postępowanie w sprawach dotyczących ustalania prawa do asystencji osobistej.

6. Nadzór, o którym mowa w ust. 5, obejmuje:

- 1) kontrolę prawidłowości i jednolitości stosowania przepisów oraz standardów i procedur postępowania w sprawach dotyczących przyznawania prawa do asystencji osobistej;
- 2) kontrolę decyzji przyznających prawo do asystencji osobistej co do ich zgodności z zebranymi dokumentami lub z przepisami dotyczącymi wydawania decyzji przyznających prawo do asystencji osobistej.

7. Jeżeli w ramach nadzoru Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych stwierdzi, że decyzja przyznająca prawo do asystencji osobistej została wydana w sposób niezgodny z przepisami prawa lub ze stanem faktycznym, może zwrócić się do właściwego Zespołu o:

- 1) stwierdzenie nieważności decyzji przyznającej prawo do asystencji osobistej;
- 2) wznowienie postępowania w sprawie wydania decyzji przyznającej prawo do asystencji osobistej;
- 3) uchylenie decyzji przyznającej prawo do asystencji osobistej.

8. O wszczęciu postępowania w jednym z trybów, o którym mowa w ust. 7, przewodniczący Zespołu zawiadamia użytkownika lub osobę, o której mowa w art. 17.

9. W postępowaniu, o którym mowa w ust. 8, przy ocenie niezgodności decyzji przyznającej prawo do asystencji osobistej z przepisami prawa lub ze stanem faktycznym, bierze się pod uwagę, czy ustalenie prawa do asystencji osobistej pozostaje w sprzeczności z materiałem dowodowym zgromadzonym w postępowaniu o wydanie decyzji.

10. Przewodniczący Zespołu podpisuje decyzję o:

- 1) stwierdzeniu nieważności decyzji przyznającej prawo do asystencji osobistej;
- 2) uchyleniu decyzji przyznającej prawo do asystencji osobistej.

11. Od decyzji, o której mowa w ust. 10, wydanej przez Zespół przysługuje odwołanie do ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

12. Nadzór, o którym mowa w ust. 5, w imieniu Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych, realizują upoważnione przez niego osoby, posiadające wiedzę niezbędną do przeprowadzania kontroli. Pisemne upoważnienie jest wydawane na czas określony, nie dłuższy niż 2 lata.

13. Do nadzoru, o którym mowa w ust. 1 pkt 6, stosuje się odpowiednio przepisy art. 34 ust. 2–4 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Art. 90. Rada Ministrów składa co trzy lata Sejmowi i Senatowi, w terminie do dnia 30 czerwca, sprawozdanie z realizacji ustawy.

Rozdział 14

Kontrola realizacji asystencji osobistej

Art. 91. 1. Powiat raz na rok przeprowadza kontrolę realizacji asystencji osobistej. Kontrola ma charakter kompleksowy i obejmuje całość realizowanej asystencji osobistej w danym okresie sprawozdawczym.

2. Niezależnie od kontroli, o której mowa w ust. 1, powiat może przeprowadzać kontrole doraźne.

3. Kontrola kompleksowa i doraźna może zostać przeprowadzona za pomocą środków komunikacji elektronicznej w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. U. z 2024 r. poz. 1513) w miejscu świadczenia asystencji osobistej. Kontrolę przeprowadza się w godzinach świadczenia asystencji osobistej.

4. Kontrolę kompleksową można przeprowadzić w każdym czasie realizacji kontraktu oraz po jego zakończeniu, w okresie nie dłuższym niż 6 miesięcy od dnia jego zakończenia.

5. Zakres kontroli kompleksowej obejmuje całokształt działań kontrolnych i może obejmować sprawdzenie zrealizowania zaleceń pokontrolnych wydanych po poprzedniej kontroli kompleksowej.

6. Przeprowadzenie kontroli kompleksowej jest poprzedzone opracowaniem planu tej kontroli, który zatwierdza starosta lub prezydent miasta na prawach powiatu.

7. Kontrola doraźna może być przeprowadzona w każdym czasie w celu zbadania prawidłowości realizacji usługi asystencji osobistej, także w celu zbadania, czy i w jakim zakresie są zrealizowane zalecenia pokontrolne po upływie czasu przeznaczanego na ich realizację.

8. Podstawą prowadzenia kontroli doraźnej mogą być uzyskane przez powiat informacje o nieprawidłowościach wynikające ze skargi, wniosku lub innych informacji.

Art. 92. 1. Kontrolę kompleksową i doraźną przeprowadza się na podstawie upoważnienia do przeprowadzenia kontroli, zwanego dalej „upoważnieniem”, wydanego przez starostę powiatu lub prezydenta miasta na prawach powiatu.

2. Upoważnienie zawiera:

- 1) oznaczenie organu upoważnionego do kontroli;
- 2) datę wydania upoważnienia;
- 3) numer upoważnienia;
- 4) imiona i nazwiska oraz numery legitymacji służbowych kontrolujących, jeżeli takie posiadają;
- 5) powołanie podstawy prawnej kontroli;
- 6) oznaczenie kontraktu, którego kontrola dotyczy;
- 7) oznaczenie miejsca świadczenia usługi asystencji osobistej, w którym jest przeprowadzana kontrola;
- 8) zakres kontroli;
- 9) miejsce i datę rozpoczęcia oraz datę zakończenia kontroli;
- 10) imię, nazwisko oraz podpis osoby udzielającej upoważnienia – z podaniem zajmowanego stanowiska lub funkcji;
- 11) pouczenie o prawach i obowiązkach kontrolowanego.

3. Kontrola kompleksowa i doraźna jest przeprowadzana zgodnie z programem kontroli zatwierdzonym przez organ upoważniony do kontroli przed wydaniem upoważnienia.

4. Kontrola kompleksowa i doraźna przeprowadzana za pomocą środków komunikacji elektronicznej w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną może odbywać się jednoosobowo.

5. Po otrzymaniu upoważnienia kontrolujący dokonują niezwłocznie analizy posiadanych przez organ upoważniony do kontroli informacji dotyczących kontrolowanych w zakresie zagadnień objętych kontrolą, a także zapoznają się z wynikami poprzednich kontroli.

6. Na co najmniej dzień przed rozpoczęciem kontroli kompleksowej albo doraźnej, przeprowadzanej w miejscu świadczenia usługi asystencji osobistej, organ uprawniony do kontroli zawiadamia, w drodze elektronicznej, kontrolowanych o terminie kontroli.

7. Przed przystąpieniem do kontroli kompleksowej albo doraźnej kontrolujący okazuje kontrolowanemu upoważnienie oraz legitymację służbową, jeżeli taką posiada.

8. Kontrolującemu przysługuje, po doręczeniu upoważnienia do przeprowadzenia kontroli, prawo:

- 1) dostępu do materiałów, dokumentów oraz innych danych niezbędnych do przeprowadzenia kontroli;
- 2) legitymowania osoby w celu stwierdzenia jej tożsamości, jeżeli jest to niezbędne do przeprowadzenia kontroli.

Art. 93. 1. Kontrola kompleksowa i doraźna obejmuje:

- 1) sprawdzenie obecności i liczby godzin asystencji osobistej – czy asystent rzeczywiście realizuje ustaloną liczbę godzin z użytkownikiem oraz czy jego usługa jest odpowiednia do potrzeb użytkownika;
- 2) weryfikację zakresu świadczonej usługi – czy asystent osobisty wspiera użytkownika w określonych w kontrakcie czynnościach i działaniach;
- 3) sprawdzenie kwalifikacji asystenta osobistego – czy asystent osobisty posiada wymagane kwalifikacje, szkolenia i doświadczenie niezbędne do świadczenia usługi w sposób profesjonalny i skuteczny;
- 4) sprawdzenie zgodności dokumentacji – kontrola dokumentów, w tym raportów z asystencji osobistej, o których mowa w art. 80, a także oświadczeń potwierdzających wykonanie usług w określonym czasie;
- 5) pozyskanie opinii od użytkownika – czy świadczona usługa asystencji osobistej spełnia jego potrzeby, jest odpowiednia i skuteczna;
- 6) ustalenie, czy usługa asystencji osobistej jest świadczona zgodnie z przepisami.

2. Wyniki przeprowadzonej kontroli kontrolujący przedstawiają w protokole kontroli.

Protokół kontroli zawiera:

- 1) imiona i nazwiska kontrolowanych;
- 2) datę rozpoczęcia i zakończenia kontroli;
- 3) imiona i nazwiska kontrolujących, a także osób składających wyjaśnienia w toku kontroli;
- 4) określenie miejsca kontroli oraz szczegółowego zakresu kontroli;

- 5) opis stanu faktycznego stwierdzonego w toku kontroli, w tym opis ustalonych nieprawidłowości lub naruszeń prawa, z uwzględnieniem, jeżeli to możliwe, przyczyn powstania, zakresu i skutków tych nieprawidłowości lub naruszeń oraz wskazanie osób za nie odpowiedzialnych;
- 6) informację o możliwości zgłaszania umotywowanych zastrzeżeń co do ustaleń zawartych w protokole kontroli.

3. Protokół kontroli kompleksowej i doraźnej sporządza się w systemie teleinformatycznym, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1.

4. Oczywiste omyłki pisarskie prostują kontrolujący, przez sporządzenie odpowiedniej adnotacji. Adnotacje sporządza się w systemie teleinformatycznym, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1.

5. Jeżeli w wyniku przeprowadzonej kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości lub naruszeń prawa, w protokole kontroli dokonuje się odpowiedniej adnotacji.

6. Protokół kontroli podpisują kontrolujący w postaci elektronicznej w systemie teleinformatycznym, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1.

7. Protokół kontroli jest dostarczany użytkownikowi i asystentowi osobistemu za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1.

Art. 94. 1. Kontrolowani mogą przed podpisaniem protokołu kontroli zgłosić umotywowane zastrzeżenia co do ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia zgłasza się w postaci elektronicznej w systemie teleinformatycznym, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1, w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli.

2. W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń kontrolujący dokonują ich analizy i w miarę potrzeby podejmują dodatkowe czynności kontrolne, a w przypadku stwierdzenia zasadności zgłoszonych zastrzeżeń – zmieniają lub uzupełniają odpowiednią część protokołu kontroli.

3. W przypadku nieuwzględnienia zastrzeżeń w całości lub w części kontrolujący przekazują na piśmie swoje stanowisko zgłaszającemu zastrzeżenia.

4. Po podpisaniu protokołu kontroli przez kontrolujących i kontrolowanych nie dokonuje się w nim poprawek.

5. Kontrolowani mogą odmówić podpisania protokołu kontroli.

6. O odmowie podpisania protokołu kontroli kontrolujący zamieszczają wzmiankę w protokole.

7. Odmowa podpisania protokołu kontroli przez kontrolowanych nie stanowi przeszkody do realizacji ustaleń kontroli.

Art. 95. 1. W przypadku stwierdzenia w wyniku kontroli nieprawidłowości lub naruszeń prawa w zakresie przedmiotu kontroli organ upoważniony do kontroli, niezwłocznie po podpisaniu protokołu kontroli, sporządza wystąpienie pokontrolne, które przekazuje kontrolowanemu.

2. Wystąpienie pokontrolne zawiera opis stwierdzonych nieprawidłowości lub naruszeń prawa, a także uwagi i zalecenia pokontrolne zmierzające do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości lub naruszeń prawa oraz termin wykonania zaleceń.

3. Jeżeli stwierdzone w wyniku kontroli nieprawidłowości lub naruszenia prawa wskazują na konieczność podjęcia działań przez właściwe organy państwowe lub samorządowe, organ upoważniony do kontroli przekazuje wystąpienie pokontrolne do tych organów oraz informuje o tym kontrolowanych.

4. Kontrolowani, w terminie wyznaczonym w wystąpieniu pokontrolnym, zawiadamiają organ upoważniony do kontroli o sposobie wykorzystania uwag i wykonania zaleceń pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

Art. 96. Do czynności kontrolnych stosuje się przepisy o ochronie informacji niejawnych oraz o ochronie danych osobowych.

Art. 97. 1. Wojewoda przeprowadza kontrole kompleksowe realizatorów raz na 2 lata.

2. Wojewoda może przeprowadzić kontrolę kompleksową użytkowników w zakresie realizacji asystencji osobistej raz na rok.

3. Kontrola może zostać przeprowadzona za pomocą środków komunikacji elektronicznej w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną, w miejscu świadczenia asystencji osobistej, w miejscu realizacji szkoleń, w siedzibie realizatora, siedzibie powiatu lub innym miejscu prowadzenia działań związanych z realizacją asystencji osobistej.

4. Pracownikom urzędu wojewódzkiego przysługuje, po okazaniu legitymacji służbowej oraz doręczeniu upoważnienia, uprawnienie:

- 1) dostępu do materiałów, dokumentów oraz innych danych niezbędnych do przeprowadzenia kontroli, a także sporządzania ich kopii;
- 2) legitymowania osoby w celu stwierdzenia jej tożsamości, jeżeli jest to niezbędne do przeprowadzenia kontroli.

5. Upoważnienie do przeprowadzenia kontroli zawiera:

- 1) wskazanie podstawy prawnej kontroli;

- 2) oznaczenie podmiotu kontrolowanego;
- 3) datę i miejsce wystawienia;
- 4) imię i nazwisko pracownika uprawnionego do przeprowadzenia kontroli oraz numer jego legitymacji służbowej;
- 5) oznaczenie kontrolowanej osoby;
- 6) określenie zakresu przedmiotowego kontroli;
- 7) wskazanie daty rozpoczęcia i przewidywanego terminu zakończenia kontroli;
- 8) imię, nazwisko oraz podpis osoby udzielającej upoważnienia;
- 9) pouczenie o prawach i obowiązkach podmiotu kontrolowanego.

6. Podmiot kontrolowany, osoba upoważniona przez ten podmiot lub inny pracownik tego podmiotu, który może być uznany za osobę, o której mowa w art. 97 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny, jest obowiązana udzielać pracownikowi przeprowadzającemu kontrolę wszelkich potrzebnych informacji oraz zapewnić mu:

- 1) warunki sprawnego przeprowadzenia kontroli;
- 2) dostęp do materiałów, dokumentów, danych i urządzeń niezbędnych do przeprowadzenia kontroli.

7. W czynnościach kontrolnych może brać udział osoba posiadająca wiedzę specjalistyczną niebędąca pracownikiem urzędu wojewódzkiego, upoważniona przez wojewodę do wykonywania czynności kontrolnych. Osoba ta jest obowiązana do nieujawniania informacji stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa, w których posiadanie weszła w związku z wykonywanymi czynnościami kontrolnymi.

8. Osoba, o której mowa w ust. 7, może brać udział w czynnościach kontrolnych po doręczeniu kontrolowanemu upoważnienia wojewody.

Art. 98. 1. Z kontroli sporządza się protokół, który podpisuje pracownik przeprowadzający kontrolę.

2. Protokół, o którym mowa w ust. 1, zawiera w szczególności:

- 1) oznaczenie podmiotu kontrolowanego, czasu i miejsca przeprowadzania kontroli;
- 2) wskazanie zakresu kontroli oraz osób w niej uczestniczących;
- 3) opis przebiegu kontroli;
- 4) ustalenia z przeprowadzonej kontroli.

3. Pracownik przeprowadzający kontrolę może, z urzędu lub na wniosek podmiotu kontrolowanego, prostować błędy pisarskie i rachunkowe lub inne oczywiste pomyłki w protokole, o którym mowa w ust. 1.

4. Protokół, o którym mowa w ust. 1, podpisuje kierownik podmiotu kontrolowanego lub osoba przez niego upoważniona albo kontrolowana osoba fizyczna.

5. Kontrolowani mogą zgłosić przed podpisaniem protokołu kontroli umotywowane zastrzeżenia co do ustaleń zawartych w protokole.

6. W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń kontrolujący dokonują ich analizy i w miarę potrzeby podejmują dodatkowe czynności kontrolne, a w przypadku stwierdzenia zasadności zgłoszonych zastrzeżeń – zmieniają lub uzupełniają odpowiednią część protokołu kontroli.

7. W przypadku nieuwzględnienia zastrzeżeń w całości lub w części kontrolujący przekazują na piśmie swoje stanowisko zgłaszającemu zastrzeżenia.

8. Po podpisaniu protokołu kontroli przez kontrolujących i kontrolowanych nie dokonuje się w nim poprawek.

9. Kontrolowani mogą odmówić podpisania protokołu kontroli.

10. O odmowie podpisania protokołu kontroli kontrolujący zamieszczają wzmiankę w protokole.

11. Odmowa podpisania protokołu kontroli przez kontrolowanych nie stanowi przeszkody do realizacji ustaleń kontroli.

Art. 99. 1. W przypadku stwierdzenia w wyniku kontroli nieprawidłowości lub naruszeń prawa w zakresie przedmiotu kontroli wojewoda, niezwłocznie po podpisaniu protokołu kontroli, sporządza wystąpienie pokontrolne, które przekazuje kontrolowanym.

2. Wystąpienie pokontrolne zawiera opis stwierdzonych nieprawidłowości lub naruszeń prawa, a także uwagi i zalecenia pokontrolne zmierzające do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości lub naruszeń prawa oraz termin wykonania zaleceń.

3. Jeżeli stwierdzone w wyniku kontroli nieprawidłowości lub naruszenia prawa wskazują na konieczność podjęcia działań przez właściwe organy państwowe lub samorządowe, wojewoda przekazuje wystąpienie pokontrolne do tych organów oraz informuje o tym kontrolowanych.

4. Kontrolowani, w terminie wyznaczonym w wystąpieniu pokontrolnym, zawiadamiają wojewodę o sposobie wykorzystania uwag i wykonania zaleceń pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

Art. 100. Do czynności kontrolnych stosuje się przepisy o ochronie informacji niejawnych oraz o ochronie danych osobowych.

Rozdział 15

Administracyjne kary pieniężne

Art. 101. 1. Kto, będąc do tego obowiązany:

- 1) nie zapewnia asystencji osobistej użytkownikom, którzy wybrali go na realizatora zgodnie z potrzebami przez cały okres trwania kontraktu, zgodnie z art. 61 pkt 3,
- 2) nie prowadzi w systemie teleinformatycznym, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1, ewidencji godzin świadczenia asystencji osobistej i dokumentacji wykonywania kontraktu, zgodnie z art. 61 pkt 5,
- 3) nie zgłasza asystenta osobistego do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego oraz nie przekazuje do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych za dany miesiąc deklaracji rozliczeniowych, raportów imiennych, raportów imiennych korygujących, na zasadach określonych w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, zgodnie z art. 61 pkt 6,
- 4) nie wypłaca terminowo wynagrodzenia asystenta osobistego na wskazany przez niego i zapisany w Rejestrze asystentów rachunek bankowy, zgodnie z art. 61 pkt 7,
- 5) nie reguluje terminowo zobowiązań podatkowych i nie opłaca należnych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, Fundusz Solidarnościowy oraz wpłat na Pracownicze Plany Kapitałowe, zgodnie z art. 61 pkt 8,
- 6) nie odprowadza terminowo składki na ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej potrącane z wynagrodzenia asystenta osobistego, zgodnie z art. 61 pkt 9,
- 7) nie zatrudnia koordynatora albo koordynatorów asystencji osobistej, zgodnie z art. 61 pkt 11,
- 8) nie organizuje zastępstwa za asystenta osobistego na czas korzystania przez niego ze zwolnień lekarskich, urlopów i innych okoliczności uniemożliwiających mu świadczenie asystencji osobistej, zgodnie z art. 61 pkt 15

– podlega administracyjnej karze pieniężnej w wysokości od 2 tys. do 200 tys. zł.

2. Administracyjną karę pieniężną, o której mowa w ust. 1, nakłada w drodze decyzji administracyjnej wojewoda.

3. Ustalając wysokość administracyjnej kary pieniężnej, o której mowa w ust. 1, wojewoda bierze pod uwagę okoliczności naruszenia prawa, przypadki stwierdzenia w przeszłości tego samego rodzaju naruszenia prawa, co naruszenie, w którego następstwie ma

być nałożona administracyjna kara pieniężna, oraz poprzednie ukaranie za to samo naruszenie prawa.

4. Wojewoda odstępuje od nałożenia administracyjnej kary pieniężnej, o której mowa w ust. 1, gdy stwierdzone niedopełnienie obowiązków, o których mowa w ust. 1, było wynikiem braku przekazania dotacji w terminie i w wysokości uniemożliwiającej prawidłową realizację zadania.

5. Od decyzji, o której mowa w ust. 1, przysługuje odwołanie do ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

6. Administracyjna kara pieniężna stanowi dochód budżetu państwa i jest uiszczana na rachunek bankowy urzędu wojewódzkiego, w terminie 14 dni od dnia, w którym decyzja określająca administracyjną karę pieniężną stała się ostateczna.

Rozdział 16

Zmiany w przepisach

Art. 102. W ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 163, z późn. zm.⁵⁾) w art. 21 w ust. 1 po pkt 114 dodaje się pkt 114a w brzmieniu:

„114a) wartość świadczeń użytkownika korzystającego z asystencji osobistej otrzymanych na podstawie ustawy z dnia ... o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami (Dz. U. ...);”.

Art. 103. W ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 913 i 1301) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 6d ust. 4e otrzymuje brzmienie:

„4e. Dane gromadzone w systemie w bazach danych prowadzonych przez powiatowe zespoły albo wojewódzkie zespoły udostępnia się wojewódzkim zespołom w celu weryfikacji danych osób ubiegających się o wydanie:

1) decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia, w zakresie posiadania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, wraz z symbolem przyczyny niepełnosprawności oraz podaniem okresu, na który zostało wydane;

⁵⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2025 r. poz. 340, 368, 620, 680, 1022, 1180, 1301, 1302 i 1366.

- 2) decyzji przyznającej prawo do asystencji osobistej, o której mowa w art. 12 ust. 1 ustawy z dnia ... o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami (Dz. U. ...).”;
- 2) w art. 34 po ust. 6 dodaje się ust. 6a w brzmieniu:
- „6a. Pełnomocnik realizuje również zadania określone w ustawie z dnia ... o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami.”.

Art. 104. W ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 350, z późn. zm.⁶⁾) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 4 w pkt 2 w lit. ze średnik zastępuje się przecinkiem i dodaje się lit. zf w brzmieniu:
- „zf) realizator, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia ... o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami (Dz. U. ...) – w stosunku do asystentów osobistych, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 2 tej ustawy, zatrudnianych na podstawie kontraktu, o którym mowa w art. 68 tej ustawy, zawartego w formie umowy zlecenia;”;
- 2) w art. 6 po ust. 4c dodaje się ust. 4d w brzmieniu:
- „4d. Asystenci osobiści zatrudnieni na podstawie kontraktu, o którym mowa w art. 68 ustawy z dnia ... o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami, podlegają ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, chorobowemu oraz wypadkowemu na zasadach określonych dla:
- 1) zleceniobiorców;
- 2) osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą.”;
- 3) w art. 13 po pkt 2a dodaje się pkt 2b w brzmieniu:
- „2b) asystenci osobiści zatrudnieni na podstawie kontraktu, o którym mowa w art. 68 ustawy z dnia ... o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami (Dz. U. ...), zawartego w formie umowy zlecenia – od dnia oznaczonego w kontrakcie jako dzień rozpoczęcia wykonywania asystencji osobistej do dnia rozwiązania lub wygaśnięcia kontraktu, z wyłączeniem okresu, w którym wykonywanie asystencji osobistej zostało zawieszone na podstawie art. 45 ust. 1 tej ustawy;”.

Art. 105. W ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2025 r. poz. 775, 894, 896 i 1203) w art. 43:

- 1) w ust. 1 po pkt 23 dodaje się pkt 23a w brzmieniu:

⁶⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2025 r. poz. 620, 622, 769, 820, 1083, 1160, 1216, 1409, 1413 i 1423.

„23a) usługi, o których mowa w art. 43 ustawy z dnia ... o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami (Dz. U. ...), inne niż wymienione w pkt 23, oraz dostawę towarów ściśle z tymi usługami związaną;”;

2) w ust. 17a po wyrazie „23” dodaje się wyraz „23a”.

Art. 106. W ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1461) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 66 w ust. 1 po pkt 28d dodaje się pkt 28e w brzmieniu:

„28e) asystenci osobiści, w rozumieniu ustawy z dnia ... o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami (Dz. U. ...), z wyłączeniem asystentów osobistych użytkowników, których prawo do asystencji osobistej ulega zawieszeniu na podstawie art. 45 ust. 1 tej ustawy;”;

2) w art. 73 po pkt 10c dodaje się pkt 10d w brzmieniu:

„10d) osób, o których mowa w art. 66 ust. 1 pkt 28e, powstaje z dniem oznaczonym w kontrakcie jako dzień rozpoczęcia wykonywania asystencji osobistej, a wygasa z dniem rozwiązywania albo wygaśnięcia kontraktu, z wyłączeniem okresu, w którym wykonywanie asystencji osobistej zostało zawieszone na podstawie art. 45 ust. 1 tej ustawy;”;

3) w art. 75 po ust. 11a dodaje się ust. 11b w brzmieniu:

„11b. Osoby, o których mowa w art. 66 ust. 1 pkt 28e, zgłasza do ubezpieczenia zdrowotnego realizator, w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia ... o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami – w przypadku zawarcia kontraktu w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 6 tej ustawy.”;

4) w art. 81 w ust. 8 po pkt 9d dodaje się pkt 9e w brzmieniu:

„9e) osób, o których mowa w art. 66 ust. 1 pkt 28e, jest kwota odpowiadająca wysokości wynagrodzenia tych osób, pobieranego z tytułu świadczenia osobiście asystencji osobistej;”;

5) w art. 86 w ust. 1 po pkt 9a dodaje się pkt 9b w brzmieniu:

„9b) osób, o których mowa w art. 66 ust. 1 pkt 28e, opłaca w przypadku zawarcia kontraktu w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia ... o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami realizator, w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia ... o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami;”.

Art. 107. W ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1483) w art. 50 w ust. 6 po pkt 4c dodaje się pkt 4d w brzmieniu:

„4d) realizacji asystencji osobistej i kosztów jej obsługi, o których mowa w ustawie z dnia ... o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami (Dz. U. ...);”.

Art. 108. W ustawie z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1848) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1 po ust. 2a dodaje się ust. 2b w brzmieniu:

„2b. Fundusz może wspierać działania Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych, o których mowa w ustawie z dnia ... o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami (Dz. U. ...).”;

2) po art. 6aa dodaje się art. 6ab w brzmieniu:

„Art. 6ab. Środki Funduszu przeznacza się także na finansowanie zadań Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych, o których mowa w art. 89 ust. 1 pkt 1–4, 9, 13 i 14 ustawy z dnia ... o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami.”.

Rozdział 17

Przepisy epizodyczne, przejściowe i dostosowujące

Art. 109. Sprawozdanie, o którym mowa w art. 88 ust. 1, zostanie złożone po raz pierwszy w terminie do dnia 30 czerwca 2028 r.

Art. 110. Jeżeli osoba korzysta w ramach programu ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego przyjętego na podstawie art. 7 ust. 5 ustawy z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1848) z wsparcia osób z niepełnosprawnościami w zakresie usługi asystencji osobistej, nie może zawrzeć kontraktu na okres, w którym korzysta z tego wsparcia.

Art. 111. 1. Do dnia 31 grudnia 2027 r. do zamówień na usługi lub dostawy udzielane przez urząd obsługujący ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego oraz Zakład Ubezpieczeń Społecznych w związku z zapewnieniem systemów teleinformatycznych służących do ustalania prawa do asystencji osobistej oraz do obsługi realizacji prawa do

asystencji osobistej, o których mowa w art. 6 ust. 1, nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1320, z późn. zm.⁷⁾).

2. Zamawiający, w terminie 7 dni od dnia udzielenia zamówienia, o którym mowa w ust. 1, zamieszcza w Biuletynie Zamówień Publicznych informację o udzieleniu tego zamówienia, w której podaje:

- 1) nazwę i adres siedziby zamawiającego;
- 2) datę i miejsce zawarcia umowy lub informację o zawarciu umowy drogą elektroniczną;
- 3) opis przedmiotu umowy, z wyszczególnieniem odpowiednio ilości rzeczy lub innych dóbr oraz zakresu usług;
- 4) cenę albo cenę maksymalną, jeżeli cena nie jest znana w chwili zamieszczenia informacji;
- 5) okoliczności faktyczne uzasadniające udzielenie zamówienia bez zastosowania przepisów o zamówieniach publicznych;
- 6) nazwę (firmę) podmiotu albo imię i nazwisko osoby, z którymi została zawarta umowa.

Art. 112. Uprawnione do asystencji osobistej są od dnia:

- 1) 1 kwietnia 2027 r. – osoby, które ukończyły 18. rok życia do ukończenia 65. roku życia, i które w skali potrzeby wsparcia, o której mowa w art. 4b ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, uzyskały co najmniej 90 pkt,
- 2) 1 stycznia 2028 r. – osoby, które ukończyły 18. rok życia do ukończenia 65. roku życia, i które w skali potrzeby wsparcia, o której mowa w art. 4b ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, uzyskały co najmniej 85 pkt,
- 3) 1 stycznia 2029 r. – osoby, które ukończyły 18. rok życia do ukończenia 65. roku życia, i które w skali potrzeby wsparcia, o której mowa w art. 4b ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, uzyskały co najmniej 80 pkt,
- 4) 1 stycznia 2030 r. – osoby:
 - a) o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 2,
 - b) umieszczone w podmiotach, o których mowa w art. 46 ust. 1

– posiadające decyzję przyznającą prawo do asystencji osobistej.

⁷⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2025 r. poz. 620, 769, 794, 1165, 1173 i 1235.

Art. 113. Maksymalna miesięczna liczba godzin asystencji osobistej w przypadku osób, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 1, w:

- 1) 2027 r. – wynosi 200 godzin;
- 2) 2028 r. – wynosi 220 godzin.

Art. 114. Wnioski o ustalenie prawa do asystencji osobistej złożone:

- 1) do dnia 30 czerwca 2027 r. rozpatruje się nie później niż w terminie 120 dni od dnia złożenia wniosku;
- 2) od dnia 1 lipca 2027 r. do dnia 30 czerwca 2028 r. rozpatruje się nie później niż w terminie 90 dni od dnia złożenia wniosku;
- 3) od dnia 1 lipca 2028 r. do dnia 30 czerwca 2029 r. rozpatruje się nie później niż w terminie 60 dni od dnia złożenia wniosku.

Art. 115. 1. W zakresie sposobu realizacji prawa do asystencji osobistej przez powiat w okresie od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia 2027 r. powiat, nie później niż z dniem 15 kwietnia 2026 r., informuje na swojej stronie internetowej, w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej urzędu powiatowego, czy jest planowane powierzanie realizacji asystencji osobistej podmiotom, o których mowa w art. 52 ust. 1.

2. Do realizacji prawa do asystencji osobistej przez powiat w 2027 r. nie stosuje się terminów określonych w art. 86.

Art. 116. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, po upływie 18 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, dokona przeglądu stosowania przepisów ustawy oraz przepisów wydanych na jej podstawie, w celu oceny systemu świadczenia asystencji osobistej oraz przedstawienia rekomendacji Radzie Ministrów w kwestii ewentualnej konieczności podjęcia działań korygujących w systemie świadczenia asystencji osobistej.

Art. 117. 1. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, po upływie 24 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, dokona:

- 1) przeglądu stosowania przepisów ustawy oraz przepisów wydanych na jej podstawie oraz realizacji programu Asystent osobisty, przyjętego na podstawie art. 7 ust. 5 ustawy z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1848),
- 2) analizy wpływu tych przepisów na dzieci i młodzież z niepełnosprawnościami oraz ich rodziny, w szczególności osoby stale je wspierające,
- 3) analizy wpływu tych przepisów na rynek pracy

– w celu dokonania oceny systemu świadczenia asystencji osobistej dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnościami i przedstawienia rekomendacji Radzie Ministrów w kwestii rozwiązań ustawowych umożliwiających rozwój świadczenia asystencji osobistej dzieciom i młodzieży, w tym objęcia prawem do asystencji osobistej dzieci przed ukończeniem 13. roku życia.

2. Przegląd, ocena oraz rekomendacje obejmą możliwy wpływ asystencji osobistej świadczonej dzieciom i młodzieży na:

- 1) zwiększenie ich samostanowienia i możliwości realizacji niezależnego życia;
- 2) proces deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami;
- 3) aktywność zawodową, sytuację społeczno-ekonomiczną oraz jakość życia ich rodzin, w szczególności osób stale je wspierających.

Art. 118. Osoby, które w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, spełniają warunek określony w art. 64 pkt 1 i posiadają co najmniej półroczne udokumentowane doświadczenie w koordynowaniu pracy zawodowej lub wolontariackiej zespołów powyżej pięciu osób lub posiadają co najmniej roczne doświadczenie w pracy z osobami z niepełnosprawnością, mogą być zatrudnione jako koordynatorzy asystencji osobistej.

Art. 119. 1. Osoby, które w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, posiadają certyfikat superwizora pracy socjalnej i posiadają co najmniej 3-letnie udokumentowane doświadczenie w pracy z osobami z niepełnosprawnością, mogą wykonywać zawód superwizora asystencji osobistej.

2. Osoby, o których mowa w ust. 1, w okresie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy odbędą szkolenie uzupełniające dla superwizorów asystencji osobistej.

3. W przypadku nieukończenia szkolenia uzupełniającego dla superwizorów asystencji osobistej osoba, o której mowa w ust. 1, traci prawo do wykonywania superwizji asystencji osobistej.

Art. 120. W trakcie nabywania kwalifikacji zawodowych osoby, o których mowa w art. 24 ust. 1 pkt 18 i 9 lit. a, mogą świadczyć asystencję osobistą przez dwa lata, licząc od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 121. 1. W okresie od dnia 1 lipca do dnia 31 grudnia 2026 r.:

- 1) Zakład Ubezpieczeń Społecznych umożliwia składanie wniosków o wpis do Rejestru realizatorów i udostępnia wojewodom złożone wnioski o wpis do Rejestru realizatorów;

2) Rejestr realizatorów prowadzi Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych w formie ogłoszenia na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

2. W terminie do 15. dnia każdego miesiąca ogłoszeniu podlegają rozstrzygnięcia wojewodów o spełnieniu wymagań określonych w art. 52 ust. 1 pkt 2, przekazane Pełnomocnikowi Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych do ostatniego dnia poprzedniego miesiąca.

3. Ostatnie ogłoszenie, o którym mowa w ust. 2, jest publikowane w grudniu 2026 r.

4. Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych dokonuje wpisu do rejestru podmiotów wpisanych do Rejestru realizatorów przed dniem 1 stycznia 2027 r., w terminie do dnia 15 stycznia 2027 r.

5. Rozstrzygnięcia wojewodów nieprzekazane do ogłoszenia w grudniu 2026 r. są zamieszczane w Rejestrze realizatorów.

Art. 122. 1. Koszty obsługi zadania zleconego, o którym mowa w art. 82 ust. 3, wynoszą w roku:

- 1) 2027 – 5,5 %, nie więcej niż 247,5 zł na użytkownika miesięcznie,
 - 2) 2028 – 5 %, nie więcej niż 239,8 zł na użytkownika miesięcznie,
 - 3) 2029 – 5 %, nie więcej niż 254,9 zł na użytkownika miesięcznie,
 - 4) 2030 – 4 %, nie więcej niż 213,6 zł na użytkownika miesięcznie
- przekazanej należnej dotacji na asystencję osobistą, obejmującej środki na wypłaty wynagrodzeń asystentów osobistych wraz z należnymi składkami i wpłatami pracodawcy.

2. Środki przekazane na realizację asystencji osobistej, o których mowa w art. 82 ust. 9, przez podmioty, o których mowa w art. 52 ust. 1, albo gminy, wynoszą w roku:

- 1) 2027 – 3 %, nie więcej niż 135,0 zł na użytkownika miesięcznie,
 - 2) 2028 – 3 %, nie więcej niż 143,9 zł na użytkownika miesięcznie,
 - 3) 2029 – 3 %, nie więcej niż 153,0 zł na użytkownika miesięcznie,
 - 4) 2030 – 2 %, nie więcej niż 106,8 zł na użytkownika miesięcznie
- przekazanej należnej dotacji na asystencję osobistą, obejmującej środki na wypłaty wynagrodzeń asystentów osobistych wraz z należnymi składkami i wpłatami pracodawcy.

Art. 123. 1. W 2026 r. środki Funduszu Solidarnościowego, o którym mowa w ustawie z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym, mogą być przeznaczone także na finansowanie zadań ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego w związku

z zapewnieniem systemu teleinformatycznego do ustalania prawa do asystencji osobistej, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2, finansowanie zadań Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych, o których mowa w art. 89 ust. 1 pkt 1 i 12, oraz finansowanie zadań Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w związku z zapewnieniem systemu teleinformatycznego do obsługi realizacji prawa do asystencji osobistej.

2. Środki Funduszu Solidarnościowego, o których mowa w ust. 1, na realizację zadań Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w 2026 r., minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego przekazuje na wyodrębniony rachunek Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na podstawie umowy zawartej z Prezesem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Art. 124. 1. W latach 2026–2035 maksymalny limit wydatków budżetu państwa będących skutkiem finansowym ustawy wynosi 1 160,5 mln zł, z tego:

1) w części 44 – Zabezpieczenie społeczne w:

- a) 2026 r. – 0,0 mln zł,
- b) 2027 r. – 11,1 mln zł,
- c) 2028 r. – 11,5 mln zł,
- d) 2029 r. – 12,7 mln zł,
- e) 2030 r. – 12,1 mln zł,
- f) 2031 r. – 12,4 mln zł,
- g) 2032 r. – 12,8 mln zł,
- h) 2033 r. – 13,1 mln zł,
- i) 2034 r. – 13,4 mln zł,
- j) 2035 r. – 13,8 mln zł;

2) w części 85 – Województwa w:

- a) 2026 r. – 0,0 mln zł,
- b) 2027 r. – 80,1 mln zł,
- c) 2028 r. – 65,9 mln zł,
- d) 2029 r. – 70,0 mln zł,
- e) 2030 r. – 73,4 mln zł,
- f) 2031 r. – 77,6 mln zł,
- g) 2032 r. – 82,2 mln zł,
- h) 2033 r. – 83,2 mln zł,
- i) 2034 r. – 90,4 mln zł,
- j) 2035 r. – 95,4 mln zł;

3) w części 73 – Zakład Ubezpieczeń Społecznych w:

- a) 2026 r. – 0,0 mln zł,
- b) 2027 r. – 197,5 mln zł,
- c) 2028 r. – 15,6 mln zł,
- d) 2029 r. – 15,8 mln zł,
- e) 2030 r. – 16,0 mln zł,
- f) 2031 r. – 16,3 mln zł,
- g) 2032 r. – 16,5 mln zł,
- h) 2033 r. – 16,9 mln zł,
- i) 2034 r. – 17,3 mln zł,
- j) 2035 r. – 17,5 mln zł.

2. W przypadku przekroczenia lub zagrożenia przekroczeniem przyjętego na dany rok budżetowy maksymalnego limitu wydatków, o których mowa w ust. 1, zostanie zastosowany mechanizm korygujący, polegający na obniżeniu kosztów realizacji zadań wynikających z ustawy.

3. Organem właściwym do monitorowania wykorzystania limitów wydatków, o których mowa w ust. 1, oraz dokonania oceny wykorzystania danego limitu według stanu na koniec każdego roku jest minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego.

4. Organami właściwymi do wdrożenia mechanizmu korygującego, o którym mowa w ust. 2, są w zakresie:

- 1) części budżetowej 44 – Zabezpieczenie społeczne – minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego;
- 2) części budżetowej 85 – Województwa – wojewodowie;
- 3) części budżetowej 73 – Zakład Ubezpieczeń Społecznych – Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Rozdział 18

Przepis końcowy

Art. 125. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2027 r., z wyjątkiem:

- 1) art. 89 ust. 1 pkt 1 i 12 oraz ust. 3, art. 111, art. 123 i art. 124, które wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia;
- 2) art. 51–60 i art. 121, które wchodzi w życie z dniem 30 czerwca 2026 r.;
- 3) art. 6 ust. 1 i art. 7, które wchodzi w życie po upływie 14 miesięcy od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Cel wprowadzenia przepisów

Podstawowym celem projektu ustawy o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami jest systemowe uregulowanie dostępu do formy wsparcia, jaką jest asystencja osobista. Usługa asystencji osobistej polega na indywidualnym wsparciu osób z niepełnosprawnościami w wykonywaniu codziennych czynności, których osoby te nie mogą realizować samodzielnie. Dzięki niej w sposób znaczący rośnie szansa na niezależne życie dla osób wymagających intensywnego wsparcia (*persons with high-support needs*) i pełny udział tych osób w życiu społecznym oraz zawodowym.

Istniejące do tej pory rozwiązania nie zapewniały trwałych i powszechnych warunków realizacji takiej usługi; mają one bowiem charakter konkursowy lub regionalny. Wprowadzenie rozwiązań ustawowych jest zgodne z przepisem art. 19 Konwencji ONZ o Prawach Osób z Niepełnosprawnościami (którą Polska ratyfikowała w 2012 r.), stanowiącym o prawie osób z niepełnosprawnościami do niezależnego życia i pełnego włączenia w społeczność lokalną.

Projektowana ustawa realizuje postulaty zgłaszane od wielu lat przez osoby z niepełnosprawnościami i stronę społeczną. Przy tworzeniu regulacji ustawowej wzięto pod uwagę wnioski i rozwiązania wypracowane w licznych projektach i pilotażach.

Obecny stan faktyczny i prawny

Przyczyny i potrzeba uchwalenia ustawy to:

- 1) brak systemowych regulacji;
- 2) realizacja zobowiązań międzynarodowych;
- 3) zwiększenie poziomu niezależności i komfortu życia codziennego;
- 4) wsparcie dla rodzin i opiekunów.

Ad 1. Dotychczas usługi asystencji osobistej są realizowane głównie w ramach Programu „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej” finansowanego z Funduszu Solidarnościowego. Obecnie dostęp do tych usług jest uzależniony od lokalnych programów i projektów, co powoduje, że osoby z niepełnosprawnościami w różnych regionach kraju mają nierówny dostęp do niezbędnego wsparcia. Z raportu Najwyższej Izby Kontroli „Usługi asystenta osobistego jako wsparcie społeczne osób niepełnosprawnych“ (2023) wynika, że asystencja osobista w formule projektowej naraża użytkowników na brak ciągłości w korzystaniu z usługi. Konieczne jest więc wdrożenie systemowego rozwiązania, na poziomie ustawowym, które zapewni ciągłość wykonywania usługi osobom o najwyższej potrzebie wsparcia.

Ad 2. Polska, jako strona Konwencji ONZ o Prawach Osób z Niepełnosprawnościami, jest

zobowiązana do zapewnienia osobom z niepełnosprawnością możliwości prowadzenia niezależnego życia w społeczności lokalnej. Komitet ONZ ds. Praw Osób z Niepełnosprawnościami wielokrotnie wskazywał na konieczność wdrożenia uregulowanej ustawowo asystencji osobistej jako narzędzia realizacji tego prawa. Warto nadmienić, że świadczenia pieniężne (w tym świadczenie wspierające czy dodatek dopełniający, a także system rentowy) służą innym celom – osoba z niepełnosprawnością potrzebuje bowiem najczęściej bardzo szerokiego systemu wsparcia, uwzględniającego m.in. zakup specjalistycznego sprzętu czy nierefundowanego leczenia i rehabilitacji. Gwarantowana ustawowo usługa asystencji osobistej ma dopełnić ten system tak, aby osobom o największych potrzebach wsparcia zapewnić funkcjonowanie w sposób niezależny oraz odciążyć rodziny tych osób.

Ad 3. Usługa asystencji osobistej pozwala osobom z niepełnosprawnościami na podejmowanie i realizowanie decyzji dotyczących ich codziennego życia, co jest kluczowe dla ich niezależności i aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym. Pozwala to na przeciwdziałanie dyskryminacji oraz wsparcie w pełnieniu ról społecznych i zawodowych, które bez tego wsparcia są znacznie utrudnione lub niemożliwe do realizacji. Niemożność zaspokojenia w sposób godny podstawowych potrzeb życiowych, w tym tych dotyczących samoobsługi, lub uzależnienie w tym zakresie od członków rodzin nie pozwala na osiągnięcie możliwie pełnego dobrostanu psychofizycznego. Co więcej może prowadzić do wycofywania się osób z niepełnosprawnościami z życia społecznego i zawodowego.

Ad 4. Brak systemowego wsparcia w postaci asystencji osobistej znacząco obciąża rodziny i opiekunów osób z niepełnosprawnościami. Sprawia, że wspieranie osób z niepełnosprawnościami w życiu codziennym staje się główną, a często – z konieczności – jedyną rolą społeczną, którą podejmują osoby pełniące funkcje opiekuńcze (zazwyczaj kobiety). Dotychczasowe stałe, nieodpłatne wsparcie z ich strony stanowiło *de facto* pracę bez wynagrodzenia. W konsekwencji powodowało postępującą pauperyzację rodzin osób z niepełnosprawnością („Ubóstwo w Polsce w latach 2021–2022”, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2023). Wprowadzenie rozwiązań przewidzianych w projektowanej ustawie odciąży te osoby, pozwalając im na długoterminowe planowanie swojej aktywności życiowej, w tym zawodowej, oraz całościową poprawę jakości ich życia.

W Polsce, zgodnie z danymi z Elektronicznego Krajowego Systemu Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności (EKSMOoN) z I kwartału 2024 r., żyje 1 181 563 osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności.

Osoby z niepełnosprawnościami charakteryzują się zróżnicowanymi potrzebami wsparcia. Do 31 grudnia 2023 r. funkcjonujący system nie pozwalał precyzyjnie dopasowywać wsparcia, posługując się podziałami na bardzo liczne grupy osób z niepełnosprawnościami (np. znaczny, umiarkowany, lekki stopień niepełnosprawności). Od 1 stycznia 2024 r. wdrażane jest ustalanie poziomu potrzeby wsparcia pod kątem funkcjonalnym, jednak nadal nie pozwala ono na kierowanie niektórych dedykowanych instrumentów wsparcia. Ma to szczególne znaczenie wśród tej bardzo licznej oraz niezwykle zróżnicowanej grupy osób z niepełnosprawnościami. Są tam bowiem osoby wymagające intensywnego wsparcia (*persons with high-support needs*) w wielu czynnościach życia codziennego, niekiedy nawet przez całą dobę. Aktualnie osoby te, z wyjątkiem wsparcia dostępnego w niewielkiej liczbie samorządów czy realizowanego przez organizacje pozarządowe w formie projektowej lub programowej, nie mają realnej i stabilnej alternatywy choćby dla zamieszkania w instytucjach całodobowych, takich jak domy pomocy społecznej czy zakłady opiekuńczo-lecznicze.

Od roku 2019 realizowany jest przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej program „Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością”, zwany dalej „Programem”, w ramach którego, w dedykowanych naborach, wnioski i oferty o finansowanie projektowej asystencji mogą składać zarówno jednostki samorządu terytorialnego (gminy i powiaty), jak i organizacje pozarządowe. Program ma na celu zapewnienie dostępności do usług asystencji osobistej, tj. wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym osób z niepełnosprawnościami. Podstawą prawną Programu jest art. 7 ust. 5 ustawy z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1848). Program finansowany jest ze środków Funduszu Solidarnościowego.

Na przestrzeni kilku lat realizacji Programu nastąpił znaczący wzrost zainteresowania środkami na jego realizację, a tym samym usługami asystencji osobistej, które są finansowane ze środków Funduszu Solidarnościowego.

Jako przykład można wskazać, że w przypadku Programu realizowanego przez jednostki samorządu terytorialnego w roku 2023 łączna wnioskowana przez te jednostki kwota środków Funduszu Solidarnościowego wyniosła 756 mln zł, przy dostępnym budżecie w wysokości 505 mln zł. Dokonano w konsekwencji pomniejszenia wartości przyznanych środków, uwzględniając przy tym procent środków, jakie poszczególne województwa wykorzystały na realizację Programu w roku 2021. Z kolei w przypadku wniosków jednostek samorządu terytorialnego na realizację Programu w roku 2024 ich wartość wyniosła już 1 288 mln zł. W związku z faktem, iż kwota ta znacząco przekraczała dostępny budżet, wynoszący

760 mln zł, dokonano redukcji wartości wniosków o ponad 528 mln zł, tj. do wysokości 58,97% wnioskowanej przez jednostki samorządu terytorialnego kwoty. Podobnie w edycji konkursu na 2025 r. łączna wartość złożonych wniosków opiewała na kwotę 1 776, 3 mln zł i przekraczała dostępny budżet, wynoszący 1 000,5 mln zł. W związku z powyższym dokonano stosownego pomniejszenia wartości wniosków o 775,9 mln zł, tj. do 56,32% wnioskowanej kwoty jednolicie dla każdego z województw.

Podobna sytuacja ma miejsce w przypadku realizacji Programu przez organizacje pozarządowe. Dla Programu w edycji 2023 r. wpłynęły oferty na jego realizację od organizacji pozarządowych na kwotę 223 mln zł. Wnioskowana kwota znacznie przekroczyła dostępny budżet, w związku z czym konieczne było ograniczenie wysokości przekazanych środków do kwoty 155 mln zł. Z kolei dla Programu w edycji 2024 r. organizacje pozarządowe złożyły oferty na realizację Programu już na kwotę 424 mln zł. Wskutek ograniczeń budżetowych wysokość przekazanych środków została zmniejszona do kwoty 225 mln zł.

Należy również wskazać, że na przestrzeni lat wzrastała w istotny sposób liczba podmiotów realizujących Program. W przypadku jednostek samorządu terytorialnego w roku 2019 Program realizowany był przez 52 gminy i powiaty. Już jednak w roku 2024 liczba ta wzrosła do 1717 gmin i powiatów. Natomiast w 2025 r. Program będzie realizować już 1970 samorządów. Organizacje pozarządowe uczestniczą w Programie od 2020 r., w którym to roku zaangażowanych było w jego realizację 20 takich podmiotów. W 2024 r. realizatorami Programu było już 205 organizacji pozarządowych. W 2025 r. będzie to około 250 podmiotów. W 2023 r. 44 000 osób skorzystało z usług asystencji osobistej w ramach Programu.

Powyższe dane wskazują, że formuła projektowej realizacji usługi asystenckiej się wyczerpuje i konieczne jest podjęcie działań w kierunku wdrożenia systemowych rozwiązań.

Wpływ asystencji osobistej na osoby z niepełnosprawnościami, członków ich rodzin oraz rynek pracy – dostępne informacje wskazują, że możliwość korzystania z asystencji osobistej wywiera istotny wpływ na życie osób z niepełnosprawnościami. Dzięki tej usłudze możliwa jest poprawa dobrostanu emocjonalnego osób z niepełnosprawnościami, wpływa ona pozytywnie na ich pewność siebie, wzmacnia poczucie sprawczości, stymuluje do większej aktywności fizycznej, otwartości i samodzielności. Współpraca z asystentem umożliwia i ułatwia samodzielne podejmowanie decyzji oraz niezależność osób z niepełnosprawnościami, wzmacnia ich chęć do uczenia się samodzielności oraz nowych zadań, a także daje im większą wolność. Możliwość wsparcia asystenta pozwala na zwiększenie aktywności osób z niepełnosprawnościami w życiu społeczności lokalnej, w tym: kulturalnej, sportowej,

rozrywkowej i aktywności społecznej. Dzięki tej usłudze zostają wzmocnione relacje rodzinne i towarzyskie osób z niepełnosprawnościami, a także ich relacje w pracy. Usługa asystencka pozwala także zmniejszyć poczucie samotności osób z niepełnosprawnościami.

Należy podkreślić, że zarówno osoby z niepełnosprawnościami, ich bliscy, jak również jednostki samorządu terytorialnego oraz organizacje pozarządowe wskazują, że Program cieszy się bardzo pozytywnym odbiorem i ogromnym zainteresowaniem, jednakże realne potrzeby wielokrotnie przekraczają przewidzianą w Programie maksymalną liczbę godzin świadczonego wsparcia asystenckiego finansowanego w ramach Programu oraz możliwości finansowe Funduszu Solidarnościowego.

Jednocześnie jednak finansowanie usług asystenckich jedynie w ramach programów realizowanych ze środków Funduszu Solidarnościowego skutkuje brakiem pewności dostępu do tych usług oraz niechęcią angażowania się w jej świadczenie przez asystentów osobistych ze względu na brak stabilności finansowej oraz ograniczone wsparcie kierowane do asystentów osobistych. Skutkuje to ograniczoną dostępnością usług asystencji osobistej w skali całego kraju.

Brak systemowych rozwiązań w tym zakresie został dostrzeżony przez Radę Ministrów, w konsekwencji czego wyznaczono kierunki działań zmierzające do jego ograniczenia. W działaniu I. 3.2. Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021–2030, której realizacja stanowi jeden z podstawowych warunków umożliwiających wydatkowanie środków unijnych w Polsce, wprost wskazano na wprowadzenie systemowej usługi asystencji osobistej dla osób z różnymi niepełnosprawnościami od roku 2025.

Na potrzebę systemowego uregulowania asystencji osobistej zwracała uwagę również Najwyższa Izba Kontroli w swoim raporcie z 2023 r., jak również wielokrotnie Rzecznik Praw Obywatelskich, liczne organizacje pozarządowe oraz sami obywatele (m.in. w ramach petycji). Jednocześnie należy zwrócić uwagę na treść Zaleceń Rady Unii Europejskiej z 19 lipca 2024 r., w których Rada w punkcie 23 zauważa silny związek między zwiększeniem dostępności do środowiskowych form wsparcia a aktywnością zawodową, w szczególności opiekunów osób z niepełnosprawnościami, i rekomenduje podjęcie działań w tym zakresie: „(23) Niedobór pracowników osłabia konkurencyjność polskiej gospodarki. W 2023 r. 66% polskich pracodawców zgłaszało trudności z obsadzeniem wakatów; dla porównania w skali światowej odsetek pracodawców zgłaszających trudności ze znalezieniem pracowników o potrzebnych kwalifikacjach wyniósł w tym samym roku 75%. Dlatego też kluczowe znaczenie ma zwiększenie uczestnictwa w rynku pracy wśród grup o najniższych wskaźnikach zatrudnienia,

takich jak osoby z niepełnosprawnościami (luka w zatrudnieniu osób z niepełnosprawnościami wynosiła w 2022 r. 31,3 pp., znacznie powyżej średniej unijnej wynoszącej 21,4 pp.) i kobiety (w 2023 r. różnica w poziomie zatrudnienia mężczyzn i kobiet w Polsce wynosiła średnio 11,8 pp., a w grupie wiekowej 55–64 l. – 23,3 pp.). Wskaźnik uczestnictwa w kształceniu dorosłych w Polsce jest daleki od unijnego celu na 2030 r. (51,7%) i wynosi obecnie 20,3%, co utrudnia przechodzenie pracowników – przez zmianę i podnoszenie kwalifikacji – do sektorów, w których obserwuje się popyt na pracę. Jednocześnie system opieki długoterminowej jest słabo rozwinięty i w dalszym ciągu opiera się na rodzinach, zwłaszcza kobietach, oraz na innych opiekunach nieformalnych. Odsetek ludności objętej formalną opieką domową jest niski i wynosi 13% osób w wieku co najmniej 65 lat, potrzebujących takiej opieki, czyli znacznie poniżej średniej unijnej (30% w 2022 r.), a potrzeby rosną szybko wraz ze starzeniem się społeczeństwa. Oczekuje się, że odsetek ludności w wieku co najmniej 65 lat osiągnie 21,9% w 2030 r. i 29,1% w 2050 r. Propagowanie większej aktywności zawodowej opiekunów nieformalnych, zwłaszcza kobiet, przez poprawę dostępu do domowej i środowiskowej formalnej opieki długoterminowej mogłoby poprawić wskaźnik uczestnictwa w rynku pracy.”.

W tym kontekście należy zwrócić uwagę na szansę, jaką daje asystencja osobista w kontekście aktywizacji kobiet. Zgodnie z raportem z ewaluacji projektu „Aktywni niepełnosprawni” 83% asystentów stanowiły kobiety. Jednocześnie asystentki-kobiety wspierały zarówno kobiety (54%), jak i mężczyzn (46%), ale już asystenci-mężczyźni wspierali znacznie częściej mężczyzn (86%) niż kobiety (14%). Dane te podkreślają rolę kobiet w świadczeniu usług asystenckich.

Jednocześnie kobiety w Polsce są wciąż zdecydowanie mniej aktywne zawodowo niż mężczyźni. Choć na przestrzeni ostatniej dekady silniej rosła aktywność kobiet niż mężczyzn, to różnica wciąż wynosi kilkanaście punktów procentowych. W grupie 20–64 lata współczynnik aktywności zawodowej kobiet w III kwartale 2024 r. wyniósł 75,2% wobec 86,4% dla mężczyzn. Liczba biernych zawodowo w wieku produkcyjnym w Polsce wyniosła w III kw. 2024 r. 3,8 mln, w tym 2,1 mln (54,5%) stanowiły kobiety. Przyczyny bierności zawodowej kobiet różnią się w zależności od wieku. W przypadku młodych kobiet w wieku 15–24 lata to najczęściej nauka i uzupełnianie kwalifikacji wskazane w III kwartale 2024 r. przez 90,0% kobiet biernych zawodowo. Dla kobiet w wieku 25–34 lata najczęstszym powodem bierności były obowiązki rodzinne i związane z prowadzeniem domu wskazane przez 71,8% biernych zawodowo kobiet w tej grupie wiekowej. Podobnie było w grupie kobiet w wieku 35–44 lata (59,4%).

Wśród kobiet w wieku 45–54 lata odsetek biernych z powodu obowiązków rodzinnych i związanych z prowadzeniem domu był zbliżony do odsetka biernych z powodu choroby i niepełnosprawności (odpowiednio 30,8% i 32,6%). W przypadku kobiet w wieku 55–64 lata znacząco spadał udział biernych z powodu obowiązków rodzinnych i związanych z prowadzeniem domu (do 5,2%), a wzrastał odsetek biernych z powodu choroby i niepełnosprawności (do 11,7%), natomiast w tej grupie najważniejszym powodem bierności była emerytura (72,6%). Obowiązki rodzinne i związane z prowadzeniem domu są przyczyną bierności zawodowej 693 tys. kobiet w wieku produkcyjnym (przy 51 tys. mężczyzn), w tym 306 tys. kobiet do 34. roku życia oraz 533 tys. kobiet w wieku 15–44 lata.

Asystencja osobista daje szansę na wzrost współczynnika aktywności zawodowej kobiet w dwojaki sposób. Z jednej strony pozwala kobietom, które na co dzień opiekują się najbliższymi osobami z niepełnosprawnością, na podjęcie – dzięki posiadaniu asystenta – zatrudnienia na rynku. Z drugiej strony kobiety bierne zawodowe będą mogły podjąć się pracy jako asystent osobisty. Zakres przyznawanych użytkownikowi godzin usług asystenckich będzie się wahać (zgodnie z projektem ustawy). Oznacza to, że w najniższych wymiarach asystent będzie świadczył na rzecz osoby z niepełnosprawnością tylko kilka godzin usług w tygodniu. Wydaje się, że takie rozwiązanie pozwoli na podjęcie aktywności zawodowej przez część kobiet i pogodzenie jej z obowiązkami rodzinnymi i związanymi z prowadzeniem domu.

Dostępność asystentów osobistych w kontekście realizacji projektu ustawy – w Programie w roku 2023 usługi asystenckie świadczyło 30 tys. osób (asystentów). W roku 2024 szacuje się, że liczba asystentów będzie wynosić już ok. 45 tys. Mając na uwadze powyższe, podkreślenia wymaga fakt, że przez wszystkie lata realizacji programów finansowanych ze środków Funduszu Solidarnościowego nie występował problem polegający na niewystarczającej liczbie asystentów osobistych. Powyższe dane wskazują, że obecnie na rynku funkcjonuje kilkadziesiąt tysięcy osób mających doświadczenie w świadczeniu usług asystenckich, które będą mogły podjąć pracę po wejściu w życie ustawy. Należy bowiem zaznaczyć, że zakres i znaczenie programów realizowanych ze środków Funduszu Solidarnościowego, po wejściu w życie ustawy, znacząco się zmniejszy i spowoduje „przejście” asystentów do świadczenia usług realizowanych na podstawie ustawy. Ponadto warto wskazać, że projekt ustawy przewiduje w ciągu kolejnych lat stopniowe rozszerzanie zakresu usług i obejmowanie nią kolejnych grup osób z niepełnosprawnościami. Tym samym zapotrzebowanie na usługi asystentów także będzie zwiększało się w sposób łagodny, co pozwoli odpowiednio przygotować się do tego procesu.

Niezależnie od powyższego należy zaznaczyć, że projekt ustawy przewiduje, że osoba z niepełnosprawnością może samodzielnie wybrać osobę, która będzie świadczyła na jej rzecz usługę asystencką.

Raport ewaluacyjny z projektu „Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych” określa, że aż 72% asystentów zostało wskazanych przez użytkowników.

Rozdział I. Przepisy ogólne

Art. 1 (ogólny zakres ustawy)

Przepis art. 1 projektu ustawy określa zakres przedmiotowy i podmiotowy ustawy, wskazując jako obszar regulacyjny warunki uzyskania prawa do wsparcia w formie asystencji osobistej, obowiązki i zadania asystentów osobistych, sposób realizacji tej formy wsparcia, mechanizmy nadzoru i kontroli jej wykonywania, a także kompetencje organów administracji publicznej w tym zakresie. Ponadto w projekcie zostały określone zasady finansowania asystencji osobistej. Celem tych regulacji jest stworzenie kompleksowych ram prawnych dla świadczenia asystencji osobistej jako systemowej formy wsparcia osób z niepełnosprawnościami.

Szczegółowe rozwiązania zawarte w projekcie ustawy

Art. 2 (słownik pojęć)

Przepis art. 2 zawiera definicje kluczowych pojęć używanych w ustawie, co ma na celu zapewnienie jednoznaczności interpretacyjnej przepisów i ułatwienie ich stosowania. Przepis precyzuje, kim jest asystent osobisty, użytkownik, doradca wzajemny, a także czym jest asystencja osobista, doradztwo wzajemne, formularz samooceny, kontrakt, superwizja oraz rola realizatora i osoby stale wspierającej. Wskazuje również, co należy rozumieć pod pojęciami używanymi w skrócie, takimi jak „Rejestr realizatorów”, „Rejestr asystentów”, „Skład” oraz „Zespół”. Dzięki tym definicjom ustawa uzyskuje spójność terminologiczną i funkcjonalną, co ma sprzyjać jej efektywnemu stosowaniu.

Art. 3 (cel asystencji osobistej)

Przepis art. 3 wskazuje nadrzędny cel asystencji osobistej, którym jest zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami realnej możliwości prowadzenia niezależnego życia, zgodnie z art. 19 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych. Przepis ten stanowi, że proponowane rozwiązania ustawowe mają charakter zgodny z międzynarodowymi standardami praw człowieka.

Art. 4 (osoby uprawnione do asystencji osobistej)

Przepis art. 4 określa krąg osób uprawnionych do korzystania z asystencji osobistej. Uprawnienie to przysługuje obywatelom polskim oraz niektórym grupom cudzoziemców, których pobyt na terenie Rzeczypospolitej Polskiej ma określony i zgodny z przepisami charakter. Kluczowym warunkiem uzyskania wsparcia jest posiadanie miejsca zamieszkania na terytorium Polski przez czas korzystania z asystencji osobistej. Projektowany warunek został wprowadzony w celu wykluczenia sytuacji, w której o asystencję osobistą w Polsce będzie ubiegała się osoba stale zamieszkująca poza granicami kraju, ale będąca obywatelem Polski lub należąca do określonych kategorii cudzoziemców. Rozwiązanie to wynika także ze względów praktycznych, takich jak przeprowadzenie kontroli, realizacja obowiązku stałego monitorowania asystencji osobistej czy na poziomie podstawowym brak możliwości zapewnienia osoby skłonnej pracować jako asystent osobisty stale poza granicami kraju. Mając na względzie powyższe, w projekcie ustawy wprowadzono takie ograniczenie.

Uprawnionymi do ubiegania się o asystencję osobistą są, według ustawy:

- 1) obywatele polscy;
- 2) cudzoziemcy:
 - a) obywatele państwa członkowskiego Unii Europejskiej, państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej oraz członkowie ich rodzin w rozumieniu art. 2 pkt 4 ustawy z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin (Dz. U. z 2025 r. poz. 1164), posiadający prawo pobytu lub prawo stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
 - b) jeżeli wynika to z wiążących Rzeczpospolitą Polską dwustronnych umów międzynarodowych o zabezpieczeniu społecznym,
 - c) przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego w związku z okolicznościami, o których mowa w art. 127 lub art. 137a ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2025 r. poz. 1079),
 - d) przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej, zezwolenia na pobyt czasowy udzielony w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 i art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o

cudzoziemcach, lub w związku z uzyskaniem w Rzeczypospolitej Polskiej statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej,

- e) posiadający kartę pobytu z adnotacją „dostęp do rynku pracy”, jeżeli zamieszkują na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z wyłączeniem obywateli państw trzecich, którzy:
 - uzyskali zezwolenie na pracę na terytorium państwa członkowskiego na okres nieprzekraczający 6 miesięcy,
 - zostali przyjęci w celu podjęcia studiów lub pracy sezonowej oraz
 - mają prawo do wykonywania pracy na podstawie wizy,
- f) przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:
 - na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 139a ust. 1 lub art. 139o ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, lub
 - w związku z korzystaniem z mobilności krótkoterminowej pracownika kadry kierowniczej, specjalisty lub pracownika odbywającego staż w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa na warunkach określonych w art. 139n ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
 - jeżeli zamieszkują na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z wyłączeniem cudzoziemców, którym zezwolono na pobyt i pracę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres nieprzekraczający 9 miesięcy, chyba że dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej,
- g) przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:
 - na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 151 ust. 1 lub art. 151b ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, lub
 - na podstawie wizy krajowej w celu prowadzenia badań naukowych lub prac rozwojowych, lub
 - w związku z korzystaniem z mobilności krótkoterminowej naukowca na warunkach określonych w art. 156b ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach
 - z wyłączeniem cudzoziemców, którym zezwolono na pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres nieprzekraczający 6 miesięcy, chyba że dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej,
- h) przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywatele Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej oraz członkowie ich rodzin, o których mowa w art. 10 ust. 1 lit. b, d, e lub f umowy z dnia 24 stycznia 2020 r. o wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej

i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (Dz. Urz. UE L 29 z 31.01.2020, str. 7, z późn. zm.).

W świetle powyższego do asystencji osobistej będą uprawnieni obywatele polscy oraz cudzoziemcy, którym na podstawie przepisów wspólnotowych oraz umów międzynarodowych zostały przyznane analogiczne do posiadanych przez obywateli polskich prawa w zakresie świadczeń społecznych. Ponadto do ww. świadczenia będą uprawnieni także cudzoziemcy – obywatele państw trzecich posiadający prawo do legalnego pobytu na terytorium RP i prawo dostępu do polskiego rynku pracy, o ile spełnią warunek zamieszkiwania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Katalog uprawnionych grup cudzoziemców został określony analogicznie do innych obowiązujących regulacji przewidujących świadczenia socjalne dla cudzoziemców.

Rozdział 2 – art. 5–8 (przetwarzanie danych osobowych w zakresie asystencji osobistej)

W projekcie ustawy w rozdziale drugim określono podmioty uprawnione do przetwarzania danych osobowych, zakres i sposób przetwarzania tych danych. Projektowane przepisy uwzględniają ograniczenia w zakresie przetwarzania danych osobowych wynikające z RODO.

W art. 5 projektu ustawy określono, że tylko podmioty realizujące zadania w zakresie asystencji osobistej będą miały prawo przetwarzać dane osobowe: osób z niepełnosprawnościami, składających wnioski o ustalenie prawa do asystencji osobistej oraz ich przedstawicieli ustawowych, kuratora osoby ubezwłasnowolnionej częściowo, osoby pełniącej funkcję rodziny zastępczej wobec osoby z niepełnosprawnością, osoby prowadzącej rodzinny dom dziecka, w którym osoba z niepełnosprawnością przebywa, dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, w której osoba z niepełnosprawnością przebywa, opiekuna prawnego lub osoby stale wspierającej osobę z niepełnosprawnością, jeśli w ramach wsparcia osoby z niepełnosprawnością składa wniosek, osób uprawnionych do asystencji osobistej, użytkowników, asystentów osobistych, koordynatorów asystencji osobistej, osób ubiegających się o wpis do Rejestru asystentów, superwizorów asystencji osobistej, doradców wzajemnych, prowadzących szkolenia ogólne, szkolenia z zakresu pierwszej pomocy, szkolenia specjalistyczne oraz przeszkolenia z zakresu ewakuacji osób z niepełnosprawnościami, członków wojewódzkich zespołów ustalających prawo do asystencji osobistej oraz osób ubiegających się o status członka wojewódzkiego zespołu ustalającego prawo do asystencji osobistej.

Wskazane w tym przepisie podmioty i osoby będą zobowiązane do zachowania w tajemnicy informacji o osobach z niepełnosprawnościami, składających wniosek o ustalenie prawa do

asystencji osobistej, o osobach, o których mowa w art. 17, oraz użytkownikach.

Przetwarzanie danych osobowych będzie następowało tylko w zakresie niezbędnym do realizacji zadań wynikających z ustawy.

W art. 6 projektu ustawy przewiduje się utworzenie dwóch systemów teleinformatycznych.

Pierwszy z systemów teleinformatycznych utworzony przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych będzie służył do obsługi realizacji prawa do asystencji osobistej. W tym systemie będą następować wszystkie czynności związane z obsługą asystencji osobistej, takie jak: wybór realizatora, wybór asystenta osobistego, rozliczanie asystencji osobistej, raportowanie, przekazywanie wszelkich pism, zamieszczenie protokołu z kontroli. Zakład Ubezpieczeń Społecznych będzie nieodpłatnie udostępniał ten system: ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego; Pełnomocnikowi Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych, wojewodom, powiatom, realizatorom innym niż powiat, koordynatorom asystencji osobistej, osobom uprawnionym do asystencji osobistej, użytkownikom. W systemie tym będzie także Rejestr realizatorów oraz Rejestr asystentów (art. 7 ust. 1–3 projektu).

Rejestr asystentów i Rejestr realizatorów będzie prowadzony przez wojewodów, każdy w zakresie właściwości terytorialnej.

Drugim systemem teleinformatycznym będzie system utworzony przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego. System ten będzie służył do składania wniosku o ustalenie prawa do asystencji osobistej i wydawania decyzji administracyjnej o ustaleniu prawa do asystencji osobistej.

Rozdzielenie tych systemów jest niezbędne ze względu na konieczność utworzenia możliwości wnioskowania kompatybilnej z systemem EKSMOoN, którą zapewni system stworzony przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego. Ustalenie prawa do asystencji osobistej jest również działaniem analogicznym do orzekania o niepełnosprawności oraz ustalania poziomu potrzeby wsparcia w celu wypłaty świadczenia wspierającego, również tworzącym prawa podmiotowe. Uzasadnione jest zatem, żeby system taki pozostał pod kontrolą ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego. Jeśli chodzi o utworzenie drugiego systemu informatycznego, decydujące dla powierzenia go Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych jest doświadczenie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w tworzeniu dużych systemów informatycznych i brak możliwości organizacyjnych Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej do podjęcia się zadania w większym niż wnioskowanie o asystencję osobistą wymiarze. Rozdzielenie funkcjonalności na dwa systemy ogranicza zakres danych

przetwarzanych w każdym z nich, co zmniejsza ryzyko naruszenia poufności, integralności i dostępności danych osobowych w przypadku incydentu. W razie nieuprawnionego dostępu lub awarii jednego systemu dane zgromadzone w drugim pozostają chronione. Takie podejście wpisuje się w zasadę minimalizacji danych oraz zasadę *privacy by design*, promowaną przez RODO, przez redukcję punktów koncentracji danych i zwiększenie kontroli nad ich przepływem w systemie. Stąd należy stwierdzić, że działanie takie jest racjonalne w zakresie dyscypliny finansów publicznych oraz możliwości organizacyjnych jednostek administracji publicznej.

Przepis art. 8 dotyczy zasad przetwarzania i przechowywania danych osobowych w kontekście przyznawania asystencji osobistej osobom z niepełnosprawnościami. Kluczową rolę w tym procesie odgrywa minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, który ma prawo przetwarzać dane osobowe zawarte w określonym systemie teleinformatycznym – tylko w zakresie niezbędnym do ustalenia, czy dana osoba spełnia warunki do otrzymania wsparcia w formie asystencji osobistej.

Zgodnie z ustępem 2, zarówno minister, jak i Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych są wspólnie odpowiedzialni, jako administratorzy danych osobowych zgodnie z RODO, za dane gromadzone przez zespoły oceniające wnioski o asystencję. Oznacza to, że muszą działać zgodnie z unijnym prawem o ochronie danych osobowych, zapewniając bezpieczeństwo i zgodność przetwarzania danych z obowiązującymi przepisami.

W ust. 3 określono, że w odniesieniu do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i podmiotów, o których mowa w art. 7 ust. 2 projektu, przetwarzanie danych osobowych zawartych w systemie następuje tylko w zakresie niezbędnym do realizacji zadań związanych z realizacją prawa do asystencji osobistej.

Ustęp 4 precyzuje, jak długo dane te mają być przechowywane, tj.:

- 10 lat – dla osób, którym przyznano asystencję, liczone od zakończenia jej świadczenia,
- rok – dla osób, którym odmówiono asystencji, liczone od daty uprawomocnienia się decyzji.

Ustęp 5 wskazuje na konieczność niezwłocznego usunięcia danych po upływie określonych okresów przechowywania, co zabezpiecza prawa osób, których dane dotyczą, przed nadmiernym i nieuzasadnionym ich przetwarzaniem.

Rozdział 3 – art. 9–11 (osoby uprawnione do asystencji osobistej)

Projektowana ustawa o asystencji osobistej umożliwi osobom z niepełnosprawnościami

złożenie wniosku o przydzielenie asystenta i korzystanie z jego usługi bezpłatnie.

Zgodnie z projektowanym art. 9, do ubiegania się o bezpłatną asystencję osobistą uprawnione będą osoby: w wieku 18–65 lat, posiadające orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, które uzyskają w skali poziomu potrzeby wsparcia łącznie co najmniej 80 punktów; osoby w wieku 13–18 lat, posiadające orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności lub orzeczenie o niepełnosprawności ze wskazaniem o konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Po ukończeniu 65. roku życia osoba będzie miała prawo do asystencji osobistej do upływu okresu, na który została wydana decyzja.

Osoby, które nie uzyskują 80 punktów w skali poziomu potrzeby wsparcia, bardzo często pozostają jednocześnie osobami niepełnosprawnymi w stopniu umiarkowanym i znacznym, które w określonych sytuacjach potrzebują wsparcia asystenta osobistego. Podobnie rzecz ma się w wypadku osób starszych, u których potrzeba wsparcia wynika z nabytej wcześniej niepełnosprawności. Aby zatem objąć wsparciem szerokie grono osób, które dla niezależnego życia wymagają wsparcia asystenta osobistego, będzie kontynuowany program „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej” finansowany z Funduszu Solidarnościowego. Wskazana granica 65 lat jest powszechnie stosowana w krajach europejskich. Jednakże, aby zapewnić osobom powyżej 65. roku życia dostęp do wsparcia – w wyniku wdrożenia ustawowej asystencji osobistej, program resortowy „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej” w kolejnych latach obejmie seniorów w większym stopniu. Przewiduje się w związku z tym, że osoby korzystające dziś z programu resortowego zostaną w znaczącej części objęte asystencją ustawową. Ponadto rozwiązaniem, które ma zwiększyć dostępność do wsparcia w miejscu zamieszkania, jest procedowany aktualnie w ramach konsultacji publicznych projekt ustawy o bonie senioralnym (wykaz prac legislacyjnych Rady Ministrów nr UA3). Ma on na celu wypracowanie komplementarnego systemu wsparcia w aktywności społecznej, czynnościach pielęgnacyjnych oraz zaspokojeniu potrzeb dnia codziennego osobom w wieku starszym. Należy także wskazać, że wsparcie osób z niepełnosprawnościami oraz wsparcie seniorów to kompetencje różnych jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego (odpowiednio: powiatu oraz gminy). Stąd decyzja o rozdzieleniu tych systemów wsparcia, które pozwolą jednocześnie na usługi lepiej dopasowane do indywidualnych potrzeb obywateli – czy to potrzeb wynikających z niepełnosprawności czy z racji wieku.

Wskazana została również granica dolna wieku (ukończenie 13 lat) oraz mniejszy limity godzinowe do ukończenia 18 lat. Uzasadnienie dla rozpoczęcia świadczenia usługi w wieku 13 lat wynika z charakteru usługi, która ma wspierać przede wszystkim w niezależnym życiu i aktywizacji społecznej – a takie wsparcie staje się szczególnie istotne w wieku nastoletnim. Ograniczenia godzinowe dla młodzieży między 13. a 18. rokiem życia są powiązane ze zobligowaniem osób w tym wieku obowiązkiem szkolnym oraz jedynie częściową zdolnością do czynności prawnych, jak również brakiem potrzeby wsparcia np. w pracy zawodowej. Zadania szkół i placówek edukacyjnych wynikające ze zwiększonej kwoty naliczonych potrzeb oświatowych pokrywają się częściowo z usługą asystencji osobistej. W wypadku osób niepełnoletnich usługa ma więc na celu wesprzeć ich niezależne życie poza placówką i odciążyć w tym zakresie rodziców/opiekunów prawnych.

W projekcie, zgodnie z art. 10, przyjęto następujące limity miesięcznie asystencji osobistej:

- 1) od 20 do 240 godzin – w przypadku osób, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 1;
- 2) od 20 do 80 godzin – w przypadku osób, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 2.

Wprowadzenie limitu 240 godzin jako najwyższej możliwej liczby godzin wsparcia w ramach asystencji osobistej miesięcznie oznacza, że w wypadku osób wymagających najwyższego poziomu wsparcia asystent osobisty będzie dostępny dla osoby z niepełnosprawnością średnio 8 godzin dziennie. Tak zaprojektowane rozwiązanie wesprze osoby z niepełnosprawnością w niezależnym życiu w należyтым stopniu, gwarantującym wsparcie w najważniejszych czynnościach samoobsługowych i innych czynnościach życia codziennego w ciągu dnia. Jednocześnie, z uwagi na doświadczenia projektowe, w projekcie ustawy wprowadzono możliwość przenoszenia godzin wsparcia między miesiącami w danym roku kalendarzowym. Proponowane rozwiązanie zostało pozytywnie ocenione w raporcie NIK (2023). Wprowadzenie minimalnej liczby godzin, na które może zostać przyznana asystencja, jest zgodne z doświadczeniami innych krajów (Szwecja, kraje Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii) i jest związane z efektywnością usługi, jaką jest asystencja – wsparcie poniżej 20 godzin można zapewnić w inny sposób niż za pomocą dedykowanej danemu użytkownikowi asystencji osobistej.

W projekcie przewidziano, że niewykorzystane w danym miesiącu godziny asystencji osobistej mogą zostać wykorzystane w kolejnym miesiącu. Jednocześnie wprowadzono limity godzin, które, niewykorzystane w poprzednim miesiącu, mogą być wykorzystane w następnym miesiącu. Niewykorzystane godziny asystencji osobistej w grudniu danego roku nie mogą być wykorzystane w styczniu roku następnego. Proponuje się, aby maksymalnie można było

wykorzystać 50% miesięcznego wymiaru godzin asystencji i nie więcej niż 100 godzin. Wprowadzone ograniczenie zapobiega nadmiernej kumulacji usług. Chroni to jakość wsparcia (unika „maratonów” godzinowych), dba o bezpieczeństwo i higienę pracy asystentów oraz o przewidywalność grafiku. Przyjęty limit zapobiega sytuacji, w której pojedyncza osoba skonsumuje w krótkim czasie nieproporcjonalnie duży wolumen wsparcia kosztem dostępności dla innych. Proponowany mechanizm zachęci do bieżącego planowania liczby potrzebnych godzin asystencji osobistej.

W celu zapewnienia optymalnego wykorzystania nowego narzędzia wsparcia osób z niepełnosprawnościami i wymiany doświadczeń w projektowanym art. 11 ust. 1 wprowadzono możliwość korzystania przez użytkownika lub osobę stale wspierającą użytkownika ze wsparcia w formie doradztwa wzajemnego. Proponuje się, aby wymiar takiego wsparcia był nie większy niż 5 godzin, w każdym półroczu roku kalendarzowego.

Jednocześnie w ustępie 2 tego artykułu określono minimalne wymagania, jakie musi spełnić osoba, która chce być doradcą wzajemnym. Doradcą wzajemnym będzie mogła być osoba, która posiada co najmniej roczne udokumentowane doświadczenie korzystania z asystencji osobistej lub w przypadku osoby stale wspierającej osobę z niepełnosprawnością – udokumentowane doświadczenie we wspieraniu użytkownika przez co najmniej dwa lata w wymiarze co najmniej średnio 30 godzin miesięcznie. Oprócz tego osoba będąca doradcą wzajemnym musi ukończyć szkolenie dla doradców wzajemnych.

Rozdział 4 – art. 12–23 (ustalenie prawa do asystencji osobistej)

Zgodnie z art. 12 projektu ustawy, prawo do asystencji osobistej będzie przyznawane w drodze decyzji administracyjnej wydawanej przez wojewódzki zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności, o którym mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, zwany dalej „Zespołem”, po wcześniejszym ustaleniu potrzeby wsparcia przez Skład.

Prawo do asystencji i liczba godzin będą ustalane na podstawie: formularza samooceny; wywiadu bezpośredniego z osobą z niepełnosprawnością oraz obserwacji jej funkcjonowania podczas wywiadu lub – jeżeli jest to konieczne dla właściwego rozpoznania potrzeb osoby z niepełnosprawnością – wywiadu bezpośredniego z osobą stale wspierającą; wyniku oceny poziomu potrzeby wsparcia, ze wskazaniem zdolności do samodzielnego wykonywania określonych czynności związanych z codziennym funkcjonowaniem oraz rodzajem wymaganego wsparcia, ustalonych na podstawie art. 6b⁶ ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych; formularza

oceny potrzeb osób z niepełnosprawnością uwzględniającego potrzeby w zakresie asystencji osobistej (ust. 2).

W projektowanym art. 12 ust. 3, 5, 7 i 8 określono zawartość formularza samooceny i formularza oceny potrzeb. Uwzględniają one zarówno niezbędne do przetwarzania dane osobowe, jak i informacje o potrzebach, w których zaspokojeniu mogłaby wspomóc wnioskodawcę asystencja osobista, oraz innych formach wsparcia, z których korzysta osoba z niepełnosprawnością.

W projektowanym ust. 6 wskazano na obowiązek sporządzenia formularza samooceny w wersji łatwej do czytania z zachowaniem zasad dostępności, mając na względzie, że formularz ten musi być przyjazny dla osób mających trudności z czytaniem i rozumieniem tekstów w języku polskim.

W ust. 9 zawarto delegację ustawową dla ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego do wydania rozporządzenia regulującego szczegółowy zakres informacji podawanych w formularzu samooceny, mając na względzie konieczność poprawnej weryfikacji potrzeb osoby z niepełnosprawnością oraz zapewnienie jej odpowiedniego zakresu wsparcia. Podobnie w ust. 10 zawarto delegację ustawową dla ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego do wydania rozporządzenia regulującego szczegółowy zakres informacji podawanych w formularzu oceny potrzeb osoby z niepełnosprawnością, mając na względzie konieczność poprawnej weryfikacji potrzeb osoby z niepełnosprawnością oraz zapewnienie jej odpowiedniego zakresu wsparcia.

W celu ustalenia potrzeby przyznania prawa do asystencji osobistej przewodniczący Zespołu wyznacza spośród członków Zespołu dwóch członków Składu (art. 13). Do Składów w miarę możliwości powinna wchodzić osoba z niepełnosprawnością zbliżoną do niepełnosprawności osoby składającej wniosek. Jeżeli jednak dany rodzaj niepełnosprawności będzie uniemożliwiał pełnienie funkcji członka Składu przez osobę z niepełnosprawnością, w skład będzie mógł wejść stały opiekun osoby o zbliżonej do wnioskodawcy niepełnosprawności, nie może to jednak być stały opiekun, osoba spokrewniona z samym wnioskodawcą lub też osoba będąca w jakimkolwiek konflikcie interesu z wnioskodawcą. Rozwiązanie to ma na celu zagwarantowanie, że ocena sytuacji życiowej, potrzeb i wyzwań osoby ubiegającej się o wsparcie będzie dokonywana przez osoby posiadające nie tylko wiedzę teoretyczną, ale przede wszystkim praktyczne doświadczenie funkcjonowania w podobnych warunkach i kontekstach społecznych.

W uzasadnionych przypadkach, gdy rodzaj niepełnosprawności – np. głęboka

niepełnosprawność intelektualna, zaburzenia psychiczne lub zaawansowana niepełnosprawność ruchowa – w sposób obiektywny uniemożliwia pełnienie funkcji członka Zespołu, przepis dopuszcza możliwość powołania w to miejsce stałego opiekuna osoby z niepełnosprawnością zbliżoną do tej, którą posiada wnioskodawca. Zastrzeżenie to ma na celu utrzymanie wysokiego poziomu reprezentatywności i rozumienia specyfiki danej niepełnosprawności, przy jednoczesnym zachowaniu zdolności operacyjnej Zespołu.

Dodatkowo, w celu zapewnienia bezstronności oraz uniknięcia potencjalnych konfliktów interesów, projektowane przepisy wyraźnie wykluczają możliwość powołania do Zespołu opiekuna będącego osobą spokrewnioną z wnioskodawcą lub pozostającego z nim w jakimkolwiek stosunku zależności lub konfliktu interesów.

Takie ukształtowanie przepisów ma na celu:

- wzmocnienie podmiotowości osób z niepełnosprawnościami w procesie decyzyjnym,
- zwiększenie trafności oceny potrzeb i barier,
- minimalizację ryzyka niezrozumienia lub niedoszacowania potrzeb wnioskodawcy,
- realizację zasady „nic o nas bez nas” w praktyce.

Zaproponowane rozwiązanie jest również zgodne z postanowieniami Konwencji ONZ o prawach osób z niepełnosprawnościami, w szczególności z art. 4, 19 i 29, które akcentują konieczność czynnego udziału osób z niepełnosprawnościami w procesach decyzyjnych dotyczących ich życia, wsparcia i udziału w życiu społecznym.

Dodatkowo w ust. 5 określono zasady, na jakich działają Składy: poszanowania godności, autonomii i prawa do samostanowienia osoby ubiegającej się o asystencję osobistą; zapewnienia równego traktowania wszystkich osób z niepełnosprawnościami, niezależnie od rodzaju i stopnia niepełnosprawności; jednolitości i spójności stosowanych kryteriów; rzetelności, bezstronności, skuteczności i przejrzystości działań; zapewnienia aktywnego udziału osoby z niepełnosprawnością w całym procesie.

Skład, dokonując oceny potrzeb osoby ubiegającej się o asystencję, stosuje w szczególności: standard formalny – weryfikację kompletności dokumentacji i zgodności wniosku z wymaganiami ustawowymi; standard indywidualnych potrzeb – ustalenie zakresu czynności wymagających wsparcia na podstawie wywiadu z osobą z niepełnosprawnością, a za jej zgodą także z osobami wspierającymi; standard środowiskowy – ocenę warunków mieszkaniowych, społecznych i komunikacyjnych; standard funkcjonalny – ustalenie ograniczeń i barier w codziennym funkcjonowaniu; standard dostępności komunikacyjnej – określenie środków

komunikacji wspomagającej w relacji z asystentem; standard partycypacji – zapewnienie aktywnego udziału osoby z niepełnosprawnością w postępowaniu; standard dokumentacyjny – sporządzenie protokołu z posiedzenia Składu.

Protokół, o którym mowa, zawiera: opis przeprowadzonej oceny potrzeb osoby ubiegającej się o asystencję, wskazanie przyjętych standardów, uzasadnienie przeprowadzonej oceny Składu. Ustalenie potrzeby przyznania prawa do asystencji osobistej przez Skład powinno być sformułowane w sposób zrozumiały dla osoby z niepełnosprawnością.

Celem tej regulacji jest wprowadzenie jasnych, jednolitych i transparentnych zasad działania Składów dokonujących oceny potrzeb osób ubiegających się o asystencję osobistą. Regulacja ta stanowi rozwinięcie konstytucyjnych zasad poszanowania godności i autonomii jednostki (art. 30 Konstytucji RP), prawa do równego traktowania (art. 32 Konstytucji RP), a także prawa osób z niepełnosprawnościami do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym, zgodnie z Konwencją ONZ o prawach osób z niepełnosprawnościami, ratyfikowaną przez Rzeczpospolitą Polską w 2012 r.

Wprowadzenie szczegółowych zasad działania Składów służy realizacji trzech podstawowych celów:

Zasady wskazane w ust. 6 mają charakter gwarancyjny. Określają minimalne standardy, których przestrzeganie zapewnia ochronę podstawowych wartości, tj. godności, autonomii i prawa do równego traktowania osób z niepełnosprawnościami. Zasada poszanowania godności i autonomii wzmacnia podmiotowość osoby ubiegającej się o wsparcie i przeciwdziała paternalistycznemu podejściu w procesie oceny. Zasada równego traktowania, niezależnie od rodzaju i stopnia niepełnosprawności, eliminuje ryzyko dyskryminacji. Z kolei zasada jednolitości i spójności stosowanych standardów ma zapewnić, aby decyzje były podejmowane według porównywalnych standardów w skali całego kraju.

System siedmiu standardów (formalny, indywidualnych potrzeb, środowiskowy, funkcjonalny, dostępności komunikacyjnej, partycypacji oraz dokumentacyjny) porządkuje proces oceny i wprowadza klarowną strukturę działań Składu. Rozwiązanie to ogranicza uznaniowość przez wskazanie konkretnych obszarów oceny; zapewnia kompleksowość analizy sytuacji osoby z niepełnosprawnością – obejmuje bowiem zarówno dokumentację, jak i indywidualne potrzeby, warunki środowiskowe, bariery funkcjonalne oraz sposoby komunikacji; gwarantuje uczestnictwo osoby zainteresowanej przez standard partycypacyjny, który zobowiązuje Skład do prowadzenia działań w sposób aktywnie angażujący osobę z niepełnosprawnością; zwiększa transparentność procesu dzięki obowiązkowi sporządzenia protokołu, zawierającego opis,

kryteria i uzasadnienie oceny.

Nałożenie obowiązku sporządzenia protokołu ma kluczowe znaczenie dla przejrzystości i kontroli działań Składu. Protokół dokumentuje nie tylko sam wynik oceny, lecz także przyjęte standardy i ich zastosowanie w odniesieniu do konkretnej sytuacji. Zwiększa to bezpieczeństwo prawne osoby z niepełnosprawnością, umożliwiając jej skuteczne dochodzenie praw w toku ewentualnej procedury odwoławczej.

Uregulowanie, zgodnie z którym ustalenia Składu muszą być sformułowane w sposób zrozumiały dla osoby z niepełnosprawnością, realizuje zasadę dostępności informacyjnej. Odpowiada to standardom wynikającym z Konwencji ONZ o prawach osób z niepełnosprawnościami, nakazującym państwom-stronom podejmowanie działań na rzecz zapewnienia dostępnej komunikacji i informacji. W praktyce oznacza to konieczność używania języka prostego, a w razie potrzeby także zastosowania alternatywnych lub wspomagających form komunikacji.

Celem art. 15 jest wzmocnienie jakości i adekwatności rozstrzygnięć przez włączenie do Składu perspektywy doświadczenia własnego (ang. *lived experience*) lub – gdy to niemożliwe – perspektywy osoby stale wspierającej. Udział takiej osoby:

- pozwala lepiej rozpoznać realne bariery funkcjonalne i potrzeby wsparcia,
- podnosi zaufanie do procesu i jego legitymację społeczną,
- ogranicza ryzyko decyzji nazbyt formalistycznych.

Jednocześnie ustawodawca świadomie przyjął konstrukcję „w miarę możliwości” (ust. 1) oraz „może zostać wyznaczona” (ust. 2), co oznacza obowiązek należytej staranności, a nie obowiązek rezultatu. Tym samym rozwiązanie ma charakter fakultatywny – nakazuje dążyć do włączenia odpowiedniej osoby, ale nie absolutyzuje tego wymogu. Formuła „w miarę możliwości” – w języku prawnym wyraża standard staranności (należytej, proporcjonalnej do okoliczności), nie zaś bezwzględny nakaz. Jednocześnie projektowany ust. 2 przewiduje alternatywę (osoba stale wspierająca), co systemowo potwierdza, że pierwotny zamiar nie ma charakteru absolutnego. Gdy nie sposób dobrać osoby „jak najbardziej zbliżonej”, przepis sam daje inne, również fakultatywne wyjście. Fakultatywność pozwala pogodzić partycypację z zasadą sprawności i szybkości rozpoznania sprawy, bezstronności i proporcjonalności środków. W praktyce często występują niepełnosprawności sprzężone, rzadkie lub o zmiennym przebiegu. Warunek obligatoryjnego doboru „jak najbardziej zbliżonego” profilu mogłoby być niewykonalny lub prowadzić do nieuzasadnionych opóźnień. W niektórych regionach liczba osób spełniających kryteria będzie ograniczona, co mogłoby sparaliżować terminy.

Fakultatywność pozwala utrzymać terminowość bez rezygnacji z dążenia do włączenia doświadczenia.

Twardy obowiązek „za wszelką cenę” może skutkować formalnym, lecz nieautentycznym udziałem. Fakultatywność umożliwia dobór jakościowy, a w razie braku – zastosowanie rozwiązań kompensacyjnych.

Jednocześnie należy zaznaczyć, że fakultatywność nie oznacza dowolności. Organ powinien móc wykazać, że: zidentyfikował właściwy profil (funkcjonalny, nie tylko medyczny), podjął realne i adekwatne próby pozyskania osoby i dopiero w razie braku – zastosował alternatywy z ust. 2. Przykładami zastosowania projektowanego rozwiązania mogą być:

- Sprawa dot. rzadkiej choroby neurologicznej: brak osoby o tożsamym profilu; wyznaczono opiekuna osoby z podobnym zakresem ograniczeń w mobilności i komunikacji (ust. 2) oraz zasięgnięto opinii konsultanta klinicznego (kompensacja).
- Sprawa dot. niepełnosprawności sprzężonej: realnie dostępna była osoba z doświadczeniem w obszarze komunikacji alternatywnej, ale z konfliktem interesów; odstąpiono, wskazując na ryzyko stronniczości, i przeprowadzono wywiad funkcjonalny.
- Sprawa pilna (zagrożenie przerwania ciągłości wsparcia): ze względu na terminy odstąpiono od poszukiwań ponad standardowy horyzont, a Skład uzupełniono osobą stale wspierającą.

Art. 15 ust. 1 i 2 konstruuje model preferowany, lecz nie bezwzględny: organ dąży do wyznaczenia osoby z niepełnosprawnością „jak najbardziej zbliżoną” (ust. 1), a w razie niemożności może wyznaczyć osobę stale wspierającą (ust. 2). Taka fakultatywność jest uzasadniona zarówno językowo, systemowo, jak i funkcjonalnie. Należy podkreślić, że do Składu nie mogą być powoływane osoby spoza Zespołu. W każdym przypadku członek Składu będzie musiał być wcześniej powołany do Zespołu i tym samym przejść obowiązkowe szkolenie i zdać egzamin.

Zgodnie z ust. 3 do Składu są powoływane osoby posiadające co najmniej wykształcenie średnie lub średnie branżowe i co najmniej dwuletnie doświadczenie zawodowe umożliwiające ocenę potrzeb osoby z niepełnosprawnością w zakresie świadczenia asystencji osobistej oraz które odbyły szkolenia dla kandydatów na członków Składów, zakończone pozytywnym wynikiem egzaminu kwalifikacyjnego na członka Składu.

Wojewoda będzie miał obowiązek zagwarantować warunki i środki służące zapewnianiu dostępności w rozumieniu ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom

ze szczególnymi potrzebami. Celem tego przepisu jest umożliwienie rzeczywistego i równego udziału osób z niepełnosprawnościami w pracach Składu – zarówno jako jego członków, jak i uczestników postępowania. Rozwiązanie to ma na celu zapewnienie pełnej dostępności środowiska pracy dla członków Składu, w tym w szczególności tych, którzy sami są osobami z niepełnosprawnościami. W praktyce oznacza to konieczność dostosowania infrastruktury (np. budynków, sal spotkań, ciągów komunikacyjnych, toalet), tak aby osoby z różnymi rodzajami niepełnosprawności mogły skutecznie pełnić swoje funkcje. Ustanowienie tej odpowiedzialności po stronie wojewody jako organu administracji rządowej w terenie wynika z konieczności zapewnienia jednolitych, systemowych standardów organizacyjnych w całym kraju. Praktyczna realizacja obowiązku dostępności – zgodnie z przepisami wspomnianej ustawy z 2019 r. – nie może mieć charakteru uznaniowego ani zależnego od lokalnych możliwości. Musi opierać się na zasadzie równego traktowania i poszanowania godności osób z niepełnosprawnościami. Ponadto zapewnienie dostępności jest kluczowe dla realizacji postulatu podmiotowego udziału osób z niepełnosprawnościami w procesie decyzyjnym dotyczącym przyznawania asystencji osobistej. To właśnie ci członkowie Składu, którzy sami mają doświadczenie życia z niepełnosprawnością, stanowią istotną wartość merytoryczną i etyczną w procesie oceny potrzeb wnioskodawców.

Kandydatów na członków Składu będzie obowiązywać szkolenie zakończone pozytywnym wynikiem egzaminu kwalifikacyjnego (art. 16 projektu). W ust. 2 przewidziano delegację ustawową dla ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego do określenia w drodze rozporządzenia: programu szkoleń dla kandydatów na członków Składu, zakresu wiedzy objętej egzaminem kwalifikacyjnym na członka Składu, sposobu zapewniania członkom Składu warunków i środków służących zapewnianiu dostępności, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, umożliwiających pełnienie funkcji członka Składu, sposobu wyznaczania Składów.

Zgodnie z projektowanym art. 17 decyzję w sprawie przyznania prawa do asystencji osobistej wydaje się na wniosek osoby z niepełnosprawnością, złożony osobiście albo za zgodą tej osoby przez: jej przedstawiciela ustawowego; kuratora osoby ubezwłasnowolnionej częściowo; osobę pełniącą funkcję rodziny zastępczej wobec osoby z niepełnosprawnością; prowadzącego rodzinny dom dziecka, w którym osoba z niepełnosprawnością przebywa, lub dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, w której osoba z niepełnosprawnością przebywa. Należy przy tym podkreślić, że wniosek zawsze dotyczy osoby z niepełnosprawnością, bez względu, czy składa go sama, czy za jej zgodą w systemie składu

wniosek inna osoba z katalogu osób wskazanych w projekcie ustawy. Także stroną postępowania będzie tylko osoba z niepełnosprawnością i to jej będzie dotyczyć wydana decyzja.

Wniosek, zgodnie z art. 18, należy składać do Zespołu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby z niepełnosprawnością, której dotyczy wniosek. W przypadku gdy wniosek o asystencję złoży opiekun prawny lub osoba stale wspierająca osobę z niepełnosprawnością ubezwłasnowolnioną całkowicie, składają oni wniosek do Zespołu właściwego dla miejsca zamieszkania opiekuna prawnego. To jego miejsce zamieszkania jest miejscem zamieszkania osoby ubezwłasnowolnionej całkowicie.

Wniosek będzie składany w systemie prowadzonym przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego za pośrednictwem portalu Emp@tia.

Zespół będzie weryfikował dane zawarte we wniosku drogą elektroniczną z danymi z rejestru Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL) i Elektronicznego Krajowego Systemu Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności, o którym mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (art. 19 ust. 4) projektu.

W celu umożliwienia sprawnej weryfikacji danych, o których mowa w art. 19 ust. 1 pkt 1 lit. a, c oraz d, oraz danych o dacie zgonu minister właściwy do spraw informatyzacji udostępnia te dane na zasadach, o których mowa w ustawie z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności (Dz. U. z 2025 r. poz. 274, z późn. zm.).

Co do zasady miejscem ustalania potrzeby asystencji osobistej i zakresu tej potrzeby jest – za zgodą osoby z niepełnosprawnością albo innej osoby składającej wniosek – miejsce zamieszkania lub odpowiednio pobytu osoby z niepełnosprawnością, lub miejsce wyznaczone przez tę osobę, lub siedziba Zespołu, lub inne miejsce wyznaczone przez przewodniczącego Zespół, spełniające wymagania zawarte w art. 6 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (art. 20 projektu).

W decyzji wydanej na podstawie oceny przygotowanej przez Skład będzie określany: miesięczny wymiar godzinowy asystencji osobistej; rodzaje czynności wykonywanych w ramach asystencji osobistej; poziom stawki godzinowej asystencji osobistej w związku ze złożonymi potrzebami użytkownika oraz stopniem wykluczenia komunikacyjnego wpływającego na trudność świadczenia asystencji; okres przysługiwania prawa do asystencji osobistej (art. 21 projektu). Dodatkowo w decyzji zostanie określone, jakie szkolenia powinien posiadać asystent do udzielania asystencji osobie, której dotyczy decyzja. Decyzja wydawana

będzie na okres od roku do maksymalnie 3 lat. Minimalny okres obowiązywania decyzji wynoszący rok gwarantuje, że osoba z niepełnosprawnością będzie miała zapewnioną realną możliwość korzystania z usługi asystencji osobistej w sposób ciągły, bez konieczności częstego ponawiania wniosków i procedur administracyjnych. Rozwiązanie to służy eliminowaniu nadmiernych barier formalnych i administracyjnych, które mogłyby ograniczać dostęp do asystencji, szczególnie dla osób o ograniczonych możliwościach samodzielnego działania.

Ustalony maksymalny okres obowiązywania decyzji – 3 lata – umożliwia systematyczną weryfikację sytuacji osoby z niepełnosprawnością oraz dostosowanie zakresu i wymiaru godzin asystencji osobistej do aktualnych potrzeb. Potrzeby te mogą ulegać zmianom w związku z postępem choroby, poprawą stanu zdrowia, zmianą sytuacji rodzinnej lub zawodowej. Ograniczenie czasowe decyzji pozwala na zapewnienie elastyczności i reagowanie na te zmiany.

Wprowadzenie granic czasowych decyzji służy efektywnemu i racjonalnemu wydatkowaniu środków publicznych przeznaczonych na finansowanie usług asystencji osobistej. Ustalony maksymalny 5-letni okres pozwala na okresową weryfikację zasadności przyznanego wsparcia, zapobiega nadmiernemu usztywnieniu systemu oraz umożliwia bieżące dostosowanie finansowania do realnych potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Przyjęte rozwiązanie jest zbieżne z praktyką obowiązującą w innych obszarach zabezpieczenia społecznego, w których decyzje administracyjne przyznające świadczenia czy uprawnienia są wydawane na określony czas, w celu okresowej oceny sytuacji osoby uprawnionej. Takie ukształtowanie okresu obowiązywania decyzji zapewnia spójność systemową i przewidywalność stosowania prawa.

Ograniczenie czasowe decyzji nie narusza praw osób z niepełnosprawnościami, gdyż w każdym czasie mają one możliwość ponownego złożenia wniosku o asystencję osobistą, jeżeli ich sytuacja życiowa lub potrzeby ulegną zmianie. Jednocześnie minimalny roczny okres obowiązywania decyzji chroni osoby przed nadmiernym obciążeniem koniecznością częstych postępowań administracyjnych, a maksymalny okres 5 lat zapewnia, że zakres przyznanego wsparcia pozostaje adekwatny i odpowiada rzeczywistej sytuacji beneficjenta.

Wprowadzenie szczegółowych zasad dotyczących ustalania poziomu stawki godzinowej asystenta osobistego oraz trybu jej zatwierdzania ma na celu pogodzenie dwóch podstawowych wartości systemu asystencji osobistej:

- elastyczności i indywidualizacji wsparcia oraz
- odpowiedzialności za racjonalne gospodarowanie środkami publicznymi,

- zróżnicowania poziomu wynagrodzenia asystenta osobistego.

Zaproponowane przepisy wprowadzają mechanizm różnicowania poziomu stawki godzinowej wynagrodzenia asystenta osobistego, który odpowiada rzeczywistym uwarunkowaniom i trudnościom wykonywanej pracy. Odchodzi się tym samym od jednolitej, sztywnej stawki – nieadekwatnej do złożoności potrzeb użytkowników oraz związanych z tym zróżnicowanych wymagań wobec asystentów.

Zróżnicowanie poziomu stawki uwzględnia zatem trzy kluczowe przesłanki:

- stopień trudności czynności, w tym wymóg przeszkolenia w obszarach wrażliwych (np. zdrowotnych),
- warunki środowiskowe (np. brak transportu publicznego, konieczność dojazdu do odległych miejsc),
- indywidualne potrzeby użytkownika, które mogą wiązać się z większą intensywnością lub specjalistycznym charakterem wsparcia (np. przy komunikacji alternatywnej, sprzęcie, rytmie dnia).

Zgodnie z art. 21 ust. 5 możliwe jest podwyższenie poziomu stawek godzinowych ze względu na skalę trudności zapewnienia asystencji i szczególne potrzeby związane ze wsparciem danego użytkownika.

W art. 21 ust. 6 projektu proponuje się następujące stawki godzinowe, jakie otrzyma asystent według określonych poziomów:

- 1) dla poziomu bazowego – 49 złotych brutto;
- 2) dla pierwszego poziomu podwyższonego – 51 złotych brutto;
- 3) dla drugiego poziomu podwyższonego – 53 złotych brutto;
- 4) dla trzeciego poziomu podwyższonego – 55 złotych brutto.

Wprowadzenie poziomu bazowego i podwyższonych poziomów stawki znajduje oparcie w obiektywnych, możliwych do zweryfikowania przesłankach, które determinują większe zaangażowanie, kwalifikacje lub czasochłonność pracy asystenta. Podwyższenie poziomu w decyzji Składu ustalającego prawo do asystencji osobistej będzie uwzględniało:

Podstawową przesłanką podwyższenia stawki jest wykonywanie czynności asystencji osobistej, które: wymagają specjalnego przeszkolenia (np. transfery osoby leżącej, obsługa wózka elektrycznego, karmienie przez PEG, wsparcie przy zabiegach pielęgnacyjnych); wiążą się z odpowiedzialnością za bezpieczeństwo zdrowotne użytkownika (np. zmiana opatrunków,

wsparcie w przyjmowaniu leków, korzystanie z urządzeń wspomagających oddychanie). Czynności te przekraczają typowy zakres asystencji osobistej i są obciążające fizycznie lub psychicznie. Wymagają: przeszkolenia, znajomości procedur higienicznych, zasad aseptyki, nierzadko – szybkiego reagowania w sytuacjach kryzysowych. Podwyższona stawka stanowi tu element kompensacyjny i motywacyjny – zachęcający do podejmowania trudniejszych zadań przez lepiej przygotowanych asystentów.

Druga grupa przesłanek odnosi się do logistycznych i środowiskowych uwarunkowań świadczenia usług, w szczególności: miejsca zamieszkania użytkownika w obszarze pozbawionym transportu publicznego, konieczności dojazdu do użytkownika własnym środkiem transportu (często na własny koszt), ograniczeń terenowych (brak infrastruktury dostosowanej, bariery architektoniczne, warunki zimowe na obszarach wiejskich itp.). W takich przypadkach: czas dotarcia do użytkownika oraz jego przemieszczenia się z asystentem jest znacznie wydłużony; warunki pracy asystenta są bardziej wymagające organizacyjnie i fizycznie.

Trzecia grupa przesłanek odnosi się do indywidualnych potrzeb użytkownika obejmujących szczególne trudności w komunikacji, np. konieczność stosowania komunikacji alternatywnej (AAC), obsługi programów wspomagających mowę, znajomości polskiego języka migowego; wysoki stopień uzależnienia od asystenta – np. osoby niewidome z niepełnosprawnością sprzężoną, osoby z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu znacznym lub z autyzmem; konieczność zapewnienia wsparcia w warunkach podwyższonego ryzyka społecznego lub emocjonalnego, np. osoba z historią przemocy, osoba w kryzysie psychicznym. W tych przypadkach relacja asystent-użytkownik wymaga szczególnego przygotowania interpersonalnego, większego zaangażowania i odporności emocjonalnej. Wymaga też zazwyczaj dłuższego procesu wprowadzenia i stałości współpracy.

Zastosowanie podwyższonego poziomu stawki w ww. sytuacjach pozwala: zrekompensować wyższe nakłady pracy, uniknąć wykluczenia mieszkańców obszarów peryferyjnych z prawa do asystencji osobistej z powodu niemożności pozyskania asystenta.

Zgodnie z art. 21 ust. 7, decyzja przyznająca prawo do asystencji osobistej określa, czy istnieje wymóg ukończenia przez asystenta osobistego danego użytkownika szkolenia z zakresu pierwszej pomocy oraz czy asystentowi osobistemu danego użytkownika przysługują szkolenia specjalistyczne oraz zakres tych szkoleń, z uwagi na zakres potrzeb użytkownika. Wprowadzenie projektowanego przepisu pozwala na indywidualizację wsparcia. Różni użytkownicy mogą wymagać odmiennego przygotowania asystenta – od podstawowych

umiejętności udzielania pierwszej pomocy po wyspecjalizowane szkolenia (np. w zakresie obsługi sprzętu medycznego, komunikacji wspomagającej, pracy z osobami z niepełnosprawnością sensoryczną).

W ust. 8 przewidziano, że decyzja przyznająca prawo do asystencji osobistej oraz odmawiająca przyznania prawa do asystencji osobistej zawiera uzasadnienie. Obowiązek sporządzania uzasadnienia pełni kluczową funkcję gwarancyjną przez zwiększenie transparentności procesu, umożliwienie kontroli instancyjnej i sądowej oraz ochronę prawa użytkownika, pokazując, na jakiej podstawie faktycznej i prawnej zapadło rozstrzygnięcie. Bez uzasadnienia decyzja byłaby arbitralna i trudna do zakwestionowania, co godziłoby w konstytucyjne prawo do dobrej administracji (art. 2 i art. 45 Konstytucji RP).

Zgodnie z ust. 9 przewodniczący Zespołu przekazuje decyzję przyznającą prawo do asystencji osobistej drogą elektroniczną z systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2, do systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1. Rozwiązanie to wprowadza spójność informatyczną systemu obsługującego proces asystencji osobistej. Dzięki przekazywaniu decyzji elektronicznie: zapewnia się ciągłość i integralność danych, eliminuje ryzyko rozbieżności między rejestrami, przyspiesza i usprawnia obieg dokumentów, zmniejsza koszty administracyjne i obciążenie pracą urzędników. Jest to zgodne z trendem cyfryzacji usług publicznych i zasadą „*digital by default*”.

W myśl ust. 10 osobie otrzymującej decyzję, o której mowa w ust. 9, która nie posiada konta w systemie, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1, konto to zakłada Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Celem przepisu jest zapewnienie powszechnego i równego dostępu do informacji usług świadczonych drogą elektroniczną. Automatyczne zakładanie konta przez ZUS eliminuje barierę techniczną dla osób, które nie posiadają konta, oraz ułatwia użytkownikom dostęp do decyzji i dalszych usług (np. komunikacji z urzędem, wniosków uzupełniających). Takie rozwiązanie ma charakter proaktywny i inkluzyjny, dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, które mogą mieć utrudniony dostęp do procedur elektronicznych.

Okres, na który jest wydawana decyzja przyznająca prawo do asystencji osobistej, kończy się ostatniego dnia miesiąca okresu, na który ta decyzja została wydana. Rozstrzygnięcia kończą się zawsze z końcem miesiąca, co ułatwia użytkownikom orientację w czasie obowiązywania świadczenia, jednocześnie porządkuje system rozliczeń finansowych (łatwość księgowania i kontroli wydatków) oraz ogranicza ryzyko powstawania przerw technicznych między kolejnymi decyzjami (łatwiejsze wydawanie decyzji przedłużających).

Dzięki temu system działa stabilniej i przewidywalnie zarówno dla organów, jak i

użytkowników.

Przewiduje się możliwość złożenia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy w ciągu 14 dni od daty doręczenia decyzji. Wniosek będzie składany do Zespołu, który go rozpatrywał. Ponowny wniosek będzie rozpatrywany przez inny skład Zespołu (art. 22 ust. 1–4).

Jednocześnie osoba z niepełnosprawnością będzie mogła w każdej chwili wystąpić z wnioskiem o ponowne ustalenie prawa do asystencji osobistej w przypadku zmiany potrzeb, sytuacji życiowej lub zdrowotnej (ust. 5). W takim przypadku decyzja w sprawie ponownego ustalenia zakresu uprawnień w ramach asystencji osobistej wydana na wniosek, o którym mowa w ust. 5, uchyla w całości dotychczas obowiązującą decyzję z dniem, w którym decyzja ta stała się ostateczna.

W przypadku upływu okresu, na który została przyznana asystencja, przewiduje się możliwość złożenia nowego wniosku, jednak nie wcześniej niż na 6 miesięcy przed końcem okresu przyznanej asystencji (ust. 7).

Kolejna decyzja przyznająca prawo do asystencji osobistej może zostać wydana na wniosek złożony nie wcześniej niż na 6 miesięcy przed upływem okresu, na który została wydana dotychczasowa decyzja. Decyzja ta staje się wykonalna pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym upłynął okres, na który została wydana dotychczasowa decyzja.

Przepis art. 23 określa, że w sprawach dotyczących asystencji osobistej, które nie są uregulowane w ustawie, stosuje się Kodeks postępowania administracyjnego. Jest to wskazanie, że osoby z niepełnosprawnością (ich opiekunowie) mają zapewnioną ścieżkę prawną i ochronę swoich praw w razie nieprawidłowości w decyzjach administracyjnych dotyczących asystencji osobistej. Jednocześnie określono, że do rozpoznania spraw sądowo-administracyjnych w rozumieniu ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2024 r. poz. 935, z późn. zm.) właściwy jest wojewódzki sąd administracyjny, na którego obszarze właściwości ma miejsce zamieszkania osoba ubiegająca się o ustalenie prawa do asystencji osobistej lub użytkownik, a w przypadku osób nieposiadających adresu miejsca zamieszkania – adres miejsca pobytu. W przypadku zaś osoby całkowicie ubezwłasnowolnionej sądem właściwym do rozpoznawania spraw sądowo-administracyjnych w rozumieniu ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi jest sąd miejsca zamieszkania opiekuna prawnego.

Rozdział 5 – art. 24–42 (asystent osobisty)

W projekcie ustawy określono, kto może być asystentem osobistym (art. 24 projektu). Asystentem osobistym może być osoba pełnoletnia, która nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe; nie ma orzeczonego prawomocnie zakazu prowadzenia działalności związanej z wychowywaniem, leczeniem, edukacją małoletnich lub opieką nad nimi lub zakazu przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, zakazu kontaktowania się z określonymi osobami lub zakazu opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu; nie została prawomocnie pozbawiona władzy rodzicielskiej; nie figuruje w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym; nie jest wstępnym oraz zstępnym, krewnym w linii bocznej do trzeciego stopnia, małżonkiem, wstępnym oraz zstępnym małżonka, krewnym w linii bocznej małżonka do trzeciego stopnia, zięciem, synową, macochą lub ojczymem użytkownika ani osobą wspólnie z nią gospodarującą lub pozostającą z nią w faktycznym pożyciu, a także osobą pozostającą z nią w stosunku przysposobienia; nie jest osobą pełniącą funkcję rodziny zastępczej wobec użytkownika, osobą prowadzącą rodzinny dom dziecka, w którym użytkownik przebywa, dyrektorem placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, w której użytkownik przebywa, osobą zatrudnioną w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, w której użytkownik przebywa, zatrudnioną do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich w rozumieniu przepisu art. 57 ust. 1a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49 i 1301); nie jest osobą sprawującą wobec użytkownika funkcję rodziny wspierającej lub rodziny pomocowej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Asystentem osobistym może być tylko osoba, która uzyskała wpis do Rejestru asystentów.

Asystent musi posiadać kwalifikacje pozwalające mu na prawidłowe świadczenie usługi asystencji. Asystent powinien posiadać kwalifikacje zawodowe: asystenta osoby niepełnosprawnej, opiekuna osoby starszej, opiekuna medycznego, pedagoga, psychologa, terapeuty zajęciowego, pracownika socjalnego, pielęgniarki, położnej, ratownika medycznego, fizjoterapeuty albo co najmniej 6-miesięczne, w wymiarze co najmniej 120 godzin, udokumentowane doświadczenie w pracy w udzielaniu bezpośredniego wsparcia osobom z niepełnosprawnościami na podstawie: umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej, lub umowy o wolontariat.

Asystent musi także ukończyć szkolenie ogólne i przeszkolenie z ewakuacji osób z

niepełnosprawnościami.

Wymóg pełnoletniości asystenta osobistego jest niezbędny ze względu na konieczność zapewnienia odpowiedzialności prawnej i dojrzałości niezbędnej do wykonywania obowiązków związanych z asystencją. Osoba pełnoletnia posiada zdolność do czynności prawnych, co umożliwia jej samodzielne podejmowanie decyzji oraz zawieranie ewentualnych umów.

Brak prawomocnych wyroków za umyślne przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwa skarbowe. Wymóg ten ma na celu ochronę użytkowników asystencji przed osobami, które wykazały się zachowaniami sprzecznymi z normami prawnymi i moralnymi, zwłaszcza jeśli chodzi o przestępstwa umyślne. Zapewnienie wysokiego standardu moralnego i prawnego asystenta jest kluczowe dla bezpieczeństwa i zaufania użytkownika.

Ograniczenia dotyczące zakazów prowadzenia działalności związanej z wychowywaniem, leczeniem, edukacją małoletnich oraz zakazów przebywania w określonych środowiskach służą zabezpieczeniu osób szczególnie wrażliwych i chronionych przed potencjalnym ryzykiem nadużyć lub niewłaściwego traktowania.

Osoba, która została pozbawiona władzy rodzicielskiej, może budzić wątpliwości co do swojej zdolności do sprawowania opieki i odpowiedzialności, dlatego wymóg ten ma na celu podniesienie standardów bezpieczeństwa i jakości opieki świadczonej przez asystenta.

Wpis do Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym wyklucza możliwość wykonywania funkcji asystenta osobistego, co jest elementem gwarantującym ochronę użytkowników przed potencjalnym zagrożeniem, zwłaszcza gdy asystent ma bezpośredni i często intymny kontakt z osobą potrzebującą wsparcia.

Wykluczenie osób blisko spokrewnionych lub pozostających w faktycznym pożyciu z użytkownikiem ma na celu zapewnienie neutralności i profesjonalizmu w relacji asystent-użytkownik. Ma to zapobiec potencjalnym konfliktom interesów, pełnieniu sprzecznych ról społecznych, uzależnieniu emocjonalnemu lub niewłaściwemu traktowaniu oraz zabezpieczeniu adekwatnej realizacji usługi w sposób zapewniający autonomię użytkownika zgodnie z artykułem 19 Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych.

Wykluczenie osób pełniących funkcje rodzin zastępczych, pracowników placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin wspierających lub pomocowych. Uregulowanie tego wymogu ma na celu uniknięcie nakładania się obowiązków i konfliktów kompetencyjnych między różnymi formami opieki i wsparcia. Pozwala to na jasne rozgraniczenie ról i zakresów odpowiedzialności, co sprzyja efektywności i transparentności działań.

Celem wprowadzenia wymogu posiadania określonych kwalifikacji zawodowych bądź udokumentowanego doświadczenia w świadczeniu bezpośredniego wsparcia osobom z niepełnosprawnościami jest zapewnienie, aby funkcję asystenta wykonywały wyłącznie osoby posiadające przygotowanie merytoryczne i praktyczne. Rozwiązanie to gwarantuje właściwy poziom świadczonej pomocy oraz minimalizuje ryzyko powierzenia tej funkcji osobom nieposiadającym odpowiednich kompetencji.

Obowiązek odbycia szkolenia ogólnego oraz przeszkolenia z zakresu ewakuacji osób z niepełnosprawnościami ma na celu zapewnienie bezpieczeństwa beneficjentów wsparcia w sytuacjach zagrożenia zdrowia lub życia. Szkolenia te, organizowane przez Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych, umożliwią przygotowanie asystentów do prawidłowego działania w warunkach nadzwyczajnych.

Wprowadzenie wymogu wpisu do rejestru asystentów ma charakter porządkowy i kontrolny. Rejestr będzie stanowić narzędzie weryfikacji osób dopuszczonych do wykonywania zadań asystenta oraz przyczyni się do zwiększenia przejrzystości systemu i jakości świadczonych usług.

Z kolei warunek przedłożenia dokumentów potwierdzających spełnienie przesłanek, o których mowa w art. 24 ust. 1 pkt 1–5 i pkt 9, przed dopuszczeniem do szkoleń zapewni, że uczestnikami procesu kształcenia będą wyłącznie osoby spełniające wymagania ustawowe, co umożliwi skuteczną realizację celu szkolenia i zwiększy jego efektywność. Każdy asystent przed rozpoczęciem świadczenia asystencji osobistej jest zobowiązany do przejścia obowiązkowego szkolenia z pierwszej pomocy, jeżeli w decyzji o przyznaniu prawa do asystencji osobistej określono obowiązek odbycia tego szkolenia. Szkolenie będzie organizowane przez Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

Po zawarciu kontraktu asystent osobisty jest obowiązany odbyć zindywidualizowany instruktaż oraz instruktaż specjalistyczny, jeśli użytkownik w ramach asystencji osobistej będzie wymagał wsparcia w czynnościach zarezerwowanych zazwyczaj dla specjalistów z zakresu zawodów medycznych bądź osób najbliższych (art. 26 ust. 2).

Szkolenia specjalistyczne i instruktaż specjalistyczny są organizowane przez Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

Realizator kieruje asystenta osobistego na szkolenia z zakresu pierwszej pomocy, szkolenie specjalistyczne oraz instruktaż specjalistyczny.

Informacja o szkoleniach i instruktażu będzie odnotowana w systemie teleinformatycznym do

obsługi asystencji osobistej.

Zindywidualizowany instruktaż to indywidualne przeszkolenie w czynnościach, które będzie wykonywał w ramach świadczonej usługi asystencji. Projektowane rozwiązanie przewiduje przeprowadzenie zindywidualizowanego instruktażu przez użytkownika usługi asystencji osobistej lub przez osobę stale go wspierającą. Instruktaż, o którym mowa, odnosi się do specyficznych, często bardzo osobistych i zróżnicowanych czynności związanych ze wsparciem asystenta (np. transfer z łóżka na wózek, korzystanie z pomocy technicznych, sposoby komunikacji, higiena, karmienie, używanie sprzętu ortopedycznego). Czynności te, mimo że mogą mieć pewien komponent zdrowotny, w zdecydowanej większości mają charakter codziennych, praktycznych działań, wykonywanych rutynowo, zgodnie z przyzwyczajeniami i indywidualnymi potrzebami użytkownika. Ustanowienie jako właściwego do przeprowadzenia instruktażu samego użytkownika bądź osoby stale wspierającej odzwierciedla zasadę podmiotowości i samostanowienia osoby z niepełnosprawnością. To użytkownik najlepiej zna swoje ciało, potrzeby, ograniczenia i preferencje – często lepiej niż jakikolwiek specjalista. Tak przeprowadzony instruktaż jest najbardziej trafny, praktyczny i efektywny. Dodatkowo dopuszczenie do roli osoby przeprowadzającej instruktaż osoby stale wspierającej – np. partnera, członka rodziny, opiekuna faktycznego – wynika z uznania ich doświadczenia, ciągłości opieki i znajomości codziennego funkcjonowania użytkownika. W wielu przypadkach to właśnie oni są naturalnymi „trenerami” nowego asystenta osobistego – np. uczą, jak podać leki, jak unikać błędów w transferze czy jak rozpoznać sygnały dyskomfortu użytkownika.

Rozszerzenie katalogu osób przeprowadzających instruktaż o:

- osoby pełniące funkcję rodziny zastępczej,
- osoby prowadzące rodzinny dom dziecka,
- oraz dyrektorów placówek typu rodzinnego

– ma na celu zapewnienie zgodności z obowiązującymi formami pieczy zastępczej oraz uznanie ich roli jako głównych organizatorów życia codziennego dziecka z niepełnosprawnością, które może być użytkownikiem asystencji osobistej.

Instruktaż specjalistyczny w zakresie czynności takich jak pomiar podstawowych parametrów zdrowotnych, podawanie leków, żywienie dojelitowe, wsparcie w obsłudze respiratora, zmiana opatrunku, cewnikowanie czy obsługa podstawowego sprzętu medycznego będzie przeprowadzany przez osoby reprezentujące zawody medyczne: lekarzy, pielęgniarki bądź ratowników medycznych.

Zgodnie z art. 27 projektu ustawy wniosek o wpis do Rejestru asystentów jest składany tylko za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1.

Zgodnie z art. 28 ust. 1 wpisu do rejestru będzie dokonywał wojewoda, na wniosek osoby ubiegającej się o taki wpis.

W ust. 2 określono zawartość wniosku o wpis: wniosek zawiera:

- 1) imię i nazwisko;
- 2) datę urodzenia;
- 3) numer PESEL, a w przypadku, gdy nie nadano numeru PESEL – numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość;
- 4) nazwisko rodowe;
- 5) imiona rodziców;
- 6) adres zameldowania na pobyt stały i czasowy;
- 7) adres miejsca zamieszkania;
- 8) adres miejsca pobytu – w przypadku osoby nieposiadającej adresu miejsca zamieszkania;
- 9) adres do korespondencji, jeżeli jest inny niż adres miejsca zamieszkania;
- 10) wskazanie gmin, na terenie których asystent osobisty deklaruje gotowość świadczenia asystencji osobistej;
- 11) adres poczty elektronicznej, jeżeli wnioskodawca taki adres posiada;
- 12) numer rachunku bankowego, na który ma być dokonywana wypłata wynagrodzenia za świadczenie asystencji osobistej;
- 13) informacje o kwalifikacjach lub doświadczeniu, o których mowa w art. 24 ust. 1 pkt 9;
- 14) informacje o szkoleniach, o których mowa w art. 24 ust. 1 pkt 10.

Wnioskodawca może również podać informacje:

- 1) o ukończeniu szkolenia, o którym mowa w art. 26 ust. 1;
- 2) dotyczące preferowanego zakresu oraz dyspozycyjności w zakresie świadczenia asystencji osobistej, w szczególności zakresu czynności i dostępności czasowej;
- 3) dotyczące kwalifikacji, doświadczenia, posiadanych uprawnień lub umiejętności istotnych dla świadczenia asystencji osobistej.

Jednocześnie w związku z ww. wnioskiem wnioskodawca składa oświadczenie o następującej treści: „Świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia wynikającej

z art. 233 § 6 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny oświadczam, że:

- 1) dane zawarte we wniosku o wpis do Rejestru asystentów są zgodne z prawdą;
- 2) znane mi są i spełniam warunki bycia asystentem osobistym określone w ustawie z dnia ... o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami.”.

Minister właściwy do spraw informatyzacji udostępnia wojewodzie na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności numer PESEL oraz dane, o których mowa w art. 28 ust. 2 pkt 1, 2 i 6.

Zgodnie z projektowanym art. 29 wojewoda przed dokonaniem wpisu do Rejestru asystentów, w terminie 14 dni od dnia złożenia wniosku, zweryfikuje dane zawarte we wniosku z danymi ze wskazanych rejestrów publicznych.

W projektowanym art. 30 przewidziano procedurę uzupełnienia wniosku. Wojewoda wzywa wnioskodawcę, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1, do jego uzupełnienia w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania. W przypadku braku uzupełnienia wniosku pozostanie on bez rozpoznania. Wojewoda, w drodze decyzji administracyjnej, odmówi wpisu, jeśli wnioskodawca nie spełnił warunków określonych ustawą. Od decyzji przysługuje odwołanie.

Asystent osobisty będzie zobowiązany do aktualizacji swoich danych, zgłaszając ich zmianę wojewodzie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego (art. 31).

Dane asystentów wpisanych do Rejestru asystentów będą jawne dla użytkowników. Rozwiązanie to jest niezbędne w celu umożliwienia realizatorom proponowania współpracy asystentom z danego obszaru i wyboru danego asystenta przez użytkownika (art. 32 projektu).

Zgodnie z projektowanym art. 33 wojewoda będzie także uprawniony do dokonywania wykreśleń z rejestru: na wniosek asystenta osobistego; w przypadku niespełniania przez asystenta osobistego warunków bycia asystentem określonych w ustawie; w przypadku niezgodności danych w Rejestrze asystentów ze stanem faktycznym i niesprostowania tych danych w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania w tej sprawie. Wykreślenie następuje w formie decyzji administracyjnej, od której przysługuje odwołanie do ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego (art. 34 projektu).

W przypadku wykreślenia asystenta osobistego z Rejestru i wydania prawomocnej decyzji o wykreśleniu następuje wygaśnięcie umowy z danym asystentem osobistym (art. 35 projektu).

W projektowanym art. 36 określono maksymalną liczbę godzin pracy asystenta osobistego – nie więcej niż 276 godzin.

Wysokość wynagrodzenia będzie ustalana przez realizatora lub użytkownika, w przypadku gdy to on samodzielnie będzie zatrudniał asystenta, na podstawie stawki godzinowej i liczby godzin asystencji określonej w kontrakcie (art. 37).

W projekcie określono także zasady przyznawania urlopu asystentowi osobistemu, przyjmując, że za każde 10 godzin świadczenia asystencji będzie przysługiwać godzina płatnego urlopu, nie więcej niż 208 godzin w ciągu roku (art. 38 projektu ustawy). Urlop jest udzielany przez realizatora po uzgodnieniu z użytkownikiem. Przyznanie urlopu nie może skutkować brakiem asystencji osobistej dla użytkownika, w związku z tym konieczne jest zapewnienie zastępstwa w okresie urlopu.

W projektowanym art. 39 przewidziano obowiązkowe ubezpieczenie asystentów osobistych od odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone przy wykonywaniu asystencji osobistej. Koszty ubezpieczenia będą ponoszone przez asystentów osobistych. Wprowadzenie obowiązkowego ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej dla asystentów osobistych jest działaniem mającym na celu zabezpieczenie interesów zarówno użytkowników, jak i samych asystentów. Asystenci osobiści realizują zadania związane z bezpośrednim wsparciem osób często znajdujących się w sytuacjach zwiększonej wrażliwości, wymagających pomocy w czynnościach życia codziennego. W toku wykonywania tych obowiązków może dojść do niezamierzonych szkód, w tym np. uszkodzeń mienia lub szkód na zdrowiu użytkownika. Obowiązkowe ubezpieczenie zapewnia użytkownikom odpowiednie zabezpieczenie finansowe na wypadek wystąpienia takich szkód, gwarantując możliwość uzyskania rekompensaty. Ubezpieczenie chroni również asystentów osobistych przed skutkami finansowymi ewentualnych roszczeń odszkodowawczych, które mogą powstać w związku z wykonywaniem ich obowiązków. Chroni to osoby wykonujące tę pracę przed nadmiernymi konsekwencjami finansowymi, które mogłyby zniechęcać do podjęcia lub kontynuowania zatrudnienia na tym stanowisku.

Wymóg obowiązkowego ubezpieczenia jest elementem profesjonalizacji zawodu asystenta osobistego, co podnosi wiarygodność i zaufanie do tej formy wsparcia społecznego. Jednocześnie sprzyja to racjonalnemu zarządzaniu ryzykiem związanym z wykonywaniem tej funkcji. Obciążenie kosztami ubezpieczenia samych asystentów osobistych wynika z faktu, że jest to element ich działalności zawodowej, podobnie jak w innych zawodach wymagających ochrony OC. Taka konstrukcja pozwala na zachowanie równowagi między obowiązkami ustawowymi a dostępem do ubezpieczenia, jednocześnie motywując do staranności i dbałości o jakość świadczonych usług.

Jednocześnie przewidziano, że minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego będzie zawierał z wybranym zakładem ubezpieczeniowym prowadzącym działalność ubezpieczeniową w zakresie ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej na terenie kraju umowę w zakresie ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej asystentów osobistych. Centralne zawieranie umowy ubezpieczenia przez ministra pozwoli na ujednolicenie warunków ubezpieczenia dla wszystkich asystentów osobistych w kraju. Dzięki temu zostaną zagwarantowane standardowe i przejrzyste zasady ochrony ubezpieczeniowej, co zwiększy pewność prawną i ułatwi realizację obowiązku ubezpieczeniowego. Skonsolidowanie umowy na poziomie państwowym umożliwi negocjowanie korzystniejszych stawek ubezpieczeniowych dzięki efektowi skali. Ma to szczególne znaczenie w obecnej sytuacji na rynku ubezpieczeniowym, gdy ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej dla asystentów osobistych nie jest oferowane. Asystenci osobiści, którzy będą zobowiązani do ponoszenia kosztów ubezpieczenia, mogą w ten sposób uzyskać bardziej przystępne warunki finansowe niż przy indywidualnym zawieraniu polis. Umowa zawierana przez ministra pozwoli na uproszczenie i standaryzację procesu zawierania ubezpieczeń, a także ułatwi nadzór nad realizacją obowiązku ubezpieczeniowego. Umożliwi to również sprawne monitorowanie i ewentualne reagowanie na zmieniające się potrzeby rynku ubezpieczeniowego oraz specyfiki świadczenia usług asystencji osobistej.

W projektowanym art. 40 określono uprawnienia asystenta osobistego, wynikające z konieczności zapewnienia mu możliwości świadczenia asystencji osobistej. Przedmiotowe regulacje mają na celu określenie zakresu uprawnień asystenta osobistego oraz wprowadzenie mechanizmu superwizji zawodowej, jako instrumentu podnoszącego jakość i profesjonalizm świadczeń asystenckich.

W art. 40 pkt 4 projektu przyznano asystentowi prawo do korzystania z superwizji w wymiarze do 6 godzin na pół roku, co stanowi istotny element wsparcia zawodowego asystentów, sprzyjający ich rozwojowi oraz zapobieganiu wypaleniu zawodowemu.

Wprowadzenie w ramach projektowanego art. 41 systemu superwizji w obszarze asystencji osobistej ma na celu: zapewnienie wsparcia merytorycznego i emocjonalnego dla asystentów osobistych; umożliwienie stałego podnoszenia jakości i etycznych standardów usług asystencji osobistej; szybką identyfikację i rozwiązanie problemów w relacji użytkownik-asystent; zwiększenie bezpieczeństwa i skuteczności świadczenia usług osobom z niepełnosprawnościami. Superwizja pełni kluczową rolę w zawodach pomocowych. Jej wprowadzenie w obszarze asystencji osobistej jest zgodne z podejściem opartym na

profesjonalizacji usług społecznych oraz idei wsparcia niezależnego życia osób z niepełnosprawnościami, zgodnie z Konwencją ONZ o prawach osób z niepełnosprawnościami. Projekt przewiduje dwie główne ścieżki uzyskania kwalifikacji superwizora asystencji osobistej:

1. ścieżka dla osób z certyfikatem superwizora pracy socjalnej;
2. uzupełniające szkolenie z zakresu asystencji osobistej.

Ad 1. – osoby te dysponują uznanym certyfikowanym doświadczeniem w prowadzeniu superwizji w zakresie pracy socjalnej (w tym relacji pomocowych, pracy z osobą w kryzysie, etyki zawodowej) i posiadają ugruntowane przygotowanie metodyczne i psychospołeczne do pełnienia funkcji superwizora. Jednak wymagają aktualizacji i pogłębienia wiedzy specyficznej dla środowiska asystencji osobistej: m.in. relacji użytkownik-asystent, niezależnego życia, perspektywy praw osób z niepełnosprawnościami. Umożliwienie tej grupie wejścia do systemu w drodze szkolenia uzupełniającego: wykorzystuje istniejące kadry; skraca czas wdrożenia systemu superwizji; gwarantuje wysoki poziom kompetencji już od początku funkcjonowania systemu.

Ad 2. – ścieżka otwarta – szkolenie, egzamin i certyfikat dla osób nieposiadających certyfikatu superwizora pracy socjalnej. Zaprojektowana jako pełna, dostępna i transparentna droga do zawodu dla nowych kadr. Skierowana do osób: posiadających odpowiednie wykształcenie (np. psychologia, pedagogika, socjologia, praca socjalna), z doświadczeniem praktycznym w pracy z osobami z niepełnosprawnościami lub w obszarze wsparcia społecznego albo z doświadczeniem szkoleniowym i dydaktycznym w zakresie pracy socjalnej i kompetencji interpersonalnych. System obejmuje: szkolenie specjalistyczne, zgodne z minimum programowym określonym przez ministra, egzamin państwowy, gwarantujący standaryzację kompetencji i zdanie egzaminu – jako formalnego potwierdzenia kompetencji. Koszty takiego szkolenia i egzaminu ponoszą sami zainteresowani. Ścieżka ta: umożliwi rozwój nowych specjalistów w systemie wsparcia środowiskowego, pozwala na kontrolę jakości przez dopuszczenie tylko osób spełniających rygorystyczne warunki formalne i praktyczne, gwarantuje merytoryczną spójność i jednolitość kwalifikacji w skali kraju. Wymogi przystąpienia do egzaminu (wykształcenie kierunkowe, doświadczenie zawodowe lub szkoleniowe) są uzasadnione: koniecznością zapewnienia, że superwizor posiada zdolność analizy relacji pomocowej, oceny pracy asystenta, identyfikowania ryzyk oraz wspierania profesjonalnego rozwoju; wymogiem dojrzałości zawodowej – superwizor nie może być osobą dopiero wchodzącą do sektora usług społecznych; chęcią zabezpieczenia użytkowników przed

ryzykiem powierzchownej lub szkodliwej superwizji.

Osoba, która nie zdała egzaminu na superwizora asystencji osobistej, może przystąpić do egzaminu poprawkowego w terminie nie wcześniejszym niż po upływie 30 dni od dnia otrzymania informacji o wyniku egzaminu. Przepis art. 41 ust. 4 stosuje się odpowiednio do egzaminu poprawkowego.

Opłata za egzamin (20% przeciętnego wynagrodzenia) ma charakter: motywacyjno-filtrujący – udział w egzaminie podejmują osoby faktycznie zainteresowane i przygotowane; partycypacyjny – pokrywa częściowo koszty organizacji systemu certyfikacji przy ograniczaniu obciążeń budżetowych; proporcjonalny – wysokość opłaty dostosowana do rangi kwalifikacji i potencjalnego wynagrodzenia superwizora. Projektowane przepisy dotyczące superwizji i ścieżek dojścia do zawodu superwizora: zapewniają wysoką jakość merytoryczną i etyczną systemu superwizji; umożliwiają elastyczne, ale kontrolowane wejście do zawodu; integrują i wykorzystują istniejące zasoby kadrowe; chronią użytkowników i asystentów przed ryzykiem niskiej jakości wsparcia; odpowiadają na potrzebę profesjonalizacji usług społecznych i upodmiotowienia osób z niepełnosprawnościami.

W celu zagwarantowania należytego poziomu szkoleń w projekcie przewidziano, że podmiot ubiegający się o możliwość prowadzenia takich szkoleń będzie obowiązany:

- 1) przedstawić program szkolenia zgodny ze standardami, o których mowa w ust. 9;
- 2) wykazać posiadanie kadry dydaktycznej posiadającej kwalifikacje do przeprowadzenia szkoleń, przy czym kadra dydaktyczna szkoleń powinna posiadać co najmniej tytułu zawodowy magistra uzyskany po ukończeniu studiów na jednym z kierunków lub w zakresie: pedagogika, pedagogika specjalna, politologia i nauki społeczne, polityka społeczna, praca socjalna, psychologia, socjologia, nauki o rodzinie;
- 3) zapewnić warunki techniczne, lokalowe i organizacyjne do realizacji szkolenia;
- 4) umożliwić przeprowadzenie nadzoru merytorycznego.

Minister do spraw zabezpieczenia społecznego będzie sprawował nadzór merytoryczny nad szkoleniami dla superwizorów asystencji osobistej. Nadzór ten obejmuje w szczególności:

- 1) ocenę zgodności programu i realizacji szkolenia z obowiązującymi standardami;
- 2) kontrolę kwalifikacji kadry dydaktycznej;
- 3) kontrolę dokumentacji szkoleniowej;
- 4) możliwość przeprowadzenia wizytacji oraz żądania wyjaśnień i informacji od podmiotów prowadzących szkolenia.

W ust. 12 i 13 określono cele i standardy superwizji asystencji osobistej. Cele superwizji asystencji osobistej obejmują: wzmacnianie rozwoju zawodowego asystentów osobistych; zapobieganie wypaleniu zawodowemu asystentów osobistych; rozwijanie umiejętności rozpoznawania i rozwiązywania trudności w pracy; poprawę skuteczności komunikacji z użytkownikami oraz współpracownikami; wspieranie nawiązywania i utrzymywania właściwych relacji asystenta osobistego z użytkownikiem. Standardy superwizji asystencji osobistej obejmują: prowadzenie superwizji asystencji osobistej w formie indywidualnej lub grupowej z zachowaniem zasad poufności i neutralności; stosowanie metod umożliwiających analizę przypadków, udzielanie informacji zwrotnej oraz rozwój praktycznych umiejętności zawodowych; obowiązek stałego podnoszenia kwalifikacji zawodowych; dokumentowanie procesu superwizji asystencji osobistej; unikanie konfliktu interesów oraz zachowanie bezstronności w relacjach z uczestnikami superwizji.

W projektowanym ust. 14 określono przypadki, kiedy dana osoba nie może prowadzić superwizji pracy danego asystenta. Takiej superwizji asystencji osobistej nie może prowadzić osoba, która pozostaje w relacji służbowej, zawodowej lub osobistej z asystentem osobistym uczestniczącym w superwizji; jest zatrudniona w tym samym podmiocie co uczestnik superwizji asystencji osobistej, z wyjątkiem sytuacji, gdy zatrudnienie wynika wyłącznie z zawartej umowy o prowadzenie superwizji asystencji osobistej.

Przepis art. 42 ust. 1 stanowi, że minister do spraw zabezpieczenia społecznego wyda rozporządzenie szczegółowo dopracowujące regulacje dotyczące superwizji asystencji osobistej. Dotyczy to m.in.: standardów superwizji, wymagań programowych dla szkoleń, szczegółowego sposobu realizacji szkoleń dla superwizorów asystencji osobistej, w tym metod dydaktycznych i wymiaru godzin; sposobu wnoszenia odpłatności za egzamin i egzamin poprawkowy, organizacji i sposobu przeprowadzania egzaminu i egzaminu poprawkowego, wzór certyfikatu superwizora asystencji osobistej, szczegółowych warunków i trybu udzielania zgody na prowadzenie szkoleń dla superwizorów asystencji osobistej.

Celem tego przepisu jest stworzenie spójnego i jednolitego systemu kształcenia superwizorów asystencji osobistej. Rozporządzenie ma również gwarantować, że szkolenia będą prowadzone przez odpowiednio przygotowane podmioty i kadre, według jednolitych programów.

W ust. 2 przewidziano upoważnienie ustawowe dla ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego do określenia, w drodze rozporządzenia, szczegółowego programu i zakresu godzinowego szkoleń dla użytkowników, koordynatorów oraz doradców wzajemnych oraz minimalnych kwalifikacji osób prowadzących te szkolenia, mając na względzie

konieczność zapewnienia właściwych relacji między użytkownikiem a asystentem osobistym oraz zagwarantowania wysokiej jakości, efektywności i poziomu bezpieczeństwa świadczenia asystencji osobistej.

W odniesieniu do użytkowników, koordynatorów i doradców przepis ma na celu zadbanie o ich odpowiednie przygotowanie do współpracy z asystentami, co wpływa na jakość i efektywność świadczenia usług asystencji osobistej. Ujednolicenie szkoleń i kwalifikacji jest konieczne dla zapewnienia bezpieczeństwa, prawidłowej współpracy oraz profesjonalizmu systemu asystencji osobistej.

Rozdział 6 - art. 43 (zakres wsparcia udzielany w ramach asystencji osobistej)

Projektowane przepisy art. 43 precyzują zakres działalności asystenta osobistego oraz warunki, na jakich może on wykonywać czynności związane ze wsparciem użytkownika we wszystkich istotnych obszarach życia codziennego. Celem tych regulacji jest zapewnienie kompleksowej i adekwatnej pomocy osobom korzystającym z asystencji, przy jednoczesnym zachowaniu bezpieczeństwa i wysokiej jakości świadczonych usług. Określenie pięciu podstawowych obszarów wsparcia: samoobsługi, prowadzenia gospodarstwa domowego i pełnienia ról rodzinnych, przemieszczania się, komunikacji z otoczeniem oraz podejmowania aktywności życiowej (ust. 1) – odpowiada rzeczywistym potrzebom osób korzystających z asystencji osobistej. Wielowymiarowe wsparcie w tych sferach pozwoli na maksymalne ułatwienie samodzielnego funkcjonowania użytkownika, będzie sprzyjać jego integracji społecznej oraz poprawie jakości życia.

Ustęp 2 stanowi, że asystent osobisty może wykonywać proste czynności pielęgnacyjne lub higieniczne, o ile nie wymagają one kwalifikacji medycznych. Uprawnienie asystenta do realizacji prostych czynności pielęgnacyjnych i higienicznych, które nie wymagają kwalifikacji medycznych ani specjalistycznego przeszkolenia, jest rozwiązaniem praktycznym i efektywnym, pozwalającym na szybkie i bezpieczne zaspokajanie podstawowych potrzeb użytkownika. Takie podejście zmniejsza bariery w dostępie do pomocy i odciąża system ochrony zdrowia.

Po specjalistycznym instruktażu, zgodnie z ust. 3, asystent może realizować czynności takie jak np.: pomiar podstawowych parametrów zdrowotnych (ciśnienia, krwi, temperatury, poziomu cukru (glukometrem); podawanie leków drogą doustną, doodbytniczą lub przez skórę (wcieranie); podawanie leków drogą wziewną (nebulizatory, inhalatory ciśnieniowe z dozownikiem pojedynczych dawek, z dozownikiem uruchamiającym wdech, inhalatory proszkowe); profilaktykę przeciwoleżynową oraz opatrywanie odleżyn; odśluzowywanie dróg

oddechowych, w tym czyszczenie rurki tracheostomijnej; żywienie dojelitowe i dożołądkowe przez zgłębnik lub gastrostomię, w tym PEG (metodą porcji); stosowanie okładów i kompresów; nacieranie, oklepywanie; zmiany opatrunku na ranie niepowikłanej; iniekcje insuliny (tzw. penami insulinowymi); cewnikowanie cewnikami zewnętrznymi oraz wewnętrznymi jednorazowymi; wymianę worka stomijnego i worka na mocz; obsługę podstawowego sprzętu medycznego (koncentratorów tlenu, respiratorów, pomp insulinowych, podstawowa obsługa ssaków medycznych), pod warunkiem, że zostało to określone w kontrakcie oraz asystent osobisty przeszedł odpowiedni instruktaż specjalistyczny.

Rozdział 7 - art. 44–50 (warunki świadczenia asystencji osobistej)

Zgodnie z projektowanym art. 44 użytkownik sam kieruje pracą swojego asystenta osobistego. W przypadku gdy użytkownik jest osobą niepełnoletnią lub ubezwłasnowolnioną, wsparcia w tym zakresie udziela mu jej opiekun prawy lub kurator. Rozwiązanie to wzmacnia autonomię użytkownika, umożliwiając mu decydowanie o sposobie otrzymywanego wsparcia. Jednocześnie wprowadza ochronę osób wymagających szczególnej opieki np. dzieci, zapewniając nadzór przedstawiciela ustawowego czy kuratora. Takie rozwiązanie umożliwia realizację asystencji osobistej z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb i sytuacji prawnej użytkownika.

W projektowanym art. 45 przewidziano zawieszenie asystencji osobistej, gdy użytkownik przebywa w placówce zamkniętej, takiej jak: zakład karny, areszt śledczy, zakład poprawczy, schronisko dla nieletnich lub Krajowy Ośrodek Zapobiegania Zachowaniom Dysocjalnym. Jeżeli osoba z niepełnosprawnością korzystająca z asystencji osobistej przebywa w jednym z tych miejsc, osoby kierujące tymi podmiotami są zobowiązane poinformować o tym fakcie właściwego wojewodę. Obowiązek poinformowania obejmuje również zakończenie pobytu użytkownika w ww. placówce. Ma to umożliwić skuteczne zarządzanie i weryfikację prawa do świadczenia asystencji osobistej, a tym samym zapobiegać nadużyciom i zapewnić transparentność działania systemu wsparcia, jakim jest asystencja osobista. W szczególności regulacja ta ma na celu racjonalne gospodarowanie środkami publicznymi oraz uniknięcie sytuacji, w której państwo jednocześnie finansuje asystencję i opiekę w placówkach zamkniętych.

W art. 46 projektu przewidziano wyłączenie realizacji asystencji osobistej podczas przebywania w określonych placówkach zapewniających całodobową opiekę, takich jak: szpital psychiatryczny, dom pomocy społecznej, rodzinny dom pomocy, zakład opiekuńczo- leczniczy, zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy, hospicjum stacjonarne, placówka opiekuńczo-wychowawcza, regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna, interwencyjny ośrodek

preadopcyjny, zakład leczenia uzdrowiskowego udzielający całodobowych stacjonarnych świadczeń opieki zdrowotnej, oraz w innych niż ww. placówkach zapewniających całodobową opiekę osobom z niepełnosprawnościami, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, z wyłączeniem mieszkań wspomaganych i mieszkań treningowych, o których mowa w art. 53 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. W czasie pobytu w takich placówkach liczba godzin asystencji osobistej zostanie pomniejszona o 75% (art. 47 ust. 1).

W przypadku pobytu użytkownika w placówkach dziennych natomiast, takich jak: placówka oświatowa niezapewniająca całodobowej opieki; ośrodek wsparcia dla osób zaburzeniami psychicznymi, o którym mowa w art. 51 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej; klub integracji społecznej; centrum integracji społecznej; warsztat terapii zajęciowej oraz w innych niż ww. ośrodkach wsparcia lub placówkach zapewniających wsparcie dzienne – liczba godzin asystencji osobistej zostanie pomniejszona o 35% (art. 47 ust. 3).

Pomniejszenie liczby godzin asystencji osobistej ma na celu uniknięcie finansowania asystencji z opieką zapewnianą w ww. placówkach, z których korzysta użytkownik. Z drugiej strony zabezpiecza korzystanie z asystencji osobistej poza tymi placówkami. Użytkownicy mogą korzystać z usług placówek całodobowych lub dziennych tylko przez część dnia, tydzień lub miesiąc. W takich sytuacjach całkowite odebranie godzin asystencji osobistej byłoby nieadekwatne i krzywdzące, ponieważ w pozostałym czasie użytkownik potrzebuje i ma prawo do pełnego wsparcia asystenta. Pomniejszenie liczby godzin asystencji pozwala proporcjonalnie dostosować zakres wsparcia do faktycznego czasu korzystania z opieki w danej placówce. Użytkownik nadal ma prawo do pełnej asystencji w czasie, gdy nie przebywa w placówce lub korzysta z usług dziennych. Pomniejszenie godzin nie oznacza zatem odebrania prawa do asystencji osobistej, natomiast służy dostosowaniu jej wymiaru do zmniejszonego zapotrzebowania w okresie korzystania z innej formy opieki. W sytuacji gdy pobyt w placówce jest tylko częściowy w skali miesiąca, mechanizm pomniejszenia pozwala zachować odpowiednią ilość godzin asystencji na dni lub godziny poza placówką.

Projektowany przepis reguluje racjonalne dostosowanie liczby godzin asystencji osobistej do realnych potrzeb użytkownika, uwzględniając fakt korzystania z innych form wsparcia i opieki. Redukcja godzin asystencji pozwala na efektywne zarządzanie środkami publicznymi i zapobiega nieuzasadnionemu podwójnemu finansowaniu usług o podobnym charakterze. Jednocześnie ustawodawca zabezpiecza minimalny wymiar godzin asystencji, aby nie dopuścić do całkowitego pozbawienia wsparcia osób, które mimo korzystania z innych usług nadal wymagają asystencji. Pomniejszenie będzie mogło być stosowane w ciągu dwóch

następujących po sobie miesięcy.

Projektowany art. 48 wprowadza zakaz jednoczesnego świadczenia usług pokrywających się czynnościami. Przepis ten zapobiega sytuacjom, w których ten sam zakres czynności jest finansowany i realizowany jednocześnie z różnych źródeł. Ma to na celu wyeliminowanie nadużyć, zwiększenie efektywności finansowania i uporządkowanie systemu wsparcia osób z niepełnosprawnościami. Zapewnia to przejrzystość oraz właściwe wykorzystanie zasobów, jednocześnie chroniąc interesy użytkowników i realizatorów usług.

W art. 49 projektu ustawy określono ewaluację asystencji osobistej i wskazano, że koordynator asystencji osobistej dokonuje ewaluacji świadczenia asystencji osobistej nie rzadziej niż raz na trzy miesiące. Ewaluacja jest ponadto obowiązkowa w ostatnim miesiącu obowiązywania kontraktu. Obowiązek regularnej ewaluacji asystencji osobistej jest kluczowy dla zapewnienia wysokiej jakości świadczonych usług oraz dostosowania ich do indywidualnych, zmieniających się potrzeb użytkowników. Umożliwia identyfikację problemów i obszarów wymagających poprawy, co przekłada się na ciągłe doskonalenie systemu wsparcia. Udział użytkownika i asystenta w ocenie wpłynie na zwiększenie rzetelności i kompleksowości oceny.

W art. 50 projektu uregulowano obowiązek zwrotu środków, w przypadku nienależnego korzystania z asystencji osobistej. Zobowiązany do zwrotu jest użytkownik, który nienależnie korzystał z asystencji osobistej. Za nienależne korzystanie z asystencji osobistej uważa się asystencję osobistą świadczoną: na podstawie fałszywych danych zawartych we wniosku o ustalenie prawa do asystencji osobistej, oświadczeniach lub dokumentach; przypadki zatwierdzenia raportu, w którym zostały podane nieprawdziwe informacje o liczbie godzin zrealizowanych w danym miesiącu. Decyzję o zwrocie wydaje, zgodnie z projektowaną regulacją, starosta albo prezydent miasta na prawach powiatu, a od środków naliczane są ustawowe odsetki liczone od dnia rozpoczęcia świadczenia asystencji osobistej.

Projektowana regulacja wprowadza mechanizmy przeciwdziałające nadużyciom w korzystaniu z asystencji osobistej, zapewniając ochronę środków publicznych. Obowiązek zwrotu nienależnie pobranych środków oraz odpowiedzialność finansowa mają charakter prewencyjny i korygujący.

Rozdział 8 – art. 51–63 (realizatorzy)

Projektowany rozdział 8 – Realizatorzy wprowadza kompleksowe ramy prawne dotyczące organizacji i realizacji asystencji osobistej dla osób z niepełnosprawnościami, których celem jest zapewnienie tym osobom realnego wsparcia w codziennym funkcjonowaniu oraz pełnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Projektowany art. 51 ust. 1 wprowadza zasadę, zgodnie z którą odpowiedzialność za organizację i realizację asystencji osobistej spoczywa na powiecie (jako jednostce samorządu terytorialnego odpowiedzialnej za politykę społeczną na poziomie lokalnym) właściwym ze względu na miejsce zamieszkania lub przebywania osoby z niepełnosprawnością.

W ust. 2 przewidziano jednak możliwość powierzenia przez powiat tych zadań innym podmiotom – gminom lub organizacjom pozarządowym wpisanym do Rejestru realizatorów prowadzonym przez właściwego miejscowo wojewodę. Wpis do tego Rejestru uzależniono od spełnienia szczegółowych przesłanek faktycznych i formalnoprawnych, które mają zapewnić odpowiednią jakość świadczenia asystencji osobistej oraz wiarygodność realizatora – art. 52. Przepis ten szczegółowo określa katalog podmiotów uprawnionych do ubiegania się o wpis do Rejestru realizatorów oraz warunki, które muszą zostać spełnione. Są to główne organizacje pozarządowe prowadzące działalność na rzecz osób z niepełnosprawnościami, które m.in.: mają odpowiedni staż i doświadczenie (co najmniej 12 miesięcy działalności oraz min. 6 miesięcy świadczenia wsparcia), są wiarygodne finansowo, posiadają zasoby kadrowe i organizacyjne (co najmniej 3 osoby spełniające wymagania niezbędne do uzyskania statusu asystenta osobistego, obsługa księgowa itd.), nie toczy się wobec nich postępowanie egzekucyjne, członkowie zarządu tych organizacji nie byli karani za przestępstwa umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe, nie zostali ukarani za naruszenie dyscypliny finansów publicznych karą w postaci zakazu pełnienia funkcji związanych z dysponowaniem środkami publicznymi.

Wpisu dokonuje właściwy miejscowo wojewoda na okres 5 lat (pierwszy wpis na 2 lata) na wniosek podmiotu, złożony w formie elektronicznej.

Celem tej regulacji jest zapewnienie, że realizacja asystencji osobistej będzie powierzana podmiotom kompetentnym, wiarygodnym, przejrzystym finansowo i posiadającym odpowiednie doświadczenie.

Art. 53–60 projektu regulują tryb wpisu, zmiany danych oraz wykreślenia podmiotów z Rejestru realizatorów asystencji osobistej. Wpis do Rejestru realizatorów może uzyskać: organizacja pozarządowa, o której mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2025 r. poz. 1338), z wyjątkiem partii politycznych, europejskich partii politycznych, związków zawodowych i organizacji pracodawców, samorządów zawodowych, fundacji utworzonych przez partie polityczne i europejskich fundacji politycznych, lub podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1, 3 i 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Członkowie zarządu ww. podmiotów składają oświadczenie pod rygorem odpowiedzialności karnej (art. 53), potwierdzając prawdziwość wymaganych do wpisu danych oraz spełnienie warunków ustawowych. Wojewoda dokonuje oceny wniosku w terminie 30 dni od dnia wpływu wniosku o wpis (art. 54), a realizatorzy mają obowiązek zgłaszać wszelkie zmiany w ciągu 14 dni od ich zaistnienia (art. 55). Przewidziane zostały podstawy wykreślenia z rejestru – naruszenia przez realizatora obowiązków określonych w art. 61; uniemożliwienia przeprowadzania kontroli; na wniosek realizatora; w następstwie wykreślenia organizacji będącej realizatorem z właściwego rejestru organizacji, o których mowa w art. 52 ust. 1 pkt 1; niespełniania przez realizatora wymagań określonych w art. 52 ust. 1 pkt 2, jeżeli dotyczy (art. 56). Wszystkie decyzje w sprawie rejestru (wpis, odmowa, wykreślenie) podejmowane są w formie decyzji administracyjnej, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego (art. 57). Wykreślenie staje się skuteczne z chwilą, gdy decyzja stała się ostateczna (art. 58). Projekt przewiduje również możliwość odwołania do ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego (art. 59), który rozpatruje sprawę w terminie 60 dni. Dane zawarte w rejestrze obejmują informacje podane we wniosku o wpis.

Ww. regulacje mają gwarantować przejrzystość i rzetelność funkcjonowania systemu realizatorów asystencji osobistej. Obowiązek składania oświadczenia ma zapobiegać nadużyciom i zapewniać przedstawianie prawdziwych danych. Terminowe rozpatrywanie wniosków i wprowadzenie elektronicznego systemu rejestracji ma sprzyjać usprawnieniu procesu rejestracji. Obowiązek zgłaszania zmian i możliwość wykreślenia podmiotów niespełniających wymogów pozwolą na bieżącą kontrolę jakości świadczonych usług. Zabezpieczeniu praw podmiotów służy możliwość odwołania do ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

W projektowanym art. 61 określono szczegółowe obowiązki realizatorów. Realizator asystencji osobistej: zawiera kontrakt z użytkownikiem i asystentem osobistym i organizuje jego pracę; monitoruje pracę asystenta osobistego; zapewnia asystencję osobistą użytkownikom, którzy wybrali go na realizatora asystencji osobistej zgodnie z ich potrzebami przez cały okres trwania kontraktu; prowadzi obsługę placową, kadrową, rachunkową i administracyjną związaną z realizacją kontraktu; prowadzi w systemie teleinformatycznym: ewidencję godzin świadczenia asystencji osobistej, ewidencję urlopów udzielanych asystentom osobistym, dokumentację wykonywania kontraktu; jako płatnik składek zgłasza asystenta osobistego do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego oraz przekazuje do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych za dany miesiąc deklaracje rozliczeniowe, raporty imienne, raporty imienne

korygujące, na zasadach określonych w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych; terminowo wypłaca wynagrodzenie asystentowi osobistemu na wskazany przez niego i zapisany w Rejestrze asystentów rachunek bankowy; terminowo reguluje zobowiązania podatkowe i opłaca należne składki na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, Fundusz Solidarnościowy oraz wpłaty na Pracownicze Plany Kapitałowe; udziela wojewodzie i Pełnomocnikowi Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych wszelkich wyjaśnień dotyczących rozliczenia godzin z asystentem osobistym; wyznacza koordynatora albo koordynatorów asystencji osobistej i organizuje ich pracę; organizuje mediacje między użytkownikiem a asystentem osobistym; wspiera użytkownika w wyborze asystenta osobistego zgodnie z indywidualnymi potrzebami, na jego wniosek; organizuje wsparcie udzielane użytkownikom, w szczególności realizowane przez koordynatora asystencji osobistej; organizuje zastępstwo za asystenta osobistego na czas korzystania przez niego ze zwolnień lekarskich, urlopów i innych okoliczności uniemożliwiających mu świadczenie asystencji osobistej; zapewnia możliwość podnoszenia kompetencji asystentów osobistych, w tym przez umożliwienie im udziału w szkoleniach specjalistycznych; monitoruje, zapewnia ewaluację i kontroluje jakość asystencji osobistej świadczonej przez asystentów osobistych, których zatrudnia, również w miejscu ich świadczenia; monitoruje i rejestruje wypadki związane ze świadczeniem asystencji osobistej.

Limit przypisania jednego koordynatora do nie więcej niż 60 użytkowników wynika z konieczności zapewnienia realnego, jakościowego, a nie tylko formalnego, wsparcia w zakresie zarządzania i nadzoru nad świadczeniem usług asystenckich. Mechanizm ten odzwierciedla rzeczywiste potrzeby organizacyjne i zapewnia odpowiedni poziom zaangażowania koordynatora w pracę z każdym użytkownikiem oraz zespołem asystenckim. Rola koordynatora asystencji osobistej wykracza poza czysto administracyjne czynności.

Koordynator:

- odpowiada za indywidualne dopasowanie usług asystenckich do potrzeb użytkownika,
- prowadzi monitoring jakości i zgodności realizacji usług z przyznanym zakresem godzinowym,
- organizuje i planuje grafik pracy asystentów,
- współpracuje z rodziną, opiekunami prawnymi, a także z placówkami systemu ochrony zdrowia, edukacji i pomocy społecznej,
- reaguje na sytuacje kryzysowe i konieczność zmiany przydziału asystentów lub

zmodyfikowania zakresu pomocy.

Każde z tych zadań wymaga czasu, indywidualnego podejścia, znajomości sytuacji użytkownika i dobrej znajomości lokalnych zasobów.

Wprowadzenie górnego limitu liczby użytkowników przypisanych do jednego koordynatora jest niezbędne dla zapewnienia:

- dostępności koordynatora dla każdego użytkownika – przy większej liczbie użytkowników indywidualny kontakt byłby iluzoryczny,
- terminowości reakcji na zmiany w potrzebach użytkownika (np. pogorszenie stanu zdrowia, konflikt z asystentem, konieczność zastępstwa),
- utrzymania jakości świadczonych usług asystenckich – szczególnie w przypadku użytkowników o bardziej złożonych potrzebach, których obsługa wymaga częstszych interwencji.

Doświadczenia płynące z realizacji usług asystenckich w różnych modelach pilotażowych oraz w ramach innych systemów wsparcia (np. usług opiekuńczych czy środowiskowych) pokazują, że próg ok. 60 użytkowników na jednego koordynatora to granica operacyjna, przy której możliwe jest jeszcze indywidualne i jakościowe zarządzanie wsparciem.

Mechanizm ten pozwala także:

- lepiej planować środki budżetowe, uwzględniając koszty zarządzania usługą,
- zapewnić transparentność i przewidywalność kosztów administracyjnych,
- zoptymalizować pracę zespołu koordynatorów w większych jednostkach realizujących usługi asystenckie.

Projektowane w art. 62 regulacje dotyczące szkoleń mają na celu podnoszenie kwalifikacji i kompetencji asystentów osobistych, co jest niezbędne dla świadczenia usług na wysokim poziomie odpowiadającym indywidualnym potrzebom osób z niepełnosprawnościami.

Szkolenia z zakresu pierwszej pomocy są realizowane przez: lekarzy systemu, w rozumieniu art. 3 pkt 3 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz. U. z 2025 r. poz. 91, z późn. zm.); pielęgniarki systemu, w rozumieniu art. 3 pkt 6 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym; ratowników medycznych, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 1 grudnia 2022 r. o zawodzie ratownika medycznego oraz samorządzie ratowników medycznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 339, z późn. zm.); nauczycieli posiadających odpowiednie przygotowanie, o których mowa w art. 8 ust. 4 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym.

Projektowane przepisy (art. 63) uwzględniają konieczność ochrony danych osobowych osób korzystających z asystencji, a także realizatorów i asystentów. Jasne określenie zakresu przetwarzania danych i obowiązków realizatorów w tym zakresie zapewnia zgodność z obowiązującymi przepisami o ochronie danych osobowych oraz bezpieczeństwo informacji.

W projektowanym art. 63 ust. 4 przewidziano zakaz powierzenia przez realizatora realizacji asystencji osobistej innemu podmiotowi. Wprowadzenie zakazu powierzenia wykonania asystencji osobistej innemu podmiotowi przez realizatora wpisanego do Rejestru realizatorów ma na celu zapewnienie wysokiej jakości i bezpośredniej odpowiedzialności za świadczenie usług wobec osób z niepełnosprawnościami. Taki wymóg minimalizuje ryzyko rozproszenia odpowiedzialności oraz pozwala na lepszą kontrolę i nadzór nad realizacją usług asystencji osobistej, co jest niezbędne ze względu na szczególny charakter i indywidualne potrzeby użytkowników tych usług.

Rozdział 9 – art. 64–66 (koordynator asystencji osobistej)

Przepisy art. 64–66 regulują kwestie związane z funkcją koordynatora asystencji osobistej, wskazując wymagania wobec kandydatów na to stanowisko, sposób ich wyznaczania oraz zakres obowiązków. Wprowadzenie tej roli ma na celu zapewnienie odpowiedniego poziomu organizacji, nadzoru oraz wsparcia zarówno dla osób korzystających z asystencji osobistej, jak i samych asystentów.

Art. 64 określa kwalifikacje wymagane od osoby pełniącej funkcję koordynatora asystencji osobistej. Wymóg co najmniej średniego wykształcenia lub średniego branżowego ma na celu zapewnienie, że osoba na tym stanowisku posiada odpowiedni poziom kompetencji ogólnych. Alternatywne ścieżki doświadczenia — praktyka w działaniach wspierających osoby z niepełnosprawnościami, doświadczenie własne jako użytkownik asystencji lub doświadczenie w koordynowaniu zespołów — umożliwiają dostęp do tej funkcji osobom o zróżnicowanym, ale istotnym doświadczeniu praktycznym, co zwiększa elastyczność kadrową i odpowiada na potrzeby różnych środowisk.

Art. 65 ustanawia, że koordynator asystencji osobistej jest wyznaczany przez realizatora spośród osób przez niego zatrudnianych. Takie rozwiązanie zapewnia realizatorowi kontrolę nad doбором kadry odpowiedzialnej za koordynację usług oraz umożliwia pełniejsze włączenie funkcji koordynatora w strukturę organizacyjną realizatora.

Art. 66 precyzuje zadania i obowiązki koordynatora asystencji osobistej. Zakres ten obejmuje zarówno działania organizacyjne, jak i wspierające, m.in. udział w określaniu warunków kontraktu między użytkownikiem a asystentem osobistym, zatwierdzanie raportów z wykonanych usług, organizowanie mediacji, kierowanie na szkolenia, wsparcie w obsłudze

systemu informatycznego oraz przeprowadzanie ewaluacji usługi. Ujęcie tych zadań w przepisie ma na celu zapewnienie transparentności oraz jednoznacznego określenia odpowiedzialności koordynatora, co zwiększa skuteczność realizacji usługi asystencji osobistej oraz podnosi jej jakość.

Rozdział 10 – art. 67–77 (kontrakt)

Przepisy art. 67–77 regulują kwestie zawierania, realizacji, rozliczania oraz rozwiązywania kontraktów dotyczących świadczenia asystencji osobistej. Celem ich ustanowienia jest stworzenie jasnych i precyzyjnych ram prawnych, które będą sprzyjać efektywnej realizacji usług asystencji osobistej, a także zapewnią ochronę praw i obowiązków wszystkich uczestniczących stron: osób uprawnionych do asystencji, asystentów osobistych oraz realizatorów tych usług.

W art. 67 określono, że asystencja może być realizowana na podstawie kontraktu. Szczegółowe określenie elementów kontraktu ma gwarantować bezpieczeństwo prawne stron oraz wysoką jakość świadczonych usług.

Kontrakt będzie zawierany na okres, na który została przyznana asystencja osobista (ust. 2). Okres obowiązywania kontraktu został powiązany z decyzją przyznającą prawo do asystencji, co zapewnia koordynację czasu świadczenia usług z uprawnieniami użytkownika oraz efektywność zarządzania świadczeniami.

W projektowanym art. 68 określono treść kontraktu. Szczegółowe określenie elementów kontraktu jest konieczne dla zapewnienia przejrzystości, bezpieczeństwa prawnego i jasnego podziału obowiązków między stronami.

Wskazanie stron umowy oraz celu i przedmiotu umowy jest podstawą dla jednoznacznego ustalenia, kto jest zobowiązany do jakich działań oraz jakie usługi będą realizowane.

Wyraźne określenie zakresu świadczeń, warunków ich wykonania oraz konsekwencji niewykonania lub nienależytego wykonania umowy jest niezbędne dla ochrony interesów użytkownika i asystenta.

Ustalenie czasu i miejsca świadczenia usług oraz planowanej liczby godzin umożliwia właściwe zaplanowanie i monitorowanie wsparcia oraz zapewnia użytkownikowi pełną informację o realizowanych działaniach.

Wprowadzenie danych dotyczących wynagrodzenia, rachunku bankowego oraz terminu wypłaty pozwala na transparentność rozliczeń finansowych i ochronę praw asystenta osobistego.

Wskazanie szczegółowego zakresu czynności dostosowanego indywidualnie do potrzeb użytkownika jest wyrazem respektowania zasady personalizacji usług.

Regulacje dotyczące organizacji zastępstwa zapewniają ciągłość wsparcia, co jest kluczowe dla osób wymagających stałej asystencji.

Obowiązek odbycia przez asystenta szkoleń, w tym z zakresu pierwszej pomocy, oraz możliwości korzystania ze specjalistycznych szkoleń podnoszą jakość i bezpieczeństwo świadczonych usług.

Wprowadzenie klauzuli poufności chroni dane osobowe i informacje wrażliwe, co jest istotne ze względu na charakter i zakres usług asystencji osobistej.

Możliwość wprowadzenia dodatkowych ustaleń sprzyja elastyczności i kompleksowemu podejściu do świadczenia usług.

Uregulowanie warunków zmiany oraz rozwiązania umowy umożliwia dynamiczne dostosowywanie się do zmieniających się potrzeb stron oraz zabezpiecza procedurę zakończenia współpracy.

Wymóg uzyskania zgody na wykonywanie określonych czynności zapewnia poszanowanie autonomii i praw użytkownika.

Kontrakt będzie zawierany na podstawie umowy zlecenia lub umowy o współpracę. Istotne jest, że będzie musiał być on świadczony osobiście (ust. 1). Wprowadzenie formy umowy zlecenia lub umowy z osobą prowadzącą działalność gospodarczą pozwala dostosować model zatrudnienia do potrzeb i preferencji stron, a także ułatwia dostęp do rynku pracy osobom świadczącym asystencję osobistą.

Przepisy art. 69 i 70 umożliwiają elastyczne reagowanie na sytuacje, w których świadczenie asystencji osobistej jest niemożliwe lub nieefektywne. Możliwość odmowy zawarcia kontraktu przez realizatora zabezpiecza przed fikcyjnym lub nieskutecznym świadczeniem usług. Uregulowanie zasad wypowiedzenia i rozwiązania kontraktu zapewnia stronom przewidywalność i prawo do rezygnacji z usług w razie istotnych przeszkód lub naruszeń.

W art. 69 projektu uregulowano przesłanki odmowy zawarcia kontraktu. Realizator będzie mógł odmówić zawarcia kontraktu z asystentem osobistym w przypadku, gdy: kandydat na asystenta osobistego nie jest w stanie dostosować swojego harmonogramu pracy do potrzeb osoby wymagającej asystencji osobistej lub kandydat na asystenta osobistego nie ma możliwości świadczenia w miesiącu odpowiedniej liczby godzin asystencji osobistej lub kandydat na asystenta osobistego nie ma możliwości wykonywania zakresu czynności

asystencji osobistej wskazywanych przez osobę uprawnioną do asystencji osobistej.

Zachowanie prawa realizatora do odmowy zawarcia kontraktu w przypadku niemożności dostosowania kandydata do wymagań użytkownika, takich jak dostępność czasowa czy zakres obowiązków, jest uzasadnione koniecznością zapewnienia odpowiedniej jakości i efektywności usług asystencji. Przepis ten chroni interesy osób korzystających z pomocy, minimalizując ryzyko niezgodności i nieefektywności w realizacji świadczeń.

Okres wypowiedzenia kontraktu jest uzależniony od okresu jego trwania i wynosi: 1 tydzień, jeżeli kontrakt trwał krócej niż 1 miesiąc; 2 tygodnie, jeżeli kontrakt trwał co najmniej 1 miesiąc; 1 miesiąc, jeżeli kontrakt trwał co najmniej 6 miesięcy; 3 miesiące, jeżeli kontrakt trwał co najmniej 3 lata.

Rozwiązanie kontraktu bez zachowania okresu wypowiedzenia może nastąpić w przypadku: długotrwałego niewykonywania lub nienależytego wykonywania przez asystenta osobistego obowiązków wynikających z kontraktu; utraty przez użytkownika uprawnień do korzystania z asystencji osobistej; naruszenia praw lub godności osobistej asystenta osobistego lub użytkownika; utraty zaufania przez jedną ze stron umowy; ustania potrzeby korzystania przez użytkownika ze wsparcia w ramach asystencji osobistej.

Uregulowanie trybu rozwiązania kontraktu, w tym okresów wypowiedzenia uzależnionych od czasu trwania umowy, zapewnia równowagę między elastycznością a stabilnością świadczenia usług. Pozwala to stronom na przewidywalne zakończenie współpracy, minimalizując ryzyko nagłych przerw w asystencji, które mogłyby negatywnie wpłynąć na użytkownika.

Możliwość rozwiązania umowy bez wypowiedzenia w sytuacjach szczególnych (np. niewykonywanie obowiązków, utrata uprawnień, naruszenie godności, utrata zaufania) zabezpiecza strony przed sytuacjami zagrażającymi bezpieczeństwu lub prawidłowemu świadczeniu usług.

Zgodnie z projektowanym art. 74 wygaśnięcie kontraktu nastąpi w przypadku: śmierci osoby uprawnionej do asystencji osobistej lub śmierci asystenta osobistego albo wykreślenia asystenta osobistego z Rejestru asystentów.

Wygaśnięcie kontraktu z powodu śmierci jednej ze stron jest naturalną konsekwencją ustania podmiotu świadczącego lub korzystającego z usług.

W art. 75 określono zasady wypłaty wynagrodzenia w przypadku rozwiązania kontraktu. Wynagrodzenie będzie należne tylko za liczbę faktycznie przepracowanych godzin asystencji osobistej. Uregulowanie prawa asystenta do wynagrodzenia za faktycznie przepracowane

godziny oraz wykluczenie dodatkowych roszczeń finansowych zapewniają klarowność i uczciwość rozliczeń, jednocześnie chroniąc realizatora przed nieuzasadnionymi kosztami.

W art. 76 projektu przewidziano delegację dla ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego do określenia wzoru kontraktu, co zapewnia standaryzację dokumentacji, ułatwiając jej stosowanie przez realizatorów i użytkowników oraz umożliwiając bieżące dostosowanie do zmieniających się wymogów prawnych i praktycznych.

Obowiązek zgłaszania asystentów do ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych oraz przekazywania wymaganej dokumentacji jest zgodny z przepisami prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, co gwarantuje legalność zatrudnienia i ochronę socjalną asystentów.

Wymóg składania oświadczeń przez asystentów osobistych dotyczących podlegania ubezpieczeniom społecznym i zdrowotnym umożliwia prawidłowe ustalenie podstawy wymiaru składek i zapobiega nieprawidłowościom w rozliczeniach (art. 77 projektu).

Rozdział 11 – art. 78 i 79 (wybór realizatora i asystenta osobistego)

Przepisy art. 78 i art. 79 ustawy regulują sposób wyboru realizatora i asystenta osobistego w ramach systemu asystencji osobistej. Mają one kluczowe znaczenie dla zapewnienia efektywności, elastyczności oraz zgodności usług z indywidualnymi potrzebami osób uprawnionych do wsparcia. Ich celem jest pogodzenie prawa do autonomii użytkownika z koniecznością zapewnienia jakości, ciągłości oraz kontroli nad świadczeniem asystencji osobistej.

Zgodnie z art. 78 ust. 1 i 2 osoba uprawniona do asystencji osobistej będzie miała możliwość zarówno skorzystania z realizatora wskazanego przez powiat, jak i samodzielnego wskazania realizatora. Rozwiązanie to ma chronić osoby potrzebujące wsparcia przed przymusem, a jednocześnie zapewniać mechanizmy organizacyjne dla tych, którzy nie są w stanie lub nie chcą samodzielnie zorganizować sobie asystencji.

Wprowadzenie limitów finansowych dotyczących wartości zadań realizowanych przez pojedynczego realizatora ma na celu zapewnienie równowagi na rynku usług asystencji osobistej oraz zapobieżenie koncentracji zadań w rękach pojedynczych podmiotów. Ograniczenia te sprzyjają także dywersyfikacji realizatorów, co umożliwia rozwój konkurencji i zwiększa dostępność usług dla osób z niepełnosprawnościami na terenie całego kraju (art. 78 ust. 3).

Ustalona wysokość limitów – 5-krotność przychodów realizatora za rok poprzedni lub kwota 500 tys. zł brutto, w zależności od tego, która jest wyższa – została wybrana tak, aby zapewnić

realne możliwości rozwoju i działania podmiotów już funkcjonujących na rynku, przy jednoczesnym zachowaniu kontroli nad skalą i bezpieczeństwem realizowanych usług. Przewidziana wartość limitu dla podmiotów nowo powstałych (do 500 tys. zł brutto) zabezpiecza możliwość ich wejścia i rozwoju na rynku, przy jednoczesnym ograniczeniu ryzyka nadmiernego obciążenia finansowego i organizacyjnego.

Wynikające z ust. 6 ograniczenie do jednego realizatora jednocześnie ma zapobiegać rozdrobnieniu odpowiedzialności i trudnościom w koordynacji usług. Regulacja ta zapobiega dublowaniu się obowiązków administracyjnych i nadzoru oraz zapewnia spójność działań związanych z zarządzaniem usługą asystencji osobistej. Jednocześnie ust. 7 przewiduje możliwość zmiany realizatora, jeżeli współpraca nie spełnia jego oczekiwań.

Projektowany art. 79 w sposób kompleksowy reguluje procedurę wyboru asystenta osobistego, zarówno w modelu z aktywnym udziałem osoby uprawnionej, jak i w sytuacjach, gdy rezygnuje ona z samodzielnego wskazania asystenta osobistego.

Ust. 1 i 2 przewidują podstawowy tryb wyboru asystenta osobistego, w którym osoba uprawniona, w porozumieniu z realizatorem, wskazuje kandydata spośród osób wpisanych do Rejestru asystentów. Rejestr stanowi narzędzie zapewniające weryfikowalność i spełnienie formalnych wymagań przez kandydatów do świadczenia usług, a sam proces wyboru w modelu partnerskim respektuje autonomię osoby uprawnionej, przy jednoczesnym zabezpieczeniu jakości wsparcia przez udział realizatora.

Ust. 3 określa procedurę alternatywną w przypadku, gdy osoba uprawniona nie dokonuje samodzielnego wyboru asystenta osobistego. Wówczas realizator, działając niezwłocznie, ma obowiązek przedstawić co najmniej dwóch kandydatów, których kompetencje i dostępność odpowiadają potrzebom wynikającym z formularza samooceny oraz informacji uzupełnionych przez użytkownika w systemie. Rozwiązanie to zapewnia kontynuację procesu bez zbędnych opóźnień oraz umożliwia dobór asystenta na podstawie rzeczywistych potrzeb.

Ust. 4 przewiduje szczególną regulację dla osób niepełnoletnich oraz ubezwłasnowolnionych, zgodnie z zasadami przedstawicielstwa i ochrony interesów osób o ograniczonej zdolności do czynności prawnych. Warunkiem skuteczności wyboru asystenta jest w tym przypadku zgoda odpowiedniego przedstawiciela ustawowego lub osoby wskazanej w art. 17 ust. 1 albo ust. 2, co zapewnia zgodność z przepisami prawa cywilnego oraz ochronę interesów osoby uprawnionej.

Ust. 5 nakłada na realizatora obowiązek zapewnienia odpowiedniej liczby asystentów osobistych, adekwatnie do potrzeb użytkownika określonych w decyzji przyznającej prawo do

asystencji osobistej. Przepis ten jest wyrazem realizacji zasady proporcjonalności świadczenia do potrzeb oraz przeciwdziałania ryzyku niedoboru kadry skutkującemu ograniczeniem jakości lub dostępności usług.

Ust. 6 ustanawia ograniczenie dotyczące sytuacji, w których użytkownik przebywa w podmiotach leczniczych lub placówkach wskazanych w art. 46 i art. 47. Zakaz zatrudniania jako asystentów osobistych osób już zatrudnionych w tych podmiotach przeciwdziała konfliktowi interesów, potencjalnemu nadużyciu zasobów kadrowych oraz służy zachowaniu niezależności i profesjonalizmu asystenta osobistego.

Ust. 7 i 8 wprowadzają zasadę możliwości równoległego korzystania z usług więcej niż jednego asystenta osobistego oraz odrębnego rozliczania ich godzin pracy. Przepis ten stanowi odpowiedź na rzeczywiste potrzeby użytkowników, dla których efektywna realizacja wsparcia wymaga obecności więcej niż jednej osoby jednocześnie (np. w sytuacjach intensywnego zapotrzebowania na pomoc lub ze względu na konieczność wykonywania zadań równoległych). Jednoczesne rozliczanie godzin pracy asystentów osobno zapewnia precyzyjne zarządzanie czasem pracy i transparentność systemu finansowania usług.

Rozdział 12 – art. 80 (raporty z asystencji osobistej)

Przepis art. 80 reguluje zasady sporządzania i zatwierdzania raportów z realizacji usług asystencji osobistej, które stanowią podstawę do wypłaty wynagrodzenia dla asystenta osobistego. Asystent osobisty, po zakończeniu każdego miesiąca świadczenia usługi, ma obowiązek do 4. dnia kolejnego miesiąca wprowadzić do systemu raport (ust. 1). Ma to na celu zapewnienie bieżącego i terminowego rejestrowania usług asystencji osobistej. Umożliwia także terminowe zatwierdzanie i wypłacanie wynagrodzeń oraz bieżący nadzór nad realizacją usługi. W raporcie należy określić: strony asystencji osobistej, kontrakt, na podstawie którego jest realizowana, okres, którego raport dotyczy, oraz liczbę godzin zrealizowanych w danym miesiącu (ust. 2). Dane te są niezbędne do prawidłowego rozliczenia pracy asystenta osobistego. Mają również istotne znaczenie w kontekście ewentualnej kontroli prawidłowości wykorzystania środków publicznych.

Raport jest zatwierdzany przez użytkownika (lub jego przedstawiciela ustawowego, jeżeli nie posiada on pełnej zdolności do czynności prawnych), najpóźniej do 8. dnia miesiąca (ust. 3). Zatwierdzenie raportu oznacza, że użytkownik potwierdza wykonanie usługi zgodnie z ustaleniami kontraktu.

Ust. 4 i 5 określa sposób przekazywania i zatwierdzania raportów. Po zatwierdzeniu raportu przez użytkownika (lub jego przedstawiciela ustawowego, jeżeli nie posiada on pełnej

zdolności do czynności prawnych), zatwierdza go realizator do 13. dnia miesiąca, co służy zabezpieczeniu prawidłowości rozliczeń oraz umożliwia nadzór nad procesem świadczenia usług.

Po zatwierdzeniu raportu realizator wypłaca wynagrodzenie w ciągu 5 dni roboczych od dnia tego zatwierdzenia (ust. 5).

Jeżeli użytkownik (lub jego przedstawiciel ustawowy, jeżeli nie posiada on pełnej zdolności do czynności prawnych) nie zatwierdzi raportu w terminie, realizator wzywa go do zatwierdzenia w ciągu kolejnych 3 dni roboczych (ust. 6). W przypadku braku reakcji realizator wszczyna postępowanie wyjaśniające i jeżeli nie ma zastrzeżeń co do zgodności raportu z rzeczywistym przebiegiem usługi, sam dokonuje zatwierdzenia (ust. 7). W przypadku zastrzeżeń do prawidłowości raportu realizator informuje powiat o niezatwierdzeniu raportu. Powiat podejmuje czynności wyjaśniające powody niezatwierdzenia raportu oraz rzeczywisty stan realizacji asystencji osobistej i w przypadku braku zastrzeżeń do prawidłowości raportu dokonuje jego zatwierdzenia (ust. 8).

Rozdział 13 – art. 81–90 (finansowanie asystencji osobistej)

Zgodnie z art. 81 usługa asystencji osobistej oraz koszty jej organizacji są pokrywane z budżetu państwa. Ustanowienie asystencji osobistej jako zadania zleconego z zakresu administracji rządowej oraz zapewnienie jej finansowania z budżetu państwa wynika z: państwowego charakteru odpowiedzialności za równe prawa obywateli, w tym prawo do usług wspierających niezależność życia; zapewnienia jednolitego standardu usług w całym kraju, niezależnie od zamożności poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego; konieczności zagwarantowania ciągłości usług asystencji osobistej, co wymaga stabilnych i systemowych źródeł finansowania; obowiązku państwa do zapewnienia środków finansowych na realizację zadań zleconych JST, zgodnie z art. 167 ust. 4 Konstytucji RP. Ma na celu zapewnienie równego dostępu do wsparcia dla wszystkich uprawnionych, niezależnie od miejsca zamieszkania czy sytuacji finansowej jednostki samorządu terytorialnego.

Zgodnie z art. 82 ust. 1 projektu organizator (powiat) jest obowiązany zapewnić asystencję osobistą na swoim terenie. Finansowanie asystencji osobistej wraz z kosztami jej obsługi jest przewidziane z budżetu państwa, co stanowi zapewnienie stabilności i ciągłości świadczenia tych usług. W ust. 3 art. 82 projektu określono limit kosztów obsługi zadania zleconego, które nie mogą przekroczyć 4% przekazanej dotacji, co gwarantuje racjonalne gospodarowanie środkami publicznymi.

Projektowane przepisy szczegółowo regulują zasady powierzenia przez organizatora realizacji

asystencji osobistej podmiotom uprawnionym (art. 82 ust. 4–6 projektu), w tym organizacjom pozarządowym oraz gminom. Wskazanie, że powiat może powierzyć realizację asystencji osobistej podmiotom wymienionym w art. 52 ust. 1 projektu, na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, znajduje uzasadnienie w konieczności zapewnienia zgodności systemowej z obowiązującymi regulacjami dotyczącymi współpracy administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami uprawnionymi do wykonywania działalności pożytku publicznego. Rozwiązanie to umożliwia wykorzystanie potencjału organizacji pozarządowych, które posiadają doświadczenie i kompetencje w świadczeniu usług na rzecz osób z niepełnosprawnościami, a jednocześnie gwarantuje przejrzystość i konkurencyjność procesu powierzania zadań.

Przewidziana możliwość zawierania porozumień z gminami w sprawie prowadzenia zadań publicznych, na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym, ma na celu racjonalizację wykonywania zadań własnych powiatu przez umożliwienie współdziałania jednostek samorządu terytorialnego różnego szczebla. Rozwiązanie to pozwala na efektywne wykorzystanie zasobów kadrowych i organizacyjnych oraz zapewnienie spójnego dostępu do usług asystencji osobistej na terenie powiatu.

Nałożenie na powiat obowiązku powierzania realizacji asystencji osobistej podmiotowi wskazanemu przez osobę uprawnioną do asystencji osobistej, o ile wskazany realizator spełnia warunki, o których mowa w art. 78 ust. 3, stanowi wyraz zasady podmiotowości osoby z niepełnosprawnością i zapewnia jej realny wpływ na wybór podmiotu świadczącego usługę. Rozwiązanie to jest zgodne z Konwencją ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, w szczególności w zakresie prawa do niezależnego życia i włączenia w społeczeństwo.

Doprecyzowanie, że powierzenie realizacji asystencji osobistej, o którym mowa w ust. 4 pkt 1 i ust. 5, następuje na podstawie umowy ma na celu zapewnienie transparentności, legalności i możliwości kontroli wykonywania zadania publicznego, a także prawidłowego wykorzystania środków publicznych przeznaczonych na realizację usług asystencji osobistej.

Projektowane rozwiązania zapewniają zgodność z obowiązującym systemem prawnym, w tym w szczególności z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz ustawą z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym, a także umożliwiają skuteczną, elastyczną i zindywidualizowaną realizację usług asystencji osobistej. Wyłączenie stosowania przepisów o działalności pożytku publicznego w zakresie powierzania zadania (ust. 7) ma na celu uproszczenie i przyspieszenie realizacji zadania.

Wprowadzenie przepisu wyłączającego stosowanie ogólnych przepisów o zlecaniu zadań publicznych, o których mowa w dziale II rozdziale 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, ma na celu uproszczenie, przyspieszenie oraz uelastycznienie procedur związanych z powierzaniem realizacji zadań w ramach ustawy o asystencji osobistej. System asystencji osobistej zakłada indywidualne, spersonalizowane i często dynamicznie zmieniające się wsparcie osób z niepełnosprawnościami, co wymaga szybkiej i sprawnej współpracy z podmiotami realizującymi te usługi, w tym z organizacjami pozarządowymi. Procedury wynikające z ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie – takie jak otwarte konkursy ofert – są czasochłonne i sformalizowane, co może utrudniać efektywne wdrażanie usług asystenckich oraz szybkie reagowanie na potrzeby użytkowników. Wyłączenie tych przepisów umożliwia: bardziej elastyczne formy współpracy z podmiotami wykonującymi usługi asystencji; skrócenie czasu procedur administracyjnych; zapewnienie ciągłości wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami; lepsze dostosowanie narzędzi realizacji zadań do charakteru usługi asystenckiej, która opiera się na relacji bezpośredniej i osobistej, a nie jedynie na wykonaniu zadania publicznego w sensie instytucjonalnym.

Dodatkowo w art. 82 ust. 9 i 10 projektu określono minimalne progi kosztów obsługi asystencji osobistej przekazywanych realizatorom, co zapobiega nieuzasadnionemu obniżaniu finansowania i zabezpiecza jakość realizowanych usług.

Projektowany art. 83 ust. 1 nakłada na Zakład Ubezpieczeń Społecznych obowiązek zapewnienia osobom z niepełnosprawnością dostępu do środków technicznych umożliwiających złożenie wniosku o asystencję osobistą, w tym wsparcie w obsłudze wniosków drogą elektroniczną. Powiat, w myśl ust. 2, zapewnia pomoc i dostęp do takich środków osobom wykluczonym cyfrowo lub komunikacyjnie, co zwiększa dostępność świadczenia i przeciwdziała wykluczeniu społecznemu.

W ust. 3 wskazano, że koszty wytworzenia, rozbudowy, dostosowania i utrzymania systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1, oraz koszty, o których mowa w art. 7 ust. 1, są finansowane w formie dotacji celowej z budżetu państwa do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Przepis art. 84 wprowadza możliwość natychmiastowego rozwiązania umowy z realizatorem w przypadku rażącego naruszenia warunków świadczenia i jest instrumentem chroniącym interesy użytkowników oraz gwarantującym bezpieczeństwo oraz wysoką jakość usług.

Przepis art. 85 projektu dotyczący zachowania ciągłości świadczenia usług asystencji osobistej

stanowi, że w przypadku zmiany sposobu realizacji asystencji osobistej przez organizatora (powiat) (o ile inne warunki nie uległy zmianie) użytkownicy zachowują ciągłość świadczenia asystencji osobistej. Ponadto w przypadku zmiany realizatora, jeżeli użytkownik i asystent osobisty tak zdecydują, mogą nadal kontynuować współpracę. Konieczne jest w takim przypadku zawarcie nowej umowy.

Projektowany art. 86 precyzuje zasady prowadzenia naboru realizatorów asystencji osobistej, zapewniając transparentność i konkurencyjność procesu wyboru wykonawców, co sprzyja efektywności i wysokiej jakości usług.

Projektowany art. 87 reguluje kwestie związane z przekazywaniem informacji w systemie teleinformatycznym oraz ochroną danych osobowych, co jest niezbędne dla zachowania poufności i prawidłowej realizacji usług.

Art. 88 projektu dotyczy rozliczeń i sprawozdawczości, co pozwala na bieżące monitorowanie wykonania zadań i prawidłowe zarządzanie środkami finansowymi.

W art. 89 projektu wskazano zakres zadań Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych w zakresie organizacji, nadzoru, szkoleń oraz promocji i ewaluacji asystencji osobistej, co zapewnia profesjonalne wsparcie systemu i ciągłe podnoszenie jakości usług. Projektowane przepisy określają zakres zadań Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych w systemie organizacji i realizacji asystencji osobistej oraz wprowadzają mechanizmy nadzoru nad prawidłowym funkcjonowaniem tego systemu.

Powierzenie Pełnomocnikowi zadań w zakresie organizacji szkoleń, egzaminów, superwizji, doradztwa wzajemnego, ewaluacji oraz działań promocyjnych i informacyjnych jest uzasadnione koniecznością zapewnienia spójności i jednolitości standardów w całym kraju, a także upowszechniania wiedzy na temat usług asystencji osobistej. Rozwiązanie to ma na celu zapewnienie wysokiej jakości kształcenia członków składów, koordynatorów, superwizorów oraz użytkowników usług asystencji osobistej, a tym samym podniesienie profesjonalizmu i skuteczności funkcjonowania systemu.

Przyznanie Pełnomocnikowi kompetencji w zakresie nadzoru nad wykonywaniem zadań określonych w ustawie przez realizatorów i powiaty oraz nad ustalaniem prawa do asystencji osobistej przez Składy wynika z potrzeby zapewnienia jednolitego stosowania przepisów prawa oraz prawidłowości prowadzonych postępowań. W szczególności przewidziane w projekcie rozwiązania umożliwiają kontrolę prawidłowości i jednolitości stosowania standardów i procedur, weryfikację zgodności decyzji ustalających prawo do asystencji osobistej ze zgromadzonym materiałem dowodowym, a także wprowadzenie mechanizmu korygującego w

przypadku stwierdzenia nieprawidłowości.

Uprawnienie Pełnomocnika do wystąpienia o stwierdzenie nieważności, wznowienie postępowania lub uchylenie decyzji ustalającej prawo do asystencji osobistej służy ochronie praw osób z niepełnosprawnościami przez zapewnienie zgodności decyzji z przepisami prawa i ze stanem faktycznym. Równocześnie przepisy przewidują gwarancje proceduralne, w tym prawo do odwołania od decyzji wydanej w wyniku nadzoru do ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

Wprowadzenie możliwości zlecania części zadań organizacjom pozarządowym i innym uprawnionym podmiotom, o których mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, zapewnia realizację zasady pomocniczości, umożliwia wykorzystanie doświadczenia i potencjału organizacji działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami oraz zwiększa efektywność systemu.

Rozdzielenie źródeł finansowania zadań realizowanych przez Pełnomocnika – z budżetu państwa oraz Funduszu Solidarnościowego – służy przejrzystości finansowania, umożliwia racjonalne planowanie wydatków oraz uwzględnia charakter i cel poszczególnych zadań.

Przepisy dotyczące nadzoru, w tym prawo do zobowiązania Zespołu do odwołania lub zawieszenia członka odpowiedzialnego za stwierdzone nieprawidłowości, mają na celu zagwarantowanie wysokiej jakości procesu ustalania prawa do asystencji osobistej i eliminowanie przypadków naruszenia prawa lub standardów postępowania. Wprowadzenie szczegółowych zasad prowadzenia nadzoru przez osoby upoważnione przez Pełnomocnika zapewnia transparentność, rzetelność i merytoryczną jakość przeprowadzanych kontroli.

Wreszcie wprowadzenie obowiązku składania przez Radę Ministrów co trzy lata Sejmowi i Senatowi sprawozdania z realizacji ustawy służy zapewnieniu kontroli parlamentarnej nad funkcjonowaniem systemu asystencji osobistej oraz umożliwia monitorowanie skuteczności przyjętych rozwiązań i podejmowanie niezbędnych działań legislacyjnych lub organizacyjnych (art. 90).

Rozdział 14 – art. 91–100 (kontrola realizacji asystencji osobistej)

W art. 91 projektu wskazano na obowiązek organizatora (powiatu) przeprowadzania kontroli kompleksowej raz w roku, co gwarantuje systematyczną i całościową ocenę realizacji usług (ust. 1). Jednocześnie, zgodnie z ust. 2, wprowadzono możliwość przeprowadzania kontroli doraźnych w sytuacjach wymagających natychmiastowego sprawdzenia jakości lub prawidłowości realizacji usługi. Kontrole te mogą odbywać się zarówno osobiście, jak i z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej (ust. 3), co umożliwia elastyczne i

dostosowane do okoliczności formy nadzoru.

Projekt dopuszcza również przeprowadzenie kontroli kompleksowej zarówno w trakcie trwania kontraktu, jak i do 6 miesięcy po jego zakończeniu (ust. 4), co jest istotne z punktu widzenia możliwości zweryfikowania pełnego zakresu świadczonych usług oraz realizacji ewentualnych zaleceń pokontrolnych (ust. 5). Ustalono także wymóg zatwierdzania planu kontroli przez właściwe organy, co podnosi formalny poziom kontroli (ust. 6). Kontrola doraźna może być przeprowadzona w każdym czasie (ust. 7), jej podstawą mogą być uzyskane przez organizatora informacje o nieprawidłowościach wynikające ze skargi, wniosku lub innych pozyskanych informacji (ust. 8).

W art. 92 projektu szczegółowo określono wymogi formalne dotyczące upoważnień do przeprowadzania kontroli. Takie rozwiązanie zapewnia transparentność i prawidłowość procedur kontrolnych.

W art. 93 projektu wyszczególniono zakres kontroli, który obejmuje m.in. weryfikację liczby godzin realizowanych przez asystentów, sprawdzenie kwalifikacji, zgodności dokumentacji oraz uzyskanie opinii od użytkownika (ust. 1). Kompleksowość tych działań zapewnia pełną ocenę jakości usługi z perspektywy wszystkich stron procesu. Wyniki kontroli są dokumentowane w protokole (ust. 2), co umożliwia dokładne odzwierciedlenie stanu faktycznego i ewentualnych nieprawidłowości, a także stanowi podstawę do dalszych działań pokontrolnych. Protokół kontroli kompleksowej i doraźnej będzie sporządzany w systemie teleinformatycznym (ust. 3).

Projekt przewiduje także procedurę zgłaszania i rozpatrywania zastrzeżeń do protokołu kontroli (art. 94 projektu), co jest istotnym mechanizmem ochrony praw kontrolowanych podmiotów i zapewnia im prawo do obrony i wyjaśnień. Ponadto odmowa podpisania protokołu nie blokuje realizacji ustaleń kontroli, co zapobiega nadużyciom i utrudnieniom w realizacji nadzoru (ust. 7 i 10).

W art. 95 i art. 99 uregulowano obowiązek sporządzenia wystąpienia pokontrolnego w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości, wraz z koniecznością wskazania zaleceń i terminów ich realizacji oraz możliwości przekazania informacji właściwym organom, co stanowi skuteczny instrument naprawczy i prewencyjny.

Regulacje dotyczące kontroli przeprowadzanej przez wojewodę (art. 97–99) rozszerzają zakres nadzoru i umożliwiają skuteczne monitorowanie realizacji asystencji osobistej na poziomie województwa, przy zachowaniu wysokich standardów formalnych i proceduralnych.

Ustalenia dotyczące ochrony informacji niejawnych oraz danych osobowych (art. 100)

zapewniają bezpieczeństwo i poufność podczas przeprowadzania kontroli, co jest szczególnie ważne w kontekście ochrony prywatności użytkowników usług.

Rozdział 15 – art. 101 (administracyjne kary pieniężne)

Art. 101 projektu ustawy wprowadza katalog obowiązków realizatora asystencji osobistej, których niewykonanie lub zaniechanie skutkuje nałożeniem administracyjnej kary pieniężnej w wysokości od 2 tys. do 200 tys. zł. Regulacja ta ma na celu wzmocnienie dyscypliny realizatorów oraz zapewnienie rzetelnej i efektywnej realizacji usług asystencji osobistej na rzecz użytkowników.

Zaproponowane sankcje finansowe mają charakter prewencyjny i motywują realizatorów do systematycznego i rzetelnego wypełniania swoich obowiązków. Wysokość kary jest ustalana przez wojewodę w drodze decyzji administracyjnej (ust. 2), przy uwzględnieniu m.in. powtarzalności naruszeń oraz ich wagi (ust. 3). Przewidziano również możliwość odwołania się od decyzji do ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego (ust. 5), co zapewnia realizatorom ochronę prawną i możliwość wyjaśnienia zaistniałych okoliczności.

Wpływy z nałożonych kar będą stanowić dochód budżetu państwa i będą wpłacane na rachunek urzędu wojewódzkiego, co zapewnia przejrzystość i kontrolę wykorzystania środków (ust. 6).

Wprowadzenie art. 101 jest niezbędne dla skutecznego egzekwowania obowiązków realizatorów asystencji osobistej.

Rozdział 16 – art. 102–108 (zmiany w przepisach)

W projektowanym rozdziale wprowadzono szereg zmian w różnych ustawach, które mają na celu kompleksowe uregulowanie statusu prawnego i finansowego asystentów osobistych oraz użytkowników korzystających z asystencji osobistej, a także zapewnienie spójności systemowej i efektywności realizacji usług asystencji osobistej.

Art. 102 projektu modyfikuje ustawę o podatku dochodowym od osób fizycznych przez dodanie nowego zwolnienia podatkowego dotyczącego wartości świadczeń otrzymywanych przez użytkowników asystencji osobistej (pkt 114a w art. 21 ust. 1). Przepis ten ma na celu wyłączenie świadczeń z opodatkowania, co jest zgodne z polityką społeczną wspierającą osoby z niepełnosprawnościami i ich dostęp do niezbędnego wsparcia.

Art. 103 projektu wprowadza zmiany w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. W szczególności w art. 6d ust. 4e dostosowano przepisy dotyczące wymiany i weryfikacji danych o osobach niepełnosprawnych, rozszerzając ich zakres o informacje związane z przyznaniem prawa do asystencji osobistej (pkt 1). W art. 34

dodano ust. 6a, który przypisuje Pełnomocnikowi Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych nowe zadania związane z realizacją ustawy o asystencji osobistej (pkt 2), co ma na celu koordynację i nadzór nad realizacją nowych obowiązków.

Art. 104 projektu wprowadza zmiany do ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Nowa definicja realizatora ma na celu doprecyzowanie statusu tych podmiotów w kontekście ubezpieczeń społecznych. W art. 6 dodano ust. 4d, zgodnie z którymi asystenci osobiści zatrudnieni na podstawie kontraktu, o którym mowa w art. 68 ustawy o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami, podlegają ubezpieczeniom: emerytalnemu i rentowemu, chorobowemu oraz wypadkowemu na zasadach określonych dla zleceniobiorców albo dla osób prowadzących działalność pozarolniczą.

Przepisy te regulują obowiązek ubezpieczeń: emerytalnego i rentowego, chorobowego oraz wypadkowego dla asystentów zatrudnionych na podstawie kontraktów. Ponadto art. 13 rozszerzono o punkt 2b, precyzujący okres objęcia ubezpieczeniem, co zwiększa bezpieczeństwo prawne osób wykonujących asystencję (pkt 3). Zgodnie z nim asystenci osobiści zatrudnieni na podstawie kontraktu, o którym mowa w art. 68 ustawy o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami, są objęci ubezpieczeniem – od dnia oznaczonego w kontrakcie jako dzień rozpoczęcia wykonywania asystencji osobistej do dnia rozwiązania lub wygaśnięcia kontraktu, z wyłączeniem okresu, w którym wykonywanie asystencji zostało zawieszone na podstawie art. 45 ust. 1 tej ustawy.

Art. 105 projektu dodaje do ustawy o podatku od towarów i usług (VAT) zwolnienie z VAT na asystencję osobistą osób z niepełnosprawnościami, co ma bezpośredni wpływ na obniżenie kosztów świadczenia usług (pkt 23a w art. 43 ust. 1). Obowiązujący zapis art. 43 ustawy o VAT zwolnienia z podatku:

22) usługi pomocy społecznej w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej oraz usługi określone w przepisach o przeciwdziałaniu przemocy domowej, a także dostawę towarów i świadczenie usług ściśle z tymi usługami związane, na rzecz beneficjenta tej pomocy, wykonywane przez:

- a) regionalne ośrodki polityki społecznej, powiatowe centra pomocy rodzinie, ośrodki pomocy społecznej, centra usług społecznych, rodzinne domy pomocy, ośrodki wsparcia i ośrodki interwencji kryzysowej,
- b) wpisane do rejestru prowadzonego przez wojewodę:
 - domy pomocy społecznej prowadzone przez podmioty posiadające zezwolenie wojewody,

- placówki opiekuńczo-wychowawcze i ośrodki adopcyjno-opiekuńcze,
 - c) placówki specjalistycznego poradnictwa,
 - d) inne niż wymienione w lit. a–c placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku na podstawie zezwolenia wojewody, wpisane do rejestru prowadzonego przez wojewodę,
 - e) specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej;
- 23) usługi opieki nad osobami niepełnosprawnymi, przewlekle chorymi lub osobami w podeszłym wieku, świadczone w miejscu ich zamieszkania przez podmioty inne niż wymienione w pkt 22, oraz dostawę towarów ściśle z tymi usługami związaną.

Zakres przepisu pkt 23 nie wskazuje, jak to przyjęto w pkt 22, na odwołanie do żadnej ustawy, a odnosi się tylko do zakresu usług opieki, które kierując się wykładnią językową, można uznać za tożsame z usługami asystencji osobistej. Asystencja osobista realizowana jest zgodnie z właściwością miejscową dla miejsca zamieszkania użytkownika. Ustawa o asystencji osobistej nie określa jednak warunku realizacji asystencji wyłącznie w miejscu zamieszkania. Co więcej jednym z celów tej regulacji jest aktywizacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnościami, z założenia więc znaczna część usługi będzie odbywała się poza miejscem zamieszkania osób z niepełnosprawnościami – użytkowników usługi asystencji osobistej.

Wobec powyższego, uznając, iż usługa asystencji jest usługą opieki, o której mowa w art. 43 ust. 1 pkt 23 ustawy o VAT, aspektem problematycznym do pełnego zastosowania zwolnienia ustawowego jest zapis o świadczeniu usługi w miejscu zamieszkania osób z niepełnosprawnościami. O ile w zakresie usług świadczonych w miejscu zamieszkania można korzystać z tej definicji zwolnienia, to problematyczne do zwolnienia podatkowego byłoby świadczenie usług asystencji na terenie np. placówki rehabilitacyjnej, w której przebywa osoba z niepełnosprawnością wraz z asystentem, gdyż nie jest to miejsce zamieszkania osoby z niepełnosprawnością.

Uznając, że asystencja osobista nie wymaga odrębnego uregulowania i mieści się w zakresie usług z pkt 23, część usług świadczona w miejscu zamieszkania będzie zwolniona z VAT, a część usług świadczona poza miejscem zamieszkania będzie opodatkowana. Z uwagi na cel ustawy, jakim jest udzielanie osobom z niepełnosprawnościami wsparcia umożliwiającego niezależne życie, zgodnie z art. 19 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, nie można uznać, że całość usług będzie świadczona wyłącznie w miejscu zamieszkania. Tym samym brak zmiany przepisów może spowodować trudności w ustaleniu podstaw opodatkowania i

zwiększenie wystąpień o interpretacje podatkowe.

Jednocześnie doprecyzowanie ww. kwestii już na tym etapie, bez oczekiwania na ew. późniejsze inne zmiany w zakresie ustawy o VAT, pozwoli na zapewnienie koherentności przepisów i zastosowanie się do zasady praworządności w zakresie przewidywalności i stabilności prawa. Jednocześnie zwraca się uwagę, że ww. doprecyzowanie pozwoli uniknąć potencjalnych zarzutów o narażenie na komplikowanie prawa w zakresie podlegania pod zobowiązania podatkowe, które mogą się pojawić, gdyby ustawa o asystencji osobistej kompleksowo i jednoznacznie nie regulowała ww. kwestii, co ponadto mogłoby zostać uznane za przeciwnskuteczne wobec aktualnych działań deregulacyjnych. Wobec powyższego intencją ministerstwa, w związku z ustawowym ustanowieniem asystencji osobistej, było takie uregulowanie zwolnienia podatkowego, które nie naruszy obowiązującego katalogu wyłączeń dla usług z pkt 23, świadczonych „w miejscu zamieszkania”. Za właściwe uznano wprowadzenie odrębnego pkt dla asystencji osobistej, który umożliwiłby zwolnienie podatkowe dla takiej usługi, niezależnie od miejsca świadczenia asystencji, nie powodując w ten sposób dodatkowych zwolnień dla innego typu usług opieki prowadzonych poza miejscem zamieszkania osoby z niepełnosprawnością.

Ponadto projekt zawiera również propozycję zmiany do art. 43 ust. 17a ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2025 r. poz. 775, z późn. zm.). W odniesieniu do określonych czynności, w tym również wskazanych w art. 43 ust. 1 pkt 23, przepisy ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług ustanawiają dodatkowe warunki stosowania zwolnienia od podatku dla dostawy towarów lub świadczenia usług ściśle związanych z usługami podstawowymi – art. 43 ust. 17 i 17a ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług. Mając na względzie, że usługi świadczone przez asystentów osobistych – w tym również te wskazane w projektowanym pkt 23a w art. 43 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług – powinny być traktowane w taki sam sposób pod kątem opodatkowania VAT, istnieje potrzeba modyfikacji ust. 17a w art. 43 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług.

Art. 106 – celem projektowanych zmian jest zapewnienie osobom pełniącym funkcję asystentów osobistych osób z niepełnosprawnościami – w rozumieniu projektowanej ustawy o asystencji osobistej – dostępu do publicznego ubezpieczenia zdrowotnego, finansowanego ze środków publicznych. Proponowane rozwiązania umożliwiają objęcie ubezpieczeniem zdrowotnym oraz określenie zasad opłacania składek zdrowotnych dla asystentów osobistych, którzy wykonują swoje obowiązki w ramach zawartego kontraktu z realizatorem asystencji

osobistej i użytkownikiem.

Art. 107 projektu zmienia ustawę o finansach publicznych, dodając do katalogu wydatków publicznych realizację asystencji osobistej, co umożliwi prawidłowe finansowanie usług z budżetu państwa i zapewnia stabilność ich finansowania.

Art. 108 wprowadza zmiany do ustawy z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym. Celem asystencji osobistej jest udzielanie osobom z niepełnosprawnościami wsparcia umożliwiającego niezależne życie, zgodnie z art. 19 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169, z późn. zm.). Realizacja tego celu wymaga instytucjonalnego zorganizowania zarówno bezpośredniego wsparcia osoby z niepełnosprawnością w postaci asystenta osobistego, jak też przygotowania kadr, których zadaniem będzie wsparcie rozwoju zawodowego asystentów, doradztwo wzajemne dla użytkowników. Niezbędnym elementem prawidłowego korzystania z asystencji jest świadomość osób z niepełnosprawnością o zasadach funkcjonowania asystencji; w tym zakresie Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych będzie organizować szkolenia dla asystentów oraz instruktaż specjalistyczny. W zakresie szkoleń, jakie będzie prowadzić Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych, znajdują się również szkolenia i egzaminy dla członków składu orzekającego, które umożliwiają rozpoczęcie pracy w wojewódzkich zespołach do spraw orzekania o niepełnosprawności, a tym samym rozpatrzenie wniosków o wydanie decyzji o asystencji osobistej.

Intencją wprowadzonej zmiany ustawy o Funduszu Solidarnościowym jest umożliwienie finansowania szkoleń i zatrudniania superwizorów i doradców wzajemnych ze środków Funduszu. Działania te wpisują się w cel powołania Funduszu, jakim jest wsparcie społeczne i zawodowe osób z niepełnosprawnością, i umożliwią bardziej elastyczne, w stosunku do środków z budżetu państwa, dostosowanie ich uruchomienia w zależności od bieżących potrzeb w zakresie organizacji danej formy wsparcia czy szkolenia. Środki, jakie byłyby corocznie przeznaczane na wskazane cele, nie zagrażają realizacji innych ustawowych zadań Funduszu, z uwagi na ustanowienie ustawowej asystencji i finansowanie głównych kosztów z nią związanych z budżetu państwa.

Rozdział 17 – art. 109–124 (Przepisy epizodyczne, przejściowe i dostosowujące)

Projektowane przepisy art. 109–124 mają na celu zapewnienie prawidłowego, efektywnego i przejrzystego wdrożenia systemu asystencji osobistej dla osób z niepełnosprawnościami, w tym określenie harmonogramu realizacji, zasad finansowania, wymogów kadrowych oraz mechanizmów kontroli i ewaluacji.

Art. 109 projektu określa termin złożenia pierwszego sprawozdania o realizacji ustawy – do 30 czerwca 2028 r. Zapewnienie okresu wdrożenia umożliwia organom samorządu odpowiednie przygotowanie się do realizacji zadań oraz zebranie danych niezbędnych do rzetelnej oceny działania systemu asystencji osobistej.

Projektowany art. 110 wprowadza zakaz zawierania kontraktów na asystencję osobistą dla osób korzystających z programu Funduszu Solidarnościowego, co ma zapobiec podwójnemu finansowaniu tych samych usług oraz zwiększyć efektywność i sprawiedliwość systemu wsparcia osób z niepełnosprawnościami.

Projektowany art. 111 ust. 1 i 2 przewiduje zwolnienie zamówień na usługi lub dostawy udzielane przez urząd obsługujący ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego oraz Zakład Ubezpieczeń Społecznych w związku z zapewnieniem systemów teleinformatycznych służących do ustalania prawa do asystencji osobistej z obowiązku stosowania przepisów Prawa zamówień publicznych.

Regulacja znajduje swoje uzasadnienie w konieczności zapewnienia sprawnej, terminowej i niezakłóconej realizacji działań z zakresu polityki społecznej, których adresatami są osoby z niepełnosprawnościami. Powszechny i stabilny dostęp do usług asystencji osobistej stanowi jeden z kluczowych instrumentów realizacji polityki państwa w zakresie włączenia społecznego i zawodowego osób zagrożonych wykluczeniem oraz wykonania zobowiązań Rzeczypospolitej Polskiej wynikających z Konwencji ONZ o prawach osób z niepełnosprawnościami. W celu uruchomienia usługi asystencji osobistej kluczowe jest stworzenie i uruchomienie systemów teleinformatycznych służących do składania wniosków oraz obsługi asystencji osobistej. Zgodnie z przepisami dyrektywy 2014/24/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylającej dyrektywę 2004/18/WE, w szczególności art. 74–77, państwa członkowskie mogą stosować szczególne, uproszczone rozwiązania w odniesieniu do zamówień dotyczących usług społecznych i innych usług szczególnych. Wprowadzenie projektowanego wyłączenia mieści się w granicach wskazanych przez ustawodawcę unijnego, albowiem dotyczy usług o charakterze społecznym i solidarnościowym, realizowanych w interesie publicznym, przy uwzględnieniu specyfiki odbiorców tych usług. Projektowana regulacja ma charakter proporcjonalny, ponieważ:

- 1) jej stosowanie zostało ograniczone do ściśle określonych zamawiających,
- 2) obejmuje wyłącznie usługi i dostawy niezbędne do wdrażania asystencji osobistej,
- 3) obowiązuje jedynie w ograniczonym przedziale czasowym,
- 4) służy zapewnieniu nadrzędnego interesu publicznego, jakim jest zagwarantowanie osobom

z niepełnosprawnościami skutecznego wsparcia umożliwiającego pełne uczestnictwo w życiu społecznym.

Projektowany art. 111 nie narusza prawa Unii Europejskiej, w szczególności dyrektywy 2014/24/UE, gdyż nie ustanawia trwałego ani generalnego wyłączenia stosowania przepisów o zamówieniach publicznych, a jedynie wprowadza szczególne, uzasadnione społecznie rozwiązanie o charakterze przejściowym. Regulacja ta nie ogranicza w sposób arbitralny konkurencji, lecz stanowi środek niezbędny do sprawnego wdrożenia instrumentów polityki społecznej państwa. Mając powyższe na uwadze, należy stwierdzić, że projektowany art. 111 pozostaje w zgodzie z regulacjami prawa Unii Europejskiej w zakresie zamówień publicznych i znajduje uzasadnienie w szczególnych potrzebach społecznych, których realizacja wymaga elastycznego podejścia organizacyjnego.

Art. 112 określa harmonogram stopniowego wdrażania uprawnień do korzystania z usługi asystencji osobistej, uzależniony od wyniku w skali potrzeby wsparcia, o której mowa w art. 4b ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Stopniowe wprowadzanie uprawnień – począwszy od osób o najwyższym poziomie potrzeby wsparcia (90 punktów i więcej), aż po osoby z co najmniej 80 punktami – ma na celu zapewnienie płynnego, realnego i efektywnego wdrożenia systemu asystencji osobistej, przy jednoczesnym uwzględnieniu możliwości organizacyjnych, finansowych i kadrowych systemu.

Zastosowany mechanizm punktowy pozwala na obiektywne i transparentne określenie priorytetowych grup odbiorców, zgodnie z zasadą pierwszeństwa dla osób wymagających największego wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Ponadto w pkt 4 rozszerzono grupę uprawnionych od 1 stycznia 2030 r. o:

- osoby, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 2 (od 13. roku życia do ukończenia 18. roku życia),
- osoby umieszczone w podmiotach, o których mowa w art. 46 ust. 1 (np. domach pomocy społecznej lub placówkach całodobowej opieki),

co ma na celu zagwarantowanie równego dostępu do usługi także osobom w szczególnej sytuacji życiowej i funkcjonalnej.

Przepis ten realizuje zasadę sprawiedliwego i planowego wprowadzania nowych uprawnień, zgodnie z założeniem długofalowej reformy systemu wsparcia osób z niepełnosprawnościami i w duchu Konwencji ONZ o prawach osób z niepełnosprawnościami.

W projektowanym art. 113 ustalono maksymalne liczby godzin asystencji osobistej na poziomie

200 (w 2027 r.) i 220 (w 2028 r.), co stwarza jasne ramy planowania usług i zapewnia równowagę między dostępnością a zasobami.

W projektowanym art. 114 przewidziano terminy rozpatrywania wniosków oraz stopniowe skracanie tych terminów w kolejnych latach od 120 do 60 dni. Umożliwi to organom dostosowanie się do wzrastającej liczby spraw, jednocześnie poprawiając dostępność usługi dla beneficjentów.

Projektowany art. 115 szczegółowo reguluje obowiązki informacyjne powiatów w zakresie realizacji asystencji osobistej. Zwiększa to przejrzystość działań oraz umożliwia beneficjentom i innym podmiotom lepsze planowanie współpracy i udziału w systemie.

W art. 116 przewidziano obowiązek dokonania przeglądu stosowania ustawy po 18 miesiącach, co pozwala na wczesną ocenę funkcjonowania systemu i umożliwia wskazanie niezbędnych korekt, a to z kolei zwiększa skuteczność polityki społecznej wobec osób z niepełnosprawnościami.

W art. 117 projektu przewidziano przegląd po 24 miesiącach, obejmujący także analizę wpływu na dzieci i młodzież oraz rynek pracy. Umożliwia to kompleksową ocenę efektów ustawy i przygotowanie rekomendacji rozwoju systemu, m.in. dotyczących rozszerzenia prawa do asystencji na młodsze dzieci. W szczególności uwzględnienie aspektów samostanowienia, deinstytucjonalizacji oraz sytuacji rodzin podkreśla holistyczne podejście do problematyki niepełnosprawności.

W projektowanym art. 118 przyjęto regulację przejściową w odniesieniu do koordynatorów. Osoby, które w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy będą spełniały warunek określony w art. 64 pkt 1 i posiadały co najmniej półroczne udokumentowane doświadczenie w koordynowaniu pracy zawodowej lub wolontariackiej zespołów powyżej pięciu osób lub posiadały co najmniej roczne doświadczenie w pracy z osobami z niepełnosprawnością, będą mogły być zatrudnione jako koordynatorzy asystencji osobistej.

Analogiczne rozwiązanie w odniesieniu do superwizorów asystencji osobistej przewidziano w projektowanym art. 119.

Projektowane przepisy w art. 121 i 122 regulują kwestie związane z budową i finansowaniem systemu teleinformatycznego obsługującego realizację prawa do asystencji osobistej, a także określają zasady finansowania kosztów obsługi zadań zleconych w pierwszych latach funkcjonowania systemu.

Art. 121 stanowi, że w okresie przejściowym, od dnia 1 lipca do dnia 31 grudnia 2026 r.:

- 1) Zakład Ubezpieczeń Społecznych umożliwia składanie wniosków o wpis do Rejestru

realizatorów i udostępnia wojewodom złożone wnioski o wpis do Rejestru realizatorów;

- 2) Rejestr realizatorów prowadzi Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych w formie ogłoszenia na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

W terminie do 15. dnia każdego miesiąca ogłoszeniu podlegają rozstrzygnięcia wojewodów o spełnieniu wymagań określonych w art. 52 ust. 1 pkt 2, przekazane Pełnomocnikowi Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych do ostatniego dnia poprzedniego miesiąca.

Ostatnie ogłoszenie zostanie opublikowane w grudniu 2026 r.

Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych dokonuje wpisu do rejestru podmiotów wpisanych do Rejestru przed 1 stycznia 2027 r., w terminie do 15 stycznia 2027 r.

1. Art. 122 określa koszty obsługi zadania zleconego

Przepisy określają maksymalne koszty obsługi zadań zleconych związanych z realizacją asystencji osobistej, wyrażone jako procent przekazanej dotacji. Ustalono stopniowe obniżanie wskaźnika kosztów obsługi z 5,5% w roku 2027, 5% w latach 2028 i 2029, do 4% docelowo od roku 2030. Rozwiązanie to zapewnia zachowanie równowagi między koniecznością pokrycia rzeczywistych kosztów administracyjnych we wczesnym okresie funkcjonowania systemu a potrzebą ograniczenia udziału tych kosztów w wydatkach w kolejnych latach, gdy system zostanie ustabilizowany i koszty jego obsługi będą niższe.

Jednocześnie w ust. 2 wskazano minimalny poziom środków przeznaczanych na realizację asystencji osobistej przez podmioty wskazane w art. 52 ust. 1 projektu ustawy albo przez gminy. Poziom ten wynosi odpowiednio: 3% w latach 2027–2029 i 2% od roku 2030. Rozwiązanie to gwarantuje, że odpowiednia część środków będzie bezpośrednio przeznaczana na wsparcie organizacyjne i funkcjonalne realizatorów, co ma istotne znaczenie dla zapewnienia jakości i stabilności świadczonych usług asystencji osobistej.

2. Finansowanie w roku 2026 (art. 123)

Przepis przewiduje, że w roku 2026 środki Funduszu Solidarnościowego zostaną przeznaczone na finansowanie zadań ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych oraz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, związanych z przygotowaniem i wdrożeniem systemu teleinformatycznego do obsługi realizacji prawa do asystencji osobistej oraz z zapewnieniem odpowiedniego wsparcia organizacyjnego i nadzorczego. Rozwiązanie to ma charakter przejściowy i służy

zabezpieczeniu środków finansowych na prace przygotowawcze, w tym na budowę modułu Rejestru Realizatorów, szkolenia, działania nadzorcze oraz prace organizacyjne związane z wdrożeniem systemu.

Przyjęte rozwiązania mają na celu zapewnienie sprawnego i transparentnego wdrożenia systemu asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami.

Wejście w życie przepisów

Zgodnie z projektowanym art. 125 planuje się, że ustawa wejdzie w życie z dniem 1 stycznia 2027 r.

Proponuje się jednocześnie, aby przepisy dotyczące utworzenia Rejestru realizatorów weszły w życie po upływie 14 miesięcy od dnia ogłoszenia.

Z dniem 30 czerwca 2026 r. wejdą w życie przepisy regulujące wpis do Rejestru i przepis przejściowy regulujący wpis do Rejestru w okresie do utworzenia rejestru elektronicznego.

W terminie 14 dni od dnia ogłoszenia powinny wejść w życie przepisy dotyczące szkolenia członków Składu, wyłączenie stosowania do dnia 31 grudnia 2027 r. przepisów ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1320, z późn. zm.) do zamówień na usługi lub dostawy udzielane przez urząd obsługujący ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego oraz Zakład Ubezpieczeń Społecznych w związku z wdrażaniem asystencji osobistej.

Projekt ustawy będzie miał pozytywny wpływ na mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców przez wprowadzenie rozwiązań pozwalających na powrót na rynek pracy osób, które dotychczas w sposób ciągły zajmowały się opieką nad osobami bliskimi z niepełnosprawnością, oraz samych osób z niepełnosprawnościami, które przy wsparciu asystenta osobistego będą mogły podjąć aktywność zawodową.

Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy nie podlega przedstawieniu właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu.

Projekt ustawy nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597), w związku z tym nie podlega notyfikacji.

Projekt ustawy nie zawiera wymogów nakładanych na usługodawców podlegających notyfikacji, o której mowa w art. 15 ust. 7 i art. 39 ust. 5 dyrektywy 2006/123/WE Parlamentu

Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. dotyczącej usług na rynku wewnętrznym (Dz. Urz. UE L 376 z 27.12.2006, str. 36).

Stosownie do art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2025 r. poz. 677) w związku z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806 oraz z 2025 r. poz. 408), projekt ustawy został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie „Rządowy Proces Legislacyjny”.

Nazwa projektu Ustawa o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Łukasz Krasoń – Sekretarz Stanu, Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Anna Skowrońska-Kotra Zastępca dyrektora Biura Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych, tel. 538 117 590 Sekretariat.BON@mrpips.gov.pl	Data sporządzenia 09.10.2025 r. Źródło Inicjatywa własna Nr w Wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów UD168
---	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Ustawa o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami, zwana dalej „ustawą”, rozwiązuje problem braku systemowego dostępu do usługi asystencji osobistej, niezbędnej dla możliwości realizacji prawa do niezależnego życia osób wymagających intensywnego wsparcia (persons with high-support needs). Konieczność wprowadzenia tego rodzaju regulacji wynika m.in. z zobowiązań zawartych w ratyfikowanej przez Polskę w 2012 roku Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, a szczególnie z artykułu 19 tej Konwencji, który gwarantuje osobom z niepełnosprawnościami prawo do niezależnego życia i pełnego włączenia w społeczność lokalną.

Przyczyny i potrzeba rozwiązań planowanych w projekcie:

1. Brak systemowych regulacji: Dotychczas usługi asystencji osobistej były realizowane głównie w ramach Programu „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej” finansowanego z Funduszu Solidarnościowego, co nie zapewniało ciągłości i powszechności wsparcia. Obecnie dostęp do tych usług jest uzależniony od lokalnych programów i projektów, co powoduje, że osoby z niepełnosprawnościami w różnych regionach kraju mają nierówny dostęp do niezbędnego wsparcia. Z raportu Najwyższej Izby Kontroli (2023) wynika, że asystencja osobista wymaga wdrożenia systemowego, na poziomie ustawowym.

2. Realizacja zobowiązań międzynarodowych: Polska, jako strona Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, jest zobowiązana do zapewnienia tym osobom możliwości prowadzenia niezależnego życia w społeczności lokalnej. Komitet ONZ ds. Praw Osób z Niepełnosprawnościami wielokrotnie wskazywał na konieczność wdrożenia uregulowanej ustawowo asystencji osobistej jako narzędzia realizacji tego prawa.

3. Realizacja zapisów Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021–2030, w tym dotyczących deinstytucjonalizacji wsparcia.

4. Zwiększenie poziomu niezależności i komfortu życia codziennego: Usługa asystencji osobistej pozwala osobom z niepełnosprawnościami na podejmowanie i realizowanie decyzji dotyczących ich codziennego życia, co jest kluczowe dla ich niezależności i aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym. Pozwala to na ograniczenie systemowej dyskryminacji oraz wsparcie w pełnieniu ról społecznych i zawodowych, które bez tego wsparcia będzie znacznie utrudnione lub niemożliwe do realizacji. Niemożność zaspokojenia, w sposób godny podstawowych potrzeb życiowych, w tym dotyczących samoobsługi lub uzależnienie w tym zakresie od członków rodzin nie pozwala na osiągnięcie możliwie pełnego dobrostanu psychofizycznego. Co więcej, może prowadzić do wycofywania się osób z niepełnosprawnościami z życia społecznego i zawodowego.

5. Wsparcie dla rodzin i opiekunów: Brak systemowego wsparcia w postaci asystencji osobistej znacząco obciąża rodziny i opiekunów osób z niepełnosprawnościami. Sprawia, że wspieranie osób z niepełnosprawnościami w życiu codziennym staje się główną, a często – z konieczności – jedyną rolą społeczną, którą podejmują osoby opiekuńcze (zazwyczaj kobiety). Wprowadzenie ustawy odciąży te osoby, pozwalając im na długoterminowe planowanie swojej aktywności życiowej, w tym zawodowej, oraz całościową poprawę ich jakości życia.

Sytuacja aktualna oraz obowiązujący stan prawny

W Polsce, zgodnie z danymi z Elektronicznego Krajowego Systemu Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności (EKSMOoN) z I kwartału 2024 r., żyje 1 181 563 osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności.

Osoby z niepełnosprawnością charakteryzują się zróżnicowanymi potrzebami wsparcia. Do dnia 31 grudnia 2023 r. funkcjonujący system nie pozwalał precyzyjnie dopasowywać wsparcia posługując się dużymi podziałami (np. znaczny,

umiarkowany, lekki stopień niepełnosprawności). Od dnia 1 stycznia 2024 r. jest wdrażane ustalanie potrzeby wsparcia pod kątem funkcjonalnym, jednak nadal nie pozwala ono na kierowanie niektórych dedykowanych instrumentów wsparcia. Ma to szczególne znaczenie, bowiem wśród tej bardzo licznej i zróżnicowanej grupy są osoby wymagające bardzo intensywnego wsparcia (persons with high-support needs), w tym wsparcia w wielu czynnościach życia codziennego, w tym także przez całą dobę. Aktualnie osoby te, z wyjątkiem wsparcia dostępnego w niewielkiej liczbie samorządów czy realizowanego przez organizacje pozarządowe w formie projektowej lub programowej), nie mają realnych i stabilnych alternatyw dla zamieszkania w instytucjach całodobowych, takich jak domy pomocy społecznej czy zakłady opiekuńczo-lecznicze.

Od 2019 r. realizowany jest przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Program „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej” (dalej „Program”), w ramach którego, w dedykowanych naborach, wnioski i oferty o finansowanie projektowej asystencji mogą składać zarówno jednostki samorządu terytorialnego (gminy i powiaty), jak i organizacje pozarządowe. Program ma na celu zapewnienie dostępności do usług asystencji osobistej, tj. wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym osób z niepełnosprawnościami. Podstawą prawną Programu jest art. 7 ust. 5 ustawy z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1848). Program jest finansowany ze środków Funduszu Solidarnościowego, o którym mowa w ww. ustawie.

Realizacja Programu uwidoczniła wzrost zainteresowania świadczeniem usług asystencji osobistej i pozyskiwaniem środków pochodzących z Funduszu Solidarnościowego.

W Programie realizowanym przez jednostki samorządu terytorialnego w 2023 r., łączna wnioskowana przez te jednostki kwota środków z Funduszu Solidarnościowego wyniosła 756 mln zł, przy dostępnym budżecie w wysokości 505 mln zł. W konsekwencji pomniejszono wartość przyznanych środków, uwzględniając przy tym procent środków jakie poszczególne województwa wykorzystały na realizację Programu w roku 2021. Z kolei, w przypadku wniosków jednostek samorządu terytorialnego na realizację Programu w roku 2024, ich wartość wyniosła już 1 288 mln zł. W związku z faktem, iż kwota ta znacząco przekraczała dostępny budżet wynoszący 760 mln zł, dokonano redukcji wartości wniosków o ponad 528 mln zł, tj. do wysokości 58,97% wnioskowanej przez jednostki samorządu terytorialnego kwoty. Podobnie w edycji konkursu na 2025 r. łączna wartość złożonych wniosków opiewała na kwotę 1776,3 mln zł i przekraczała dostępny budżet, wynoszący 1000,5 mln zł. W związku z powyższym dokonano stosownego pomniejszenia wartości wniosków o 775,9 mln zł, tj. do 56,32% wnioskowanej kwoty jednolicie dla każdego z województw.

Podobna sytuacja ma miejsce w przypadku realizacji Programu przez organizacje pozarządowe. Do Programu w edycji na 2023 r. wpłynęły oferty na jego realizację od organizacji pozarządowych na kwotę 223 mln zł. Wnioskowana kwota znacznie przekroczyła dostępny budżet, w związku z czym konieczne było ograniczenie wysokości przekazanych środków do kwoty 155 mln zł. Z kolei, dla Programu w edycji na 2024 r. organizacje pozarządowe złożyły oferty na realizację Programu już na kwotę 424 mln zł. W skutek ograniczeń budżetowych wysokość przekazanych środków zmniejszona została do kwoty 225 mln zł.

Należy również wskazać, że na przestrzeni lat, wzrastała w istotny sposób liczba podmiotów realizujących Program. W przypadku jednostek samorządu terytorialnego w 2019 r. Program realizowany był przez 52 gminy i powiaty. Już jednak w 2024 r., liczba ta wzrosła do 1717 gmin i powiatów. Natomiast w 2025 r. Program będzie realizować już 1970 samorządów. Organizacje pozarządowe uczestniczą w Programie od 2020 r., w którym to roku było zaangażowanych w jego realizację 20 takich podmiotów. W 2024 r., realizatorami Programu jest już 205 organizacji pozarządowych. W 2025 r. będzie to około 250 podmiotów.

Szacuje się, że docelowo (dla roku 10 od uchwalenia ustawy) ok. 500 organizacji pozarządowych oraz spółdzielni socjalnych będzie realizować ustawową asystencję osobistą, co wynika m.in. z systemowego charakteru asystencji osobistej, znacznie wyższego poziomu stabilności świadczenia asystencji osobistej, naturalnego wzrostu liczby organizacji pozarządowych zainteresowanych świadczeniem asystencji osobistej, jak również rozszerzeniem podmiotów mogących potencjalnie realizować ustawową asystencję osobistą, m.in. o spółdzielnie socjalne. Wdrożenie ustawy spowoduje, tak jak to miało miejsce w innych krajach europejskich, również znaczące przyspieszenie bardzo oczekiwanego rozwoju ekonomii społecznej w zakresie realizacji usług społecznych.

W ramach Programu z usług asystencji osobistej skorzystało: w 2019 r. – 112 osób, w 2020 r. – 9.762 osoby, w 2021 r. – 19.770 osób, w 2022 r. – 37.858 osób, w 2023 r. – 44.092 osoby.

Powyższe dane wskazują, że formuła projektowej realizacji usługi asystenckiej nie jest wystarczająca i konieczne jest wdrożenie systemowych rozwiązań. Ponadto należy wskazać, że uzależnienie tak istotnego instrumentu wsparcia niezależnego życia osób z niepełnosprawnościami od lokalnie realizowanych programów i projektów powoduje, że osoby z niepełnosprawnościami w różnych regionach kraju mają nierówny dostęp do niezbędnego wsparcia.

Wpływ asystencji osobistej na osoby z niepełnosprawnościami, członków ich rodzin oraz rynek pracy

Dostępne informacje (m.in. raporty RPO – raport pt. „Dostępność usług asystencji osobistej i mieszkań wspomaganych” z 2020 r.) wskazują, że możliwość korzystania z asystencji osobistej wywiera istotny wpływ na życie osób z

niepełnosprawnościami. Dzięki tej usłudze możliwa jest poprawa dobrostanu emocjonalnego osób z niepełnosprawnościami, pozytywnie wpływa ona na pewność siebie osób z niepełnosprawnościami, wzmacnia poczucie sprawczości osób z niepełnosprawnościami, stymuluje do większej w aktywności fizycznej, większej otwartości i samodzielności. Współpraca z asystentem umożliwia i ułatwia samodzielne podejmowanie decyzji oraz niezależność osób z niepełnosprawnościami, ich chęć do uczenia się samodzielności, uczenia się nowych zadań, daje im większą wolność. Możliwość wsparcia asystenta pozwala na zwiększenie aktywności osób z niepełnosprawnościami w życiu społeczności lokalnej, w tym: kulturalnej, sportowej, rozrywkowej i aktywności społecznej. Dzięki tej usłudze wzmocnione zostają relacje rodzinne i towarzyskie osób z niepełnosprawnościami, a także ich relacje w pracy. Usługa asystencka pozwala także zmniejszyć poczucie samotności osób z niepełnosprawnościami.

Należy podkreślić, że osoby z niepełnosprawnościami, ich bliscy, jednostki samorządu terytorialnego oraz organizacje pozarządowe wskazują, że Program cieszy się bardzo pozytywnym odbiorem i ogromnym zainteresowaniem. Jednak realne potrzeby wielokrotnie przekraczają przewidzianą w Programie maksymalną liczbę godzin świadczonego wsparcia asystenckiego finansowanego w ramach Programu oraz możliwości finansowe Funduszu Solidarnościowego.

Finansowanie usług asystenckich jedynie w ramach programów realizowanych ze środków Funduszu Solidarnościowego powoduje brak pewności dostępu do tych usług oraz niechęć angażowania się w jej świadczenie przez asystentów osobistych ze względu na brak stabilności finansowej oraz otrzymywanie ograniczonego wsparcia. Skutkuje to ograniczoną dostępnością usług asystencji osobistej w skali całego kraju.

Rada Ministrów także dostrzegła potrzebę wprowadzenia systemowych zmian, w konsekwencji czego, w działaniu I. 3.2. Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021–2030, której realizacja stanowi jeden z podstawowych warunków umożliwiających wydatkowanie środków unijnych w Polsce, wprost wskazano na wprowadzenie systemowej usługi asystencji osobistej dla osób z różnymi niepełnosprawnościami od 2025 r.

W Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021–2030 zawarty został wskaźnik I.7 pt. *Liczba osób z niepełnosprawnościami korzystająca stale z systemowej usługi asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnościami*, który zakładał osiągnięcie liczby 20 tys. osób korzystających w 2025 r. oraz 40 tys. osób korzystających w 2030 r. Różnica pomiędzy przedstawionym projektem ustawy, a wartościami założonymi w Strategii może wynikać z faktu, że zgodnie z treścią działania I.3.2 Strategii, pierwotnie ustawowa asystencja osobista była planowana głównie dla osób wymagających bardzo intensywnego wsparcia, w tym też stałego wsparcia o charakterze całodobowym. Projektowana ustawa zaś poszerza grono osób korzystających z asystencji osobistej również o osoby wymagające mniej intensywnego wsparcia, z racji m.in. na oczekiwania środowiska osób z niepełnosprawnościami.

Na potrzebę systemowego uregulowania asystencji osobistej zwracał również wielokrotnie uwagę Rzecznik Praw Obywatelskich, liczne organizacje pozarządowe oraz sami obywatele (m.in. w ramach petycji). Z raportu Najwyższej Izby Kontroli „Usługi asystenta osobistego jako wsparcie społeczne osób niepełnosprawnych” (2023) wynika ponadto, że asystencja osobista w formule projektowej naraża użytkowników na brak ciągłości w korzystaniu z usługi – stąd wynika konieczność wdrożenia systemowego, na poziomie ustawowym, które zapewni ciągłość wykonywania usługi osobom o najwyższej potrzebie wsparcia.

Jednocześnie należy zwrócić uwagę na treść Zaleceń Rady Unii Europejskiej z 19 lipca 2024 r., w których Rada w pkt 23 zauważa silny związek pomiędzy zwiększeniem dostępności do środowiskowych form wsparcia, a aktywnością zawodową, w szczególności opiekunów osób z niepełnosprawnościami i rekomenduje podjęcie działań w tym zakresie: „(23) Niedobór pracowników osłabia konkurencyjność polskiej gospodarki. W 2023 r. 66% polskich pracodawców zgłaszało trudności z obsadzeniem wakatów; dla porównania w skali światowej odsetek pracodawców zgłaszających trudności ze znalezieniem pracowników o potrzebnych kwalifikacjach wyniósł w tym samym roku 75%. Dlatego też kluczowe znaczenie ma zwiększenie uczestnictwa w rynku pracy wśród grup o najniższych wskaźnikach zatrudnienia, takich jak osoby z niepełnosprawnościami (luka w zatrudnieniu osób z niepełnosprawnościami wynosiła w 2022 r. 31,3 pp., znacznie powyżej średniej unijnej wynoszącej 21,4 pp.) i kobiety (w 2023 r. różnica w poziomie zatrudnienia mężczyzn i kobiet w Polsce wynosiła średnio 11,8 pp., a w grupie wiekowej 55–64 l. – 23,3 pp.). Wskaźnik uczestnictwa w kształceniu dorosłych w Polsce jest daleki od unijnego celu na 2030 r. (51,7%) i wynosi obecnie 20,3%, co utrudnia przechodzenie pracowników – poprzez zmianę i podnoszenie kwalifikacji – do sektorów, w których obserwuje się popyt na pracę. Jednocześnie system opieki długoterminowej jest słabo rozwinięty i w dalszym ciągu opiera się na rodzinach, zwłaszcza kobietach, oraz na innych opiekunach nieformalnych. Odsetek ludności objętej formalną opieką domową jest niski i wynosi 13% osób w wieku co najmniej 65 lat, potrzebujących takiej opieki, czyli znacznie poniżej średniej unijnej (30% w 2022 r.), a potrzeby rosną szybko wraz ze starzeniem się społeczeństwa. Oczekuje się, że odsetek ludności w wieku co najmniej 65 osiągnie 21,9% w 2030 r. i 29,1% w 2050 r. Propagowanie większej aktywności zawodowej opiekunów nieformalnych, zwłaszcza kobiet, poprzez poprawę dostępu do domowej i środowiskowej formalnej opieki długoterminowej mogłoby poprawić wskaźnik uczestnictwa w rynku pracy.”.

W tym kontekście należy zwrócić uwagę na szansę jaką daje asystencja osobista na aktywizację kobiet. Zgodnie ze wspomnianym wcześniej raportem z ewaluacji projektu „Aktywni niepełnosprawni” 83% asystentów stanowiły kobiety. Jednocześnie asystentki-kobiety wspierały zarówno kobiety (54%), jak i mężczyzn (46%), ale już asystenci-mężczyźni

wspierali znacznie częściej mężczyzn (86%) niż kobiety (14%). Dane te podkreślają rolę kobiet w świadczeniu usług asystenckich.

Jednocześnie kobiety w Polsce są wciąż zdecydowanie mniej aktywne zawodowo niż mężczyźni. I choć na przestrzeni ostatniej dekady silniej rosła aktywność kobiet niż mężczyzn, to różnica wciąż wynosi kilkanaście punktów procentowych. W grupie 20–64 lata współczynnik aktywności zawodowej kobiet w III kwartale 2024 r. wyniósł 75,2% wobec 86,4% dla mężczyzn. Liczba biernych zawodowo w wieku produkcyjnym w Polsce wyniosła w III kw. 2024 r. 3,8 mln, w tym 2,1 mln (54,5%) stanowiły kobiety. Przyczyny bierności zawodowej kobiet różnią się w zależności od wieku. W przypadku młodych kobiet w wieku 15–24 lata to najczęściej nauka i uzupełnianie kwalifikacji wskazane w III kwartale 2024 r. przez 90,0% kobiet biernych zawodowo. Dla kobiet w wieku 25–34 lata najczęstszym powodem bierności były obowiązki rodzinne i związane z prowadzeniem domu wskazane przez 71,8% biernych zawodowo kobiet w tej grupie wiekowej. Podobnie było w grupie kobiet w wieku 35–44 lata (59,4%).

Wśród kobiet w wieku 45–54 lata odsetek biernych z powodu obowiązków rodzinnych i związanych z prowadzeniem domu był zbliżony do odsetka biernych z powodu choroby i niepełnosprawności (odpowiednio 30,8% i 32,6%). W przypadku kobiet w wieku 55–64 lata znacząco spadał udział biernych z powodu obowiązków rodzinnych i związanych z prowadzeniem domu (do 5,2%), a wzrastał odsetek biernych z powodu choroby i niepełnosprawności (do 11,7%), natomiast w tej grupie najważniejszym powodem bierności była emerytura (72,6%). Obowiązki rodzinne i związane z prowadzeniem domu są przyczyną bierności zawodowej 693 tys. kobiet w wieku produkcyjnym (przy 51 tys. mężczyzn), w tym 306 tys. kobiet do 34. roku życia oraz 533 tys. kobiet w wieku 15–44 lata.

Asystencja osobista daje szansę na wzrost współczynnika aktywności zawodowej kobiet w dwojaki sposób. Z jednej strony pozwala kobietom, które na co dzień opiekują się najbliższymi osobami z niepełnosprawnością, na podjęcie – dzięki posiadaniu asystenta – zatrudnienia na rynku. Z drugiej strony, kobiety bierne zawodowo będą mogły podjąć się pracy jako asystent osobisty. Zakres przyznawanych użytkownikowi godzin usług asystenckich będzie się wahać (zgodnie z projektem ustawy) od 20 do 240 godzin miesięcznie. Oznacza to, że w najniższych wymiarach asystent będzie świadczył na rzecz osoby z niepełnosprawnością tylko kilka godzin usług w tygodniu. Wydaje się, że takie rozwiązanie pozwoli na podjęcie aktywności zawodowej przez część kobiet i pogodzenie jej z obowiązkami rodzinnymi i związanymi z prowadzeniem domu.

W dotychczasowych doświadczeniach związanych z usługą asystencji osobistej realizowanej w sposób projektowy nie stwierdzono, aby znaczące było zjawisko drenażu systemu ochrony zdrowia przez odejścia do pełnienia roli asystenta osobistego. Dla zatrudnionych w ochronie zdrowia pełnienie roli asystenta osobistego było raczej możliwością na zdobycie dodatkowego zarobku, niż na zmianę głównej formy zarabkowania. Ze względu na sposób rozliczenia asystencji osobistej przy pomocy umów zlecenia spodziewamy się również, że dla osób już aktywnych zawodowo pracujących w stabilnych sektorach pełnienie funkcji asystenta osobistego będzie właśnie sposobem na dopełnienie domowego budżetu.

Podsumowanie

Projekt ustawy o asystencji osobistej bezpośrednio odpowiada na wskazane potrzeby wprowadzając brakujący, kluczowy element, bez którego wiele osób z niepełnosprawnościami, jak również ich opiekunów nieformalnych oraz członków rodzin, nie jest w stanie podjąć lub zwiększyć swojej aktywności zawodowej – stałą, stabilną, dostępną i zindywidualizowaną asystencję osobistą.

Projekt ustawy o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami ma na celu wprowadzenie rozwiązań systemowych, które zapewnią stabilność i powszechność dostępu do usług asystencji osobistej, co jest zgodne z potrzebami osób z niepełnosprawnościami, międzynarodowymi zobowiązaniami Polski oraz strategicznymi dokumentami krajowymi, takimi jak Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021–2030 oraz Strategia Rozwoju Usług Społecznych do 2030 roku.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Niezbędne jest systemowe uregulowanie usługi asystencji osobistej jako obligatoryjnego i powszechnie dostępnego, w wybranej przez osobę z niepełnosprawnością formie, instrumentu wsparcia. Planowane rozwiązanie zakłada określenie grupy docelowej jego odbiorców, sposobu ustalania wymiaru wsparcia, sposobu zapewnienia dostępności do usługi, niezbędnych kompetencji osób wykonujących usługę oraz mechanizmów organizacji, finansowania i kontroli wykonywania usługi. Określony zostanie również katalog podmiotów realizujących usługę, jak i zobowiązanych do realizacji zadań ustawowych.

Zakłada się wprowadzenie rozwiązań umożliwiających precyzyjne kierowanie usługi do osób z niepełnosprawnościami, adekwatnie do ich potrzeb. Przewidziano wykorzystanie systemu oceny poziomu potrzeby wsparcia, o którym mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 913), uzupełnionego o niezbędne dla zapewnienia zindywidualizowanej usługi asystencji osobistej, dodatkowe elementy ustalania liczby godzin asystencji potrzebnej danej osobie z niepełnosprawnością.

O asystencję osobistą będzie mogła się może się ubiegać osoba, w wieku od ukończenia:

- 1) 18. roku życia do ukończenia 65. roku życia, posiadająca decyzję ustalającą poziom potrzeby wsparcia, o której mowa w art. 6b³ ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, w której poziom potrzeby wsparcia określono na poziomie co najmniej 80 punktów w skali poziomu potrzeby wsparcia, o której mowa w art. 4b ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- 2) 13. roku życia do ukończenia 18. roku życia, posiadająca:
 - a) orzeczenie o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami o konieczności:
 - stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji, oraz
 - stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo
 - b) orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności ze wskazaniem, o którym mowa w art. 6b ust. 3 pkt 7 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Dodatkowo w projekcie ustawy zaproponowano, aby o asystencję osobistą mogli ubiegać się w:

- 1) 2027 r. – osoby, które ukończyły 18. rok życia do ukończenia 65. roku życia i które w skali potrzeby wsparcia, o której mowa w art. 4b ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, uzyskały co najmniej 90 pkt;
- 2) 2028 r. – osoby, które ukończyły 18. rok życia do ukończenia 65. roku życia i które w skali potrzeby wsparcia, o której mowa w art. 4b ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, uzyskały co najmniej 85 pkt;
- 3) 2029 r. – osoby, które ukończyły 18. rok życia do ukończenia 65. roku życia i które w skali potrzeby wsparcia, o której mowa w art. 4b ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, uzyskały co najmniej 80 pkt.

Rozwiązaniem gwarantującym powszechność usługi będzie zobligowanie samorządu powiatowego do zapewnienia jej realizacji w ramach zadania zleconego z zakresu administracji rządowej. Powiat będzie mógł wykonywać usługę we własnym zakresie lub powierzyć jej wykonanie wybranemu podmiotowi pozarządowemu czy też zawrzeć porozumienie na realizację zadania z gminą. Przewiduje się również możliwość realizacji usługi przez wskazane przez osoby z niepełnosprawnością podmioty pozarządowe czy wskazanych asystentów osobistych. Realizacja asystencji osobistej będzie podlegała systemowi monitorowania oraz nadzoru i kontroli, według wystandaryzowanych protokołów kontrolnych. Środki nienależnie wykorzystane będą musiały zostać zwrócone.

Wprowadzenie limitu 240 godzin jako najwyższej możliwej liczby godzin wsparcia w ramach asystencji osobistej miesięcznie oznacza, że w wypadku osób wymagających najwyższego poziomu wsparcia asystent osobisty będzie dostępny dla osoby z niepełnosprawnością średnio 8 godzin dziennie. Tak zaprojektowane rozwiązanie wesprze osoby z niepełnosprawnością w niezależnym życiu w należyтым stopniu, gwarantującym wsparcie w najważniejszych czynnościach samoobsługowych i innych czynnościach życia codziennego w ciągu dnia. Jednocześnie, z uwagi na doświadczenia projektowe, w projekcie ustawy wprowadzono możliwość przenoszenia godzin wsparcia między miesiącami w danym roku kalendarzowym. Proponowane rozwiązanie zostało pozytywnie ocenione w raporcie NIK (2023). Wprowadzenie minimalnej liczby godzin, na które może zostać przyznana asystencja, jest zgodne z doświadczeniami innych krajów (Szwecja, kraje Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii) i jest związane z efektywnością usługi, jaką jest asystencja – wsparcie poniżej 20 godzin można zapewnić w inny sposób niż za pomocą dedykowanej danemu użytkownikowi asystencji osobistej.

Asystencja osobista nie jest jedynym narzędziem i usługą wspomagającą niezależne życie osoby z niepełnosprawnością bądź osoby, której ograniczenie sprawności wynika ze starzenia się organizmu. Osoby do 18. roku życia są objęte obowiązkiem szkolnym, a placówki, do których uczęszczają osoby z niepełnosprawnością, otrzymują z tego tytułu zwiększoną kwotę naliczonych potrzeb oświatowych, która również powinna zostać przeznaczona na wsparcie ucznia. Stąd proponowane jest pomniejszenie maksymalnej liczby godzin wsparcia w wypadku osób między 13 a 17 rokiem życia, oraz w wypadku osób pełnoletnich uczących się w placówce. Z kolei osoby starsze będą korzystały w niedalekiej przyszłości z Bonu Senioralnego, który zapewni komplementarne usługi w stosunku do asystencji osobistej.

Dla osób poniżej progu 80 punktów w skali potrzeb wsparcia istotniejszymi instrumentami wsparcia niezależnego życia (art. 19 Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych) będą: likwidacja barier architektonicznych, wsparcie na rynku pracy oraz wsparcie finansowe w procesie leczenia, rehabilitacji i zakupu niezbędnego sprzętu ułatwiającego codzienne funkcjonowanie, realizowane m.in. przez świadczenie wspierające, program Dostępność + i działania PFRON, a także

asystencja projektowa – ich codzienne funkcjonowanie nie jest bowiem tak zależne od wsparcia osób trzecich. Możliwe będzie jednak – w miarę utrwalania się systemu ustawowej asystencji osobistej – rozszerzanie tych uprawnień na osoby z niższą punktacją w skali oceny potrzeb wsparcia. Osoby, które nie uzyskują 80 punktów w skali poziomu potrzeby wsparcia, bardzo często pozostają jednocześnie osobami niepełnosprawnymi w stopniu umiarkowanym i znacznym, które w określonych sytuacjach potrzebują wsparcia asystenta osobistego. Podobnie rzecz ma się w wypadku osób starszych, u których potrzeba wsparcia wynika z nabytej wcześniej niepełnosprawności. Aby zatem objąć wsparciem szerokie grono osób, które dla niezależnego życia wymagają wsparcia asystenta osobistego, kontynuowany będzie Program finansowany z Funduszu Solidarnościowego.

Kluczowe elementy projektu

Ustawa przewiduje realizację asystencji osobistej, jako zadania zleconego z zakresu administracji rządowej, przez powiat właściwy miejscowo dla osoby z niepełnosprawnością. Powiat, w celu sprawnej realizacji usług asystencji osobistej, będzie mógł powierzyć realizację asystencji osobistej organizacjom pozarządowym, na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie lub zawrzeć porozumienie z gminami w sprawie powierzenia prowadzenia zadań publicznych.

Jednym z kluczowych rozwiązań proponowanych w projekcie ustawy jest możliwość samodzielnego wyboru przez osobę z niepełnosprawnością podmiotu świadczącego dla niej usługę asystencji, jak i gwarancja swobody wyboru samego asystenta. Warunkiem jest wpisanie podmiotu oraz asystenta osobistego odpowiednio do Rejestru realizatorów albo Rejestru asystentów. W przypadku gdy osoba z niepełnosprawnością zdecyduje się na korzystanie z pośrednictwa organizacji pozarządowej albo powiatu, każdorazowo będzie miała prawo wyboru asystenta spośród co najmniej dwóch wskazanych przez te podmioty.

Organizacje pozarządowe chcące świadczyć usługi asystencji będą podlegały rejestracji obejmującej ocenę potencjału, możliwości organizacji świadczenia asystencji oraz zapewnienie bezpieczeństwa realizacji asystencji. System będzie nadzorowany przez wojewodów i Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

Przewiduje się wprowadzenie systemu zapewniania szkoleń, zarówno o charakterze ogólnym, w zakresie pierwszej pomocy, ewakuacji osób z niepełnosprawnościami, jak i specjalistycznych szkoleń i instruktaży w zależności od potrzeb asystentów osobistych danych użytkowników.

Projekt ustawy przewiduje wprowadzenie mechanizmu pełnej indywidualizacji wsparcia osoby z niepełnosprawnością w ramach asystencji osobistej. Ustalanie prawa do asystencji osobistej odbywać się poprzez złożenie wniosku do właściwego wojewódzkiego zespołu ds. orzekania o niepełnosprawności, zwanego dalej „Zespołem” za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.

Oceny ustalenia prawa do asystencji osobistej będzie dokonywał dwuosobowy Skład, wskazany przez Przewodniczącego spośród członków Zespołu. Ocena będzie dokonywana na podstawie wystandaryzowanego procesu oceniania potrzeb osoby z niepełnosprawnością w zakresie asystencji osobistej na podstawie: formularza samooceny potrzeb w zakresie asystencji osobistej, wywiadu w miejscu zamieszkania osoby, obserwacji, jak również z wykorzystaniem informacji z ustalenia poziomu potrzeby wsparcia, w tym uzyskanych wyników dot. realizacji poszczególnych czynności. Formularz ustalania prawa do asystencji osobistej umożliwia m.in.:

- zróżnicowanie przyznanej liczby godzin asystencji osobistej w zależności od potrzeb użytkownika,
- zróżnicowanie wysokości stawek dla asystenta osobistego z racji na szczególne potrzeby osoby z niepełnosprawnością, np. komunikacja wspomagająca i alternatywna (AAC), porozumiewanie się w polskim języku migowym, zachowania trudne lub wykluczenie komunikacyjne/transportowe,
- zróżnicowanie wymagań w zakresie konieczności odbycia szkolenia z zakresu pierwszej pomocy przez asystenta osobistego.

Zespół na podstawie dokonanych ustaleń wyda decyzję. Dodatkowo informacje uzyskane w ramach ustalenia poziomu potrzeby wsparcia będą również wykorzystywane przy ustalaniu prawa do asystencji osobistej, ale są one same w sobie zdecydowanie niewystarczające, aby móc na ich podstawie zapewnić indywidualizację oraz rzetelność procesu dostępu do ustawowej asystencji osobistej.

Formularz samooceny potrzeb w zakresie asystencji osobistej oraz formularz ustalania prawa do asystencji osobistej powstają na bazie już opracowanych materiałów i narzędzi w ramach projektów realizowanych przez Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych, narzędzi i materiałów wykorzystywanych przy ustalaniu prawa do asystencji osobistej w innych krajach (m.in. Szwecja, Słowenia, Finlandia, Wielka Brytania), a ich forma będzie podlegała dodatkowym badaniom pilotażowym przed ich wprowadzeniem, aby zapewnić ich odpowiednią trafność i rzetelność.

Ostateczna decyzja ustalająca prawo do asystencji osobistej będzie miała charakter decyzji administracyjnej, od której będzie możliwe odwołanie się do wojewódzkiego zespołu ds. orzekania o niepełnosprawności i przeprowadzenie

powtórnej oceny przez innych specjalistów – członków Zespołu ds. ustalania prawa do asystencji osobistej. Od powtórnej oceny przysługiwać będzie odwołanie w drodze sądowej.

Osoba, która uzyskała pozytywną decyzję o ustaleniu prawa do asystencji osobistej będzie mogła wystąpić o zmianę aktualnej decyzji w sytuacji, gdy zmianie ulegną jego potrzeby w zakresie asystencji osobistej.

Osoba z niepełnosprawnością będzie mogła wykorzystać przyznany jej w decyzji wymiar asystencji osobistej w określonym czasie, co zapewni niezbędną elastyczność wsparcia i umożliwi korzystanie z niego zgodnie z faktycznymi potrzebami użytkownika.

Ustalanie prawa do asystencji osobistej będzie realizowane przez wojewódzkie zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności od stycznia 2027 r., a zatem w momencie, gdy – zgodnie z aktualnymi analizami – uda się już radykalnie zmniejszyć liczbę spraw, w szczególności wniosków o ustalenie poziomu potrzeby wsparcia, pozostałych do rozstrzygnięcia w ramach wojewódzkich zespołów. Co więcej, ze względu m.in. na wybór elektronicznej drogi składania wniosków o ustalenie prawa do asystencji osobistej – realizacja tego zadania będzie dla wojewódzkich zespołów znacznie prostsza niż miało to miejsce w zakresie ustalania poziomu potrzeby wsparcia.

Jednocześnie, aby objąć wsparciem szerokie grono osób, które dla niezależnego życia wymagają wsparcia asystenta osobistego, a które mogą nie spełniać wymagań udziału w ustawowej asystencji, będzie kontynuowana realizacja asystencji osobistej w formule programowej, finansowana z Funduszu Solidarnościowego. Pozwoli to objąć wsparciem m.in. potrzebujące asystencji osobistej osoby, które nie uzyskają 80 punktów w skali poziomu potrzeby wsparcia, osoby starsze oraz dzieci z niepełnosprawnościami poniżej 13. roku życia, które też mogą potrzebować asystencji osobistej.

Dostępność asystentów osobistych w kontekście realizacji projektu ustawy

W Programie w 2023 r. usługi asystenckie świadczyło 30 tys. osób (asystentów).

Na bazie wstępnych danych podsumowujących od realizatorów można wskazać, że w 2024 r. liczba asystentów wynosiła ok. 45 tys. asystentów.

Mając na uwadze powyższe, podkreślenia wymaga fakt, że przez wszystkie lata realizacji programów finansowanych ze środków Funduszu Solidarnościowego nie występował problem polegający na niewystarczającej liczbie asystentów osobistych. Powyższe dane wskazują, że w chwili obecnej na rynku funkcjonuje kilkadziesiąt tysięcy osób mających doświadczenie w świadczeniu usług asystenckich, które będą mogły podjąć pracę po wejściu w życie ustawy. Należy bowiem zaznaczyć, że zakres i znaczenie programów realizowanych ze środków Funduszu Solidarnościowego, po wejściu w życie ustawy, znacząco się zmniejszy i spowoduje, że znacząca część asystentów zacznie świadczyć usługę asystencji osobistej na podstawie przepisów projektowanej ustawy. Projekt ustawy, przewiduje, w ciągu kolejnych lat, stopniowe rozszerzanie zakresu usług i obejmowanie nią kolejnych grup osób z niepełnosprawnościami. Tym samym, zapotrzebowanie na usługi asystentów także będzie zwiększało się w sposób łagodny, co pozwoli odpowiednio przygotować się do tego procesu.

Niezależnie od powyższego należy zaznaczyć, że projekt ustawy przewiduje, że osoba z niepełnosprawnością może samodzielnie wybrać osobę, która będzie świadczyła na jej rzecz usługę asystencką. W takim przypadku asystent nie będzie musiał wykazywać żadnego szczególnego doświadczenia. Realizacja programów finansowanych z Funduszu Solidarnościowego oraz projektu realizowanego w ramach Działania 2.6 PO WER „Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych” jednoznacznie wskazują, że zdecydowana większość asystentów to osoby wskazane przez osoby z niepełnosprawnościami.

Raport ewaluacyjny z projektu „Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych” określa, że aż 72% asystentów zostało wskazanych przez użytkowników. Ponadto, zgodnie z Raportem „*pogłębione badanie jakościowe pozwoliło na ujawnienie dużego znaczenia możliwości samodzielnego wskazania asystenta osobistego przez osobę z niepełnosprawnością. Asystentami były zarówno osoby, które już wcześniej wspierały użytkownika (jako asystenci w innych programach lub jako inni specjaliści), jak i osoby znajome (koleżanki, sąsiedzi). Ważna była możliwość wskazania asystenta, którego osoba знаła wcześniej i do którego miała zaufanie*”.

Oznacza to, że dzięki wskazanym przez użytkowników asystentom, realizatorzy (powiaty i organizacje pozarządowe) zostaną w dużej mierze odciążeni z konieczności poszukiwania odpowiednich osób na rynku.

Oczekiwane efekty długotrwałe

W horyzoncie czasowym sięgającym 10 lat po wejściu w życie ustawy (2036 rok) oczekuje się znaczącego wzrostu aktywności zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami wymagającymi największego zakresu wsparcia w niezależnym życiu. Spodziewa się również, że proponowana regulacja wpłynie na społeczną percepcję osób z niepełnosprawnością w życiu społecznym, zmieniając ich ogólny obraz z obiektów opieki na pełnoprawnych członków życia społecznego, samodzielnie decydujących o kształcie swojego życia i własnym rozwoju osobistym. Podejmowana dzięki asystencji osobistej przez osoby z niepełnosprawnością aktywność społeczna wpłynie również na zmniejszenie

poczucia izolacji społecznej oraz pozwoli realizować więcej aktywności poza miejscem zamieszkania, pozytywnie wpływając na ich całokształt zdrowia psychicznego, fizycznego oraz rehabilitację społeczną.

Dodatkowo zawód asystencji osobistej w dobie postępującej automatyzacji pracy sprzyja utworzeniu miejsc pracy, które nie są w przewidywalnej przyszłości możliwe do zastąpienia poprzez robotyzację oraz cyfryzację usług. Pozwoli również na uwolnienie potencjału rodzin osób z niepełnosprawnościami – szczególnie tych osób, które niepełnosprawne staną się po wejściu w życie ustawy – przez zapewnienie niezbędnego wsparcia w niezależnym życiu osób z niepełnosprawnościami. Spodziewany w związku z tym wpływ regulacji na rynek pracy jest zdecydowanie pozytywny.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Polskie rozwiązania legislacyjne zostały przygotowane w oparciu również o analizę rozwiązań wdrożonych w innych krajach. Po wstępnej analizie informacji o legislacyjnych rozwiązaniach w zakresie asystencji osobistej w różnych krajach, do dalszej pogłębionej analizy wybrano przypadki następujących krajów: Szwecja, Dania, Norwegia, Słowenia, Irlandia, Szkocja, Czechy, Niemcy.

Wyodrębniono również kluczowe obszary analizy: podstawa prawna, podmiot odpowiedzialny za realizację, finansowanie asystencji osobistej, kryteria przyznawania finansowania usług asystenckich, procedura przyznawania świadczenia i organizacja usług, wybór podmiotu świadczącego usługi asystenckie, formy prawne działalności asystenckiej, nadzór nad realizacją działań i ich ewaluacja, zakres świadczonych usług asystenckich, zawód asystenta – dobrostan asystentów i prestiż zawodu, informacja o usługach.

Poniżej opisane zostały dobre praktyki i rozwiązania, które zostały wdrożone w powyżej wymienionych krajach. Przywołane zostały również przykłady tych rozwiązań, które po przeprowadzeniu analizy nie zostały uwzględnione w polskich przepisach. W przypadku tych została również podana informacja uzasadniająca podjęcie takiej decyzji.

Podstawa prawna funkcjonowania asystencji osobistej – ustawa

Dla zapewnienie ciągłości i powszechności usług asystenckich szereg krajów europejskich zdecydował się na wdrożenie ich na podstawie ustaw. Do tych krajów należą: Szwecja, Dania, Norwegia, Słowenia, Irlandia, Szkocja. Rozwiązanie to pozwala również na tworzenie narzędzi uniwersalizacji jakości świadczonych usług i nadzór nad ich realizacją przez państwa.

Centralne źródło finansowania

Rozwiązanie to sprzyja powszechności i ciągłości usług. W niektórych krajach zadania te podzielone są między różnymi instytucjami: w Szwecji źródło finansowania zależne jest od liczby godzin (do 20 godzin asysty w codziennym funkcjonowaniu opłaca samorząd, powyżej 20 godzin – Agencja Ubezpieczeń Społecznych). Nie sprzyja to uniwersalizacji jakości świadczonych usług, kontroli i unikaniu nadmiernych kosztów administracyjnych obsługi systemu. Rozwiązaniem przyjętym w ustawie jest rozwiązanie zbliżone do tego funkcjonującego w Słowenii, czyli wypłaty środków z budżetu centralnego (podobne rozwiązanie obowiązuje w Szkocji – źródłem finansowania usług asystenckich jest Fundusz Niezależnego Życia [Independent Living Fund]). Podobnie jak w Słowenii, w Polsce zdecydowano się na umożliwienie realizowania bezpośrednich płatności do usługodawcy (w przypadku wyboru asystenta bezpośrednio przez osobę z niepełnosprawnością). Wzorem Danii i Norwegii wprowadzano również możliwość realizacji usług asystenckich za pośrednictwem władz samorządowych (w Danii i Norwegii jest to zadanie gmin).

Finansowanie asystencji osobistej

Dobłą praktyką, realizowaną w badanych krajach, jest ustalenie kwoty wynagrodzenia za usługi asystenckie. Rozwiązanie to obowiązuje między innymi w Szwecji i Słowenii i pozwala realnie wpływać na budowanie prestiżu zawodu oraz reguluje kwestie różnic w wynagrodzeniach między poszczególnymi regionami kraju. Ustawowa stawka wynagrodzenia sprzyja również kontroli budżetowej.

Kryteria przyznawania asystencji osobistej

Wzorem innych krajów (Dania, Szwecja, Słowenia) nie przewidziano kryterium dochodu dla osób z niepełnosprawnościami ubiegających się o usług asystenckie. Górna granica wieku została określona na poziomie 65 lat, podobnie jak w Danii, Szwecji, Słowenii oraz Irlandii. Polskie przepisy przewidują konieczność posiadania decyzji o ustaleniu określonego poziomu potrzeby wsparcia (do której ubiegania się niezbędne jest posiadanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności), aby móc ubiegać się o systemową asystencję osobistą. W badanych krajach nie są stosowane podobne rozwiązania.

Procedura przyznawania świadczeń i organizacja usług

Procedura przyznawania prawa do korzystania z systemowej asystencji osobistej rozpoczyna się w każdym kraju od złożenia wniosku. W polskich przepisach uwzględniono, wzorem Słowenii, Niemiec i Danii, analizę kontekstu szerszego niż tylko medyczny i sytuacja osoby z niepełnosprawnością. Osoba z niepełnosprawnością składać będzie dokument

będący samooceną sytuacji. Skład oceniający, podobnie jak w Słowenii, stanowić będzie dwóch ekspertów, w tym, w miarę możliwości, osoba z niepełnosprawnością (zblizoną do tej, z którą żyje osoba ubiegająca się o asystencję).

Wzorem Danii, Szwecji i Słowenii została przewidziana w polskiej ustawie procedura odwoławcza. Dodatkowo, osoba z niepełnosprawnością będzie mogła ubiegać się o ponowną ocenę poziomu potrzeby wsparcia w momencie, kiedy zmieni się jej sytuacja życiowa.

Wybór podmiotu świadczącego asystencję osobistą

Możliwość dokonania wyboru podmiotu świadczącego usługi asystenckie jest powszechnym rozwiązaniem w badanych krajach. Dodatkowo w Polsce zdecydowano się na rozwiązanie umożliwiające osobie z niepełnosprawnością wybór dowolnej osoby (spoza członków rodziny), która będzie świadczyć usługę. Rozwiązanie to zastępuje obecne w Szwecji czy Irlandii rozwiązanie polegające na możliwości świadczenia usług asystenckich przez prywatne podmioty. Wydaje się, że w sytuacji, kiedy rynek tego typu usług w Polsce dopiero się rozwija, jak również z racji na niską jakość usług opiekuńczych świadczonych przez podmioty prywatne, przyjęte rozwiązanie niezezwalające na świadczenie usług asystenckich przez prywatne podmioty działające dla zysku (for profit), pozwoli lepiej kontrolować jakość świadczenia asystencji osobistej, która jest usługą o szczególnym charakterze.

Nadzór nad realizacją działań i ich ewaluacja

Wszystkie badane kraje, w których asystencja osobista jest świadczona na podstawie przepisów ustawy, posiadają narzędzie kontroli systemu i pracy asystentów. W polskich przepisach również uwzględniono działania kontrolujące i konieczność sprawozdawczości asystentów z wykonywanych zadań.

Wzorem Szwecji, w Polsce przewidziano ponowną ocenę poziomu potrzeb asystencji dla uczestników systemu. Ponowna analiza dokonywana przez komisję odbywać się będzie maksymalnie co 5 lat.

Istotnym elementem działania systemu jest współpraca z organizacjami pozarządowymi jako instytucjami wysokiego zaufania społecznego. Podobnie jest w Niemczech, Słowenii czy Szkocji.

Zakres świadczonych usług asystenckich

Polska ustawa o asystencji osobistej obliguje strony do podpisania kontraktu, który zawierać będzie informacje o zakresie świadczonych usług asystenckich. Podobne rozwiązania obowiązują w Szwecji i Słowenii. Rozwiązanie to sprzyja kontroli zakresu czynności podejmowanych przez asystentów i niweluje problem traktowania asystentów jak pomocy domowej przez innych domowników. Sprzyja to również budowaniu prestiżu zawodu. Wzorem Danii i Słowenii w Polsce umożliwia się realizowanie przez asystenta usług poza miejscem zamieszkania – w sytuacjach społecznych i zawodowych.

Kraje różnią się w podejściu do limitowania godzin asystencji osobistej przysługującej osobie z niepełnosprawnością. Limity nie zostały przewidziane w ustawie szwedzkiej. Usługi asystencji osobistej mogą być świadczone całą dobę, a jedna osoba może korzystać jednocześnie z usług kilku asystentów. Jest to rozwiązanie generujące bardzo wysokie koszty utrzymania systemu. Przykładem może być sytuacja w Słowenii, gdzie pomimo limitu godzinowego widocznych usług asystenckich, koszty systemu wzrosły z początkowych 1 284 113 EUR miesięcznie (styczeń 2019 r.) do 9 073 512 EUR (grudzień 2020 r.).

Dlatego zasadne wydaje się podjęcie decyzji o wprowadzeniu limitu godzin asystencji na poziomie wystarczającym do przynajmniej podstawowego wsparcia niezależnego życia użytkownika asystencji osobistej.

Zawód asystenta – dobrostan asystentów i prestiż zawodu

Szkolenia dla asystentów osobistych są elementem systemu, który zapewnia uniwersalną jakość usług na terenie całego kraju oraz podnosi prestiż zawodu. Szkolenia dla asystentów osobistych są zapewniane w większości badanych krajów. Wzorem Słowenii, w polskiej ustawie zapisano zakaz wykonywania zawodu przez osoby skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo przeciwko życiu, zdrowiu i wolności seksualnej.

W większości badanych krajów asystentem osobistym, po spełnieniu szeregu warunków, może zostać osoba bliska osobie z niepełnosprawnością. W Polsce nie zdecydowano się na takie rozwiązanie, ze względu na niewielki udział takich przypadków w innych krajach (Szwecja – 3%) oraz raportowane nadużycia w tym zakresie (Słowenia).

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Osoby z niepełnosprawnościami – użytkownicy ustawowej asystencji osobistej	ok. 150 tys. (docelowo)	Dane własne (szacowane m.in. na bazie danych z realizacji Programu oraz proporcjonalnych danych z innych krajów)	Zapewnienie asystencji osobistej w formule ustawowej. Umożliwienie podjęcia lub zwiększenia intensywności różnych form aktywności społecznej lub zawodowej

		realizujących asystencję osobistą)	
Osoby z niepełnosprawnościami – użytkownicy programowej asystencji osobistej	ok. 75 tys.	Dane własne (szacowane m.in. na bazie danych z realizacji Programu)	Zapewnienie asystencji osobistej w stabilniejszej niż dotychczas formule programowej (dzięki dodatkowemu unormowaniu formuły programowej w ustawie). Umożliwienie podjęcia lub zwiększenia intensywności różnych form aktywności społecznej lub zawodowej.
Osoby stale wspierające oraz bliscy użytkowników asystencji osobistej	ok. 500 tys.	Dane własne (szacowane m.in. na bazie danych z realizacji Programu, proporcjonalnych danych z innych krajów realizujących asystencję osobistą oraz badań naukowych i danych GUS)	Umożliwienie podjęcia lub zwiększenia intensywności różnych form aktywności społecznej lub zawodowej.
Asystenci osobiści – osoby świadczące asystencję osobistą (zarówno w ramach asystencji ustawowej jak i asystencji programowej)	ok. 225 tys.	Dane własne (szacowane m.in. na bazie danych z realizacji Programu oraz proporcjonalnych danych z innych krajów realizujących asystencję osobistą)	Aдекватne wynagrodzenie i stabilne zatrudnienie z tytułu świadczenia asystencji osobistej w formule ustawowej oraz unormowanej formule programowej.
Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych w ramach Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej	1	Dane własne Przepisy prawa	Zapewnienie całościowej koordynacji, monitorowania i nadzoru nad wdrażaniem ustawy i realizacja zadań o charakterze centralnym związanych z wdrażaniem ustawy, w tym: organizacja szkoleń dla asystentów, certyfikacja członków Zespołów, nadzór wykonywanych przez realizatorów i powiaty zadań określonych ustawą, nadzór nad ustalaniem przez Zespoły prawa do asystencji osobistej, organizacja i ewaluacja realizacji zadań, organizacja superwizji dla asystentów osobistych i doradztwa wzajemnego dla użytkowników, monitorowanie jakości świadczonych usług asystencji osobistej.
Wojewodowie	16	Dane administracyjne, GUS Przepisy prawa	Realizacja nadzoru, monitoringu i kontroli nad całościowym świadczeniem asystencji osobistej na poziomie wojewódzkim. Przekazywanie i rozliczanie środków na asystencję osobistą. Prowadzenie Rejestru realizatorów i Rejestru asystentów.
Wojewódzkie zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności (WZONy)	16	Dane administracyjne, GUS Przepisy prawa	Ustalanie prawa do asystencji osobistej na poziomie wojewódzkim.
Zakład Ubezpieczeń Społecznych	1	Przepisy prawa ZUS	Utworzenie i obsługa systemu teleinformatycznego asystencji osobistej oraz zapewnienie osobie z

			niepełnosprawnością w oddziałach Zakładu Ubezpieczeń Społecznych dostępu do środków technicznych umożliwiających złożenie wniosku o przyznanie prawa do asystencji osobistej oraz pomocy w złożeniu tego wniosku drogą elektroniczną.
Powiaty (w tym miasta na prawach powiatu)	380 (w tym 66 miast na prawach powiatu)	Dane administracyjne, GUS Przepisy prawa	Obligatoryjne zapewnienie realizacji asystencji osobistej na terenie danego powiatu (w sytuacji wyboru przez użytkownika) oraz zapewnienie dostępu do środków technicznych umożliwiających złożenie wniosku o ustalenie prawa do asystencji osobistej oraz zapewnienie pomocy osobie z niepełnosprawnością w złożeniu tego wniosku.
Organizacje pozarządowe i spółdzielnie socjalne (po uzyskaniu wpisu do rejestru prowadzonego przez wojewodę).	ok. 500 (docelowo)	Dane własne (szacowane na bazie udziału organizacji pozarządowych w realizacji Programu)	Zapewnienie realizacji asystencji osobistej jako: a) realizator asystencji osobistej, wybrany przez użytkownika, b) realizator, któremu powiat zleci realizację asystencji osobistej.
Gminy	2 479	Dane administracyjne, GUS	Zapewnienie realizacji asystencji osobistej w ramach porozumienia z powiatem
Minister Sprawiedliwości	1	Przepisy prawa	Udzielanie informacji z Krajowego Rejestru Karnego oraz Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym w zakresie osób starających się o wpis do Rejestru asystentów → liczba zapytań może stanowić ok. 120% szacowanej liczby asystentów osobistych zaangażowanych w realizację ustawy w danych latach.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Zarówno wnioszek o wpis do wykazu prac legislacyjnych, OSR, jak i sam projekt ustawy bazują na szerokich doświadczeniach uzyskanych w ramach realizacji poszczególnych edycji Programu, jak i na szczegółowych opracowaniach oraz pilotażu asystencji osobistej realizowanego w ramach projektu „Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych” (PO WER 2.6), którego liderem było Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (dalej „BON MRPiPS”). Kluczowym elementem projektu było przetestowanie modelu asystencji osobistej realizowanej zgodnie z postanowieniami Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, co podlegało szczegółowej, pogłębionej ewaluacji.

W ramach projektu odbyły się dwie tury otwartych, szerokich konsultacji wypracowanego Standardu Asystencji Osobistej dla Osób z Niepełnosprawnościami, a następnie warsztaty upowszechniające treści w nim zawarte.

Ponadto w kwietniu 2024 r. BON MRPiPS zorganizował spotkanie dla przedstawicieli środowiska osób z niepełnosprawnościami, przybliżające założenia projektu ustawy o asystencji osobistej.

Projekt ustawy został poddany bardzo szerokim konsultacjom publicznym, trwającym 35 dni kalendarzowych (od 10 grudnia 2024 r. do 15 stycznia 2025 r.), z wykorzystaniem różnorodnych kanałów komunikacji. Oprócz upowszechniania materiałów informacyjnych (w tym w polskim języku migowym oraz w ETR – tekście łatwym do czytania i rozumienia), zostały zorganizowane wydarzenia prasowe oraz szereg spotkań, zarówno stacjonarnych, online oraz o charakterze hybrydowym, przybliżających zakres projektu oraz różne jego elementy, jak również pozwalających odpowiedzieć na ewentualne pytania lub wątpliwości oraz mające przede wszystkim na celu zebranie uwag do projektu. Ustawa jest jednocześnie pierwszym projektem aktu prawnego w polskiej historii w przypadku, którego była możliwość przekazania swoich uwag w ramach konsultacji publicznych również w polskim języku migowym, w formie nagrania.

Łącznie w spotkaniach zorganizowanych w różnych częściach kraju uczestniczyło ponad 1000 osób, zarówno przedstawicieli środowiska osób z niepełnosprawnościami (w tym samych osób z niepełnosprawnościami, osób bliskich

jak i przedstawicieli organizacji pozarządowych), przedstawicieli samorządów, urzędów wojewódzkich, jak i innych osób i podmiotów zainteresowanych ustawą o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami.

Konsultacje publiczne objęły również ciała mające ustawowe umocowanie, w szczególności projekt ustawy został już na tym etapie roboczo przedstawiony i skonsultowany z Komisją Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego oraz omówiony i skonsultowany z Krajową Radą Konsultacyjną ds. Osób Niepełnosprawnych.

Ponadto projekt ustawy oraz informacja o konsultacjach publicznych został udostępniony m.in. w ramach:

- Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2025 r. poz. 677),
- Biuletynu Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji, zgodnie z § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806, z późn. zm.),
- stron internetowych i profili w mediach społecznościowych Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

Projekt został także przesłany do 143 partnerów społecznych (m.in. Caritas Archidiecezji Warmińskiej, COLOR Spółdzielnia Socjalna, Fundacja Agencji Służby Społecznej, Fundacja Fuga Mundi, Fundacja im. Helen Keller). W ramach opiniowania z ogólnokrajowymi związkami zawodowymi i związkami pracodawców projekt został przekazany następującym podmiotom: Ogólnopolskiemu Porozumieniu Związków Zawodowych, Forum Związków Zawodowych, NSZZ „Solidarność”, Pracodawcom Rzeczypospolitej Polskiej, Konfederacji „Lewiatan”, Związek Rzemiosła Polskiego, Business Centre Club – Związek Pracodawców, Związek Przedsiębiorców i Pracodawców, Federacja Przedsiębiorców Polskich, Polskie Towarzystwo Gospodarcze. W celu wykonania wynikającego z przepisów obowiązującego prawa obowiązku zasięgnięcia opinii projekt ustawy otrzymali: Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych, Przewodniczący Rady Dialogu Społecznego, Rzecznik Praw Obywatelskich, Rzecznik Praw Dziecka, Prezes Głównego Urzędu Statystycznego, Prezes Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Prezes Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej.

Projekt ustawy został poddany konsultacjom publicznym zgodnie z uchwałą nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów. Jednocześnie z przekazaniem do uzgodnień międzyresortowych, projekt został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny. Do projektu ustawy nie wpłynęły zgłoszenia w trybie ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa.

Zgłoszone uwagi zostały poddane szczegółowej analizie. Istotna część uwag została uwzględniona przy konstruowaniu poprawionej wersji projektu, która stanowi przedmiot dalszych prac. Omówienie wyników przeprowadzonych konsultacji publicznych i opiniowania zawarto w raporcie z konsultacji publicznych. Ponadto na stronie Rządowego Centrum Legislacji zawarto odniesienie do wszystkich uwag zgłoszonych w ramach uzgodnień, opiniowania oraz konsultacji publicznych, wraz z uzasadnieniami.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny bieżące)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0 (2025)	1 (2026)	2 (2027)	3 (2028)	4 (2029)	5 (2030)	6 (2031)	7 (2032)	8 (2033)	9 (2034)	10 (2035)	Łącznie (0-10)
Dochody ogółem	0,0	0,0	908,7	1 511,3	1 891,4	2 285,7	2 652,5	3 015,7	3 228,9	3 286,0	3 345,2	22 125,4
budżet państwa – podatki	0,0	0,0	18,5	32,7	40,8	48,4	55,0	62,5	66,9	68,0	69,2	462,0
budżet państwa – utracone dochody z tytułu nowej pozycji zwolnienia z podatku VAT	0,0	0,0	-29,4	-59,6	-85,4	-116,3	-148,1	-165,5	-174,2	-174,2	-174,2	-1 126,9
JST – podatki	0,0	0,0	105,0	185,1	231,3	274,1	311,7	354,2	378,9	385,3	391,9	2 617,5
JST – dochody z tytułu dotacji (koszty obsługi)	0,0	0,0	144,4	187,7	235,3	284,1	324,9	363,2	382,3	382,3	382,3	2 686,5
FUS – składki emerytalno-rentowe	0,0	0,0	465,6	811,0	1 027,3	1 264,8	1 498,9	1 713,1	1 843,8	1 886,3	1 930,3	12 441,1
NFZ – składki zdrowotne	0,0	0,0	184,6	316,0	392,1	470,3	538,6	606,8	643,8	649,1	654,6	4 455,9
Fundusz Pracy	0,0	0,0	8,2	15,7	20,4	24,6	29,2	33,2	35,7	36,4	37,2	240,6
Fundusz Solidarnościowy	0,0	0,0	11,8	22,7	29,6	35,7	42,3	48,2	51,7	52,8	53,9	348,7
Wydatki ogółem	0,0	25,7	2 246,1	3 414,3	4 259,2	5 078,1	5 801,0	6 478,2	6 811,9	6 817,6	6 824,9	47 757,0

budżet państwa	0,0	0,0	2 193,5	3 378,0	4 215,9	5 026,0	5 738,7	6 406,5	6 739,6	6 747,5	6 753,1	47 198,8
Cz. 85 – asystencja osobista – wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń asystentów												
	0,0	0,0	1 805,5	3 128,6	3 921,3	4 735,1	5 415,8	6 052,9	6 371,5	6 371,5	6 371,5	44 173,7
Cz. 85 – koszty obsługi	0,0	0,0	99,3	156,4	196,1	189,4	216,6	242,1	254,9	254,9	254,9	1 864,6
Cz. 85 – nowe zadania, z tego:	0,0	0,0	80,1	65,9	70,0	73,4	77,6	82,2	83,2	90,4	95,4	718,2
- wynagrodzenia i pochodne	0,0	0,0	21,2	23,6	24,2	24,8	25,4	26,0	26,7	27,4	28,1	227,4
- koszty utrzymania i wyposażenia	0,0	0,0	6,9	4,0	4,1	4,2	4,3	4,5	4,6	4,7	4,8	42,1
- pozostałe wydatki bieżące, w tym wynagrodzenia bezosobowe specjalistów Składu Zespołu	0,0	0,0	49,0	37,7	41,0	43,7	47,2	51,0	51,2	57,5	59,0	437,3
- koszt zakupu środków transportu i koszty eksploatacji	0,0	0,0	3,0	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,8	3,5	11,4
Cz.44 – nowe zadania MRPiPS, z tego:	0,0	0,0	11,1	11,5	12,7	12,1	12,4	12,8	13,1	13,4	13,8	112,9
- wynagrodzenia i pochodne	0,0	0,0	2,9	3,2	3,2	3,3	3,4	3,5	3,6	3,7	3,9	30,7
- system IT do ustalenia prawa do asystencji osobistej (utrzymanie)	0,0	0,0	2,5	2,6	2,7	2,8	2,9	3,0	3,1	3,2	3,3	26,1
- prowadzenie infolinii i serwisu dedykowanego	0,0	0,00	4,00	4,10	4,20	4,30	4,40	4,60	4,70	4,80	4,90	40,0
- koszty utrzymania i wyposażenia oraz wynajem dodatkowej powierzchni biurowej	0,0	0,0	1,7	1,6	1,6	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	15,1
- ewaluacja	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0
Cz.73 – system IT i jego utrzymanie	0,0	0,0	197,5	15,6	15,8	16,0	16,3	16,5	16,9	17,3	17,5	329,4
Fundusz Solidarnościowy, z tego:	0,0	25,7	52,6	36,3	43,3	52,1	62,3	71,7	72,3	70,1	71,8	558,2
- działania informacyjne i promocyjne	0,0	4,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,0
- zapewnienie superwizji i doradztwa wzajemnego	0,0	0,0	6,1	11,2	16,1	22,0	29,0	35,3	38,0	39,0	40,0	236,7
- szkolenia dla superwizorów i doradców wzajemnych,	0,0	0,0	1,9	2,1	2,5	2,9	3,4	3,8	4,0	4,1	4,2	28,9
- szkolenia dla członków składów orzekających	0,0	7,5	5,1	5,9	5,4	5,5	5,7	5,8	5,9	6,1	6,2	59,1
- szkolenia ogólne, przeszkolenie z ewakuacji osób z niepełnosprawnościami, szkolenie z pierwszej pomocy, instruktaż specjalistyczny, szkolenie specjalistyczne	0,0	0,0	39,5	17,1	19,3	21,7	24,2	26,8	24,4	20,9	21,4	215,3
- systemy IT (utworzenie) do ustalenia prawa do asystencji osobistej oraz system do realizacji prawa do	0,0	14,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	14,2

asystencji w zakresie umożliwiającym uzyskanie wpisu do Rejestru realizatorów												
Saldo ogółem	0,0	-25,7	-1 382,5	-1 934,3	-2 407,0	-2 887,1	-3 256,8	-3 583,6	-3 710,4	-3 659,0	-3 607,1	-26 453,5
budżet państwa	0,0	0,0	-2 204,4	-3 404,9	-4 260,5	-5 093,9	-5 831,8	-6 509,5	-6 846,9	-6 853,7	-6 858,1	-47 863,7
JST	0,0	0,0	204,3	341,5	427,4	463,5	528,3	596,3	633,8	640,2	646,8	4 482,1
FUS	0,0	0,0	465,6	811,0	1 027,3	1 264,8	1 498,9	1 713,1	1 843,8	1 886,3	1 930,3	12 441,1
NFZ	0,0	0,0	184,6	316,0	392,1	470,3	538,6	606,8	643,8	649,1	654,6	4 455,9
Fundusz Pracy	0,0	0,0	8,2	15,7	20,4	24,6	29,2	33,2	35,7	36,4	37,2	240,6
Fundusz Solidarnościowy	0,0	-25,7	-40,8	-13,6	-13,7	-16,4	-20,0	-23,5	-20,6	-17,3	-17,9	-209,5

Źródła finansowania	Wydatki związane z wejściem w życie ustawy zostaną sfinansowane ze środków budżetu państwa z: • części 44 – Zabezpieczenie społeczne (nadzór i monitoring, sprawozdawczość, ewaluacja, utrzymanie i rozwój systemu teleinformatycznego do ustalenia prawa do asystencji osobistej, obsługa systemów teleinformatycznych zabezpieczenia społecznego, prowadzenie infolinii i serwisu dedykowanego, 12 etatów w BON MRPiPS, 2 etaty w Departamencie Informatyki, koszty wynajmu, informacja i promocja asystencji osobistej), • części 85 – Województwa (koszty wynagrodzenia asystentów osobistych, koszty obsługi, koszty zatrudnienia koordynatorów, koszty pracy Zespołów oraz koszty pracy urzędów wojewódzkich (160 etatów), koszty administracyjne, organizacyjne, związane z ustalaniem prawa do asystencji, prowadzenie Rejestru Realizatorów i Rejestru Asystentów, koszty monitoringu, nadzoru, kontroli), • części 73 – ZUS (utworzenie systemu IT i jego utrzymania oraz zapewnienie osobom z niepełnosprawnością w oddziałach Zakładu Ubezpieczeń Społecznych dostępu do środków technicznych umożliwiających złożenie wniosku o przyznanie prawa do asystencji osobistej oraz pomocy w złożeniu tego wniosku drogą elektroniczną) oraz z Funduszu Solidarnościowego (MRPiPS i ZUS) – szkolenia i egzamin dla członków Składow, szkolenia ogólne dla asystentów i przeszkolenie z ewakuacji, szkolenie z udzielania pierwszej pomocy, szkolenia specjalistyczne i instruktaż specjalistyczny, superwizja dla asystentów osobistych, organizacja egzaminu dla superwizorów, doradztwo wzajemne dla użytkowników, szkolenia uzupełniające dla superwizorów i doradców wzajemnych, utworzenie systemu IT do obsługi prawa do asystencji, utworzenie modułu systemu do obsługi realizacji prawa do asystencji w zakresie umożliwiającym wpis do Rejestru realizatorów – (w ramach planu finansowego Funduszu bez konieczności ubiegania się o dodatkowe środki). Ewentualne skutki proponowanych rozwiązań dla cz. 15 – Sądy powszechne i 37 – Sprawiedliwość będą możliwe do poniesienia w ramach dotychczas posiadanych środków budżetowych zarówno w roku wejścia w życie rozwiązań jak i w latach następnych i nie będą podstawą do planowania i ubiegania się o dodatkowe środki z budżetu państwa w roku wejścia w życie ustawy oraz w latach kolejnych.
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Dochody – wpływy zwrotne do budżetu: Na bazie analizy struktury wydatków na wynagrodzenia, w szczególności na wynagrodzenia asystentów osobistych, które stanowią w pełnych latach świadczenia asystencji osobistej od ok. 86,9% do ok. 90,5% (wzrastając naturalnie w ramach kolejnych lat obowiązywania ustawy) całościowych kosztów wdrażania ustawy, jak również uwzględniając zakresy odprowadzania składek z tytułu zatrudnienia oraz opłacania podatków przy określonej wysokości dochodów rocznych, wyliczono ostrożny poziom bezpośrednich wpływów zwrotnych do różnych części budżetu państwa w postaci składek i podatków. W części dochodowej ujęto wzrost dochodów jednostek sektora finansów publicznych z tytułu dotacji na koszty obsługi, obejmujące zatrudnienie kadry, wyposażenie i koszty utrzymania oraz koszty zatrudnienia koordynatorów oraz dochody z tytułu odprowadzanych obowiązkowych danin (podatku dochodowego od osób fizycznych i składek (FUS, NFZ, FP, FS)) związanych z wynagrodzeniami asystentów (wyliczenia szacunków zgodne z daną formą prawną świadczenia asystencji), wynagrodzeniami dla nowych etatów w MRPiPS oraz w urzędach wojewódzkich, a także z szacowanymi wpływami ze składek i PIT z wynagrodzeń będących wynikiem przewidywanej aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami oraz członków ich rodzin (opisane w dalszej

części). W zakresie dochodów budżetu państwa ujęte zostało również szacunkowe zmniejszenie wpływów z podatku od towarów i usług, z tytułu wyłączenia usług opieki nad osobami niepełnosprawnymi, wynikających z projektowanej ustawy oraz dostawę towarów i usług ściśle z tymi usługami związaną. Skutki zwolnienia z VAT zostały oszacowane na podstawie przyjętych do wyliczeń szacunków danych dotyczących osób prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą (JDG), niekorzystających z obniżenia składek ZUS oraz uzyskiwanych przez nie szacowanych przychodów. Zakłada się, że osoby te, z uwagi na prowadzenie działalności również poza sferą usług asystencji osobistej (usługi pielęgniarstwa, medyczne) uzyskiwać będą przychody roczne powyżej 240 tys. zł, a tym samym będą podatnikami VAT. W kalkulacji przyjęto 23% stawkę VAT.

Pozycja „JST – podatki” w części dochodowej stanowi dochód z szacunkowej zaliczki na podatek PIT wyliczonej od dochodów asystentów, osób zatrudnionych w wyniku utworzenia nowych etatów w MRPiPS i urzędach wojewódzkich oraz osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów w wyniku aktywizacji zawodowej. Zaliczka na podatek PIT została oszacowana zgodnie z zasadami dla każdej z grup, uwzględniając kwoty zmniejszające podatek i progi podatkowe (założenia dotyczące wynagrodzeń asystentów są opisane w dalszej części). Przyjęto założenie, że udział jednostek samorządu terytorialnego w dochodach z PIT w 2027 r. i kolejnych latach pozostanie na stałym poziomie 85,0%. Pozycja „budżet państwa – podatki” to szacowane wpływy z pozostałej części zaliczki na PIT, tj. 15,0%.

Poniżej znajdują się szacowane zaliczki na podatek PIT w 2027 r., kolejne lata są obliczone w analogiczny sposób:

- Asystenci z umowami w pełni oskładkowanymi – grupa I /założenia dotyczące asystentów są opisane w części dotyczącej wydatków/ (6,8 tys. osób, średnio 168 h miesięcznie): roczne przychody 506,3 mln zł, składki na ubezpieczenie społeczne 69,4 mln zł, koszty uzyskania przychodu 87,4 mln zł, podstawa opodatkowania 349,5 mln zł, szacowana zaliczka na PIT: 23,5 mln zł.
- Asystenci z umowami w pełni oskładkowanymi – grupa II: średni roczny dochód podlegający opodatkowaniu nie przekracza 30 tys. zł, szacowana zaliczka na PIT: 0 zł.
- Asystenci, którzy minimalne składki mają opłacone u innego pracodawcy – grupa III (29,0 tys. osób) – roczne przychody 720,7 mln zł, składki na ubezpieczenie społeczne 0 zł, koszty uzyskania przychodu 144,1 mln zł, podstawa opodatkowania 576,5 mln zł, szacowana zaliczka na PIT: 69,2 mln zł.
- Asystenci – jednoosobowa działalność gospodarcza, pełne składki ZUS – grupa IV (5,7 tys. osób) – roczne przychody 128,0 mln zł, składki na ubezpieczenie społeczne 29,1 mln zł, koszty uzyskania przychodu 21,6 mln zł, podstawa opodatkowania 77,3 mln zł, szacowana zaliczka na PIT: 4,7 mln zł.
- Asystenci – jednoosobowa działalność gospodarcza, obniżone składki ZUS – grupa V (2,4 tys. osób) – roczne przychody 54,8 mln zł, składki na ubezpieczenie społeczne 3,1 mln zł, koszty uzyskania przychodu 10,4 mln zł, podstawa opodatkowania 41,4 mln zł, szacowana zaliczka na PIT: 3,0 mln zł.
- Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin (13,5 tys. osób): roczne przychody 596,8 mln zł, składki na ubezpieczenie społeczne 81,8 mln zł, koszty uzyskania przychodu 30,4 mln zł, podstawa opodatkowania 484,6 mln zł, szacowana zaliczka na PIT: 21,7 mln zł.
- Nowe etaty MRPiPS, UW, WZON – łącznie 174 etaty: roczne przychody 19,4 mln zł, składki na ubezpieczenie społeczne 3,4 mln zł, koszty uzyskania przychodu 0,5 mln zł, podstawa opodatkowania 16,6 mln zł (w tym 0,3 mln wpłata pracodawcy na PPK), szacowana zaliczka na PIT: 1,4 mln zł.

Należy podkreślić, że przedstawione wpływy do jednostek sektora finansów publicznych stanowią przybliżone (orientacyjne) wartości skutków finansowych, a ostateczne wartości mogą się różnić, co wynika m.in. z indywidualnej sytuacji osób świadczących usługę asystencji np. możliwości skorzystania z ulg podatkowych, łączenia różnych form zatrudnienia oskładkowanych i opodatkowanych w różny sposób.

Na bazie dotychczasowych danych z badań oraz doświadczeń innych krajów europejskich określono, że systemowe wdrożenie ustawowej asystencji osobistej spowoduje realne zwiększenie

	aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunów, co ostatecznie będzie skutkowało wpływami zwrotnymi do budżetu państwa lub odpowiednich funduszy. Przyjęto ostrożne założenia w stosunku do liczby użytkowników oraz ich opiekunów oraz osób bliskich: Liczba osób z niepełnosprawnościami, które zwiększą swoją aktywność zawodową, w przeliczeniu na ekwiwalent finansowy wynagrodzenia dla etatu według wynagrodzenia minimalnego: 10%. Liczba opiekunów i osób bliskich, które zwiększą aktywność zawodową, w przeliczeniu na ekwiwalent finansowy wynagrodzenia dla etatu według wynagrodzenia minimalnego: 20%. Wydatki W zakresie wydatków przyjęto założenia oparte na najbardziej aktualnych danych uzyskanych z wyników ustalania poziomu potrzeby wsparcia, danych z realizacji Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”, doświadczeń zdobytych w ramach realizacji pilotażu asystencji osobistej w ramach projektu unijnego (PO WER 2.6) pt. „Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”, którego liderem było Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, jak również doświadczeń innych krajów europejskich we wdrażaniu asystencji osobistej (m.in. Słowenia, Szwecja, Norwegia, Wielka Brytania). Ponadto w toku prac stworzono kilkadziesiąt roboczych wariantów porównawczych w zakresie kosztów wdrażania projektu ustawy i wskazane poniżej założenia opierają się na najbardziej rzetelnych dostępnych danych i wariantach kosztowych, w tym dopasowanych do aktualnej sytuacji socjoekonomicznej oraz stanu finansów publicznych w Polsce. Dane w tabeli zostały przeliczone zgodnie z prognozami wskaźników makroekonomicznych ustalonych w „Wytocznych dotyczących stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw. Aktualizacja – lipiec 2025 r.”. Założenia w zakresie wyliczeń Wpływu na sektor finansów publicznych: Koszty w zakresie roku 2026 dotyczyć będą realizacji działań poprzedzających i przygotowawczych, jak np. opracowanie systemu informatycznego do wnioskowania o decyzję w sprawie asystencji osobistej, modułu systemu umożliwiającego wpis do Rejestru realizatorów, przeszkolenie zespołów ds. ustalania prawa do asystencji osobistej oraz certyfikacja realizatorów czy przygotowania materiałów informacyjnych i szkoleniowych. Koszty te w roku 2026 ponoszone będą z Funduszu Solidarnościowego w ramach planu finansowego Funduszu. Całościowo zaś koszty działań przygotowawczych są istotnie niższe niż koszty świadczenia asystencji osobistej. Kalkulacja kosztów w OSR zakłada, że asystencja osobista zacznie być świadczona przez asystentów osobistych od kwietnia 2027 r. Liczba użytkowników w poszczególnych latach świadczenia asystencji osobistej: • W 2027 r. (Rok 2) liczba użytkowników asystencji osobistej (osób, którym zostanie ustalone prawo do asystencji osobistej wyniesie ok. 45 tys. osób. • W 2028 r. (Rok 3) liczba użytkowników wzrasta do ok. 55 tys. osób (w wyniku m.in. poszerzenia progu możliwości złożenia wniosku o ustalenie prawa o asystencję osobistą do 85 pkt ustalenia poziomu potrzeby wsparcia, rozszerzenie możliwości korzystania z asystencji osobistej przez osoby poniżej 18 r.ż., oraz upowszechniania się wiedzy o możliwości wnioskowania o asystencję osobistą). • W 2029 r. (Rok 4) liczba użytkowników wzrasta do ok. 65 tys. osób (w wyniku m.in. poszerzenia progu możliwości złożenia wniosku o ustalenie prawa o asystencję osobistą do 80 pkt ustalenia poziomu potrzeby wsparcia, upowszechniania się wiedzy o możliwości wnioskowania o asystencję osobistą oraz uzyskiwania prawa do asystencji osobistej na drodze odwoławczej i sądowej). • W 2030 r. (Rok 5) liczba użytkowników wzrasta do ok. 75 tys. osób (w wyniku m.in. upowszechniania się wiedzy o możliwości wnioskowania o asystencję osobistą oraz uzyskiwania prawa do asystencji osobistej na drodze odwoławczej i sądowej). • W 2031 r. (Rok 6) liczba użytkowników wzrasta do ok. 85 tys. osób (w wyniku m.in. upowszechniania się wiedzy o możliwości wnioskowania o asystencję osobistą oraz uzyskiwania prawa do asystencji osobistej na drodze odwoławczej i sądowej).
--	---

- W 2032 r. (Rok 7) liczba użytkowników wzrasta do ok. 95 tys. osób (w wyniku m.in. upowszechniania się wiedzy o możliwości wnioskowania o asystencję osobistą oraz uzyskiwania prawa do asystencji osobistej na drodze odwoławczej i sądowej).
- W 2033 r. (Rok 8) liczba użytkowników wzrasta do ok. 100 tys. osób i ostatecznie ustabilizuje się na tym poziomie.

Średnia liczba godzin miesięcznie na osobę:

- W 2027 r. średnia liczba godzin wyniesie ok. 92,5 godziny miesięcznie (przy 83% poziomie faktycznego wykorzystywania godzin asystencji osobistej, średnia liczba faktycznie wykorzystywanych godzin miesięcznie wyniesie ok. 76,8).
- W 2028 r. średnia liczba godzin wzrasta do ok. 95 godziny miesięcznie (zaś przy wzrastającym do 86% poziomie faktycznego wykorzystywania godzin asystencji osobistej, średnia liczba faktycznie wykorzystywanych godzin miesięcznie wyniesie ok. 81,7), w wyniku jednoczesnego:
 - o wzrostu średniej liczby godzin z powodu powiększenia maksymalnej liczby godzin,
 - o rozszerzenia realizacji asystencji osobistej na osoby niepełnoletnie (które będą miały znacząco niższy limit maksymalnej liczby godzin),
 - o spadku średniej liczby godzin z powodu pojawienia się nowych użytkowników mających średnio niższy zakres potrzeb w zakresie asystencji osobistej (od 85 pkt w skali poziomu potrzeby wsparcia).
- Od 2029 r. średnia liczba godzin wsparcia na osobę wzrasta z roku na rok średnio o ok. 2,5 godzin miesięcznie przez kolejne 2 lata, aż do momentu ustabilizowania się na poziomie średnio 100 godzin miesięcznie od 2030 r.

Jednocześnie poziom faktycznego wykorzystywania godzin asystencji osobistej wzrasta (zwiększają się umiejętności użytkowników w zakresie efektywnego wykorzystania godzin, jak również stabilizuje się zawód asystenta osobistego, a podaż pracy powoli zbliża się do popytu na nią) w kolejnych latach do odpowiednio:

- rok 2029: 89%,
- rok 2030: 91%,
- rok 2031 i lata kolejne: 92%.

Liczba asystentów osobistych:

Na 1 użytkownika przypada średnio ok. 1,5 asystenta osobistego, z racji na to, że istotna część asystentów będzie świadczyła asystencję osobistą jedynie w niepełnym wymiarze godzin (co jest powszechną praktyką w wielu krajach).

- W 2027 r. liczba asystentów ok. 67,5 tys.
- W 2028 r. liczba asystentów wzrasta do ok. 82,5 tys.
- W 2029 r. liczba asystentów wzrasta do ok. 97,5 tys.
- W 2030 r. liczba asystentów wzrasta do ok. 112,5 tys.
- W 2031 r. liczba asystentów wzrasta do ok. 127,5 tys.
- W 2032 r. liczba asystentów wzrasta do ok. 142,5 tys.
- Od 2033 r. liczba asystentów osobistych stabilizuje się na poziomie ok. 150 tys. aż do 2035 r.

Stawka asystenta osobistego:

Założono uśrednione stawki, z racji na to, że asystenci będą mieli zróżnicowane stawki w zależności od poziomu trudności lub skomplikowania świadczenia asystencji osobistej dla danego użytkownika.

Przy wyliczeniach stawek brano pod uwagę również dotychczasowe stawki stosowane w Programie (stawka 50 zł brutto dla 2024 r.), w ramach działań realizowanych ze środków unijnych oraz pilotażu asystencji osobistej.

Założenia przyjęte dla oszacowania wydatków na wynagrodzenia asystentów

Ostateczne wyliczenie kosztów realizacji asystencji osobistej przez asystentów osobistych wymaga uwzględnienia, na bazie dotychczasowych doświadczeń z realizacji Programu oraz pilotażu asystencji osobistej w ramach projektu „Aktywni niepełnosprawni”, proporcji form rozliczania się przez asystentów osobistych z wykorzystaniem:

- umów w pełni oskładkowanych,
- umów w sytuacji, gdy osoba ma opłacane minimalne składki u innego podmiotu, realizacji asystencji w ramach jednoosobowej działalności gospodarczej, świadczonej osobiście.

Całościowy udział ww. poziomów rozliczania się na 2027 r. założono w proporcjach, odpowiednio: 45%, 43% oraz 12%. Założono, zgodnie z doświadczeniami krajowymi i międzynarodowymi, stopniowy wzrost udziału osób realizujących asystencję osobistą w formule jednoosobowej działalności gospodarczej, aż do 20%, oraz spadek udziału sytuacji, gdy asystencja osobista jest realizowana jako zajęcie dodatkowe. Sprawia to, że udział ww. form rozliczania się ze świadczenia asystencji osobistej wyniesie w 2035 r. najpewniej odpowiednio ok. 45%, 35% oraz 20%.

- Dla umów w pełni oskładkowanych przyjęto założenia jak dla umowy zlecenia: koszty uzyskania przychodu 20%, pełne składki ZUS łącznie z dobrowolną składką chorobową, wiek powyżej 26 lat. Przy szacowaniu wynagrodzeń i pochodnych asystencji z umowami w pełni oskładkowanymi zostali podzieleni na dwie grupy: grupa I to asystenci, dla których asystencja jest podstawowym źródłem dochodu (przyjęto średnią miesięczną liczbę godzin 168) – udział tej grupy to 22,5% w 2027, 27,5% w 2028 oraz od 2029 r. 30%, grupa II to asystenci, dla których asystencja jest wyłącznie dorywczym zajęciem i nie mają jednocześnie innego tytułu do ubezpieczeń społecznych.

Uśredniona stawka brutto asystenta osobistego:

- W 2027 r. średnia porównawcza stawka brutto wyniesie ok. 58,59 zł.
- W 2028 r. wyniesie ona ok. 58,71 zł.
- W 2029 r. wyniesie ona ok. 58,74 zł.
- W 2030 r. wyniesie ona ok. 58,69 zł.

Zróznicowanie stawek brutto w poszczególnych latach wynika z faktu, że jest to średnia ważona wynagrodzenia brutto, powiększonego o składki pracodawcy, dla grup I i II asystentów (w grupie II ze względu na średnie wynagrodzenie niższe niż prognozowane minimalne nie ma obowiązku opłacania składek na Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy).

Dla umów, gdy osoba ma opłacone minimalne składki u innego podmiotu przyjęto następujące założenia (grupa III): brak składek ZUS, koszty uzyskania przychodu 20%, składka zdrowotna 9%, rozliczenie kwoty zmniejszającej podatek (300 zł miesięcznie na osobę) u innego pracodawcy.

Dla realizacji asystencji w ramach jednoosobowej działalności gospodarczej założono: dla 70% osób pełne składki ZUS łącznie z dobrowolną składką chorobową (grupa IV), dla 30% obniżone składki ZUS (łącznie z dobrowolną składką chorobową) obliczane na podstawie 30% minimalnego wynagrodzenia (grupa V), opodatkowanie wg zasad ogólnych, składka zdrowotna 9% (z podstawy minimum 75% wynagrodzenia minimalnego), 20% koszty uzyskania przychodu, zwolnienie z VAT. W związku z niską średnią liczbą godzin przypadającą w szacunkach na 1 asystenta przyjęto założenie, że ustawowa asystencja nie jest jedynym zajęciem prowadzonym w ramach działalności gospodarczej. W związku z tym przyjęto dla przedsiębiorców w części dochodowej sektora finansów publicznych proporcjonalną (stosunek średniej liczby godzin asystencji w miesiącu do liczby 168) wysokość składek FUS, FP i FS, a także kwoty zmniejszającej podatek (300 zł miesięcznie na osobę).

Stawka brutto asystenta osobistego dla dwóch powyższych przypadków:

- W 2027 r. i latach kolejnych stawka brutto wyniesie ok. 49,00 zł.

Całościowy podstawowy koszt wynagrodzeń dla asystentów osobistych dla danego roku został szacunkowo wyliczony jako iloczyn średniej liczby faktycznie wykorzystywanych godzin średnio przypadających na 1 asystenta przez stawkę właściwą dla danej formy prawnej świadczenia asystencji przez liczbę miesięcy, z uwzględnieniem urlopu dla asystentów zawierających kontrakt o świadczenie asystencji osobistej

- Dla 2027 r. (Rok 2): ok. 30,38 tys. (asystenci umowy w pełni oskładkowane) x śr. ok. 56,3 h miesięcznie x 9 miesięcy x śr. 58,59 zł + ok. 29,03 tys. (asystenci – bez składek emerytalno-rentowych) x śr. ok. 56,3 h miesięcznie x 9 miesięcy x śr. 49,00 zł + ok. 8,10 tys. (asystenci w ramach JDG) x śr. 51,2 h miesięcznie x 9 miesięcy x śr. 49,00 zł = ok. 1 805,5 mln zł

- Dla 2028 r. (Rok 3): ok. 37,13 tys. (asystenci umowy w pełni oskładkowane) x śr. ok. 59,9 h miesięcznie x 12 miesięcy x śr. 58,71 zł + 33,83 tys. (asystenci – bez składek emerytalno-rentowych) x śr. ok. 59,9 h miesięcznie x 12 miesięcy x śr. 49,00 zł + ok. 11,55 tys. (asystenci w ramach JDG) x śr. ok. 54,5 h miesięcznie x 12 miesięcy x śr. 49,00 zł = ok. 3 128,6 mln zł
- Dla 2029 r. (Rok 4): ok. 43,88 tys. (asystenci umowy w pełni oskładkowane) x śr. ok. 63,6 h miesięcznie x 12 miesięcy x śr. 58,74 zł + ok. 38,03 tys. (asystenci – bez składek emerytalno-rentowych) x śr. ok. 63,6 h miesięcznie x 12 miesięcy x śr. 49,00 zł + ok. 15,60 tys. (asystenci w ramach JDG) x śr. 57,9 h miesięcznie x 12 miesięcy x śr. 49,00 zł = ok. 3 921,3 mln zł.

Założenia przyjęte dla oszacowania wydatków na koszty obsługi asystencji osobistej

Uwzględniając zakres zadań nałożonych na powiat jako organizatora asystencji osobistej, w projekcie przyjęto degresywny poziom procentowy kosztów obsługi zadania naliczany od kwoty środków na wynagrodzenia asystentów i obowiązkowych składek i wpłaty pracodawcy, naliczanych od tego wynagrodzenia. Mając na uwadze kwoty planowane na wypłatę wynagrodzeń asystentów oraz konieczność zapewnienia w początkowej fazie wyposażenia wszystkich nowoutworzonych stanowisk pracy do obsługi asystencji – relacjonowane do kwoty wynagrodzeń koszty obsługi w roku 2027 oszacowane zostały na poziomie 5,5%, w latach 2028–2029 – 5% i od roku 2030 – 4%. Koszty obsługi sfinansują zatrudnienie kadry, do której zakresu zadań będzie należało, m.in. znalezienie asystentów, rozmowa z użytkownikiem, zaproponowanie asystentów, pierwsze spotkanie z asystentem, pomoc w uzgodnieniu zakresu współpracy, podpisanie umów i aneksów, zbieranie dokumentacji, wypłata i rozliczanie udzielonych dotacji, wypłata wynagrodzenia dla asystentów osobistych, wsparcie w rozwiązywaniu problemów (w tym dostęp do środków technicznych umożliwiających złożenie wniosku o ustalenie prawa do asystencji osobistej oraz zapewnienie pomocy osobie z niepełnosprawnością w złożeniu tego wniosku drogą elektroniczną, w siedzibie powiatu lub innych miejscach wyznaczonych przez powiat lub, w miejscu zamieszkania lub w miejscu pobytu osoby z niepełnosprawnością) oraz prowadzenie spraw kadrowych i księgowych, jak również monitoring i ewaluacja asystencji osobistej. Ponadto powiat będzie przeprowadzał kontrolę organizacji pozarządowych i gmin realizujących zadania w ramach usług asystencji osobistej oraz wydawał decyzje z tytułu nienależnego korzystania z asystencji.

W określonym % pułapie kosztów obsługi ujęte są również koszty zatrudnienia koordynatorów.

Rok	Koszty asystencji osobistej (w mln zł)	Koszty obsługi (w mln zł)
1	2	3
2027	1 805,5	99,3
2028	3 128,6	156,4
2029	3 921,3	196,1
2030	4 735,1	189,4
2031	5 415,8	216,6
2032	6 052,9	242,1
2033	6 371,5	254,9
2034	6 371,5	254,9
2035	6 371,5	254,9
Razem	44 173,7	1 864,6

Założenia do obliczeń w zakresie wynagrodzeń pracowników BON MRPiPS

Część 44 – Zabezpieczenie społeczne (12 etatów BON MRPiPS)

Koszty związane z nowymi etatami w BON

Realizacja szeregu nowych zadań wynikających z projektu wymaga zwiększenia liczby zatrudnionych pracowników w Biurze Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych oraz w komórce informatycznej – w grupie członków korpusu służby cywilnej. W związku z koniecznością przeprowadzania superwizji dla asystentów osobistych, doradztwa wzajemnego dla użytkowników, certyfikacji członków Zespołów oraz prowadzenia nadzoru i monitoringu, kontroli dotyczącej jakości pracy Zespołów, nadzoru nad Rejestrem realizatorów, szkoleń dla członków Zespołów, szkoleń dla superwizorów i doradców wzajemnych, szkoleń ogólnych dla asystentów, szkoleń z udzielania pierwszej pomocy i przeszkolenia z ewakuacji osób z niepełnosprawnością oraz instruktazu specjalistycznego oraz szkoleń specjalistycznych, prowadzenia sprawozdawczości i ewaluacji oraz realizacją innych zadań związanych z wykonywaniem ustawy, jak również prowadzeniem działań informacyjnych i promocyjnych, konieczne jest zwiększenie obsady kadrowej w BON o dodatkowe 12 etatów. Całkowity roczny koszt zatrudnienia nowych etatowych pracowników wyniesie:

- 1) w 2026 r. – 0,0 mln zł;
- 2) w 2027 r. – 2,438 mln zł;
- 3) w 2028 r. – 2,704 mln zł;
- 4) w 2029 r. – 2,771 mln zł;
- 5) w 2030 r. – 2,841 mln zł;
- 6) w 2031 r. – 2,914 mln zł;
- 7) w 2032 r. – 2,989 mln zł;
- 8) w 2033 r. – 3,065 mln zł;
- 9) w 2034 r. – 3,143 mln zł;
- 10) w 2035 r. – 3,224 mln zł.

Założenia do obliczeń w zakresie wynagrodzeń pracowników BON MRPiPS (w zł)

Wyszczególnienie	2027	2028
wynagrodzenie 1 osoby brutto	13 758,06	14 102,01
liczba etatów	12	12
liczba miesięcy	12	12
wynagrodzenie brutto	1 981 161	2 030 689
dodatkowe wynagrodzenie roczne brutto	0	168 399
Razem	1 981 161	2 199 088
Koszty pracodawcy w tym:	456 440	504 843
Składki na ubezpieczenia społeczne	340 561	378 023
Składki na FP i FS	48 538	53 878
PPK	29 717	32 986
ZFŚS	37 624	39 956
Łączny koszt zatrudnienia	2 437 601	2 703 931

Podstawą przyjęcia proponowanego miesięcznego poziomu wynagrodzenia w roku 2027 jest przeciętne wynagrodzenie osobowe w grupie członków korpusu służby cywilnej, wynikające ze sprawozdania Rb-70 za II kw. 2025 w cz. 44 zwiększone zgodnie z prognozą wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI) na rok 2026 i rok 2027. Wynagrodzenia osobowe w kolejnych latach są zwiększane zgodnie z prognozą wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI) na dany rok. W zakresie kosztów ZFŚS podstawą naliczenia jest odpis podstawowy na jednego pracownika obowiązujący w 2025 r. w wysokości 2 723,40 zwiększany w kolejnych latach zgodnie z prognozą przeciętnego wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej w roku poprzednim.

Koszty związane z nowymi etatami w Departamencie Informatyki

W związku z faktem, że projektowana ustawa nakłada na Departament Informatyki MRPiPS dodatkowe zadania związane z zaprojektowaniem, wykonaniem, wdrożeniem, utrzymaniem i rozwojem nowego systemu teleinformatycznego wspomagającego pracę Wojewódzkich Zespołów

ds. Orzekania o Niepełnosprawności konieczne jest zapewnienie dodatkowych 2 etatów w grupie członków korpusu służby cywilnej zatrudnionych do realizacji ww. zadań.

Całkowity roczny koszt zatrudnienia nowych etatowych pracowników wyniesie:

- 1) w 2026 r. – 0,0 mln zł;
- 2) w 2027 r. – 0,407 mln zł;
- 3) w 2028 r. – 0,451 mln zł;
- 4) w 2029 r. – 0,462 mln zł;
- 5) w 2030 r. – 0,474 mln zł;
- 6) w 2031 r. – 0,486 mln zł;
- 7) w 2032 r. – 0,498 mln zł;
- 8) w 2033 r. – 0,511 mln zł;
- 9) w 2034 r. – 0,524 mln zł;
- 10) w 2035 r. – 0,537 mln zł.

Założenia do obliczeń w zakresie wynagrodzeń pracowników Departamentu Informatyki MRPiPS (w zł)

Wyszczególnienie	2027	2028
wynagrodzenie 1 osoby brutto	13 758,06	14 102,01
liczba etatów	2	2
liczba miesięcy	12	12
wynagrodzenie brutto	330 194	338 448
dodatkowe wynagrodzenie roczne brutto	0	28 067
Razem	330 194	366 615
Koszty pracodawcy w tym:	76 074	84 140
Składki na ubezpieczenia społeczne	56 760	63 004
Składki na FP i FS	8 090	8 980
PPK	4 953	5 397
ZFŚS	6 271	6 659
Łączny koszt zatrudnienia	406 268	450 655

Podstawą przyjęcia proponowanego miesięcznego poziomu wynagrodzenia w roku 2027 jest przeciętne wynagrodzenie osobowe wynikające ze sprawozdania Rb-70 za II kw. 2025 w cz. 44 w grupie członków korpusu służby cywilnej, zwiększone zgodnie z prognozą wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI) na rok 2026 i rok 2027. Wynagrodzenia osobowe w kolejnych latach są zwiększane zgodnie z prognozą wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI) na dany rok. W zakresie kosztów ZFŚS podstawą naliczenia jest odpis podstawowy na jednego pracownika obowiązujący w 2025 r. w wysokości 2 723,40 zwiększany w kolejnych latach zgodnie z prognozą przeciętnego wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej w roku poprzednim.

Ponadto w 2027 r. konieczne jest przeznaczenie 140 tys. zł na jednorazowe wyposażenie stanowisk pracy przy założeniu 14 pracowników (przeciętnie 10 tys. zł na 1 stanowisko). Wzrost zatrudnienia generować będzie dodatkowe koszty związane z utrzymaniem stanowisk (koszty eksploatacji urządzeń, media, szkolenia, badania lekarskie, koszty napraw i remontów) w kolejnych latach, które oszacowano na kwotę 2 000 zł miesięcznie.

W wydatkach MRPiPS ujęto również konieczność wynajmu dodatkowej powierzchni dla nowozatrudnionych osób (szacowany roczny koszt dla 2027 r. to 1 200 tys. zł, w kolejnych latach powiększony o prognozę wskaźnika CPI).

Rok	Koszty utrzymania i wyposażenia oraz wynajem dodatkowej powierzchni biurowej (mln zł)
2026	0
2027	1,7
2028	1,6
2029	1,6
2030	1,7
2031	1,7
2032	1,7
2033	1,7
2034	1,7
2035	1,7
Razem	15,1

Założenia przyjęte do oszacowania wydatków na system IT tworzony przez MRPiPS.

System teleinformatyczny – realizacja zadań wynikających z ustawy wymaga zaprojektowania, wykonania, wdrożenia, utrzymania i ciągłego rozwoju systemu, który będzie wspierał Wojewódzkie Zespoły do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w ustalaniu prawa osoby niepełnosprawnej do asystencji. Dodatkowo konieczne jest wprowadzenie zmian i ich utrzymywanie w kolejnych latach w innych systemach teleinformatycznych administrowanych przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej m.in. Portalu Informacyjno-Usługowym (PIU Emp@tia) na którym, zgodnie przepisami ustawy, będzie osadzony kreator umożliwiający składanie wniosku w sposób elektroniczny, SI EKSMOoN, z którego będą udostępniane dane na potrzeby ustalania prawa do asystencji oraz Centralnym Systemie Informatycznym Zabezpieczenia Społecznego, który jest odpowiedzialny za komunikację pomiędzy systemami w obszarze zabezpieczenia społecznego i rodziny. Zaproponowane w OSR koszty zostały oszacowane na podstawie obecnie realizowanych umów utrzymaniowo-rozwojowych oraz realnie realizowanych zmian, które swoim zakresem są zbliżone do tych, które są konieczne do wprowadzenia ww. systemach w związku z projektowaną ustawą. Koszt utworzenia systemu informatycznego został oszacowany w wysokości 10 mln zł. Utrzymanie systemu szacowane jest na poziomie 200 tys. zł miesięcznie waloryzowanych prognozą wskaźnika CPI. Utworzenie systemu i jego utrzymanie w roku 2026 będzie finansowane ze środków Funduszu Solidarnościowego.

W ramach systemu obsługi asystencji osobistej jest planowane również stworzenie portalu informacyjnego oraz infolinii, których koszt w roku 2027 jest planowany w kwocie 4,0 mln zł. Koszt zadania w kolejnych latach jest zwiększany o wskaźnik wzrostu cen towarów i usług (CPI).

Łączne koszty w latach 2026–2035 wyniosą:

2026 – 0,0 mln zł,
2027 – 4,0 mln zł,
2028 – 4,1 mln zł,
2029 – 4,2 mln zł,
2030 – 4,3 mln zł,
2031 – 4,4 mln zł,
2032 – 4,6 mln zł,
2033 – 4,7 mln zł,
2034 – 4,8 mln zł,
2035 – 4,9 mln zł.

Razem 40,0 mln zł

W zakresie pozostałych kosztów zarządczych MRPiPS zostały uwzględnione środki zabezpieczające w roku 2030 realizację ewaluacji – w wysokości 1 mln zł.

Założenia do obliczeń w zakresie wzrostu wydatków w części 85 – Wojewodowie

Od 2027 r. zaplanowano jako niezbędne dodatkowe zatrudnienie zabezpieczające realizację ustawowo nałożonych na wojewodę zadań w zakresie prowadzenia Rejestru asystentów i Rejestru realizatorów oraz w zakresie bieżącej obsługi w zakresie przekazywania środków i kontroli realizacji zadań jak również z tytułu wydawania decyzji o prawie do asystencji osobistej – o 160 etatów, tj. przeciętnie 10 etatów w każdym UW.

Ponadto, w 2027 r. konieczne jest przeznaczenie 1,6 mln na jednorazowe wyposażenie stanowisk pracy (przeciętnie 10 tys. zł na 1 stanowisko). W związku z koniecznością zabezpieczenia wyjazdów do osób z niepełnosprawnością w celu oceny zakresu wsparcia asystencją osobistą przez członków powoływanego przez WZON Składu, niezbędny jest zakup samochodu (150 tys. zł). Dodatkowo corocznie zostały ujęte koszty ubezpieczenia (ok. 5 tys. zł) i inne koszty eksploatacyjne pojazdu (10 tys. zł), waloryzowane wskaźnikiem inflacji. Uwzględniając zgłaszaną, przez wszystkich wojewodów, potrzebę niezwłocznego podjęcia działań w zakresie zakupu/najmu dodatkowej powierzchni dla pracowników zatrudnionych do nowych ustawowych zadań, zabezpieczono kwotę 150 tys. zł miesięcznie na najem dodatkowej powierzchni lokalowej.

Założenia do obliczeń w zakresie wynagrodzeń pracowników urzędów wojewódzkich

– Koszty związane z nowymi etatami w urzędach wojewódzkich w zakresie realizacji zadań przypisanych wojewodzie.

Całkowity roczny koszt zatrudnienia nowych etatowych pracowników wyniesie:

- 1) w 2026 r. – 0,0 mln zł;
- 2) w 2027 r. – 21,241 mln zł;
- 3) w 2028 r. – 23,553 mln zł;
- 4) w 2029 r. – 24,141 mln zł;
- 5) w 2030 r. – 24,762 mln zł;
- 6) w 2031 r. – 25,402 mln zł;
- 7) w 2032 r. – 26,058 mln zł;
- 8) w 2033 r. – 26,732 mln zł;
- 9) w 2034 r. – 27,423 mln zł;
- 10) w 2035 r. – 28,132 mln zł.

(w zł)

Wyszczególnienie	2027	2028
wynagrodzenie 1 osoby brutto	8 916,66	9 139,58
liczba etatów	160	160
liczba miesięcy	12	12
wynagrodzenie brutto	17 119 987	17 547 994
dodatkowe wynagrodzenie roczne brutto		1 455 199
Razem	17 119 987	19 003 193
Koszty pracodawcy w tym:	4 120 816	4 550 027
Składki na ubezpieczenia społeczne	2 942 926	3 266 649
Składki na FP i FS	419 440	465 578
PPK	256 800	285 048
ZFŚS	501 650	532 752
Łączny koszt zatrudnienia	21 240 803	23 532 220

Do obliczenia wynagrodzeń w urzędach wojewódzkich przyjęto wskazane przez UW, na podstawie sprawozdań Rb-70, przeciętne wynagrodzenie w II kwartale 2025 r. w dziale 853 na poziomie 8 437,57 zł, zwiększone na rok 2026 i 2027, zgodnie z prognozą wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI). Wynagrodzenia osobowe w kolejnych latach są zwiększane zgodnie z prognozą wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI) na dany rok. W zakresie kosztów ZFŚS podstawą naliczenia jest odpis podstawowy na jednego pracownika obowiązujący w 2025 r. w wysokości

2 723,40 zwiększany w kolejnych latach zgodnie z prognozą przeciętnego wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej w roku poprzednim.

Założenia do obliczeń w zakresie pozostałych kosztów wydawania decyzji przez WZON

Kalkulację w zakresie kosztów oparto na szacowanej liczbie osób z niepełnosprawnością, które będą wnioskowały o wydanie decyzji uprawniającej do korzystania z asystencji osobistej. W roku 2027 założono, że uprawnionych do uzyskania decyzji będzie 45 tys. osób, spośród których 30% złoży odwołanie od decyzji. W latach 2028–2029, z uwagi na nabycie uprawnień przez kolejne grupy użytkowników, w kalkulacji uwzględniono możliwość złożenia nowych wniosków/odwołań przez 40% osób z roku bieżącego oraz 25% osób z roku poprzedniego. Ponadto założono, że 20% osób będzie składało ponownie wniosek o uzyskanie decyzji. W latach 2030–2032 założono możliwość złożenia nowych wniosków/odwołań przez 25% osób z roku bieżącego, przy pozostawieniu pozostałych parametrów wyliczeń. Od roku 2033, z uwagi na brak przyrostu liczby użytkowników, założono, że w ramach przyjętej grupy 10% będą stanowili nowi użytkownicy, którzy wystąpią o decyzję, przy zachowaniu pozostałych parametrów wyliczeń. Koszt wydania w 2027 r. decyzji ustalającej prawo do asystencji wynosi 29,3 mln zł, przy założeniu, że wpłynie ok. 58,5 tys. wniosków (wraz z odwołaniami), a koszt wydania 1 decyzji w dwuosobowym składzie wyniesie średnio ok. 500 zł. Kwota ta w kolejnych latach jest waloryzowana wskaźnikiem inflacji. Kwota wydania decyzji została skalkulowana, z uwzględnieniem kosztów ponoszonych przy wydawaniu decyzji o świadczeniu wspierającym, przy czym z uwagi na szczególne rozwiązania w zakresie podstawy wydawania decyzji (wywiad bezpośredni z osobą z niepełnosprawnością oraz obserwacja jej funkcjonowania podczas wywiadu lub – jeżeli jest to konieczne dla właściwego rozpoznania potrzeb osoby z niepełnosprawnością – wywiad bezpośredni z osobą stale wspierającą w miejscu zamieszkania, pobytu lub siedzibie zespołu) czas ustalania potrzeby wsparcia jest znacznie wydłużony oraz wymaga dojazdu do osoby z niepełnosprawnością. Stawka obejmuje wynagrodzenie 2 członków składu orzekającego wraz ze wszystkimi kosztami utrzymania stanowisk.

rok	Liczba użytkowników	Liczba decyzji w danym roku, z uwzględnieniem odwołań z roku bieżącego i ponownych wniosków z okresów poprzednich	Stawka jednostkowa dla specjalisty na proces ustalenia prawa do asystencji osobistej	Koszty wydawania decyzji przez członków Zespołów do Spraw AOON (w mln zł)
2027	45000	58500	250,0	29,3
2028	55000	34250	256,0	17,5
2029	65000	38750	262,4	20,3
2030	75000	41750	269,0	22,5
2031	85000	46250	275,7	25,5
2032	95000	50750	282,6	28,7
2033	100000	49000	289,6	28,4
2034	100000	57500	296,9	34,1
2035	100000	57500	304,3	35,0
Razem				241,3

Założenia do obliczeń w zakresie kosztów ZUS (utworzenie systemu IT i jego utrzymanie oraz zapewnienie osobom z niepełnosprawnością w oddziałach Zakładu Ubezpieczeń Społecznych dostępu do środków technicznych umożliwiających złożenie wniosku o przyznanie prawa do asystencji osobistej oraz pomoc w złożeniu tego wniosku drogą elektroniczną).

Koszt wytworzenia oprogramowania szacujemy na 150 mln zł.

Planowane są również niezbędne wydatki na infrastrukturę IT, których poziom w roku 2027 wyniesie 46,1 mln rocznie (budowa 32 mln, utrzymanie 14,1 mln).

Koszty utrzymania licencji wyniosą łącznie – 10,2 mln zł.

Łączne wydatki w latach 2027–2025 wyniosą:

rok		z tego:
-----	--	---------

	system IT i jego utrzymanie	utworzenie systemu	budowa infrastruktury	utrzymanie systemu i infrastruktury	utrzymanie licencji (coroczny wydatek)
2027	197,5	150	32	14,1	1,4
2028	15,6	0	0	14,5	1,1
2029	15,8	0	0	14,7	1,1
2030	16,0	0	0	14,9	1,1
2031	16,3	0	0	15,2	1,1
2032	16,5	0	0	15,4	1,1
2033	16,9	0	0	15,8	1,1
2034	17,3	0	0	16,2	1,1
2035	17,5	0	0	16,4	1,1
Razem	329,4	150	32	137,2	10,2

Zadania finansowane z Funduszu Solidarnościowego

Poza kosztami utworzenia systemów informatycznych oraz kosztami działań informacyjno-promocyjnych, ze środków Funduszu Solidarnościowego będą finansowane szkolenia dla asystentów osobistych oraz członków składów orzekających jak również superwizorów i doradców wzajemnych.

Założenia do oszacowania kosztów certyfikowania nowych członków WZON

Szacunki w tym zakresie oparto o planowaną liczbę nowych członków Zespołu w danym okresie, z uwzględnieniem rotacji na poziomie 20%. Koszt szkolenia i certyfikacji został wyliczony w wysokości 2500 zł, natomiast koszt szkoleń uzupełniających na poziomie 750 zł. Łączne koszty z tego tytułu wynoszą w roku 2026 – 7,5 mln zł. Koszty szkoleń w kolejnych latach są waloryzowane zgodnie z prognozą wskaźnika CPI.

Rok	Liczba przeszkolonych członków Zespołów ds. AOON	Przyrost roczny (rok-rok)	Rotacja członków Zespołu (20%)	Osoby objęte szkoleniem uzupełniającym (liczba osób z roku poprzedniego)	Koszt certyfikacji (w zł)	Koszt szkolenia uzupełniającego (w zł)	Koszt szkoleń członków Zespołu (w tys. zł) (kol.(3+4)*6)+(kol.5*7)
1	2	3	4	5	6	7	8
2026	3000		3000		2500,0		7 500,0
2027	3500	500	600	3000	2565,0	769,5	5 130,0
2028	4000	500	700	3500	2629,1	788,7	5 915,5
2029	4000	0	800	4000	2692,2	807,7	5 384,4
2030	4000	0	800	4000	2759,5	827,9	5 519,1
2031	4000	0	800	4000	2828,5	848,6	5 657,0
2032	4000	0	800	4000	2899,2	869,8	5 798,5
2033	4000	0	800	4000	2971,7	891,5	5 943,4
2034	4000	0	800	4000	3046,0	913,8	6 092,0
2035	4000	0	800	4000	3122,2	936,6	6 244,3
Razem							59 184,2

Założenia przyjęte dla oszacowania wydatków na szkolenia dla asystentów osobistych

Dla celów zapewnienia niezbędnej jakości oraz bezpieczeństwa świadczenia asystencji osobistej ustawa przewiduje kilka rodzajów szkoleń dla asystentów osobistych:

- Szkolenia ogólne (obligatoryjne dla wszystkich asystentów osobistych),

- Przeszkolenie z ewakuacji osób z niepełnosprawnościami,
- Instruktaż specjalistyczny przez osobę wykonującą zawód medyczny w zakresie wykonywania wobec użytkownika czynności wynikających z zaleceń wydanych przez osoby wykonujące zawód medyczny, które na co dzień wykonuje lub mogłaby wykonywać osoba stale wspierająca (obligatoryjne w zależności od decyzji Zespołu),
- Szkolenia z pierwszej pomocy (obligatoryjne w zależności od decyzji Zespołu w stosunku do asystentów danego użytkownika),
- Szkolenia specjalistyczne (przysługujące w zależności od decyzji Zespołu).

Dwa pierwsze szkolenia przewidziane są głównie w formule online.

Oszacowanie wydatków na szkolenia było realizowane na bazie następujących założeń: Liczba asystentów osobistych x uśredniony koszt wszystkich rodzajów szkoleń przypadający na 1 asystenta osobistego.

W kolejnych latach założono, że szkoleniem objęci będą nowozatrudnieni asystenci zarówno z tytułu wzrostu potrzeb kadrowych jak i asystenci, dotychczas zatrudnieni w ramach konieczności uzupełnienia szkoleń z pierwszej pomocy lub szkoleń specjalistycznych czy przeszkoleń medycznych w związku z ustaleniami wynikającymi z nowej decyzji o asystencji osobistej w ramach zawarcia nowego kontraktu, jak też rotujący w ramach już posiadanych zasobów kadrowych. Ponadto zgodnie z projektem ustawy, szkolenie z pierwszej pomocy, dla asystentów nieposiadających medycznych kwalifikacji zawodowych musi odbywać się co trzy lata. Do kalkulacji kosztów szkoleń przyjęto następujące założenia:

- koszt szkolenia z pierwszej pomocy – 300 zł oraz udział asystentów w szkoleniu na poziomie ok. 40%,

- koszt instruktażu specjalistycznego – 500 zł oraz udział asystentów na poziomie ok. 40%,

- koszt szkolenia specjalistycznego – 500 zł oraz udział asystentów na poziomie ok. 50%.

Uśredniony koszt pakietu szkoleń wynosi w warunkach roku 2027 – 575 zł, waloryzowany w latach kolejnych wskaźnikiem inflacji.

Rok	Liczba asystentów osobistych	Przyrost roczny liczby asystentów (rok-rok)	Szacowana rotacja* 20% (kol. 2*20%)	Koszt szkoleń dla jednej osoby – w zł	Łączny koszt szkoleń z tytułu wzrostu liczby asystentów (kol. 3*5)	Łączny koszt szkoleń z tytułu fluktuacji asystentów (kol. 4*5)	Wydatki ogółem (kol. 6+7)
1	2	3	4	5	6	7	8
	w osobach			w zł	w mln zł		
2027	67 500	67 500	0	585,0	39,50	0,00	39,50
2028	82 500	15 000	13 500	600,0	9,00	8,10	17,10
2029	97 500	15 000	16 500	614,0	9,20	10,10	19,30
2030	112 500	15 000	19 500	629,0	9,40	12,30	21,70
2031	127 500	15 000	22 500	645,0	9,70	14,50	24,20
2032	142 500	15 000	25 500	661,0	9,90	16,90	26,80
2033	150 000	7 500	28 500	678,0	5,10	19,30	24,40
2034	150 000	0	30 000	695,0	0,00	20,90	20,90
2035	150 000	0	30 000	712,0	0,00	21,40	21,40
Razem					91,80	123,50	215,30

*osoby rotujące w ramach dotychczasowego zatrudnienia oraz uzupełniające szkolenia w związku ze zmianą decyzji o asystencji bądź kontraktu

Założenia przyjęte do oszacowania wydatków na superwizję i doradztwo wzajemne

Koszty superwizji dla asystentów osobistych i doradztwa wzajemnego dla użytkowników zostały skalkulowane przy założeniu:

- 45 tys. użytkowników w 2027 r., 55 tys. w 2028 r. W 2035 r. ich liczba ma wynieść 100 tys.;
- 67,5 tys. asystentów w 2027 r., 82, 5 tys. w 2028 r. W 2035 r. ich liczba ma wynieść 150 tys.

Założono realizację superwizji grupowych dla asystentów osobistych w formule stacjonarnej lub online.

Założono, że średni czas jednej sesji superwizji to 2 godziny, a średnia liczba asystentów korzystających z jednej superwizji to 7 osób.

Na podstawie szacowanej liczby asystentów i % osób deklarujących udział w superwizji raz w miesiącu, oszacowano liczbę godzin superwizji do realizacji w danym roku.

W 2027 r. będzie to 23 160 godzin (w ujęciu rocznym), w roku 2028 – 33 960 godzin. Koszt jednej godziny superwizji został oszacowany w wysokości 350 zł (na rok 2026) na podstawie dostępnych informacji o kosztach superwizji dla psychologów czy dla osób zajmujących się terapią uzależnień. W kolejnych latach kwota do wyliczeń podlega waloryzacji o prognozę wskaźnika CPI.

Koszt superwizji w latach 2027–2035 prezentuje poniższe zestawienie.

Rok	Część asystentów, która skorzysta z superwizji raz w miesiącu	Liczba asystentów korzystająca z superwizji raz w miesiącu	Liczba potrzebnych sesji w miesiącu (kol. 3/7 osób)	Liczba potrzebnych godzin superwizji w miesiącu (kol. 4*2 godziny)	Liczba potrzebnych godzin superwizji w roku	Liczba potrzebnych superwizorów	Stawka za 1 godzinę	Roczny koszt superwizji (w tys. zł) (kol. 5*kol. 8* 12 m-cy*)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
2027	6%	4050	579	1158	23160	64	359,1	3 742,54
2028	8%	6600	943	1886	33960	94	368,1	8 330,84
2029	10%	9750	1393	2786	46800	139	376,9	12 600,52
2030	12%	13500	1929	3858	57864	193	386,3	17 884,14
2031	14%	17850	2550	5100	65592	255	396,0	24 235,20
2032	15%	21375	3054	6108	73296	305	405,9	29 750,85
2033	15%	22500	3214	6428	77160	321	416,0	32 088,58
2034	15%	22500	3214	6428	77160	321	426,4	32 890,79
2035	15%	22500	3214	6428	77160	321	437,1	33 716,15
Razem								195 239,6

- W roku 2027 koszt superwizji uwzględnia 9-miesięczny okres pracy asystentów

Projekt ustawy przewiduje również doradztwo wzajemne, którego koszt został oszacowany z uwzględnieniem liczby użytkowników oraz średniego kosztu rocznego jednostkowego zapewnienia użytkownikom doradztwa wzajemnego w wysokości 51,3 zł (w warunkach roku 2027). W kolejnych latach kwota do wyliczeń podlega waloryzacji o prognozę wskaźnika CPI. Projekt przewiduje maksymalną liczbę godzin doradztwa – 6 godzin w jednym półroczu. Założono, że doradztwo będzie miało zarówno charakter indywidualny jak i grupowy i skorzysta z niego 10% użytkowników w wymiarze 10 godzin rocznie. Koszt jednej godziny doradztwa przyjęto na poziomie zbliżonym do 150% stawki godzinowej minimalnego wynagrodzenia za pracę.

Koszt doradztwa wzajemnego w latach 2027–2035 prezentuje poniższe zestawienie.

rok	Liczba użytkowników	Średni koszt roczny jednostkowy zapewnienia użytkownikom doradztwa wzajemnego (na 1 użytkownika) – w zł	Koszty ogółem w tys. zł
2027	45000	51,30	2 308,5
2028	55000	52,58	2 891,9

2029	65000	53,84	3 499,6
2030	75000	55,19	4 139,3
2031	85000	56,57	4 808,5
2032	95000	57,98	5 508,1
2033	100000	59,43	5 943,0
2034	100000	60,92	6 092,0
2035	100000	62,44	6 244,0
Razem			41 434,9

W zakresie pozostałych kosztów do kalkulacji przyjęto jednostkowy koszt szkolenia uzupełniającego dla supervisorów oraz szkolenia dla doradców wzajemnych – 1500 zł. Koszt szkolenia ogólnego i przeszkolenia z ewakuacji dla asystentów osobistych, z uwagi na planowany zdalny charakter szkolenia, zaplanowano w łącznej kwocie 1,5 mln zł. Koszty szkoleń oraz przeszkolenia są corocznie waloryzowane wskaźnikiem inflacji. W roku 2026 zostały zaplanowane również środki na przeprowadzenie promocji asystencji osobistej oraz przygotowanie materiałów informacyjnych w wysokości łącznej 4 mln zł.

Łączne koszty w latach 2026–2035 wyniosą:

2026 – 4,0 mln zł,
2027 – 1,9 mln zł,
2028 – 2,1 mln zł,
2029 – 2,5 mln zł,
2030 – 2,9 mln zł,
2031 – 3,4 mln zł,
2032 – 3,8 mln zł,
2033 – 4,0 mln zł,
2034 – 4,1 mln zł,
2035 – 4,2 mln zł.

Razem – 32,9 mln zł

Dodatkowe założenia w zakresie kalkulacji liczby zapytań do Krajowego Rejestru Karnego

Zgodnie z projektem wojewoda przed dokonaniem wpisu do Rejestru asystentów, w terminie 14 dni od dnia złożenia wniosku, dokonuje weryfikacji w Krajowym Rejestrze Karnym prawdziwości oświadczenia osoby, która wnioskuje o wpis do Rejestru asystentów: o braku skazania prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe i braku orzeczonego prawomocnie zakazu prowadzenia działalności związanej z wychowywaniem, leczeniem, edukacją małoletnich lub opieką nad nimi lub zakazu przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, zakazu kontaktowania się z określonymi osobami lub zakazu opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu. Uwzględniając szacowaną w poszczególnych latach liczbę asystentów oraz ewentualną rezygnację osoby wnioskującej z podjęcia pracy asystenta, w kalkulacji założono, że liczba zapytań będzie wynosić ok. 120% szacowanej liczby asystentów osobistych zaangażowanych w realizację ustawy w danych latach, tj.:

- w 2027 r. ok. 81 tys.
- w 2028 r. ok. 99 tys.
- w 2029 r. ok. 117 tys.
- w 2030 r. ok. 135 tys.
- w 2031 r. ok. 153 tys.

Przegląd wydatków

Wsparcie osób z niepełnosprawnościami zostało objęte przeglądem wydatków (o którym mowa w ustawie o finansach publicznych). W jego wyniku zostaną wypracowane propozycje zmian, polegające na realokacji środków z istniejących form wsparcia osób z niepełnosprawnościami na usługę asystencji osobistej. Przeglądem wydatków zostaną objęte: wydatki budżetu państwa oraz państwowych funduszy celowych na wsparcie osób z niepełnosprawnością, programy i formy wsparcia realizowane w ramach PFRON, programy wsparcia osób niepełnosprawnych w ramach

		Funduszu Solidarnościowego, świadczenia w ramach wsparcia rodzin i program „Za życiem”, a także świadczenia wypłacane przez ZUS i KRUS.						
7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe								
Skutki								
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny z 2024 r.)	duże przedsiębiorstwa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	0,0	0,0	1282,7	2204,4	3301,0	4360,6	30585,5
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Projekt będzie miał pozytywny wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość (w tym funkcjonowanie przedsiębiorców) z powodu ogólnego wpływu ustawowej asystencji osobistej na rynek pracy (m.in. poprzez zwiększenie możliwości podejmowania aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami oraz wspierających ich członków ich rodzin), co zostało omówione w ramach pkt 9 OSR.						
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Projekt będzie miał pozytywny wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość (w tym funkcjonowanie przedsiębiorców) z powodu ogólnego wpływu ustawowej asystencji osobistej na rynek pracy (m.in. poprzez zwiększenie możliwości podejmowania aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami oraz wspierających ich członków ich rodzin), co zostało omówione w ramach pkt 9 OSR.						
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	- Zwiększenie niezależności i samostanowienia osób z niepełnosprawnościami: Pozwoli to na pełniejsze uczestnictwo w życiu społecznym i zawodowym. - Ograniczenie dyskryminacji: Usługa asystencji osobistej pomoże w zniwelowaniu barier, które uniemożliwiają osobom z niepełnosprawnościami pełne uczestnictwo w różnych sferach życia. - Wsparcie dla opiekunów i rodziny: Usługa asystencji pozwoli osobom dotychczas zaangażowanym we wsparcie osób z niepełnosprawnościami na nowo zdefiniować zakres tego zaangażowania, jak i pozwoli na dokonanie nowych wyborów swoich aktywności. - Wsparcie dla osób starszych pełniących dziś rolę wsparcia osób z niepełnosprawnościami w ich rodzinie: odciążenie ich w sytuacji szczególnego obciążenia zdrowia fizycznego i psychicznego. - Rozwój lokalnych systemów wsparcia: Ustawa umożliwi rozwój działalności usługowej na poziomie lokalnym, zgodnie z zasadami decentralizacji i polityki deinstytucjonalizacji. - Zwiększenie aktywności zawodowej osób podejmujących funkcję asystentów osobistych oraz wzrost stabilności ich zatrudnienia w porównaniu z formami projektowymi. - Zwiększenie aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunów, co ostatecznie będzie skutkowało również polepszeniem sytuacji osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin w wyniku otrzymywanych wynagrodzeń. - Pozytywny wpływ na system ochrony zdrowia w formie zwiększenia możliwości leczenia prewencyjnego lub na wcześniejszych stadiach chorób, poprzez zwiększenie (dzięki wsparciu asystenta osobistego) możliwości korzystania przez osoby z niepełnosprawnościami np. ze wsparcia POZ, opieki ambulatoryjnej, lub badań, w						

		szczegółności wymagających dalszego przemieszczania się (np. bardziej specjalistyczne badania diagnostyczne). Podobny wpływ może dotyczyć również części osób stale wspierających osoby z niepełnosprawnościami z racji na de facto również wytchnieniowy wpływ asystencji osobistej (możliwość realizacji zaleceń lekarskich i diagnostycznych, gdy bliska osoba z niepełnosprawnością ma wsparcie asystenta osobistego).
Niemierzalne	Organizacje pozarządowe i spółdzielnie socjalne	- Zapewnienie możliwości realizacji usług asystencji osobistej w długiej perspektywie czasowej: stabilne rozwiązanie ustawowe, umożliwi realizację asystencji osobistej, jako działania wieloletniego, zabezpieczonego finansowo, w tym w zakresie pokrywania kosztów świadczenia asystencji osobistej oraz kosztów obsługi.
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń		Projekt będzie miał pozytywny wpływ na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe, w szczególności na sytuację społeczną oraz zawodową osób z niepełnosprawnościami oraz członków ich rodzin.

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

☐ nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	☒ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☒ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☒ zwiększenie liczby dokumentów ☒ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektroniczności.	☒ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy

Komentarz:

Dodatkowe obciążenia (powodujące zwiększenie liczby dokumentów oraz liczby procedur) dotyczyć będą w szczególności:

- BON – całościowa koordynacja, monitorowanie i nadzór nad wdrażaniem ustawy i realizacja zadań o charakterze centralnym związanych z wdrażaniem ustawy (np. certyfikacja organizacji pozarządowych);
- Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – stworzenie i obsługa systemu teleinformatycznego asystencji osobistej;
- urzędów wojewódzkich – nadzór, monitoring i kontrola realizacji asystencji osobistej na poziomie wojewódzkim, prowadzenie Rejestru realizatorów i Rejestru asystentów;
- wojewódzkich zespołów ds. orzekania o niepełnosprawności – ustalanie prawa do asystencji osobistej na poziomie wojewódzkim;
- powiatów – organizacja i realizacja asystencji osobistej, w przypadku wyboru przez użytkownika;
- organizacji pozarządowych – realizacja asystencji osobistej, w przypadku zlecenia przez powiat (w tym wyboru przez użytkownika).

Zwiększenie obciążeń zostanie jednak adekwatnie zmitigowane przez przekazanie odpowiednich środków na realizację dodatkowych zadań związanych z wdrażaniem ustawy. Dotyczy to w szczególności powiatów, z racji na to, że realizacja asystencji osobistej będzie zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej i będzie ona w pełni finansowana ze środków budżetu państwa, a zatem w żaden sposób nie odbije się negatywnie na finansach samorządów. Wręcz przeciwnie – w dłuższym okresie powinno to pozwolić na uzyskanie oszczędności przez powiaty, w szczególności te, które aktualnie realizują własne programy o charakterze podobnym do asystencji osobistej.

9. Wpływ na rynek pracy

Projekt ma pozytywny wpływ na rynek pracy, w szczególności przez:

- zwiększenie liczby miejsc pracy (asystenci osobiści) w obszarze usług społecznych,
- umożliwienie wejścia na rynek pracy lub zwiększenia aktywności na rynku pracy osobom z niepełnosprawnościami wymagającym wsparcia asystenta osobistego,
- umożliwienie rodzinom, a w szczególności rodzicom lub opiekunom osób z niepełnosprawnościami podjęcie innych form aktywności społecznej lub zwiększenie ich intensywności, w tym także podjęcie aktywności zawodowej,
- przyczynienie się do zwiększenia profesjonalizacji zawodu asystenta osobistego przez wprowadzenie systemu szkoleń, co wpłynie pozytywnie na jakość świadczonych usług
- brak negatywnego wpływu na sektory szczególnie istotne społecznie.

10. Wpływ na pozostałe obszary		
☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe	☐ demografia ☐ mienie państwowe ☐ inne:	☒ informatyzacja ☒ zdrowie
Omówienie wpływu	Ustawowa asystencja osobista pozwoli użytkownikom asystencji osobistej oraz członkom ich rodzin zapewniającym im wsparcie, efektywniej oraz na wcześniejszym etapie (np. na wczesnym etapie danych problemów zdrowotnych) korzystać ze wsparcia systemu ochrony zdrowia, z racji na zlikwidowanie lub ograniczenie jednej z poważniejszych barier w dostępie do tego systemu. Dzięki wsparciu asystenta osobistego jej użytkownik lub członkowie jego rodziny będą mogli w znacznie prostszy sposób realizować swoje potrzeby życiowe i wypełniać role społeczne i zawodowe. Pozwoli to m.in. na to, aby korzystać z systemu ochrony zdrowia (w tym zakresie profilaktyki oraz zaplanowanych badań) i np. udać się do placówki ochrony zdrowia – z bezpośrednim wsparciem asystenta osobistego w wypadku zapisania takiego rodzaju wsparcia w kontrakcie trójstronnym, albo korzystając z tego, że osoba z niepełnosprawnością, którą na co dzień wspiera jej bliski w danym czasie będzie wspierana przez asystenta. Znacząca poprawa dostępności asystencji osobistej zwiększy u ww. grup osób możliwość realizowania badań oraz działań profilaktycznych rekomendowanych w ramach systemu ochrony zdrowia, co jest rozwiązaniem znacznie tańszym w zakresie kosztów dla budżetu państwa niż późne leczenie efektów chorób i zaburzeń (np. w zakresie chorób sercowo-naczyniowych), które związane jest ze znacznie bardziej kosztowymi świadczeniami medycznymi (np. operacje, długotrwała rehabilitacja). Ponadto przeprowadzone analizy wskazały, że aktualne przepisy ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta pozwolą na realizację założeń projektu ustawy o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami. Całościowo i w dłuższym okresie może to przyczynić się do zmniejszenia udziału i liczby wysoko kosztownych świadczeń medycznych, jak również liczby długotrwałych hospitalizacji osób z niepełnosprawnościami i ich bliskich, co przełoży się na oszczędności w tym obszarze. W ramach usługi będą przetwarzane wrażliwe dane osobowe. Jak pokazują doświadczenia z przestrzeganiem przepisów dotyczących ochrony danych osobowych w MRPiPS oraz Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych w ramach systemów teleinformatycznych Emp@tia oraz systemu stworzonego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych bezpieczeństwo danych osobowych zostanie zapewnione przez nadzorujących poszczególne systemy w należytym stopniu. Należy szczególnie uczulić realizatorów zadania o konieczności ochrony danych osobowych, szczególnie tych dotyczących zdrowia, jako szczególnie wrażliwych.	
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego		
Proponuje się, aby ustawa weszła w życie z dniem 1 stycznia 2027 r., z wyjątkiem m.in.: • przepisów dot. działań związanych z przygotowaniem do realizacji ustawy (np. opracowanie systemów informatycznych); • elementów ustawy wymagających dłuższego przygotowania (np. rozpoczęcie faktycznego świadczenia asystencji osobistej, rozszerzenie realizacji asystencji osobistej wobec dzieci, czy obsłużenie większej liczby osób wnioskujących o ustalenie prawa do asystencji osobistej w związku z obniżającym się punktowym progiem wejściowym dla wnioskowania), dodatkowych nakładów finansowych (np. roczny wzrost maksymalnej miesięcznej liczby godzin asystencji osobistej) lub wdrażających docelowe wymagania merytoryczne (np. wyższe wymagania dla kadr). Zapewnienie właściwego jakościowo i terminowo wdrożenia różnych elementów ustawy będzie realizowane dzięki ich analitycznemu rozpisananiu i realizowaniu zgodnie ze szczegółowym harmonogramem, z wykorzystaniem nowoczesnych metod zarządzania, stałej ewaluacji działań oraz regularnym mapowaniu potencjalnych ryzyk i aktywnym ich minimalizowaniu.		
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?		
Przewiduje się pogłębioną analizę skutków wprowadzonych regulacji w szerokiej perspektywie ich oddziaływania na osoby z niepełnosprawnościami i ich otoczenie. Analiza obejmować będzie również wpływ asystencji osobistej na korzystanie z innych form wsparcia osób z niepełnosprawnościami oraz sposób funkcjonowania systemów świadczeń wynikających z niepełnosprawności. Sama ustawa przewidywać będzie zbieranie szczegółowych danych o usłudze asystencji osobistej.		

Ewaluacja będzie miała charakter ciągły, dane w zakresie świadczenia asystencji osobistej oraz usług wspierających będą zbierane w czasie rzeczywistym – w miarę wypełniania danych w systemie online przez poszczególnych użytkowników systemu. Ponadto będą tworzone comiesięczne raporty z korzystania z asystencji osobistej, są założone stałe badania (o charakterze ilościowym oraz jakościowym) w zakresie rzetelności i jakości procesu ustalania prawa do asystencji osobistej, jak również jakości świadczenia asystencji osobistej. Ponadto po roku funkcjonowania ustawy jest założona kompleksowa i pogłębiona ewaluacja wdrażania ustawy pod kątem potrzeby wdrożenia zmian, w szczególności o charakterze legislacyjnym.

Wśród mierników są zakładane m.in.:

- liczba osób, które złożyły wniosek o ustalenie prawa do asystencji osobistej (wartości wskazane w części 6 OSR; dla roku 2027: ok. 58,5 tys. wniosków, wraz z odwołaniami),
- liczba użytkowników asystencji osobistej (wartości wskazane w części 6 OSR; dla roku 2030: ok. 75 tys.),
- liczba asystentów osobistych (wartości wskazane w części 6 OSR; dla roku 2030: ok. 112,5 tys.),
- liczba zrealizowanych godzin asystencji osobistej (wartości wskazane w części 6 OSR; dla roku 2030: ok. 84,6 mln godzin),
- liczba zrealizowanych godzin superwizji.

Miernik pośredni:

- współczynnik aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych.

wartość dla roku 2022 (BAEL): 34,2%

wartość zakładana dla roku 2030 (zgodnie ze Strategią na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami): 45%

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

Najważniejszym dokumentem źródłowym dla ustawy o asystencji osobistej jest Komentarz generalny nr 5 Komitetu ONZ do Spraw Praw Osób z Niepełnosprawnościami do artykułu 19 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych. Komentarz ten, omawiając szczegółowo znaczenie art. 19 Konwencji dotyczącego realizacji prawa do niezależnego życia i włączenia w społeczność lokalną, jednocześnie opisuje fundamentalne cechy asystencji osobistej i właściwy sposób jej realizacji. Niniejsza ustawa była tworzona w taki sposób, aby w jak największym stopniu realizować ww. wymagania, uwzględniając jednocześnie najlepsze międzynarodowe praktyki wdrażania ich w życie.

Z komentarzem generalnym nr 5 Komitetu ONZ do Spraw Praw Osób z Niepełnosprawnościami na temat niezależnego życia i bycia częścią społeczności, wyjaśniającym artykuł 19 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych można się zapoznać m.in. pod linkiem (angielska wersja językowa): <https://docs.un.org/en/CRPD/C/GC/5>

Ponadto wśród dokumentów, które stanowiły szczególnie cenne źródło informacji w zakresie projektowania wdrażania ustawowej asystencji osobistej jest m.in. Standard Asystencji Osobistej Osoby z Niepełnosprawnością, wypracowany w ramach projektu unijnego (PO WER 2.6) pt. „Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”, którego liderem było Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, jak również analiza rozwiązań zagranicznych oraz krajowych w zakresie asystencji osobistej, a także liczne załączniki do Standardu, wypracowane w wyniku realizacji pilotażu asystencji osobistej. Wspomniane wyżej dokumenty są dostępne na stronie projektu:

<https://wlaczeniespoleczne.pl/asystencja-osobista-2>

RAPORT Z KONSULTACJI

projektu ustawy o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami

(UD168)

Niniejszy dokument stanowi wypełnienie obowiązku, o którym mowa w § 51 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806, z późn. zm.), zgodnie z którym organ wnioskujący sporządza raport z konsultacji obejmujący omówienie wyników przeprowadzonych konsultacji publicznych i opiniowania.

Na podstawie art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2025 r. poz. 677) projektowana ustawa została udostępniona na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz na stronie Rządowego Centrum Legislacji. Dodatkowo projekt został skierowany do podmiotów, które w ocenie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej mogły być nim zainteresowane. Informację o konsultacjach przedstawiono również na stronie Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych, oraz w mediach społecznościowych Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

W ramach konsultacji publicznych projekt został przekazany do:

1. Caritas Archidiecezji Warmińskiej
2. COLOR Spółdzielnia Socjalna
3. Fundacja Agencji Służby Społecznej
4. Fundacja Fuga Mundi
5. Fundacja im. Helen Keller
6. Fundacja IMAGO
7. Fundacja Manufaktura Inicjatyw
8. Fundacja Marcus
9. Fundacja Mocni Mocą Nadziei
10. Fundacja na Rzecz Rozwoju Powiatu Monieckiego
11. Fundacja Normalna Przyszłość
12. Fundacja Perpetuum Mobile
13. Fundacja Wspierania Rodziny i Społeczeństwa ISKRA
14. Małopolski Oddział Okręgowy Polskiego Czerwonego Krzyża

15. Polski Związek Niewidomych Okręg Śląski
16. Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Suwałkach
17. Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Zgierzu
18. Spółdzielnia socjalna Jasne, że zmiana
19. Stowarzyszenie na Rzecz Szkolnictwa Specjalnego w Tczewie
20. Stowarzyszenie Przy Dziupli
21. Stowarzyszenie Przyszań Mieniany
22. Stowarzyszenie Rodziców i Opiekunów Dzieci Niepełnosprawnych Wspólna Troska
23. Towarzystwo Opieki nad Ociemniałymi Stowarzyszenie
24. Fundacja Toto Animo
25. Fundacja „Leśne Zacisze” schronisko dla osób bezdomnych
26. Fundacja LABORO
27. Fundacja Pomocy Dzieciom i Seniorom Wioska Serca im. Jana Pawła II
28. Fundacja Sprawni Inaczej
29. Fundacja W Trosce o Życie
30. Katolickie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym SILOE
31. Lubuski Oddział Okręgowy Polskiego Czerwonego Krzyża
32. Stowarzyszenie Na Rzecz Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej Ruchowo
33. Chrześcijańskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych, Ich Rodzin i Przyjaciół „Ognisko”
34. Forum Organizacji Pozarządowych Działających na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Chorych i Ich Rodzin RAZEM
35. Fundacja Aktywnej Rehabilitacji FAR
36. Fundacja AWIZO Akademia Wspierania Inicjatyw Zaangażowania Obywatelskiego
37. Katolickie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych i Ich Przyjaciół KLIKA
38. Fundacja Na Rzecz Wspierania Osób Niepełnosprawnych Wyjdź z Domu
39. Fundacja Pomocy Młodzieży i Dzieciom Niepełnosprawnym Hej, Koniku
40. Fundacja Promyk Słońca
41. Fundacja SMA
42. Fundacja Supersprawni
43. Gdyńska Fundacja Dom Marzeń
44. Ośrodek Wspierania Inicjatyw Społecznych

45. Polski Związek Niewidomych Okręg Kujawsko-Pomorski
46. PSONI Koło w Tarnowie
47. Siedleckie Stowarzyszenie Pomocy Osobom z Chorobą Alzheimera
48. Spółdzielnia Socjalna MERCHANT
49. Spółdzielnia Socjalna Pod Skrzydłami
50. Spółdzielnia Socjalna Ogród dokumentów
51. Spółdzielnia Socjalna Pożytek
52. Spółdzielnia Socjalna Uciec Dysforii
53. Stowarzyszenie Magiczny Ogród
54. Stowarzyszenie Na Rzecz Równego Dostępu Do Kształcenia Twoje Nowe Możliwości
55. Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym
56. Krok za krokiem w Zamościu Koło Terenowe w Biłgoraju
57. Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Okręgowy w Morągu
58. Fundacja im. Doktora Piotra Janaszka PODAJ DALEJ
59. Lubelskie Forum Organizacji Osób Niepełnosprawnych – Sejmik Wojewódzki
60. Fundacja Kropka
61. PSONI Koło w Gdańsku
62. Fundacja Ekonomii Społecznej PROM
63. Fundacja "Potrafię Pomóc" na Rzecz Dzieci Niepełnosprawnych z Wadami Rozwojowymi
64. Fundacja Flexi Mind
65. Fundacja Podaruj Miłość
66. Stowarzyszenie Rodziców i Przyjaciół Dzieci Niewidomych i Słabowidzących „Tęcza”
67. Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym „Krok za krokiem” w Zamościu
68. Żywiecka Fundacja Rozwoju
69. Spółdzielnia Socjalna „DALBA”
70. Fundacja Rozwoju Przedsiębiorczości i Innowacji Społecznych PROELIO
71. Fundacja Oczami Brata
72. Warmińsko-Mazurski Sejmik Osób Niepełnosprawnych
73. Stowarzyszenie ZINTEGROWANI
74. Spółdzielnia Socjalna Horyzonty
75. Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Koło Razem Naj
76. Stowarzyszenie Synergia

77. Fundacja Edukacji Nowoczesnej
78. Fundacja "Nasz Przyjazny Dom"
79. Fundacja Przyszań w Ścinawie
80. Stowarzyszeniem Hospicjum Dar Serca
81. Trzebnickie Stowarzyszenie "Uśmiech Dziecka"
82. Stowarzyszenie Rodziców Dzieci i Młodzieży Specjalnej troski w Bolesławcu
83. Spółdzielnia Socjalna Zielone Oko
84. Lubelski Oddział Okręgowy Polskiego Czerwonego Krzyża
85. Fundacja La Fontaine
86. PSONI Koło w Dzierżoniowie
87. Siedlecka Spółdzielnia Socjalna Caritas
88. Stowarzyszenie Przyjaciół Młodocina Większego i Osób Niepełnosprawnych Pozytywni
89. Stowarzyszenie „Dorośli-Dzieciom”
90. Stowarzyszenie Na Rzecz Dzieci Niepełnosprawnych DARY LOSU
91. Polski Związek Niewidomych Okręg Opolski
92. Stowarzyszenie Integracyjne EUROBESKIDY
93. Fundacja Szlachetne Zdrowie
94. Stowarzyszenie na rzecz Osób Niepełnosprawnych "Razem"
95. Stowarzyszenie Sportowo-Rehabilitacyjne START
96. Stowarzyszenie Samopomocy Osób Niepełnosprawnych "Zabrzanka"
97. Stowarzyszenie "Integracja bez Granic"
98. Śląskie Centrum Profilaktyki i Psychoterapii
99. Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Gorzowie Wielkopolskim
100. Fundacja BRAJLÓWKA
101. Spółdzielnia socjalna PROSPOŁECZNA
102. Fundacja z Sercem
103. Spółdzielnia Socjalna ALTERNATYWY
104. Świętokrzyski Oddział Okręgowy Polskiego Czerwonego Krzyża
105. Stowarzyszenie Pomocy Osobom z Autyzmem
106. Fundacja Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Feniks”
107. Stowarzyszenie Rodzin i Osób Niepełnosprawnych „Razem”
108. Polski Czerwony Krzyż

109. Fundacja "Progresja"
110. CARITAS Diecezji Sandomierskiej
111. Stowarzyszenie Nasze Kobylany
112. INTERNATIONALER BUND POLSKA
113. Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Zamościu
114. Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Szczecinie
115. Caritas Diecezji Rzeszowskiej
116. Stowarzyszenie Senior z Werwą
117. Wrocławskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Intelktualnie „BONITUM”
118. Stowarzyszenie Otwarte Drzwi
119. Fundacja L'Arche
120. Fundacja Karkonoskie Centrum Rozwoju
121. Fundacja Malwa
122. Fundacja Wyrównać szanse
123. Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Biskupcu
124. Fundacja Onkologiczna RAKIETY
125. Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Częstochowie
126. CARITAS Archidiecezji Katowickiej
127. Polskie Towarzystwo Stwardnienia Rozsianego Oddział w Sieradzu
128. Miłickie Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci i Osób Niepełnosprawnych
129. Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi
130. Stowarzyszenie Oligos
131. Fundacja na Rzecz Rozwoju Dzieci i Młodzieży "Otwarcie"
132. Fundacja "Więcej z życia"
133. Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Kielcach
134. Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania " Wspólny Rozwój"
135. Fundacja Wspierania i Rozwoju Społecznego "Leonardo"
136. Krajowe Towarzystwo Autyzmu Oddział w Białymstoku

137. Fundacja Miśka Zdziśka "Błękitny Promyk Nadziei"
138. Kujawsko-Pomorski Oddział Okręgowy PCK
139. Łódzki Oddział Okręgowy PCK
140. Parafia Rzymsko-Katolicka pw. Św. Maksymiliana Marii Kolbego
141. Polskie Towarzystwo Walki z Kalectwem Oddz. Woj. w Szczecinie
142. Stowarzyszenie Pomocy Niepełnosprawnym Do Celu im. Św. Brata Alberta
143. Krajowa Rada Konsultacyjna ds. Osób Niepełnosprawnych.

Data rozpoczęcia konsultacji: 10 grudnia 2024 r.

Data zakończenia konsultacji: 15 stycznia 2025 r.

W ramach opiniowania z ogólnokrajowymi związkami zawodowymi i związkami pracodawców projekt został przekazany do następujących podmiotów:

1. Ogólnopolskiemu Porozumieniu Związków Zawodowych,
2. Forum Związków Zawodowych,
3. NSZZ „Solidarność”;
4. Pracodawcom Rzeczypospolitej Polskiej,
5. Konfederacji „Lewiatan”,
6. Związek Rzemiosła Polskiego,
7. Business Centre Club – Związek Pracodawców,
8. Związek Przedsiębiorców i Pracodawców,
9. Federacja Przedsiębiorców Polskich,
10. Polskie Towarzystwo Gospodarcze.

W celu wykonania wynikającego z przepisów obowiązującego prawa obowiązku zasięgnięcia opinii projekt ustawy projekt otrzymali:

1. Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych;
2. Przewodniczący Rady Dialogu Społecznego;
3. Rzecznik Praw Obywatelskich;
4. Rzecznik Praw Dziecka;
5. Prezes Głównego Urzędu Statystycznego;
6. Prezes Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
7. Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych;

8. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów;
9. Prezes Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej.

Data rozpoczęcia opiniowania: 11 grudnia 2024 r.

Data zakończenia opiniowania: 15 stycznia 2025 r.

Konsultacje publiczne objęły również ciała mające ustawowe umocowanie, w szczególności projekt ustawy został już na tym etapie roboczo przedstawiony reprezentantom strony samorządowej z Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Cele i przesłanki konsultowanego projektu:

Podstawowym celem projektu ustawy o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami jest systemowe uregulowanie dostępu do tej formy wsparcia, jaką jest asystencja osobista. Dzięki niej w sposób znaczący rośnie szansa na niezależne życie dla osób wymagających intensywnego wsparcia (*persons with high-support needs*). Usługa asystencji osobistej, polegająca na indywidualnym wsparciu osób z niepełnosprawnościami w wykonywaniu codziennych czynności, których osoby z niepełnosprawnościami nie mogą realizować na równi z innymi osobami, ma na celu aktywne włączenie i pełny udział tych osób w życiu społecznym oraz zawodowym.

Projektowana ustawa realizuje postulaty zgłaszane od wielu lat przez osoby z niepełnosprawnościami i stronę społeczną. Przy tworzeniu regulacji w niej zawartych wzięto pod uwagę wnioski i rozwiązania wypracowane w licznych projektach i pilotażach, co sprawia, że staje się ona jedną z najbardziej społecznych ustaw w dziejach Polski.

Przyczyny i potrzeba rozwiązań planowanych w projekcie:

1. Brak systemowych regulacji – dotychczasowa realizacja usługi w ramach Programu „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej” nie zapewniała ciągłości oraz powszechności
2. Realizacja zobowiązań międzynarodowych – zgodność krajowego prawodawstwa z Konwencją ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych (szczególnie z art. 19, mówiącym o prawie osób niepełnosprawnych do niezależnego życia i włączenia w społeczność lokalną), której Polska jest stroną

3. Realizacja postanowień Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021–2030, w tym dotyczących deinstytucjonalizacji wsparcia – projekt wprost realizuje postulat z priorytetów I (Niezależne Życie), IV (Praca) i VII (Budowanie Świadomości) Strategii na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021–2030 odnośnie konieczności stworzenia systemu usług środowiskowych takich, jak asystencja osobista.
4. Zwiększenie poziomu niezależności i komfortu życia codziennego – usługa asystencji pozwoli osobom z niepełnosprawnością na podejmowanie decyzji dotyczących ich codziennego życia, pełnienie ról społecznych i zawodowych i realizację potrzeb życiowych
5. Wsparcie dla rodzin i opiekunów – brak ciągłego dostępu do wsparcia, jakim jest asystencja osobista, znacząco obciąża rodziny osób z niepełnosprawnościami, sprawia, że często członkowie rodzin ograniczają swoją aktywność do podejmowania funkcji opiekuńczych, co wpływa na postępującą pauperyzację całych rodzin.

Sposób zgłaszania uwag:

- 1) Uwagi należało przesłać drogą elektroniczną na adres mailowy: asystencja.konsultacje@mrpips.gov.pl. Można je było zgłosić w wiadomości mailowej, za pomocą specjalnie przygotowanego formularza, osobnego formularza przygotowanego w tekście łatwym do czytania (*easy to read* – ETR), bądź wysyłając na ten adres film z uwagami w Polskim Języku Migowym.
- 2) Swoje uwagi można było również przekazywać podczas 7 spotkań konsultacyjnych dla osób z niepełnosprawnościami, ich bliskich oraz przedstawicieli organizacji pozarządowych i samorządów – na żywo, zdalnych oraz hybrydowych. Spotkania na żywo bądź hybrydowe odbyły się w Warszawie, Bydgoszczy, Poznaniu i Gdańsku. Całościowo we wszystkich spotkaniach konsultacyjnych uczestniczyło ponad 1000 osób.

Podmioty, które zgłosiły zainteresowanie pracami nad projektem w trybie przepisów o działalności lobbiningowej w procesie stanowienia prawa:

Żaden podmiot nie zgłosił zainteresowania pracami nad projektem w trybie ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbiningowej w procesie stanowienia prawa.

Wyniki zasięgnięcia opinii, dokonania konsultacji albo uzgodnienia projektu z właściwymi organami i instytucjami Unii Europejskiej, w tym Europejskim Bankiem Centralnym:

Projekt nie wymagał zaopiniowania, dokonania konsultacji albo uzgodnienia z właściwymi organami i instytucjami Unii Europejskiej, w tym Europejskim Bankiem Centralnym.

Wyniki konsultacji i opiniowania:

Spośród podmiotów, do których skierowany został projekt ustawy w ramach konsultacji publicznych uwagi zgłosili:

- 1) Fundacja im. Helen Keller
- 2) Polski Związek Niewidomych
- 3) Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną – Koło w Biskupcu
- 4) Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną – Koło w Gdańsku
- 5) Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną – Zarząd Główny
- 6) Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną – Koło w Szczecinie
- 7) Towarzystwo Opieki nad Ociemniałymi Stowarzyszenie
- 8) Gdyńska Fundacja Dom Marzeń
- 9) Stowarzyszenie Na Rzecz Równego Dostępu Do Kształcenia Twoje Nowe Możliwości
- 10) Fundacja Oczami Brata
- 11) Warmińsko-Mazurski Sejmik Osób Niepełnosprawnych
- 12) Spółdzielnia Socjalna Horyzonty
- 13) Fundacja La Fontaine
- 14) Fundacja L'Arche
- 15) Polskie Towarzystwo Stwardnienia Rozsianego Oddział w Sieradzu

16) Krajowa Rada Konsultacyjna ds. Osób Niepełnosprawnych.

W ramach konsultacji publicznych na adres mailowy zgłoszono 1080 uwag przez ok. 70 podmiotów i 100 obywateli i obywaterek niereprezentujących w konsultacjach żadnej organizacji.

Zgłoszone uwagi zostały poddane szczegółowej analizie. Część uwag została uwzględniona przy konstruowaniu wersji projektu, która stanowi przedmiot dalszych prac. W wyniku konsultacji publicznych i opiniowania z organizacjami reprezentatywnymi w rozumieniu ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego (Dz. U. z 2018 r. poz. 2232, z późn. zm.) wprowadzono m.in. następujące zmiany:

- 1) Osoba stale wspierająca może wspomóc osobę z niepełnosprawnością na każdym etapie wnioskowania o asystencję osobistą, jak również w instruktażu przeprowadzanym dla asystenta osobistego;
- 2) O zapewnienie pomocy w złożeniu wniosku elektronicznego mogą również ubiegać się wszystkie osoby uprawnione do złożenia wniosku o asystencję za zgodą osoby z niepełnosprawnością;
- 3) Użytkownik będzie mógł korzystać ze wsparcia więcej niż jednego asystenta osobistego w ramach limitu godzin;
- 4) Precyzyjnie określone zostały stawki bazowe wynagrodzeń godzinowych dla asystentów osobistych wraz ze sposobem ich corocznej waloryzacji;
- 5) Osoba z niepełnosprawnością sama może wskazać swojego asystenta (zarówno w wypadku działania ze wsparciem realizatora, jak i samorealizacji),
- 6) Określono precyzyjnie podmioty odpowiedzialne za informowanie o przebywaniu w areszcie, zakładzie karnym, Krajowym Ośrodku Zapobiegania Zachowaniom Dyssocjalnym (w związku z zawieszaniem prawa do asystencji osobistej na czas pobytu w tych instytucjach);
- 7) Doprecyzowano system kontroli wykonywania usługi asystencji oraz właściwej realizacji usługi;
- 8) Zapewniono dostępność cyfrową w ramach projektowanego procesu wnioskowania o ustalenie prawa do asystencji osobistej;
- 9) Uwzględniono możliwość, aby superwizorem asystencji była osoba korzystająca z asystencji, a doradcą wzajemnym – osoba stale wspierająca;
- 10) Uwzględniono część uwag dotyczących wymagań stawianych realizatorom asystencji.

Szczegółowe odniesienia Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej do wszystkich zgłaszanych uwag i zapytań zamieszczono w tabeli odniesień do uwag z konsultacji publicznych.

W ramach opiniowania uwagi zgłosili:

1. Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych;
2. Rzecznik Praw Obywatelskich;
3. Rzecznik Praw Dziecka;
4. Prezes Głównego Urzędu Statystycznego;
5. Prezes Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
6. Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych;

W ramach opiniowania z ogólnokrajowymi związkami zawodowymi oraz organizacjami pracodawców uwagi zgłosili Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” oraz Porozumienie Zielonogórskie – Federacja związków pracodawców ochrony zdrowia.

Swoje opinie przedstawili również przedstawiciele strony samorządowej – jednostek samorządu terytorialnego (województw, powiatów i gmin) o różnej wielkości i gęstości zaludnienia czy instytucji samorządowych, takich jak ośrodki pomocy społecznej czy centra usług społecznych. Zasięgnięcie tej opinii jest niezbędne zdaniem projektodawców z powodu oddziaływania wspomnianego projektu na pracę jednostek samorządu terytorialnego i wymienionych instytucji oraz różnorodność problemów, z którymi mierzą się rozmaite jednostki samorządu terytorialnego.

Uwagi oraz stanowisko Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zostały zamieszczone w tabelach odniesień do uwag z procesu opiniowania.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA RODZINY, PRACY I POLITYKI
SPOŁECZNEJ¹⁾

z dnia

w sprawie zakresu informacji podawanych w formularzu samooceny

Na podstawie art. 12 ust. 9 ustawy z dnia ... o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami (Dz. U. poz. ...) zarządza się, co następuje:

§1. Rozporządzenie określa szczegółowy zakres informacji podawanych w formularzu samooceny, o którym mowa w art. 12 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami, w tym zakres informacji w tekście łatwym do czytania i rozumienia oraz w polskim języku migowym.

§ 2. Formularz samooceny osoby ubiegającej się o prawo do asystencji osobistej zawiera informacje niezbędne do oceny potrzeb osoby z niepełnosprawnością w zakresie wsparcia asystenta osobistego:

- 1) rodzaj niepełnosprawności;
- 2) opis problemów w życiu codziennym uzasadniających potrzebę asystencji osobistej;
- 3) proponowaną liczbę godzin wsparcia;
- 4) informacje o formach wsparcia, z których korzysta osoba ubiegająca się o asystencję;
- 5) informacje o trudnościach w samodzielnym wykonywaniu codziennych czynności;
- 6) wskazanie obszarów, w których osoba oczekuje wsparcia asystenta osobistego;
- 7) informacje o potrzebach związanych z dostępnością komunikacyjną.

§ 3. 1. Formularz samooceny zawiera instrukcje ułatwiające osobie ubiegającej się o asystencję osobistą samodzielne wypełnienie formularza.

2. Instrukcje te obejmują:

- 1) oszacowanie czasu wykonywania czynności samodzielnie lub z pomocą innej osoby – formularz powinien zawierać:

¹⁾ Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej kieruje działem administracji rządowej – zabezpieczenie społeczne, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2023 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (Dz. U. poz. 2715).

a) przykładową listę codziennych czynności, takich jak: ubieranie się, przygotowywanie posiłków, przemieszczanie się, higiena osobista, zakupy, korzystanie z usług medycznych,

b) wskazówki, aby osoba oceniła, ile czasu zajmuje jej wykonanie danej czynności samodzielnie,

c) możliwość wpisania czasu, jaki zajmuje wykonanie tej czynności przy wsparciu innej osoby,

d) pole do krótkiego opisu trudności, jakie napotyka podczas wykonywania czynności samodzielnie,

e) przykładowe pytania pomocnicze, np.: „Czy wykonanie tej czynności jest dla mnie trudne? Czy potrzebuję pomocy tylko czasami, czy zawsze?”;

2) ocena potrzeby i poziomu wsparcia asystenta osobistego w poszczególnych czynnościach – formularz powinien zawierać:

a) instrukcję, aby osoba wskazała czynności, w których oczekuje wsparcia asystenta,

b) możliwość określenia rodzaju wsparcia potrzebnego w każdej czynności, np. fizyczne wsparcie, pomoc w organizacji, wsparcie emocjonalne czy komunikacyjne,

c) skalę oceny poziomu wsparcia, np. „pełne wsparcie”, „częściowe wsparcie”, „sporadyczne wsparcie”,

d) pole na opis indywidualnych potrzeb i preferencji związanych z pomocą asystenta,

e) przykładowe pytania pomocnicze, np.: „Czy potrzebuję asystenta przy przygotowywaniu posiłków każdego dnia, czy tylko w wyjątkowych sytuacjach?”, „Czy mogę wykonać czynność samodzielnie, jeśli ktoś nadzoruje lub podaje wskazówki?”.

3. Instrukcje w formularzu są sformułowane w sposób prosty, jasny i zrozumiały, z użyciem krótkich zdań, przykładów i ilustracji, tak aby osoba z trudnościami w czytaniu i rozumieniu tekstu mogła wypełnić formularz samodzielnie lub przy minimalnym wsparciu.

4. Formularz przewiduje również możliwość uzupełnienia informacji w wersji wspomaganej, np. przy pomocy osoby zaufanej, tłumacza języka migowego lub urządzeń wspierających komunikację.

§ 4. Formularz dostępny jest w:

1) języku polskim w wersji standardowej i łatwej do czytania i rozumienia;

2) języku polskim migowym, z uwzględnieniem potrzeb osób z trudnościami komunikacyjnymi.

§ 5. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

MINISTER
RODZINY, PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

UZASADNIENIE

Projekt rozporządzenia ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego w sprawie zakresu informacji podawanych w formularzu samooceny został przygotowany na podstawie art. 12 ust. 9 ustawy z dnia ... o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami (Dz. U. ...), który upoważnia ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego do określenia szczegółowego zakresu informacji zawartych w formularzu samooceny osoby ubiegającej się o prawo do asystencji osobistej.

Celem projektowanego rozporządzenia jest zapewnienie osobom z niepełnosprawnością narzędzia umożliwiającego precyzyjne i samodzielne określenie własnych potrzeb w zakresie wsparcia asystenta osobistego. Formularz samooceny jest kluczowym instrumentem w procesie wnioskowania o przyznanie prawa do asystencji osobistej, ponieważ pozwala:

- 1) dokonać rzetelnej oceny poziomu samodzielności osoby w wykonywaniu codziennych czynności;
- 2) określić rodzaj, intensywność i liczbę godzin wsparcia asystenta osobistego adekwatną do indywidualnych potrzeb;
- 3) uwzględnić różnorodne formy wsparcia, z których korzysta osoba ubiegająca się o asystencję, a także trudności w samodzielnym funkcjonowaniu w życiu codziennym;
- 4) dostosować proces oceny do osób z ograniczeniami komunikacyjnymi, w tym osób korzystających z języka migowego oraz osób mających trudności w czytaniu i rozumieniu tekstu.

Zakres formularza

Rozporządzenie określa szczegółowy zakres informacji, które powinny znaleźć się w formularzu samooceny: informacje o rodzaju niepełnosprawności, opis problemów w życiu codziennym, proponowaną liczbę godzin wsparcia, formy wsparcia wykorzystywane przez osobę ubiegającą się o asystencję, trudności w wykonywaniu codziennych czynności, obszary, w których jest oczekiwane wsparcie asystenta, oraz potrzeby związane z dostępnością komunikacyjną.

Instrukcje ułatwiające wypełnienie formularza

Formularz zawiera szczegółowe instrukcje umożliwiające osobie ubiegającej się o asystencję samodzielne i świadome wypełnienie dokumentu. Instrukcje te obejmują w szczególności:

- 1) **oszacowanie czasu wykonywania czynności samodzielnie lub z pomocą innej osoby**
– formularz zawiera przykładową listę czynności codziennych (ubieranie się, przygotowywanie posiłków, higiena osobista, przemieszczanie się, zakupy, korzystanie z usług medycznych) wraz z możliwością określenia czasu potrzebnego do ich

wykonania samodzielnie oraz przy wsparciu innej osoby. Osoba ubiegająca się może także wskazać trudności napotykane w realizacji czynności;

- 2) **ocenę potrzeby i poziomu wsparcia asystenta osobistego** – formularz umożliwia wskazanie czynności wymagających wsparcia, określenie rodzaju wsparcia (fizyczne, organizacyjne, emocjonalne, komunikacyjne), ocenę poziomu wsparcia (pełne, częściowe, sporadyczne) oraz opis indywidualnych potrzeb i preferencji związanych z pomocą asystenta osobistego.

Instrukcje są sformułowane w sposób prosty i zrozumiały, z użyciem krótkich zdań, przykładów i elementów graficznych, tak aby osoby z trudnościami w czytaniu i rozumieniu tekstu mogły wypełnić formularz samodzielnie lub przy minimalnym wsparciu. Dodatkowo, formularz przewiduje możliwość uzupełnienia informacji przy pomocy osoby zaufanej, tłumacza języka migowego lub urządzeń wspierających komunikację.

Dostępność językowa i formatowa

Rozporządzenie nakłada obowiązek przygotowania formularza w wersji:

- standardowej w języku polskim,
- łatwej do czytania i rozumienia w języku polskim,
- w polskim języku migowym.

Takie rozwiązanie gwarantuje dostępność procedury ubiegania się o asystencję osobistą dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności, w tym osób z ograniczeniami komunikacyjnymi i trudnościami w rozumieniu tekstu pisanego.

Wejście w życie

Projekt przewiduje wejście w życie rozporządzenia po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Projekt rozporządzenia jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia nie podlega przedstawieniu właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu.

Projekt rozporządzenia nie zawiera przepisów technicznych, w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597), w związku z tym nie podlega notyfikacji.

Projekt rozporządzenia nie zawiera wymogów nakładanych na usługodawców podlegających notyfikacji, o której mowa w art. 15 ust. 7 i art. 39 ust. 5 dyrektywy 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. dotyczącej usług na rynku wewnętrznym (Dz. Urz. UE L 376 z 27.12.2006, str. 36).

Stosownie do art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2025 r. poz. 677) w związku z § 52 ust. 1 Regulaminu pracy Rady Ministrów projekt rozporządzenia zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

Nazwa projektu Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie zakresu informacji podawanych w formularzu samooceny	Data sporządzenia 02.10.2025 r.
Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej	Źródło Upoważnienie ustawowe
Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu	Nr w wykazie prac
Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu	

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Celem projektowanego rozporządzenia jest określenie szczegółowego zakresu informacji zawartych w formularzu samooceny osoby ubiegającej się o prawo do asystencji osobistej. Rozporządzenie ma na celu:

- ujednolicenie wzoru formularza samooceny,
- ułatwienie osobom z niepełnosprawnościami precyzyjnego określenia swoich potrzeb,
- zapewnienie dostępności narzędzia dla osób z różnymi ograniczeniami komunikacyjnymi.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Podstawę do wydania rozporządzenia stanowi art. 12 ust. 9 ustawy o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami. Wprowadzenie regulacji jest konieczne, ponieważ:

- formularz samooceny stanowi kluczowy element procedury ubiegania się o asystencję osobistą,
- brak szczegółowych wytycznych mógłby prowadzić do nierównego traktowania wnioskodawców,
- zróżnicowane potrzeby osób z niepełnosprawnościami wymagają dostępnych formatów (EASY-TO-READ, PJM).

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

W większości państw OECD oraz UE są stosowane formularze samooceny lub standaryzowane kwestionariusze służące do określenia zakresu potrzeb osób z niepełnosprawnościami w dostępie do usług asystenckich i opiekuńczych. Rozwiązania te mają wspólne elementy: ujednolicenie procesu oceny, uwzględnienie indywidualnych potrzeb oraz zapewnienie dostępności narzędzia dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności.

Przykłady rozwiązań w wybranych krajach:

- **Szwecja** – formularze samooceny są elementem systemu *LSS (Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade)*. Osoby z niepełnosprawnościami dokonują opisu trudności w codziennym funkcjonowaniu, wskazując obszary wymagające wsparcia. Dokumentacja uwzględnia również interpretację w języku łatwym do czytania.
- **Niemcy** – w ramach systemu *Pflegegrad* osoby ubiegające się o świadczenia pielęgnacyjne wypełniają kwestionariusz oceny funkcjonalnej. Formularz obejmuje zdolności w zakresie codziennych czynności, a także zapotrzebowanie na wsparcie organizacyjne i komunikacyjne. Część formularzy dostępna jest w wersji EASY-TO-READ.
- **Francja** – *Maison Départementale des Personnes Handicapées (MDPH)* stosuje zestandaryzowany formularz „dossier MDPH”, w którym osoba ubiegająca się opisuje swoje potrzeby, trudności oraz oczekiwane wsparcie. Formularz dostępny jest w wersjach uproszczonych i tłumaczony na język migowy (LSF) w postaci materiałów wideo.
- **Wielka Brytania** – system *Care Act Needs Assessment* przewiduje szczegółowe formularze samooceny, które mogą być wypełniane samodzielnie lub przy wsparciu pracownika socjalnego. Materiały dostępne są w wersji *easy read*, w brytyjskim języku migowym (BSL) oraz w formie cyfrowej z obsługą technologii wspierających.
- **Kanada** – w ramach programów wsparcia prowincjonalnego (np. Ontario Disability Support Program) stosowane są formularze, w których osoba ubiegająca się opisuje swoje potrzeby w zakresie codziennego funkcjonowania. Formularze dostępne są w wersji uproszczonej oraz w językach migowych (ASL, LSF).

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Osoby z niepełnosprawnościami – użytkownicy ustawowej asystencji osobistej	ok. 150 tys. (docelowo)	Dane własne (szacowane m.in. na bazie danych z realizacji Programu „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej” oraz proporcjonalnych danych z innych krajów realizujących	Główni adresaci regulacji, korzystający z formularza

Asystenci osobiści – osoby świadczące asystencję osobistą (zarówno w ramach asystencji ustawowej jak i asystencji programowej)	ok. 225 tys.	asystencję osobistą) Dane własne (szacowane m.in. na bazie danych z realizacji Programu „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej” oraz proporcjonalnych danych z innych krajów realizujących asystencję osobistą)	Pośrednio, poprzez określenie zakresu obowiązków i czasu pracy wynikających z potrzeb osób wspieranych
Wojewódzkie zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności (WZONy)	16	GUS	Ustalanie potrzeby przyznania prawa do asystencji osobistej na poziomie wojewódzkim
Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych w ramach Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej	1	Dane własne Przepisy prawa	Zapewnienie całościowej koordynacji, monitorowania i nadzoru nad wdrażaniem ustawy i realizacja zadań o charakterze centralnym związanych z wdrażaniem ustawy, w tym: organizacja szkoleń, certyfikacja członków Zespołów, nadzór wykonywanych przez realizatorów i powiaty zadań określonych ustawą, nadzór nad ustalaniem przez Zespoły prawa do asystencji osobistej, organizacja i ewaluacja realizacji zadań, organizacja superwizji dla asystentów osobistych, monitorowanie jakości świadczonych usług asystencji osobistej.

Projekt rozporządzenia zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej RCL w ramach Rządowego Procesu Legislacyjnego.

- organizacjami reprezentującymi osoby z niepełnosprawnościami,
- przedstawicielami środowiska tłumaczy PJM,
- instytucjami realizującymi usługi asystencji osobistej.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

[illegible]

JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Źródła finansowania													
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń		Wejście w życie proponowanych rozwiązań nie spowoduje dodatkowych kosztów dla sektora finansów publicznych, w tym dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz pozostałych jednostek sektora finansów publicznych.											
7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe													
Skutki													
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)					
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z r.)	duże przedsiębiorstwa												
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw												
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe												
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Brak wpływu											
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Przedmiotowy projekt nie określa zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej, w związku z czym odstąpiono od analiz i oceny przewidywanych skutków społeczno-gospodarczych, wskazanych w art. 66 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2025 r. poz. 1480).											
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Wejście w życie projektowanego rozporządzenia nie będzie miało wpływu na rodzinę, obywateli oraz gospodarstwa domowe, w tym osoby z niepełnosprawnością i starsze.											
Niemierzalne													
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń		Brak istotnego wpływu; rozporządzenie nie nakłada obowiązków na przedsiębiorców.											
8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu													
☒ nie dotyczy													
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).						☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy							
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:						☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:							
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.						☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy							
Komentarz:													
9. Wpływ na rynek pracy													
Pośredni – doprecyzowanie potrzeb osób z niepełnosprawnościami pozwoli na lepsze planowanie pracy asystentów osobistych.													
10. Wpływ na pozostałe obszary													

☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe		☐ demografia ☐ mienie państwowe ☐ inne:		☐ informatyzacja ☐ zdrowie	
Omówienie wpływu		Brak wpływu			
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego					
Rozporządzenie wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia					
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?					
Formularz samooceny zostanie wdrożony w systemie aplikowania o asystencję osobistą. Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej będzie monitorować stosowanie formularza poprzez raporty jednostek realizujących asystencję osobistą. Ewaluacja przewidziana w ciągu 3 lat od wejścia w życie rozporządzenia, z możliwością dostosowania zakresu informacji w formularzu na podstawie doświadczeń praktycznych i zgłoszeń środowisk osób z niepełnosprawnościami.					
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)					

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA RODZINY, PRACY I POLITYKI
SPOŁECZNEJ¹⁾

z dnia

**w sprawie zakresu informacji podawanych w formularzu oceny potrzeb osoby
z niepełnosprawnością**

Na podstawie art. 12 ust. 10 ustawy z dnia ... o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami (Dz. U. poz. ...) zarządza się, co następuje:

§1. Rozporządzenie określa szczegółowy zakres informacji podawanych w formularzu oceny potrzeb osoby z niepełnosprawnością, o którym mowa w art. 12 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia ... o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami

§ 2. Formularz zawiera informacje dotyczące sytuacji zdrowotnej i funkcjonalnej osoby, obejmujące:

- 1) rodzaj i stopień niepełnosprawności, jeżeli został orzeczony;
- 2) główne dolegliwości utrudniające codzienne funkcjonowanie;
- 3) funkcjonowanie w podstawowych obszarach czynności życia codziennego, w tym:
 - a) samoobsługę (ubieranie się, higiena osobista, spożywanie posiłków),
 - b) poruszanie się (w domu, poza domem, korzystanie ze środków transportu),
 - c) komunikowanie się (mowa, język migowy, komunikacja alternatywna),
 - d) prowadzenie gospodarstwa domowego (przygotowanie posiłków, zakupy, porządki),
 - e) korzystanie z instytucji i usług publicznych (urzędy, przychodnie, instytucje kultury i edukacji),
 - f) uczestnictwo w życiu społecznym, kulturalnym, zawodowym lub edukacyjnym;
- 4) szacowany czas wykonywania powyższych czynności samodzielnie lub przy wsparciu;
- 5) stopień potrzebnej pomocy przy wykonywaniu każdej czynności, określony w skali:

1) Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej kieruje działem administracji rządowej – zabezpieczenie społeczne, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2023 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (Dz. U. poz. 2715).

- a) brak potrzeby wsparcia,
- b) wsparcie częściowe,
- c) wsparcie całkowite.

§ 3. Formularz zawiera dodatkowo informacje o:

- 1) dotychczasowym wsparciu otrzymywanym przez osobę, w tym od rodziny, opiekunów faktycznych, instytucji lub innych form pomocy;
- 2) dodatkowych potrzebach zdrowotnych (np. związanych z rehabilitacją, leczeniem specjalistycznym, dietą);
- 3) możliwościach i ograniczeniach środowiska, w którym osoba przebywa, w szczególności w zakresie:
 - a) dostępności architektonicznej,
 - b) wsparcia społecznego,
 - c) lokalnej infrastruktury;
- 4) potrzebach społecznych i emocjonalnych osoby, w tym w zakresie integracji i aktywizacji;
- 5) aktywnościach, które osoba chce realizować przy wsparciu asystenta osobistego, z określeniem ich charakteru i częstotliwości.

§ 4. 1. Formularz wypełnia Skład, na podstawie rozmowy z osobą ubiegającą się o asystencję oraz – w razie potrzeby – analizy dokumentacji medycznej i orzeczniczej.

2. Formularz zawiera miejsce na uwagi i rekomendacje Składu dotyczące rodzaju, zakresu i liczby godzin wsparcia asystenta osobistego.

§ 5. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

MINISTER

RODZINY, PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

UZASADNIENIE

Projekt rozporządzenia ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego w sprawie szczegółowego zakresu informacji podawanych w formularzu oceny potrzeb osoby z niepełnosprawnością stanowi wykonanie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 12 ust. 10 ustawy z dnia ... o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami (Dz. U. ...).

Celem rozporządzenia jest doprecyzowanie katalogu informacji, jakie powinny być zbierane w procesie oceny potrzeb osoby z niepełnosprawnością, aby umożliwić rzetelną, porównywalną i kompletną analizę sytuacji życiowej osoby ubiegającej się o wsparcie w formie usług asystenta osobistego.

Wprowadzenie jednolitego formularza w skali kraju zapewni:

- spójność stosowanych narzędzi oceny,
- możliwość obiektywnego określania poziomu i zakresu potrzebnego wsparcia,
- większą transparentność i kontrolowalność procesu,
- uniknięcie sytuacji, w których określone aspekty życia codziennego osoby z niepełnosprawnością byłyby pomijane,
- lepsze dostosowanie wsparcia do faktycznych potrzeb i aspiracji osób zainteresowanych.

Projekt rozporządzenia szczegółowo określa zawartość formularza oceny potrzeb osoby z niepełnosprawnością. Zakres regulacji obejmuje:

2.1. Dane dotyczące niepełnosprawności

Formularz obejmuje informacje o rodzaju i stopniu niepełnosprawności (jeżeli został orzeczony) oraz o głównych dolegliwościach utrudniających codzienne funkcjonowanie.

2.2. Ocena funkcjonowania w czynnościach życia codziennego

Formularz zawiera opis funkcjonowania osoby w obszarach:

- samoobsługi (ubieranie się, higiena osobista, spożywanie posiłków),
- poruszania się (w domu, poza domem, korzystanie ze środków transportu),
- komunikowania się (mowa, język migowy, komunikacja alternatywna),
- prowadzenia gospodarstwa domowego (przygotowanie posiłków, zakupy, porządki),
- korzystania z instytucji i usług publicznych (urzędy, przychodnie, instytucje kultury i edukacji),
- uczestnictwa w życiu społecznym, zawodowym, kulturalnym lub edukacyjnym.

Dla każdego obszaru przewidziano:

- ocenę samodzielności,

- szacowany czas wykonywania czynności,
- wskazanie stopnia potrzebnej pomocy (brak, wsparcie częściowe, wsparcie całkowite).

2.3. Dodatkowe informacje o sytuacji osoby z niepełnosprawnością

Formularz przewiduje zebranie informacji o:

- dotychczasowym wsparciu otrzymywanym od rodziny, opiekunów faktycznych, instytucji i innych podmiotów,
- dodatkowych potrzebach zdrowotnych (np. rehabilitacja, leczenie specjalistyczne, dieta),
- możliwościach i ograniczeniach środowiska (dostępność architektoniczna, lokalna infrastruktura, wsparcie społeczne),
- potrzebach społecznych i emocjonalnych (integracja, aktywizacja, potrzeba kontaktów społecznych),
- aktywnościach, które osoba chce realizować przy wsparciu asystenta osobistego, wraz z określeniem ich charakteru i częstotliwości.

2.4. Rekomendacje Składu

Formularz zawiera miejsce na:

- uwagi Składu dokonującego oceny,
- rekomendacje dotyczące rodzaju, zakresu i liczby godzin wsparcia,
- wskazania szczególnych uwarunkowań, które powinny być uwzględnione przy przyznawaniu usług.

Wejście w życie rozporządzenia:

Projekt przewiduje wejście w życie rozporządzenia po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Projekt rozporządzenia jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia nie podlega przedstawieniu właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu.

Projekt rozporządzenia nie zawiera przepisów technicznych, w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597), w związku z tym nie podlega notyfikacji.

Projekt rozporządzenia nie zawiera wymogów nakładanych na usługodawców podlegających notyfikacji, o której mowa w art. 15 ust. 7 i art. 39 ust. 5 dyrektywy 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. dotyczącej usług na rynku wewnętrznym (Dz. Urz. UE L 376 z 27.12.2006, str. 36).

Stosownie do art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2025 r. poz. 677) w związku z § 52 ust. 1 Regulaminu pracy Rady Ministrów projekt rozporządzenia zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

Nazwa projektu Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie szczegółowego zakresu informacji podawanych w formularzu oceny potrzeb osoby z niepełnosprawnością Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu	Data sporządzenia 02.10.2025r. Źródło: Upoważnienie ustawowe Nr w wykazie prac
--	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Obecnie, brak jest jednolitego i szczegółowo określonego formularza oceny potrzeb. Powoduje to, że:

- oceny dokonywane w różnych gminach lub instytucjach mogą być nieporównywalne,
- istnieje ryzyko pomijania istotnych aspektów funkcjonowania osoby (np. potrzeb społecznych, środowiskowych czy emocjonalnych),
- istnieje ryzyko braku spójnych danych, co może utrudnić podejmowanie decyzji administracyjnych o zakresie i liczbie godzin wsparcia,
- osoby z niepełnosprawnościami mogą być traktowane nierówno w zależności od miejsca zamieszkania i przyjętej lokalnie praktyki,
- trudniej monitorować i analizować skuteczność systemu asystencji osobistej na poziomie krajowym.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Rozporządzenie wprowadza jednolity, obowiązujący w całym kraju formularz, obejmujący dane identyfikacyjne, informacje o rodzaju i stopniu niepełnosprawności, opis funkcjonowania w codziennych czynnościach, szacowanie czasu i zakresu potrzebnego wsparcia, a także dodatkowe informacje dotyczące środowiska życia, wsparcia społecznego oraz oczekiwań osoby z niepełnosprawnością wobec asystenta osobistego.

Umożliwi to:

- standaryzację procesu oceny potrzeb poprzez wprowadzenie jednolitego formularza,
- zobowiązanie Składów dokonujących oceny do uwzględniania pełnego katalogu obszarów funkcjonowania osoby z niepełnosprawnością,
- stworzenie podstaw do monitorowania i analizowania danych na poziomie krajowym.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

W większości krajów OECD i UE stosuje się jednolite narzędzia oceny potrzeb osób z niepełnosprawnościami, które pełnią funkcję zarówno podstawy do przyznania usług wsparcia, jak i instrumentu planowania polityki społecznej.

Przykłady rozwiązań:

- **Niemcy** – funkcjonuje system oceny w ramach *Pflegegrad* (poziom opieki), oparty na jednolitym formularzu, który obejmuje sześć obszarów funkcjonowania (mobilność, zdolności poznawcze i komunikacyjne, zachowania i problemy psychiczne, samoobsługa, radzenie sobie z wymaganiami i obciążeniami, organizacja życia codziennego i kontakty społeczne). Ocena dokonywana jest przez niezależnych ekspertów i stanowi podstawę do przyznania usług wsparcia.
- **Szwecja** – stosuje się narzędzie *Individuell planering*, czyli indywidualny plan wsparcia, który obejmuje ocenę zdolności do wykonywania czynności dnia codziennego oraz określenie wsparcia w zakresie życia społecznego i zawodowego. Formularze są ujednolicone na poziomie krajowym, a gminy mają obowiązek ich stosowania.
- **Wielka Brytania** – w ramach *Care Act 2014* wprowadzono obowiązek przeprowadzania *needs assessment*, obejmującej dane osobowe, funkcjonowanie w codziennych czynnościach, otoczenie społeczne i środowiskowe oraz aspiracje życiowe osoby. Narzędzie jest jednolite i stosowane w całym kraju.
- **Hiszpania** – system wsparcia osób niesamodzielnych opiera się na *Baremo de Valoración de la Dependencia*, skali oceny stopnia zależności od pomocy innych. Formularz oceny jest jednolity i obejmuje czynności podstawowe (np. samoobsługa, mobilność, komunikacja) oraz czynności złożone (np. korzystanie z usług publicznych, uczestnictwo społeczne).
- **Finlandia** – obowiązuje standardowy formularz *Service Needs Assessment*, w którym oprócz danych o funkcjonowaniu w czynnościach codziennych uwzględnia się również czynniki środowiskowe, społeczne i zdrowotne.

Wspólne elementy w krajach OECD/UE:

- obowiązek stosowania ujednoliconego formularza oceny potrzeb,
- uwzględnianie zarówno aspektów zdrowotnych, jak i społecznych oraz środowiskowych,
- łączenie oceny funkcjonowania w czynnościach dnia codziennego z analizą aspiracji i oczekiwań osoby z

- wykorzystanie zebranych danych do celów planowania i monitorowania systemu wsparcia na poziomie centralnym i lokalnym.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Osoby z niepełnosprawnościami – użytkownicy ustawowej asystencji osobistej	ok. 150 tys. (docelowo)	Dane własne (szacowane m.in. na bazie danych z realizacji Programu „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej” oraz proporcjonalnych danych z innych krajów realizujących asystencję osobistą)	Uzyskują rzetelną, pełną i porównywalną ocenę potrzeb oraz adekwatny zakres wsparcia asystenta osobistego
Członkowie składów dokonujących oceny potrzeb	2 tys.	Szacunki własne	Obowiązek stosowania jednolitego formularza, ułatwienie pracy, zapewnienie spójności i porównywalności ocen
Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych w ramach Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej	1	Przepisy prawa	Możliwość monitorowania i analizowania potrzeb osób z niepełnosprawnościami, planowania polityki publicznej

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt rozporządzenia zostanie skierowany do konsultacji z następującymi podmiotami:

- organizacje pozarządowe reprezentujące osoby z niepełnosprawnościami,
- jednostki samorządu terytorialnego odpowiedzialne za realizację usług asystencji osobistej,
- stowarzyszenia i organizacje działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami,
- partnerzy społeczni i instytucje zajmujące się polityką społeczną.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z r.)		Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)
Dochody ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Wydatki ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Saldo ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Źródła finansowania													
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń		Regulacja jest neutralna finansowo dla sektora publicznego. Wejście w życie proponowanych rozwiązań nie spowoduje dodatkowych kosztów dla sektora finansów publicznych, w tym dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz pozostałych jednostek sektora finansów publicznych. Wprowadzenie ujednoliconego formularza może w perspektywie średnio- i długoterminowej przyczynić się do optymalizacji wydatkowania środków publicznych, poprzez bardziej precyzyjne dopasowanie zakresu wsparcia do faktycznych potrzeb osób z niepełnosprawnościami i uniknięcie											

	niefektywnego przydzielania usług.
--	------------------------------------

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

Skutki								
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z r.)	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
Niemierzalne								

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń

Projekt rozporządzenia nie wprowadza obowiązków ani ograniczeń dla przedsiębiorców, w związku z czym nie wpływa bezpośrednio na konkurencyjność gospodarki.
Pośrednio regulacja może przyczynić się do zwiększenia aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami poprzez zapewnienie odpowiedniego wsparcia asystenta osobistego, co może zwiększać dostępność kwalifikowanej siły roboczej i wpływać korzystnie na rynek pracy.

Wpływ na obywateli i rodziny:

Osoby z niepełnosprawnościami zyskują gwarancję, że ich potrzeby będą oceniane rzetelnie i kompleksowo, co zwiększa dostęp do adekwatnego wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Rodziny i opiekunowie faktyczni osób z niepełnosprawnościami mogą liczyć na lepsze dopasowanie wsparcia asystenta osobistego, co odciąża ich w obowiązkach opiekuńczych i zmniejsza obciążenia czasowe oraz emocjonalne.

Ujednolicone narzędzie oceny potrzeb zwiększa transparentność procesu, co zmniejsza ryzyko nierównego traktowania osób w różnych regionach kraju.

Wpływ na gospodarstwa domowe:

Poprawa dostępu do usług asystencji osobistej i lepsze dopasowanie wsparcia do faktycznych potrzeb osób z niepełnosprawnościami może pozytywnie wpłynąć na funkcjonowanie gospodarstw domowych, w tym:

- zwiększenie możliwości aktywności zawodowej i edukacyjnej członków rodziny,
- poprawę jakości życia osób z niepełnosprawnościami,
- redukcję kosztów związanych z koniecznością korzystania z nieformalnej opieki lub dodatkowych usług wsparcia.

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

☒ nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).

☐ tak
☐ nie
☐ nie dotyczy

☐ zmniejszenie liczby dokumentów
☐ zmniejszenie liczby procedur
☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy
☐ inne:

☐ zwiększenie liczby dokumentów
☐ zwiększenie liczby procedur
☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy
☐ inne:

Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.		☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy	
Komentarz:			
9. Wpływ na rynek pracy			
Brak wpływu			
10. Wpływ na pozostałe obszary			
☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe		☐ demografia ☐ mienie państwowe ☐ inne:	
		☐ informatyzacja ☐ zdrowie	
Omówienie wpływu		Brak wpływu	
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego			
Rozporządzenie wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.			
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?			
Mierniki ewaluacyjne: • Liczba osób, dla których wypełniono formularz oceny potrzeb. • Proporcja formularzy wypełnionych w pełnym zakresie określonym w rozporządzeniu. • Średnia liczba godzin przyznanego wsparcia w poszczególnych obszarach czynności życia codziennego. • Poziom zadowolenia osób z niepełnosprawnościami ze sposobu przeprowadzenia oceny i przyznanego wsparcia (ankieta). • Stopień zgodności rekomendacji Składu z faktycznymi potrzebami osób z niepełnosprawnościami (analiza przypadków). • Liczba zgłoszonych problemów lub uwag w zakresie stosowania formularza przez Składy lub JST.			
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)			

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA RODZINY, PRACY I POLITYKI
SPOŁECZNEJ¹⁾

z dnia

w sprawie programu szkoleń dla członków Składu, zakresu wiedzy objętego egzaminem kwalifikacyjnym na członka Składu, sposobu zapewniania członkom Składu środków służących zapewnianiu dostępności Składu

Na podstawie art. 16 ust. 2 ustawy z dnia ... o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami (Dz. U. poz. ...) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) program szkoleń dla kandydatów na członków Składu, o których mowa w art. 2 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia ... o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami;
- 2) zakres wiedzy objęty egzaminem kwalifikacyjnym na członka Składu;
- 3) sposób zapewniania członkom Składu środków służących zapewnianiu dostępności, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2024 r. poz. 1411), umożliwiających pełnienie funkcji członka Składu.

§ 2. 1. Program szkolenia dla kandydatów na członków Składu obejmuje w szczególności:

- 1) podstawy prawne dotyczące asystencji osobistej;
- 2) wiedzę w zakresie rodzajów i skutków niepełnosprawności;
- 3) standardy równego traktowania i dostępności;
- 4) zasady komunikacji z osobami z różnymi rodzajami niepełnosprawności;
- 5) procedury ustalania potrzeb w zakresie asystencji osobistej;
- 6) zasady etyki, bezstronności i ochrony danych osobowych.

2. Szkolenie kończy się egzaminem kwalifikacyjnym.

¹⁾ Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej kieruje działem administracji rządowej – zabezpieczenie społeczne, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2023 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (Dz. U. poz. 2715).

§ 3. 1. Egzamin kwalifikacyjny obejmuje sprawdzenie wiedzy z zakresu określonego w 2 ust. 1.

2. Egzamin przeprowadza się w formie pisemnej i ustnej.

3. Pozytywny wynik egzaminu stanowi warunek wpisania na listę kandydatów na członków Składu.

§ 4. Członkom Składu zapewnia się środki służące zapewnianiu dostępności, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, w szczególności:

- 1) dostęp do tłumacza języka migowego lub systemu wspierającego komunikację;
- 2) możliwość korzystania z technologii wspomagających;
- 3) zapewnienie dostosowanego transportu w przypadku konieczności pracy poza siedzibą Zespołu.

§ 5. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

MINISTER

RODZINY, PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

UZASADNIENIE

Projekt rozporządzenia ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego stanowi wykonanie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 16 ust. 2 ustawy z dnia ... o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami (Dz. U. ...).

Celem rozporządzenia jest stworzenie szczegółowych ram prawnych zapewniających jednolitość, rzetelność, efektywność oraz bezstronność przyznawania prawa do asystencji osobistej, a także pełną dostępność procesu dla osób z niepełnosprawnościami. Wprowadzone rozwiązania mają zagwarantować podmiotowe traktowanie osoby ubiegającej się o wsparcie oraz dostosowanie procedur do jej indywidualnych potrzeb.

1. Rozporządzenie określa:

- program szkoleń i zakres egzaminu kwalifikacyjnego dla kandydatów na członków Składów,
- sposób zapewnienia dostępności członkom Składów,
- szczegółowe standardy działania Składów.

2. Część szczegółowa

2.1. Program szkoleń i egzamin kwalifikacyjny

Jednolity program szkoleń dla kandydatów na członków Składów ma na celu zagwarantowanie odpowiedniego przygotowania merytorycznego i praktycznego osób, które będą uczestniczyć w procesie orzekania o prawie do asystencji osobistej. Szkolenie obejmuje w szczególności:

- przepisy prawa dotyczące asystencji osobistej i zabezpieczenia społecznego,
- wiedzę o rodzajach niepełnosprawności i ich skutkach funkcjonalnych,
- zasady komunikacji z osobami z różnymi rodzajami niepełnosprawności,
- standardy etyczne, ochronę danych osobowych i zasady bezstronności.

Egzamin kwalifikacyjny ma charakter pisemny i ustny, obejmuje zagadnienia teoretyczne i praktyczne, w tym analizę studium przypadku. Jego pozytywne zdanie jest warunkiem dopuszczenia do pracy w Składzie, co stanowi gwarancję jednolitego poziomu kwalifikacji członków.

2.2. Zapewnienie dostępności

Członkom Składu zapewnia się środki służące zapewnianiu dostępności, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, w szczególności:

- 1) dostęp do tłumacza języka migowego lub systemu wspierającego komunikację;

- 2) możliwość korzystania z technologii wspomagających;
- 3) zapewnienie dostosowanego transportu w przypadku konieczności pracy poza siedzibą Zespołu.

3. Wejście w życie

Rozporządzenie przewiduje wejście w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, co pozwala asystentom osobistym oraz zakładom ubezpieczeń na przygotowanie się do nowych obowiązków.

Projekt rozporządzenia nie będzie miał wpływu na mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców.

Projekt rozporządzenia jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia nie podlega przedstawieniu właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu.

Projekt rozporządzenia nie zawiera przepisów technicznych, w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597), w związku z tym nie podlega notyfikacji.

Projekt rozporządzenia nie zawiera wymogów nakładanych na usługodawców podlegających notyfikacji, o której mowa w art. 15 ust. 7 i art. 39 ust. 5 dyrektywy 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. dotyczącej usług na rynku wewnętrznym (Dz. Urz. UE L 376 z 27.12.2006, str. 36).

Stosownie do art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2025 r. poz. 677) w związku z § 52 ust. 1 Regulaminu pracy Rady Ministrów projekt rozporządzenia zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

Nazwa projektu Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie programu szkoleń dla członków Składu, zakresu wiedzy objętego egzaminem kwalifikacyjnym na członka Składu, sposobu zapewniania członkom Składu środków służących zapewnianiu dostępności Składu	Data sporządzenia 02.10.2025 r.
Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.	Źródło Upoważnienie ustawowe
Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu	Nr w wykazie prac
Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu	

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Brak jednolitego programu szkoleń i egzaminów dla członków Składów. Brak regulacji powoduje ryzyko zróżnicowanej jakości decyzji i ograniczony dostęp do usług asystenckich.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Projektowane rozporządzenie określa program szkoleń i egzaminów kwalifikacyjnych dla członków Składów. Efektem będzie profesjonalizacja procesu orzekania o prawie do asystencji osobistej, zwiększenie spójności decyzji i poprawa dostępności dla osób z niepełnosprawnościami w całym kraju.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

- Niemcy – komisje orzecznicze posiadają obowiązkowe szkolenia i procedury oceny funkcjonalnej.
 - Szwecja – jednolity system oceny potrzeb w ramach gmin, z obowiązkowymi standardami pomieszczeń dostępnych architektonicznie.
 - Francja – interdyscyplinarne zespoły pracują na podstawie krajowych standardów, z zapewnieniem egzaminów kwalifikacyjnych dla członków.
- Wszystkie rozwiązania podkreślają konieczność profesjonalizacji procesu i udziału osób z niepełnosprawnościami.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Osoby z niepełnosprawnościami – użytkownicy ustawowej asystencji osobistej	ok. 150 tys. (docelowo)	Dane własne (szacowane m.in. na bazie danych z realizacji Programu „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej” oraz proporcjonalnych danych z innych krajów realizujących asystencję osobistą)	Jednolite standardy oceny potrzeb i prawo do asystencji
Członkowie Składów	4 tys.	MRPiPS – szacunki	Obowiązek szkolenia, egzaminu oraz stosowania standardów
Wojewodowie i administracja publiczna	16 urzędów wojewódzkich		Organizacja pracy Składów, zapewnienie pomieszczeń i środków dostępności
Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych w ramach Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej	1	Dane własne Przepisy prawa	Zapewnienie całościowej koordynacji, monitorowania i nadzoru nad wdrażaniem ustawy i realizacja zadań o charakterze centralnym związanych z wdrażaniem ustawy, w tym: organizacja szkoleń, certyfikacja członków Zespołów, nadzór wykonywanych przez

			realizatorów i powiaty zadań określonych ustawą, nadzór nad ustalaniem przez Zespoły prawa do asystencji osobistej, organizacja i ewaluacja realizacji zadań, organizacja superwizji dla asystentów osobistych, monitorowanie jakości świadczonych usług asystencji osobistej
--	--	--	---

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt zostanie skonsultowany z organizacjami reprezentującymi osoby z niepełnosprawnościami, samorządami wojewódzkimi, ekspertami z zakresu pomocy społecznej i rehabilitacji oraz organizacjami pozarządowymi. Planowany okres konsultacji 30 dni.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z r.)		Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)
Dochody ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Wydatki ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Saldo ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Źródła finansowania	Wejście w życie proponowanych rozwiązań nie spowoduje dodatkowych kosztów dla sektora finansów publicznych, w tym dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz pozostałych jednostek sektora finansów publicznych.												
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń													

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z r.)	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Brak wpływu						
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Przedmiotowy projekt nie określa zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej, w związku z czym odstąpiono od analiz i oceny przewidywanych skutków społeczno-gospodarczych, wskazanych w art. 66 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2025 r.						

	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	poz. 1480). Wejście w życie projektowanego rozporządzenia będzie miało wpływ na rodzinę, obywateli oraz gospodarstwa domowe, w tym osoby z niepełnosprawnością i starsze, poprzez umożliwienie przeszkolenia członków Składów orzekających wydających decyzje o prawie do asystencji osobistej, co poprawi jakość życia i umożliwi większą aktywizację społeczną i zawodową tych osób.
Niemierzalne		
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń		
8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu		
☒ nie dotyczy		
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).		☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:		☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.		☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy
Komentarz: Projekt nie nakłada dodatkowych obowiązków na obywateli ani przedsiębiorców. Obciążenia dla członków Składów ograniczają się do obowiązku uczestnictwa w szkoleniu i egzaminie, co jest proporcjonalne do celu regulacji.		
9. Wpływ na rynek pracy		
Regulacja zwiększy zapotrzebowanie na ekspertów – członków Składów. Pośrednio przyczyni się do aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami poprzez ułatwienie im korzystania z usług asystenckich.		
10. Wpływ na pozostałe obszary		
☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe	☐ demografia ☐ mienie państwowe ☐ inne:	☐ informatyzacja ☐ zdrowie
Omówienie wpływu	Projekt ma wpływ na obszar informatyzacji (korzystanie z narzędzi wspomagających komunikację) oraz rozwój regionalny (ujednolicenie dostępu do usług w całym kraju).	
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego		
Rozporządzenie wejdzie w życie po 14 dniach od ogłoszenia. W pierwszym półroczu wojewodowie zorganizują szkolenia i egzaminy dla kandydatów oraz dostosują pomieszczenia do wymagań. Po roku zostanie przeprowadzona pierwsza ocena funkcjonowania.		
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?		
Ewaluacja nastąpi po 2 latach obowiązywania regulacji. Mierniki: liczba przeszkolonych członków Składów, średni czas rozpatrywania wniosku, liczba decyzji uchylonych w trybie odwoławczym, oceny dostępności zebrane od osób z niepełnosprawnościami.		
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)		

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA RODZINY, PRACY I POLITYKI
SPOŁECZNEJ¹⁾

z dnia r.

**w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej asystentów
osobistych**

Na podstawie art. 39 ust. 6 ustawy z dnia ... o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami (Dz. U. poz. ...) zarządza się, co następuje:

§1. Rozporządzenie określa minimalny zakres ochrony ubezpieczeniowej i wysokość ubezpieczenia asystentów osobistych za szkody wyrządzone przy wykonywaniu asystencji osobistej, zwanego dalej „ubezpieczeniem OC”, sposób dokumentowania posiadania ubezpieczenia oraz tryb i terminy przystępowania do ubezpieczenia.

§ 2. 1. Ubezpieczeniem OC jest objęta odpowiedzialność cywilna asystenta osobistego za szkody wyrządzone w następstwie działania lub zaniechania ubezpieczonego, w okresie trwania ochrony ubezpieczeniowej, podczas wykonywania czynności asystencji osobistej wobec użytkownika, o których mowa w ustawie z dnia ... o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami.

2. Ubezpieczenie OC nie obejmuje szkód:

- 1) polegających na uszkodzeniu, zniszczeniu lub utracie mienia, wyrządzonych przez ubezpieczonego małżonkowi, wstępnemu, zstępnemu, rodzeństwu, a także powinowatemu w tej samej linii lub stopniu, osobie pozostającej w stosunku przysposobienia oraz jej małżonkowi, jak również osobie, z którą ubezpieczony pozostaje we wspólnym pożyciu, lub innemu ubezpieczonemu będącemu współnikiem;
- 2) wyrządzonych przez ubezpieczonego po wykreśleniu z Rejestru asystentów, chyba że szkoda jest następstwem wykonywania zawodu przed wykreśleniem z Rejestru asystentów;

¹⁾ Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej kieruje działem administracji rządowej – zabezpieczenie społeczne, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2023 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (Dz. U. poz. 2715).

3) powstałych wskutek działań wojennych, stanu wojennego, rozruchów i zamieszek, a także aktów terroru.

3. Ubezpieczenie OC obejmuje wszystkie szkody w zakresie, o którym mowa w ust. 1, z zastrzeżeniem ust. 2, bez możliwości umownego ograniczenia przez zakład ubezpieczeń wypłaty odszkodowań.

§ 3. Obowiązek ubezpieczenia OC powstaje nie później niż w dniu poprzedzającym dzień rozpoczęcia wykonywania zawodu asystenta osobistego.

§ 4. 1. Minimalna wysokość ubezpieczenia OC, w odniesieniu do jednego zdarzenia, którego skutki są objęte umową ubezpieczenia, wynosi równowartość w złotych 230 000 zł.

2. Kwota, o której mowa w ust. 1, jest ustalana przy zastosowaniu kursu średniego euro ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski po raz pierwszy w roku, w którym umowa ubezpieczenia OC została zawarta.

§ 5. 1. Potwierdzeniem spełnienia obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego jest dokument ubezpieczenia wydany przez zakład ubezpieczeń.

2. Dokumentem, o którym mowa w ust. 1, może być polisa ubezpieczeniowa, legitymacja ubezpieczeniowa, zaświadczenie tymczasowe, dowód potwierdzający opłacenie składki ubezpieczeniowej lub inny dokument ubezpieczenia potwierdzający zawarcie umowy ubezpieczenia obowiązkowego.

§ 6. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

MINISTER
RODZINY, PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

UZASADNIENIE

Rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 39 ust. 6 ustawy z dnia ... o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami (Dz. U. ...), w myśl którego minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) minimalny zakres ochrony ubezpieczeniowej i wysokość ubezpieczenia,
- 2) sposób dokumentowania posiadania ubezpieczenia,
- 3) tryb i terminy przystępowania do obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej.

Regulacja ma zapewnić skuteczną ochronę interesów osób z niepełnosprawnościami korzystających z usług asystentów osobistych, a jednocześnie zabezpieczyć asystentów przed koniecznością osobistego ponoszenia ciężaru finansowego szkód wyrządzonych w związku z wykonywaniem czynności zawodowych.

2. Zakres regulacji rozporządzenia:

- określa zakres obowiązkowego ubezpieczenia OC asystentów osobistych,
- przewiduje wyłączenia odpowiedzialności ubezpieczyciela, odpowiadające standardom innych obowiązkowych ubezpieczeń zawodowych,
- wprowadza obowiązek zawarcia umowy ubezpieczenia najpóźniej w dniu poprzedzającym rozpoczęcie wykonywania zawodu asystenta osobistego,
- ustala minimalną sumę gwarancyjną w wysokości równowartości 230 000 zł w odniesieniu do jednego zdarzenia,
- wskazuje sposób dokumentowania posiadania ważnego ubezpieczenia.

3. Część szczegółowa

Zgodnie z projektem rozporządzenia ubezpieczeniem OC jest objęta odpowiedzialność cywilna asystenta osobistego za szkody wyrządzone w następstwie działania lub zaniechania ubezpieczonego, w okresie trwania ochrony ubezpieczeniowej, podczas wykonywania czynności asystencji osobistej wobec użytkownika, o których mowa w ustawie z dnia ... o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami.

Podobnie jak w przypadku innych tego typu ubezpieczeń od odpowiedzialności cywilnej ubezpieczenie OC nie obejmuje szkód:

- 1) polegających na uszkodzeniu, zniszczeniu lub utracie mienia, wyrządzonych przez ubezpieczonego małżonkowi, wstępnemu, zstępnemu, rodzeństwu, a także powinowatemu w tej samej linii lub stopniu, osobie pozostającej w stosunku przysposobienia oraz jej

małżonkowi, jak również osobie, z którą ubezpieczony pozostaje we wspólnym pożyciu, lub innemu ubezpieczonemu będącemu współnikiem;

- 2) wyrządzonych przez ubezpieczonego po wykreśleniu z Rejestru asystentów, chyba że szkoda jest następstwem wykonywania zawodu przed wykreśleniem z Rejestru asystentów;
- 3) powstałych wskutek działań wojennych, stanu wojennego, rozruchów i zamieszek, a także aktów terroru.

W rozporządzeniu przewiduje się powstanie obowiązku ubezpieczenia OC nie później niż w dniu poprzedzającym dzień rozpoczęcia wykonywania zawodu asystenta osobistego.

Minimalna suma gwarancyjna ubezpieczenia OC w odniesieniu do jednego zdarzenia określona została na poziomie równowartości 230 000 zł.

Zgodnie z projektem rozporządzenia potwierdzeniem spełnienia obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego jest dokument ubezpieczenia wydany przez zakład ubezpieczeń. Dokumentem tym może być polisa ubezpieczeniowa, legitymacja ubezpieczeniowa, zaświadczenie tymczasowe, dowód potwierdzający opłacenie składki ubezpieczeniowej lub inny dokument ubezpieczenia potwierdzający zawarcie umowy ubezpieczenia obowiązkowego.

Wprowadzenie obowiązkowego ubezpieczenia OC dla asystentów osobistych wynika ze specyfiki świadczonych przez nich usług, które wiążą się z bliskim kontaktem z osobami z niepełnosprawnościami, a także możliwością wyrządzenia szkód na ich osobie lub mieniu. Brak takiej regulacji narażałby osoby z niepełnosprawnościami na ryzyko braku realnej rekompensaty finansowej w przypadku powstania szkody.

Proponowana minimalna suma gwarancyjna w wysokości 230 000 zł została określona jako kwota zapewniająca równowagę pomiędzy realną ochroną interesów poszkodowanych a kosztami ponoszonymi przez asystentów osobistych.

Rozporządzenie wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Projekt rozporządzenia jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia nie podlega przedstawieniu właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu.

Projekt rozporządzenia nie zawiera przepisów technicznych, w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597), w związku z tym nie podlega notyfikacji.

Projekt rozporządzenia nie zawiera wymogów nakładanych na usługodawców podlegających notyfikacji, o której mowa w art. 15 ust. 7 i art. 39 ust. 5 dyrektywy 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. dotyczącej usług na rynku wewnętrznym (Dz. Urz. UE L 376 z 27.12.2006, str. 36).

Stosownie do art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2025 r. poz. 677) w związku z § 52 ust. 1 Regulaminu pracy Rady Ministrów projekt rozporządzenia zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

Nazwa projektu Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej asystentów osobistych osób z niepełnosprawnościami Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu	Data sporządzenia 02.10.2025 r. Źródło Upoważnienie ustawowe Nr w wykazie prac
---	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Brak ustawowego obowiązku ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej asystentów osobistych osób z niepełnosprawnościami stwarza ryzyko przerzucenia skutków szkód na osoby z niepełnosprawnościami oraz brak realnych gwarancji odszkodowawczych. Osoby z niepełnosprawnościami wymagają szczególnej ochrony prawnej w relacji z osobami świadczącymi usługi asystencji.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Wprowadzenie obowiązkowego ubezpieczenia OC asystentów osobistych, określenie minimalnej sumy gwarancyjnej (230000 zł), zasad zawierania umów i dokumentowania polisy. Oczekiwany efekt: zapewnienie realnej ochrony finansowej poszkodowanych oraz profesjonalizacja zawodu asystenta.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Niemcy – obowiązkowe OC obejmuje szereg zawodów pomocowych, w tym asystentów pracujących w ramach usług opiekuńczych.

Francja – asystenci i opiekunowie w systemie pomocy społecznej muszą posiadać polisę OC jako warunek wykonywania zawodu.

Szwecja – system usług asystenckich finansowany przez państwo zawiera obligatoryjne ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej, pokrywane przez gminy.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Asystenci osobiści	150 tys. (docelowo)	Dane własne (szacowane m.in. na bazie danych z realizacji Programu „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” oraz proporcjonalnych danych z innych krajów realizujących asystencję osobistą)	Obowiązek zawarcia polisy OC, koszt składki
Osoby z niepełnosprawnościami korzystające z usług asystencji osobistej	150 tys. (docelowo)	Dane własne (szacowane m.in. na bazie danych z realizacji Programu „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” oraz proporcjonalnych danych z innych krajów realizujących asystencję osobistą)	Większa ochrona prawna i finansowa
Zakłady ubezpieczeń	kilkanaście podmiotów działających na rynku	KNF	Konieczność przygotowania nowych produktów ubezpieczeniowych

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt zostanie poddany konsultacjom publicznym, w szczególności z organizacjami reprezentującymi osoby z niepełnosprawnościami oraz jednostkami samorządu terytorialnego.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z r.)		Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)
Dochody ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Wydatki ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Saldo ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Źródła finansowania	Wejście w życie proponowanych rozwiązań nie spowoduje dodatkowych kosztów dla sektora finansów publicznych, w tym dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz pozostałych jednostek sektora finansów publicznych.												
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Koszt składki ubezpieczeniowej ponoszą asystenci osobiści, poprzez dokonanie potrącenia z wynagrodzenia.												
7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe													
		Skutki											
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)					
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z r.)	duże przedsiębiorstwa												
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw												
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe												
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Brak wpływu											
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Przedmiotowy projekt nie określa zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej, w związku z czym odstąpiono od analiz i oceny przewidywanych skutków społeczno-gospodarczych, wskazanych w art. 66 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2025 r. poz. 1480).											
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Wejście w życie projektowanego rozporządzenia będzie miało wpływu na rodzinę, obywateli oraz gospodarstwa domowe, w tym osoby z niepełnosprawnością i starsze, poprzez zagwarantowanie wypłaty odszkodowania i dochodzenia roszczeń.											
Niemierzalne													
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Brak kosztów dla rodzin; koszt składki dotyczy wyłącznie asystentów osobistych.												

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu		
☒ nie dotyczy		
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy	
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.	☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy	
Komentarz: brak obciążeń regulacyjnych.		
9. Wpływ na rynek pracy		
Regulacja sprzyja profesjonalizacji zawodu asystenta osobistego.		
10. Wpływ na pozostałe obszary		
☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe	☐ demografia ☐ mienie państwowe ☐ inne:	☐ informatyzacja ☐ zdrowie
Omówienie wpływu	Brak wpływu	
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego		
Rozporządzenie wejdzie w życie po 14 dniach od ogłoszenia. Asystenci muszą zawrzeć polisę przed rozpoczęciem wykonywania zawodu. Zakłady ubezpieczeń wprowadzą odpowiednie produkty OC.		
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?		
Ewaluacja po 3 latach od dnia wejścia w życie rozporządzenia: • liczba polis OC zawartych przez asystentów osobistych, • liczba zgłoszonych szkód i wypłat odszkodowań, • poziom satysfakcji osób z niepełnosprawnościami (ankiety).		
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)		

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA RODZINY, PRACY I POLITYKI
SPOŁECZNEJ¹⁾

z dnia

w sprawie superwizji asystencji osobistej

Na podstawie art. 42 ust. 1 ustawy z dnia o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami (Dz. U. z poz.) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) standardy dla superwizji asystencji osobistej, zwanej dalej „superwizją”;
- 2) wymagania programowe dla szkoleń:
 - a) uzupełniających dla superwizorów asystencji osobistej, zwanych dalej „superwizorami”,
 - b) superwizorów asystencji osobistej;
- 4) szczegółowy sposób realizacji szkoleń dla superwizorów asystencji osobistej, w tym metody dydaktyczne i wymiar godzin;
- 5) sposób wnoszenia odpłatności za egzamin i egzamin poprawkowy;
- 6) organizację i sposób przeprowadzania egzaminu i egzaminu poprawkowego;
- 7) szczegółowe warunki i tryb udzielania zgody na prowadzenie szkoleń dla superwizorów asystencji osobistej;
- 8) sposób prowadzenia nadzoru merytorycznego nad szkoleniami dla superwizorów asystencji osobistej.

¹⁾ Minister Rodziny i Polityki Społecznej kieruje działem administracji rządowej – zabezpieczenie społeczne, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2023 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rodziny i Polityki Społecznej (Dz. U. poz. 2715).

Rozdział 2

Standard dla superwizji

§ 2. 1. Celem superwizji jest:

- 1) wprowadzanie i utrzymywanie profesjonalnych standardów pracy asystenta osobistego;
- 2) wzmacnianie kompetencji zawodowych asystentów osobistych;
- 3) udzielanie wsparcia asystentom osobistym, sprzyjanie ich rozwojowi zawodowemu oraz zapobieganie wypaleniu zawodowemu;
- 4) zdobywanie umiejętności pozwalających na prawidłowe identyfikowanie trudności w pracy, ich źródeł oraz sposobów ich rozwiązywania;
- 5) podnoszenie skuteczności pracy asystencji osobistej;
- 6) nawiązanie relacji superwizyjnej pomiędzy asystentem osobistym a superwizorem.

2. Superwizja może być realizowana w formie indywidualnej lub grupowej.

§ 3. 1. Asystent osobisty ma prawo wnioskować o superwizora i proponować formę superwizji.

2. Superwizor może odmówić superwizji w przypadku, gdy zachodzi wątpliwość co do jego bezstronności lub neutralności.

3. Informacje i wnioski z superwizji mogą być przekazywane osobom nieuczestniczącym w superwizji wyłącznie za pisemną zgodą asystentów osobistych w superwizji, zwanych dalej „superwizowanymi”, wyrażoną w postaci papierowej lub elektronicznej.

§ 4. 1. Superwizor nie może:

- 1) być związany umową o pracę lub umowami cywilnoprawnymi z podmiotami, w których są zatrudnieni asystenci osobiści przez niego superwizowani, z wyjątkiem umowy, na podstawie której prowadzi superwizję;
- 2) pozostawać w zależności lub podległości służbowej z superwizowanym;
- 3) pozostawać w relacjach rodzinnych lub osobistych z superwizowanym, jak również z jego przełożonymi.

2. Superwizor weryfikuje jakość swojej pracy przez:

- 1) analizę i dokumentowanie prowadzonej superwizji;
- 2) ciągłe podnoszenie swoich kwalifikacji i samodoskonalenie.

3. Całość dokumentacji dotyczącej superwizji, którą prowadzi superwizor, nie może być przekazywana osobom trzecim.

Rozdział 3

Wymagania programowe dla szkolenia

§ 5. Program dla szkolenia superwizorów asystencji osobistej, o którym mowa w art. 41 ust. 1 pkt 2 ustawy zawiera następujące moduły oraz liczbę godzin przeznaczonych na ich realizację:

- 1) Moduł 1 – Wzmacnianie umiejętności interpersonalnych i społecznych – 70 godzin;
- 2) Moduł 2 – Teoria i metody pracy asystenta osobistego – 20 godzin;
- 3) Moduł 3 – Superwizja pracy asystenta osobistego– podstawy teoretyczne – 20 godzin;
- 4) Moduł 4 – Trening superwizyjny – 50 godzin.

§ 6. 1. W ramach Modułu 1 – Wzmacnianie umiejętności interpersonalnych i społecznych są realizowane następujące zajęcia:

- 1) podstawy komunikacji interpersonalnej;
- 2) trening interpersonalny;
- 3) trening rozwiązywania konfliktów z elementami mediacji;
- 4) trening asertywności;
- 5) trening pracy z grupą;
- 6) trening pracy z kamerą.

2. W ramach Modułu 2 – Teoria i metody pracy asystenta osobistego są realizowane następujące zajęcia:

- 1) prawne aspekty pracy asystenta osobistego i teoria pracy związanej z włączeniem społecznym;
- 2) metody pracy asystenta osobistego;
- 3) narzędzia pracy asystenta osobistego.

3. W ramach Modułu 3 – Superwizja pracy asystenta osobistego– podstawy teoretyczne są realizowane następujące zajęcia:

- 1) wprowadzenie do teorii superwizji;
- 2) modele i techniki superwizji;
- 3) funkcje superwizji;
- 4) etyka pracy superwizyjnej;
- 5) ewaluacja w superwizji i jej metody.

4. W ramach Modułu 4 – Trening superwizyjny są realizowane następujące zajęcia:

- 1) organizacja sesji superwizyjnej;
- 2) relacja superwizyjna;

- 3) proces superwizyjny;
 - 4) autoewaluacja superwizora;
 - 5) trening pracy z kamerą.
5. Szkolenie uzupełniające dla superwizorów asystencji osobistej, o którym mowa w art. 42 ust. 1 pkt 2 lit. a ma na celu:
- 1) aktualizację wiedzy superwizorów w zakresie przepisów prawa, standardów asystencji osobistej i metod superwizji;
 - 2) doskonalenie kompetencji praktycznych w nadzorowaniu i wspieraniu pracy asystentów osobistych;
 - 3) wprowadzenie nowych metod dydaktycznych, narzędzi pracy i technologii wspierających superwizję;
 - 4) rozwój kompetencji interpersonalnych i komunikacyjnych niezbędnych w superwizji.
6. Szkolenie uzupełniające dla superwizorów asystencji osobistej obejmuje:
- 1) aktualne zmiany w przepisach prawa dotyczących asystencji osobistej i opieki społecznej;
 - 2) nowe standardy jakości usług świadczonych przez asystentów osobistych;
 - 3) zaawansowane metody superwizji i mentoringu;
 - 4) wykorzystanie technologii w superwizji, np. systemy monitorowania usług, aplikacje wspierające pracę asystentów;
 - 5) rozwiązywanie problemów trudnych sytuacji w pracy z osobami niepełnosprawnymi lub wymagającymi wsparcia;
 - 6) doskonalenie umiejętności komunikacji interpersonalnej, mediacji i zarządzania konfliktami;
 - 7) analiza przypadków (case study) i wymiana doświadczeń między superwizorami.

Rozdział 4

Sposób szkolenia superwizorów

§ 7. Szkolenie powinno być zrealizowane w terminie nie krótszym niż 12 miesięcy.

§ 8. 1. Zajęcia w ramach szkolenia są realizowane w formie stacjonarnej lub niestacjonarnej, jako wykłady, seminaria, ćwiczenia, warsztaty, praktyki superwizyjne, konsultacje, przy czym na wykłady nie może przypadać więcej niż 30 procent godzin całego programu szkolenia.

2. Zajęcia mogą być prowadzone w formie kształcenia na odległość.

3. Grupa szkoleniowa nie może liczyć więcej niż 30 osób w przypadku zajęć warsztatowych, praktycznych i ćwiczeń.

Rozdział 5

Sposób wnoszenia odpłatności za postępowanie związane z uzyskaniem certyfikatu, w tym za egzamin i egzamin poprawkowy

§ 9. Opłatę za postępowanie związane z uzyskaniem certyfikatu, w tym za egzamin i egzamin poprawkowy dla osób ubiegających się o certyfikat superwizora wnosi się na rachunek bankowy ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, zwanego dalej „Ministrem”.

Rozdział 6

Organizacja i sposób przeprowadzania egzaminu

§ 10. 1. Do egzaminu na superwizora dopuszcza osobę, która ukończyła szkolenie i złożyła wniosek o przystąpienie do egzaminu w terminie nie dłuższym niż 6 miesięcy od dnia ukończenia szkolenia.

2. Wniosek zawiera następujące dane: imię, nazwisko, adres oraz o ile posiada – numer telefonu, a także podpis osoby składającej wniosek oraz nazwę miejscowości i datę złożenia wniosku.

3. Do wniosku dołącza się:

- 1) dokumenty potwierdzające spełnianie warunków wymienionych w art. 41 ust. 4 pkt 2 - 4 ustawy;
- 2) zaświadczenie o ukończeniu szkolenia;
- 3) potwierdzenie wniesienia opłaty, o której mowa w § 9.

§ 11. Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych weryfikuje dokumenty, o których mowa w § 10, i podejmuje decyzję w sprawie dopuszczenia osób do egzaminu, wyznacza termin egzaminu oraz czuwa nad jego właściwym przygotowaniem i przeprowadzeniem.

§ 12. 1. Egzamin składa się z dwóch części.

2. Część pierwsza egzaminu ma formę pisemną i polega na rozwiązaniu testu sprawdzającego wiedzę z zagadnień wchodzących w zakres minimum programowego dla szkolenia. Pytania testowe opracowuje Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

3. Część druga egzaminu ma formę ustną i służy sprawdzeniu umiejętności praktycznych kandydata na superwizora.

4. Warunkiem przystąpienia do części drugiej egzaminu jest zdanie części pierwszej egzaminu.

5. Z przebiegu egzaminu sporządza się protokół. Warunkiem uzyskania oceny pozytywnej z egzaminu jest zdanie części teoretycznej i praktycznej.

§ 13. 1. Od wyników egzaminu, przysługuje odwołanie, w terminie 14 dni od dnia otrzymania informacji o wyniku egzaminu.

2. Odwołanie od wyników egzaminu Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych rozpatruje w terminie 14 dni od jego wniesienia.

§ 14. 1. Osoba, która nie zdała egzaminu, może przystąpić do egzaminu poprawkowego po złożeniu wniosku o dopuszczenie do egzaminu poprawkowego, w terminie nie dłuższym niż rok od dnia złożenia wniosku, w terminie wyznaczonym przez Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, należy złożyć w terminie nie dłuższym niż 6 miesięcy od dnia pierwszego terminu egzaminu wraz z potwierdzeniem wniesienia opłaty, o której mowa w § 9.

3. Do egzaminu poprawkowego mają odpowiednio zastosowanie przepisy § 10 ust. 2 i 3, § 11–13.

4. Do egzaminu poprawkowego można przystąpić jeden raz bez konieczności powtarzania szkolenia.

Rozdział 7

Warunki, jakie powinny spełniać podmioty ubiegające się o uzyskanie zgody na prowadzenie szkolenia

§ 15. Podmiot ubiegający się o uzyskanie zgody na prowadzenie szkolenia powinien przedłożyć Ministrowi program szkolenia uwzględniający:

- 1) minimum programowe, o którym mowa w § 5, łącznie z wykazem treści programowych i liczbą godzin wykładów, seminariów, ćwiczeń, warsztatów, praktyk superwizyjnych i konsultacji oraz wykazem literatury i pytań sprawdzających dla każdego modułu objętego minimum programowym;
- 2) dokumentację kadry dydaktycznej potwierdzającą spełnianie warunków, o których mowa w § 17, która będzie prowadziła zajęcia w ramach szkolenia;

- 3) opis warunków lokalowych do prowadzenia zajęć stacjonarnych wraz ze wskazaniem liczby sal wykładowych, ćwiczeniowych i warsztatowych dostosowanych do liczby uczestników i realizowanych form zajęć;
- 4) opis pomocy dydaktycznych i środków audiowizualnych dostosowanych do poszczególnych form zajęć;
- 5) wzory druków dokumentów: wniosku o dopuszczenie do szkolenia, dziennika praktyki superwizyjnej, listy obecności, zaświadczenia o ukończeniu szkolenia.

Rozdział 8

Sposób i warunki nadawania podmiotom ubiegającym się o uzyskanie zgody na prowadzenie szkolenia uprawnień do prowadzenia szkoleń

§ 16. 1. Podmiot ubiegający się o uzyskanie zgody na prowadzenie szkolenia składa do Ministra wniosek wraz z dokumentacją potwierdzającą spełnienie warunków, o których mowa w § 17.

2. Przed wydaniem zgody, o której mowa w ust. 1, Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych weryfikuje wniosek o uzyskanie zgody pod względem merytorycznym, dokonując analizy:

- 1) programu szkolenia;
- 2) wymagań dotyczących kadry dydaktycznej;
- 3) warunków lokalowych;
- 4) dostępu do pomocy dydaktycznych i środków audiowizualnych;
- 5) opisu możliwości odbycia praktyk superwizyjnych.

3. Zgoda na prowadzenie szkolenia może być wydana przez Ministra po spełnieniu przez podmiot warunków, o których mowa w § 15.

4. Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych przed wydaniem przez Ministra zgody na prowadzenie szkolenia ma prawo sprawdzenia warunków szkolenia w formie wizytacji.

5. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości podmiot wnioskujący usuwa nieprawidłowości zawarte w zaleceniach powizytacyjnych i informuje o tym Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych w terminie 21 dni od dnia wizytacji. Nieusunięcie nieprawidłowości skutkuje niewydaniem zgody na prowadzenie szkolenia.

6. Każda zmiana warunków, o których mowa w § 15, wymaga zgody Ministra.

Rozdział 9

Wymagania dotyczące kadry dydaktycznej szkolenia

§ 17. Kadra dydaktyczna szkoleń powinna posiadać:

- 1) wykształcenie wyższe magisterskie;
- 2) kwalifikacje zawodowe umożliwiające realizację treści programowych dla danego modułu;
- 3) co najmniej 5-letnie doświadczenie w kształceniu lub doskonaleniu zawodowym osób pracujących z osobami z niepełnosprawnością w zakresie umiejętności interpersonalnych i społecznych, metodyki pracy z osobami z niepełnosprawnością.

Rozdział 10

Sposób prowadzenia nadzoru merytorycznego nad szkoleniami

§ 18. 1. W ramach nadzoru merytorycznego nad szkoleniami przeprowadza się wizytacje podmiotów prowadzących szkolenia.

2. Wizytacje ustala się w oparciu o harmonogram realizacji szkolenia, który podmiot szkolący przekazuje Ministrowi, w terminie 30 dni od dnia rozpoczęcia zajęć.

3. Wizytacje przeprowadza osoba wskazana przez Ministra.

4. O terminie wizytacji powiadamia się podmiot prowadzący szkolenie nie później niż na 3 dni przed terminem wizytacji.

5. Dopuszcza się przeprowadzenie niezapowiedzianych wizytacji.

6. Podmiot prowadzący szkolenie zapewnia odpowiednie warunki i środki niezbędne do sprawnego przeprowadzenia wizytacji.

7. Wizytujący ma prawo wglądu do dokumentacji związanej z prowadzeniem szkolenia, w tym do dokumentacji zawierającej dane osobowe uczestników szkolenia i kadry dydaktycznej, w zakresie niezbędnym dla celów wizytacji.

§ 19. 1. Dokonane podczas wizytacji ustalenia, opinie, rekomendacje i wnioski oraz stwierdzone nieprawidłowości opisuje się w protokole sporządzanym w terminie miesiąca od dnia zakończenia wizytacji.

2. Protokół przekazuje się podmiotowi prowadzącemu szkolenie za potwierdzeniem odbioru.

3. Po otrzymaniu protokołu podmiot prowadzący szkolenie ma prawo zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania.

4. W przypadku nieuwzględnienia zastrzeżeń do protokołu lub uwzględnienia tylko niektórych z nich, wizytujący przekazuje podmiotowi prowadzącemu szkolenie zalecenia powizytacyjne, w terminie miesiąca od dnia otrzymania zastrzeżeń do protokołu.

5. Zalecenia powizytacyjne przekazuje się podmiotowi prowadzącemu szkolenie za potwierdzeniem odbioru.

6. Podmiot prowadzący szkolenie ustosunkowuje się do zaleceń powizytacyjnych w terminie 30 dni od dnia ich otrzymania.

7. W przypadku nieusunięcia nieprawidłowości zawartych w zaleceniach powizytacyjnych w wyznaczonym terminie, Minister ponownie wzywa do ich usunięcia, w terminie 14 dni. Nieusunięcie nieprawidłowości, w wyznaczonym terminie skutkuje cofnięciem zgody na prowadzenie szkolenia.

Rozdział 11

Przepis końcowy

§ 20. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

MINISTER

RODZINY, PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

Uzasadnienie

Projektowane rozporządzenie stanowi realizację upoważnienia ustawowego zawartego w art. 42 ust. 1 ustawy z dnia ... o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami (Dz. U. ...), zwanej dalej „ustawą”.

Jest ono wypełnieniem delegacji ustawowej, poprzez określenie:

- 1) standardów dla superwizji asystencji osobistej;
- 2) wymagań programowych dla szkoleń:
 - a) uzupełniających dla superwizorów asystencji osobistej,
 - b) superwizorów asystencji osobistej;
- 3) szczegółowego sposobu realizacji szkoleń dla superwizorów asystencji osobistej, w tym metod dydaktycznych i wymiaru godzin,
- 4) sposobu wnoszenia odpłatności za egzamin i egzamin poprawkowy;
- 5) organizacji i sposobu przeprowadzania egzaminu i egzaminu poprawkowego;
- 6) szczegółowych warunków i trybu udzielania zgody na prowadzenie szkoleń dla superwizorów asystencji osobistej;
- 7) sposobu prowadzenia nadzoru merytorycznego nad szkoleniami dla superwizorów asystencji osobistej.

W celu wystandaryzowania superwizji pracy asystenta osobistego i umożliwienia korzystania z niej wszystkim asystentom osobistym na tych samych warunkach wprowadzono do ustawy obowiązek wydania przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego rozporządzenia regulującego szczegółowe kwestie związane z tym zagadnieniem.

Projekt rozporządzenia wprowadza standard superwizji pracy asystenta osobistego i wytyczne dotyczące jej prowadzenia. Projektowane rozporządzenie określa zasady prowadzenia superwizji pracy asystenta osobistego, szczegóły dotyczące zawierania kontraktu superwizyjnego, formy superwizji oraz uprawnienia i kompetencje superwizora.

Osoby chcące uzyskać prawo do przeprowadzania superwizji pracy asystenta osobistego będą uczestniczyły w szkoleniu uwzględniającym określoną liczbę godzin. Szkolenie będzie uwzględniać: zagadnienia merytoryczne, zagadnienia dotyczące metodyki prac asystenta osobistego, podstaw teoretycznych superwizji pracy asystenta osobistego, treningu superwizyjnego, praktyki superwizyjnej i superwizji pracy własnej oraz zagadnień związanych ze wzmacnianiem umiejętności interpersonalnych i społecznych. Po odbytym szkoleniu wszyscy absolwenci będą mogli ubiegać się o dopuszczenie do egzaminu.

Projekt rozporządzenia określa warunki prowadzenia egzaminu, którego zasady są transparentne i sprzyjają ocenie predyspozycji, wiedzy i umiejętności przyszłych superwizorów.

W projekcie rozporządzenia określone są również zasady i tryb prowadzenia nadzoru merytorycznego nad szkoleniami dla superwizorów pracy asystenta osobistego. Nacisk kładzie się w szczególności na: realizację szkolenia według programu dostosowanego do aktualnego stanu wiedzy w przedmiotowym zakresie, dysponowanie przez podmiot kadrą dydaktyczną posiadającą wysokie kwalifikacje zawodowe, zapewnienie przez placówkę odpowiednich warunków lokalowych.

Rozporządzenie wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Projekt rozporządzenia jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia nie podlega przedstawieniu właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projektowane rozporządzenie nie podlega procedurze notyfikacji zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Stosownie do art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2025 r. poz. 677) projekt rozporządzenia zostanie zamieszczony na stronie Biuletynu Informacji Publicznej oraz Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

Nazwa projektu Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie superwizji asystencji osobistej Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu	Data sporządzenia 02.10.2025 r. Źródło: rozporządzenie ustawowe Nr w wykazie prac
---	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Potrzeba wydania rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie superwizji asystencji osobistej wynika z konieczności wypełnienia delegacji ustawowej zawartej w art. 42 ust. 1 ustawy z dnia o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami (Dz. U. ...).

Zawarte w projekcie rozporządzenia rozwiązania mają na celu określenie standardu superwizji pracy asystenta osobistego w Polsce i ujednolicenie zasad jej prowadzenia w podmiotach zatrudniających superwizorów asystencji osobistej oraz wprowadzenie jednolitego sposobu szkolenia superwizorów pracy asystenta osobistego.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Projekt rozporządzenia zawiera rozwiązania określające:

- 1) standardy dla superwizji asystencji osobistej,
- 2) wymagania programowe dla szkoleń:
 - a) uzupełniających dla superwizorów asystencji osobistej,
 - b) superwizorów asystencji osobistej;
- 3) szczegółowy sposób realizacji szkoleń dla superwizorów asystencji osobistej, w tym metody dydaktyczne i wymiar godzin;
- 4) sposób wnoszenia odpłatności za egzamin i egzamin poprawkowy;
- 5) organizację i sposób przeprowadzania egzaminu i egzaminu poprawkowego;
- 6) szczegółowe warunki i tryb udzielania zgody na prowadzenie szkoleń dla superwizorów asystencji osobistej;
- 7) sposób prowadzenia nadzoru merytorycznego nad szkoleniami dla superwizorów asystencji osobistej.

Proponowane rozwiązania umożliwią wszystkim asystentom osobistym korzystanie z superwizji jako formy poradnictwa, mającego na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji zawodowych, utrzymanie wysokiego poziomu świadczonych usług oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego.

W celu zapewnienia jak najwyższego poziomu superwizji będzie ona mogła być prowadzona wyłącznie przez certyfikowanych superwizorów. Wprowadzone rozwiązania przyczynią się do zapewnienia wysokiego poziomu szkolenia i przygotowania superwizorów pracy asystenta osobistego, co za tym idzie również wysokiego poziomu świadczonych usług. Proponowane rozwiązania wprowadzą ujednolicone w skali kraju wymogi dotyczące nadawania certyfikatu superwizora pracy asystenta osobistego.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Odkąd superwizja zaczęła nabierać znaczenia jako profesjonalny sposób/środek prowadzenia doradztwa zorientowanego na proces, w kilku krajach europejskich od 1975 r. zaczęły powstawać narodowe stowarzyszenia superwizyjne. W dniu 21 listopada 1997 r. narodowe zawodowe organizacje działające na rzecz superwizji, będące odpowiedzią na potrzebę europejskiej współpracy i wymiany poglądów pomiędzy profesjonalistami powołały ANSE jako europejskie stowarzyszenie parasolowe. Obecnie ANSE reprezentuje ponad 8.000 wykwalifikowanych superwizorów i coachów w zakresie doradztwa z 22 krajów i z ponad 80 instytucji szkolących¹. Doświadczenia międzynarodowe ukazują bardzo różne podejścia do superwizji oraz jej standaryzacji.

Z uwagi na brak rozwiązań bezpośrednio dotyczących superwizji osób świadczących usługi asystencji osobistej, w OSR przedstawiono przede wszystkim dane z innych państw dotyczące ogólnie superwizji w obszarze pomocy społecznej.

Na potrzeby opracowania OSR analiza doświadczeń w zakresie standaryzacji superwizji pracy w innych krajach skupia się na doświadczeniach: Słowenii, Szwecji, Finlandii i USA.

¹ Tłumaczenie własne na podstawie informacji zawartych na stronie internetowej <http://www.anse.eu/>

Słowenia

Superwizja w Słowenii po raz pierwszy została wprowadzona do obszaru pomocy społecznej i pracy socjalnej w 1979 r. (zmiany w prawie rodzinnym). W 1992 r. superwizja jako narzędzie wspierania pracy zawodowej w obszarze pracy socjalnej została wprowadzona w ustawie o pomocy społecznej. Superwizja prowadzona w Słowenii pełni funkcję wspierającą i edukacyjną².

Szwecja

Korzenie superwizji tkwią w psychoterapii i zostały przełożone na grunt pracy socjalnej. Już od lat 40 XX w. Szwecja wypracowała „tradycję”, zgodnie z którą superwizja jest definiowana jako część procesu pracy, jako pomoc regularnie dostarczana pracownikom (25 lat kształcenia superwizorów w Uniwersytecie Gothenburg). Cechy wyróżniające szwedzki model superwizji to fakt, że nacisk położony jest na model rozwojowo-integracyjny. Z superwizji wyłączony jest aspekt kontroli.³

Finlandia

Superwizja jest w Finlandii rozumiana jako:

- oparty na dialogu proces, realizowany na regularnych sesjach superwizyjnych pomiędzy superwizowanymi a superwizorami, stanowiący forum do refleksji i rozwoju praktyki zawodowej,
- forum organizacyjnego zaufania, otwarty i oparty na zaufaniu dialog oraz możliwość kontrolowania i krytycznej refleksji,
- wypełnianie luki między praktyką a przywództwem,
- środek do redefinicji oraz holistycznego zrozumienia działalności zawodowej, sprawstwo w zmieniających się kontekstach zawodowych,
- opcja do identyfikacji nacisków i obciążeń zawodowych - wytwarzanie nowej wiedzy i zastosowanie wiedzy eksperckiej,
- środek przywództwa i zarządzania w celu promocji odpowiednich usług i zdrowej kultury organizacyjnej oraz spersonalizowanych usług.

W Finlandii nie ma standaryzacji, ale w praktyce superwizorzy posiadają dyplom na poziomie zaawansowanym, akredytowany przez STORY-FSA. Istnieje bardzo ogólna rekomendacja do posiadania dyplomu w profesjonalnej superwizji. Szkolenie składa się z 60 punktów ECTS (około 2,5 roku) i zawiera zarówno praktyczne doświadczenia jako superwizowany oraz jako superwizowany superwizor, oraz naukę teorii i praktyki superwizji. Podejście w tych programach szkoleniowych może zawierać różne orientacje teoretyczne, jak np.: systemowe, psychodynamiczne, dialogowe, oparte na aktywności. Profesjonaliści uprawnieni do dyplomu superwizora mogą pochodzić z różnych zawodów, także z pracy socjalnej.⁴

USA

Doświadczenia USA zostały opisane w publikacji przygotowanej w 2012 r. wspólnie przez National Association of Social Workers (NASW) oraz Association of Social Work Boards (ASWB). Prowadzenie procesu superwizyjnego jest oparte na następujących zasadach: poufności, kontraktowaniu superwizora, przywódczej i edukacyjnej roli superwizora, odpowiedzialności superwizora za działanie w obszarze swoich kompetencji, pisemnym potwierdzeniu realizacji superwizji oraz trosce o kwestie związane z wypaleniem zawodowym.

W kwestiach etycznych NASW wyznacza następujące standardy dla superwizorów w USA:

- superwizorzy powinni prowadzić superwizję jedynie w zakresie swoich kompetencji oraz wiedzy,
- superwizorzy są odpowiedzialni za wyznaczenie granic w relacji superwizyjnej (biorąc także pod uwagę czynniki kulturowe),
- superwizorzy nie powinni wchodzić w relacje intymne lub koleżeńskie z superwizowanymi,
- zasady oraz sam proces ewaluacji superwizowanego muszą być sprawiedliwe oraz przejrzyste,
- superwizja nie jest psychoterapią czy psychoanalizą, dlatego superwizor powinien być zawsze skierowany na cele superwizji i nie wykroczyć poza granicę tej relacji superwizyjnej,
- relacja superwizyjna jest relacją profesjonalną i w jej trakcie superwizorzy powinni zachować dyskrekcję związaną z informacjami dotyczącymi własnego życia prywatnego.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Asystenci osobiści		Dane własne	Proponowane regulacje umożliwią asystentom osobistym korzystanie z superwizji w celu podniesienia kompetencji zawodowych i

² Tłumaczenie własne na podstawie informacji zawartych na stronie internetowej http://www.dgsv.de/wp-content/uploads/2013/07/plakat_europakarte_web-l.pdf,

³ jw

⁴ STANDARD SUPERWIZJI PRACY SOCJALNEJ ZADANIE „D” W RAMACH PRAC NAD STANDARDEM „SUPERWIZJA PRACY SOCJALNEJ” Przygotowany przez: Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej CAL Lider zadania: Wyższa Szkoła Pedagogiczna TWP w Warszawie, Marzec 2013. Produkt

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Projektowane uregulowania umożliwiające korzystanie asystentom osobistym z superwizji wynikają z ustawowego prawa do superwizji wskazanego w ustawie. W związku z tym, projekt rozporządzenia jest realizacją upoważnienia ustawowego do szczegółowego określenia zasad i wytycznych związanych z superwizją. Rozporządzenie jest neutralne dla jednostek sektora finansów publicznych, w tym budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego, ponieważ koszty funkcjonowania systemu będą finansowane z przychodów z tytułu opłat za egzamin na superwizora pracy mobilnego doradcy włączenia społecznego. Do wyliczeń wpływu skutków regulacji wzięto pod uwagę następujące elementy: Projektowane rozporządzenie określa wysokość odpłatności za egzamin na poziomie 20% przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w poprzednim roku kalendarzowym 6 935,00 zł. tj. 1 387,00 zł. Na potrzeby wyliczeń założono, że w latach 2026, 2027, 2028, do egzaminów na superwizora będzie przystępowało po 50 kandydatów. Natomiast w latach od 2028 do 2033 po 25 kandydatów. Mając powyższe założenia na uwadze przychody z tytułu egzaminu w 2026 r. wyniosą 75 120,00 zł. W ciągu 10 lat łącznie 585 437,00 zł.

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

Skutki								
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z r.)	duże przedsiębiorstwa	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	(dodaj/usuń)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Nie dotyczy						
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Nie dotyczy						
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Nie dotyczy						
	(dodaj/usuń)	Nie dotyczy						
Niemierzalne	(dodaj/usuń)	Konsekwencją korzystania przez asystentów osobistych z superwizji będzie wzrost ich kompetencji zawodowych, co przełoży się na wysoki poziom świadczonych usług i wzrost zadowolenia klientów z otrzymywanego wsparcia świadczonego przez asystentów osobistych.						
	(dodaj/usuń)	Nie dotyczy						

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Projektowane rozporządzenie nie będzie miało bezpośredniego wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość.
--	---

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

☒ nie dotyczy	
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:

Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektroniczności.		☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy	
Komentarz:			
9. Wpływ na rynek pracy			
Projektowana regulacja nie będzie miała bezpośredniego wpływu na rynek pracy.			
10. Wpływ na pozostałe obszary			
☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe		☐ demografia ☐ mienie państwowe ☒ inne: osoby niepełnosprawne	☐ informatyzacja ☐ zdrowie
Omówienie wpływu	Projektowana regulacja nie będzie miała wpływu na ww. obszary.		
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego			
Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.			
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?			
Efektem wejścia w życie projektu będzie większa liczba supervisorów pracy asystenta osobistego.			
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)			
Brak			

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA RODZINY, PRACY I POLITYKI
SPOŁECZNEJ¹⁾

z dnia

**w sprawie szkoleń użytkowników, koordynatorów asystencji osobistej oraz doradców
wzajemnych**

Na podstawie art. 42 ust. 2 ustawy z dnia o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami (Dz. U. z poz.) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) szczegółowy program oraz zakres godzinowy szkoleń dla:
 - a) użytkowników asystencji osobistej,
 - b) koordynatorów asystencji osobistej,
 - c) doradców wzajemnych;
- 2) minimalne kwalifikacje osób prowadzących te szkolenia.

Rozdział 2

Szkolenie użytkowników asystencji osobistej

§ 2. Szkolenie użytkowników asystencji osobistej ma na celu przygotowanie osoby z niepełnosprawnością do świadomego, samodzielnego i zgodnego z jej potrzebami korzystania z usług asystencji osobistej, z uwzględnieniem zasad niezależnego życia oraz Konwencji o prawach osób z niepełnosprawnościami.

§ 3. Szkolenie użytkowników obejmuje zagadnienia dotyczące:

- 1) modeli rozumienia niepełnosprawności oraz zasad wynikających z Konwencji ONZ o prawach osób z niepełnosprawnościami;

¹⁾ Minister Rodziny i Polityki Społecznej kieruje działem administracji rządowej – zabezpieczenie społeczne, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2023 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (Dz. U. poz. 2715).

- 2) idei niezależnego życia i uczestnictwa w życiu społecznym;
- 3) istoty, celów i cech usługi asystencji osobistej;
- 4) zakresu czynności wykonywanych przez asystenta osobistego;
- 5) organizacji i zarządzania usługą asystencji osobistej przez użytkownika;
- 6) treści kontraktu zawieranego pomiędzy użytkownikiem a asystentem osobistym;
- 7) praw i obowiązków użytkownika oraz asystenta osobistego;
- 8) zasad komunikowania potrzeb i przekazywania instrukcji asystentowi osobistemu;
- 9) sposobów rozwiązywania sytuacji trudnych w relacji z asystentem osobistym;
- 10) zagadnień etycznych występujących w relacji między użytkownikiem a asystentem osobistym.

§ 4. 1. W ramach szkolenia użytkownik rozwija umiejętności w zakresie:

- 1) współpracy z asystentem osobistym i jego koordynatorem;
- 2) jasnego i skutecznego komunikowania potrzeb i oczekiwań oraz asertywności;
- 3) planowania i organizowania wsparcia zgodnie z własnymi priorytetami;
- 4) świadomości własnych praw i możliwości decydowania o sobie;
- 5) poszanowania podmiotowości i godności drugiej osoby;
- 6) otwartości na współpracę i dialog;
- 7) zaangażowania w proces korzystania z asystencji osobistej w sposób odpowiedzialny i partnerski.

2. Po ukończeniu szkolenia użytkownik posiada wiedzę w zakresie:

- 1) historycznych i współczesnych modeli postrzegania niepełnosprawności, w tym modelu prawnego-człowieczego;
- 2) idei niezależnego życia w społeczności lokalnej;
- 3) wartości stanowiących podstawę świadczenia asystencji osobistej;
- 4) zgodności usług asystencji osobistej z Konwencją o prawach osób z niepełnosprawnościami;
- 5) zadań i kompetencji asystenta osobistego;
- 6) dostępnych sposobów organizacji i zarządzania asystencją osobistą;
- 7) elementów, które powinny być ujęte w kontrakcie pomiędzy użytkownikiem a asystentem osobistym;
- 8) praw i obowiązków użytkownika oraz asystenta osobistego;
- 9) zasad skutecznej komunikacji z asystentem osobistym, w tym sposobów formułowania potrzeb, oczekiwań i przekazywania instrukcji dotyczących wykonywanych czynności;

- 10) metod rozwiązywania trudnych sytuacji występujących w relacji użytkownik – asystent osobisty oraz w kontaktach z otoczeniem;
- 11) zagadnień etycznych pojawiających się w relacji z asystentem osobistym oraz sposobów ich rozwiązywania.

§ 5. 1. Szkolenie obejmuje 8 godzin szkoleniowych, przy czym jedna godzina szkoleniowa wynosi 60 minut.

2. Szkolenie może być realizowane:

- 1) w formie stacjonarnej – w dwóch blokach po 4 godziny;
- 2) w formie zdalnej – w czterech blokach po 2 godziny.

3. W trakcie szkolenia przysługują:

- 1) dwie przerwy kawowe po 10 minut;
- 2) jedna przerwa obiadowa trwająca 45 minut.

§ 6. Minimum programowe dla szkolenia użytkowników zawiera następujące moduły tematyczne oraz liczbę godzin przeznaczonych na ich realizację:

- 1) Moduł 1 – Wprowadzenie – zasady udziału, potrzeby użytkowników, cele i kontrakt szkoleniowy – 1 godzina;
- 2) Moduł 2 – Zasady dostępu do usług niezależnego życia w świetle Konwencji o prawach osób z niepełnosprawnościami – 1 godzina;
- 3) Moduł 3 – Istota, cele i cechy usług asystencji osobistej – podstawy teoretyczne – 2 godziny;
- 4) Moduł 4 – Praktyczne aspekty organizacji i zarządzania usługą asystencji osobistej przez użytkownika – 2 godziny;
- 5) Moduł 5 – Tworzenie partnerskiej relacji z asystentem osobistym – 2 godziny.

§ 7. 1. W ramach Modułu 1 – Wprowadzenie – zasady udziału, potrzeby użytkowników, cele i kontrakt szkoleniowy są realizowane następujące zagadnienia:

- 1) przedstawienie prowadzących i uczestników;
- 2) zebranie informacji o szczególnych potrzebach uczestników;
- 3) przedstawienie celów, programu i zasad szkolenia;
- 4) zawarcie kontraktu szkoleniowego.

2. W ramach Modułu 2 – Zasady dostępu do usług niezależnego życia w świetle Konwencji o prawach osób z niepełnosprawnościami są realizowane następujące zajęcia:

- 1) modele rozumienia niepełnosprawności (medyczny, społeczny, prawno-człowieczy);

- 2) wprowadzenie do Konwencji o prawach osób z niepełnosprawnościami oraz Komentarza Generalnego nr 5;
- 3) historia i znaczenie ruchu niezależnego życia oraz Europejskiej Sieci Niezależnego Życia.

3. W ramach Modułu 3 – Istota, cele i cechy usług asystencji osobistej – podstawy teoretyczne są realizowane następujące zajęcia:

- 1) różnice między asystencją osobistą a usługami opiekuńczymi i wytechnieniowymi;
- 2) zakres zadań asystenta osobistego;
- 3) zasady doboru asystenta osobistego odpowiedniego do potrzeb użytkownika;
- 4) prowadzenie rozmowy z kandydatem na asystenta osobistego.

4. W ramach Modułu 4 – Praktyczne aspekty organizacji i zarządzania usługą asystencji osobistej przez użytkownika są realizowane następujące zajęcia:

- 1) możliwe sposoby organizacji i zarządzania usługami asystencji osobistej;
- 2) elementy kontraktu użytkownika z asystentem osobistym;
- 3) możliwości korzystania z mediacji, superwizji oraz doradztwa wzajemnego;
- 4) monitoring i ewaluacja pracy asystenta osobistego.

5. W ramach Modułu 5 – Tworzenie partnerskiej relacji z asystentem osobistym są realizowane następujące zajęcia:

- 1) identyfikowanie potencjalnych trudności w relacji;
- 2) planowanie wykonywania czynności wspólnie z asystentem osobistym;
- 3) przekazywanie informacji o swoich potrzebach i ograniczeniach;
- 4) formułowanie jasnych instrukcji wykonywania czynności przez asystenta osobistego
- 5) podsumowanie szkolenia.

6. Treści szkoleniowe oraz przykłady sytuacji powinny uwzględniać:

- 1) różnorodność rodzajów niepełnosprawności;
- 2) zróżnicowaną intensywność korzystania z asystencji osobistej.

§ 8. Szkolenie może odbywać się w:

- 1) dwóch częściach po 4 godziny – w przypadku szkolenia stacjonarnego lub
- 2) czterech częściach po 2 godziny – w przypadku szkolenia prowadzonego zdalnie.

§ 9. 1. Grupa szkoleniowa nie może liczyć więcej niż 10 osób.

2. W przypadku uczestnictwa osób z trudnościami poznawczymi lub komunikacyjnymi, grupa szkoleniowa nie może liczyć więcej niż 5 osób.

3. Uczestnicy szkolenia powinni mieć zbliżony poziom funkcjonowania oraz stosować podobne formy komunikacji (werbalna, PJM, AAC).

4. Przed rozpoczęciem szkolenia organizator jest obowiązany do ustalenia indywidualnych potrzeb uczestników oraz zapewnienia:

- 1) odpowiedniej liczby asystentów osobistych;
- 2) materiałów w formie dostępnej (łatwy język, PJM, audio);
- 3) tłumaczenia na polski język migowy (PJM);
- 4) odpowiednich warunków żywieniowych i lokalowych;
- 5) wsparcia dla uczestników z psem asystującym lub potrzebujących transportu specjalistycznego.

§ 10. 1. Szkolenie prowadzi zespół składający się z co najmniej dwóch osób, z których przynajmniej jedna jest użytkownikiem asystencji osobistej. Prowadzący szkolenie powinni posiadać doświadczenie w pracy osobami z niepełnosprawnościami oraz kompetencje w zakresie prowadzenia szkoleń dla dorosłych.

2. Podmiot organizujący szkolenie:

- 1) zapewnia właściwą organizację i prawidłowy przebieg szkolenia;
- 2) ustala harmonogram szkolenia;
- 3) zapewnia zespół prowadzący szkolenie, o którym mowa w ust. 1;
- 4) zamieszcza zindywidualizowaną informację o odbyciu szkolenia przez poszczególnych uczestników w systemie teleinformatycznym, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy.

§ 11. Szkolenie kończy się podsumowaniem zdobytej przez uczestników wiedzy i umiejętności. W ramach podsumowania uczestnicy:

- 1) mają możliwość zadawania pytań;
- 2) wypełniają ankietę ewaluacyjną oraz
- 3) mogą otrzymać zaświadczenie o udziale w szkoleniu zawierające:
 - a) nazwę szkolenia,
 - b) organizatora szkolenia,
 - c) datę odbycia szkolenia,
 - d) liczbie godzin i zakresu tematycznego szkolenia,
 - e) podpisy prowadzących szkolenie.

Rozdział 3

Szkolenie koordynatorów asystencji osobistej

§ 12. Szkolenie dla koordynatorów asystencji osobistej ma na celu przygotowanie uczestników do organizowania, nadzorowania i rozwijania usług asystencji osobistej zgodnie z Konwencją o prawach osób z niepełnosprawnościami, z uwzględnieniem modelu niezależnego życia oraz zasad współpracy z użytkownikami asystencji osobistej i ich otoczeniem.

§ 13. 1. Szkolenie obejmuje 8 godziny szkoleniowych, przy czym jedna godzina szkoleniowa wynosi 60 minut.

2. Szkolenie może być realizowane w formie stacjonarnej lub zdalnej.

3. W trakcie szkolenia przysługują:

- 1) dwie przerwy kawowe po 10 minut;
- 2) jedna przerwa obiadowa trwająca 45 minut.

§ 14. Minimum programowe dla szkolenia koordynatorów zawiera następujące moduły tematyczne oraz liczbę godzin przeznaczonych na ich realizację:

- 1) Moduł 1 – Podstawy prawne i ideowe asystencji osobistej – 1 godzina;
- 2) Moduł 2 – Rola i zadania koordynatora asystencji osobistej – 1 godzina;
- 3) Moduł 3 – Zarządzanie usługą asystencji osobistej – 2 godziny;
- 4) Moduł 4 – Komunikacja, rozwiązywanie konfliktów, etyka – 1 godzina;
- 5) Moduł 5 – Wsparcie i doradztwo wzajemne w asystencji osobistej – 1 godzina;
- 6) Moduł 6 – Ewaluacja i jakość usług asystencji osobistej – 2 godziny.

§ 15. 1. W ramach Modułu 1 – Podstawy prawne i ideowe asystencji osobistej są realizowane następujące zagadnienia:

- 1) Konwencja o prawach osób z niepełnosprawnościami;
- 2) model niezależnego życia;
- 3) różnice między asystencją osobistą a usługami opiekuńczymi.

2. W ramach Modułu 2 – Rola i zadania koordynatora asystencji osobistej są realizowane następujące zajęcia:

- 1) obowiązki i zakres odpowiedzialności koordynatora asystencji osobistej;
- 2) współpraca z użytkownikami asystentami osobistymi i innymi podmiotami (realizator, doradcy wzajemni itp.).

3. W ramach Modułu 3 – Zarządzanie usługą asystencji osobistej – dokumentowanie i planowanie usług są realizowane następujące zajęcia:

- 1) rekrutacja, wdrożenie, planowanie pracy asystentów osobistych;
- 2) monitorowanie świadczenia asystencji osobistej i reagowanie na nieobecności asystentów osobistych:
 - a) metody monitoringu,
 - b) dokumentowanie godzin, działań, nieobecności,
 - c) rozpoznawanie nieprawidłowości,
 - d) interwencja: ścieżka działania koordynatora, zmiana asystenta osobistego;
- 3) elementy niezbędne w kontrakcie (prawa, obowiązki, zasady współpracy);
- 4) proces współtworzenia kontraktu: udział użytkownika i asystenta;
- 5) przykłady kontraktów, wzory adaptacji do potrzeb użytkownika;
- 6) kontrakt jako narzędzie planowania i zarządzania;
- 7) obsługa raportowania i systemu teleinformatycznego – praktyczne przygotowanie do wspierania użytkowników i asystentów osobistych w zakresie sprawozdawczości.

4. W ramach Modułu 4 – Komunikacja, rozwiązywanie konfliktów, etyka są realizowane następujące zajęcia:

- 1) komunikacja wspierająca i empatyczna z użytkownikiem;
- 2) zasady budowania zaufania;
- 3) mediacje i rozwiązywanie konfliktów w relacjach użytkownik – asystent osobisty – koordynator;
- 4) aspekty etyczne w zarządzaniu asystencją osobistą.

5. W ramach Modułu 5 – Wsparcie i doradztwo wzajemne w asystencji osobistej są realizowane następujące zajęcia:

- 1) pojęcie wsparcia wzajemnego i doradztwa wzajemnego;
- 2) cele, zasady, formy wsparcia peer support;
- 3) rola koordynatora w kierowaniu użytkownika do doradcy wzajemnego;
- 4) współpraca z organizacjami doradców wzajemnych.

6. W ramach Modułu 6 – Ewaluacja i jakość usług asystencji osobistej są realizowane następujące zajęcia:

- 1) cele i rodzaje ewaluacji;
- 2) metody monitorowania jakości – narzędzia zbierania opinii (ankiety, rozmowy, obserwacje;

- 3) wdrażanie zmian w oparciu o wyniki ewaluacji;
- 4) rola superwizji.

§ 16. Szkolenie prowadzi co najmniej jedna osoba posiadająca:

- 1) wykształcenie wyższe w zakresie pedagogiki, pracy socjalnej, zdrowia publicznego, prawa lub nauk pokrewnych oraz
- 2) co najmniej dwuletnie doświadczenie zawodowe w obszarze pracy z osobami z niepełnosprawnościami lub organizacji usług społecznych, w tym asystencji osobistej, oraz
- 3) co najmniej 100 godzin doświadczenia w prowadzeniu szkoleń lub warsztatów dla dorosłych.

§ 17. 1. Efekty szkolenia koordynatora asystencji osobistej weryfikowane są poprzez:

- 1) aktywność uczestnika w czasie zajęć;
- 2) udział w ćwiczeniach praktycznych i symulacjach;
- 3) wykonanie zadania końcowego (analiza przypadku lub plan działań koordynatora).

2. Po ukończeniu szkolenia uczestnik otrzymuje zaświadczenie potwierdzające uzyskanie kompetencji do pełnienia funkcji koordynatora usług asystencji osobistej.

Rozdział 4

Szkolenie doradców wzajemnych

§ 18. Szkolenie doradców wzajemnych ma na celu przygotowanie uczestników do udzielania profesjonalnego doradztwa wzajemnego (peer counseling), wspierającego osoby z niepełnosprawnościami w zakresie niezależnego życia i korzystania z usług asystencji osobistej.

§ 19. 1. Szkolenie obejmuje 40 godzin dydaktycznych, w tym:

- 1) 20 godzin zajęć teoretycznych,
 - 2) 20 godzin zajęć praktycznych (warsztaty, scenki, symulacje, studia przypadków).
2. Jedna godzina szkolenia wynosi 60 minut.
3. Szkolenie może odbywać się w podziale na 5 części.
4. W trakcie każdej części szkolenia przysługują:
- 1) dwie przerwy kawowe po 10 minut;
 - 2) jedna przerwa obiadowa trwająca 45 minut.

5. Szkolenie odbywa się w formie stacjonarnej lub zdalnej – z uwzględnieniem potrzeb uczestników.

§ 20. Program szkolenia obejmuje w szczególności:

- 1) standardy asystencji osobistej;
- 2) Konwencję o prawach osób z niepełnosprawnościami;
- 3) komunikację interpersonalną, w tym aktywne słuchanie i techniki komunikacji alternatywnej;
- 4) podstawy coachingu i mentoringu pracy z osobami z niepełnosprawnościami;
- 5) instrument Budżet Osobisty – zasady przyznawania, zarządzania i rozliczania;
- 6) kompetencje samorzecznicze i praca rzecznicza na rzecz zmian społecznych i systemowych;
- 7) etykę doradcy wzajemnego;
- 8) radzenie sobie z emocjami i sytuacjami trudnymi w pracy doradcy wzajemnego.

§ 21. Minimum programowe dla szkolenia doradców wzajemnych zawiera następujące moduły tematyczne oraz liczbę godzin przeznaczonych na ich realizację:

- 1) Moduł 1 – Wprowadzenie do doradztwa wzajemnego (peer counseling) – 2 godziny;
- 2) Moduł 2 – Konwencja o prawach osób z niepełnosprawnościami i podejście prawno-człowiecze – 4 godziny;
- 3) Moduł 3 – Standardy asystencji osobistej i instrument Budżet Osobisty – 6 godzin;
- 4) Moduł 4 – Techniki coachingowe i mentoringowe w doradztwie wzajemnym – 5 godzin;
- 5) Moduł 5 – Etyka doradcy wzajemnego – 2 godziny;
- 6) Moduł 6 – Samorzecznictwo i rzecznictwo systemowe – 2 godziny;
- 7) Moduł 7 – Organizacja i prowadzenie spotkań doradczych (praktyka) – 2 godziny;
- 8) Moduł 8 – Organizacja i prowadzenie spotkań doradczych (praktyka) – 2 godziny;
- 9) Moduł 9 – Radzenie sobie ze stresem – 2 godziny;
- 10) Moduł 10 – Zaliczenie szkolenia i superwizja próbna – 2 godziny.

§ 22. 1. W ramach Modułu 1 – Podstawy prawne i ideowe asystencji osobistej są realizowane następujące zagadnienia:

- 1) Konwencja o prawach osób z niepełnosprawnościami;
- 2) model niezależnego życia;
- 3) różnice między asystencją osobistą a usługami opiekuńczymi.

2. W ramach Modułu 2 – Rola i zadania koordynatora asystencji osobistej są realizowane następujące zajęcia:

- 1) obowiązki i zakres odpowiedzialności koordynatora asystencji osobistej;
- 2) współpraca z użytkownikami, asystentami osobistymi i innymi podmiotami (realizator, doradcy wzajemni itp.).

3. W ramach Modułu 3 – Zarządzanie usługą asystencji osobistej – dokumentowanie i planowanie usług są realizowane następujące zajęcia:

- 1) rekrutacja, wdrożenie, planowanie pracy asystentów osobistych;
- 2) monitorowanie świadczenia asystencji osobistej i reagowanie na nieobecności asystentów osobistych:
 - a) metody monitoringu,
 - b) dokumentowanie godzin, działań, nieobecności,
 - c) rozpoznawanie nieprawidłowości,
 - d) interwencja: ścieżka działania koordynatora, zmiana asystenta osobistego);
- 3) elementy niezbędne w kontrakcie (prawa, obowiązki, zasady współpracy);
- 4) proces współtworzenia kontraktu: udział użytkownika i asystenta osobistego;
- 5) przykłady kontraktów, wzory adaptacji do potrzeb użytkownika;
- 6) kontrakt jako narzędzie planowania i zarządzania;
- 7) obsługa raportowania i systemu teleinformatycznego – praktyczne przygotowanie do wspierania użytkowników i asystentów osobistych w zakresie sprawozdawczości.

4. W ramach Modułu 4 – Komunikacja, rozwiązywanie konfliktów, etyka są realizowane następujące zajęcia:

- 1) komunikacja wspierająca i empatyczna z użytkownikiem;
- 2) zasady budowania zaufania;
- 3) mediacje i rozwiązywanie konfliktów w relacjach użytkownik – asystent osobisty – koordynator;
- 4) aspekty etyczne w zarządzaniu asystencją osobistą.

5. W ramach Modułu 5 – Wsparcie i doradztwo wzajemne w asystencji osobistej są realizowane następujące zajęcia:

- 1) pojęcie wsparcia wzajemnego i doradztwa wzajemnego;
- 2) cele, zasady, formy wsparcia peer support;
- 3) rola koordynatora w kierowaniu użytkownika do doradcy wzajemnego;
- 4) współpraca z organizacjami doradców wzajemnych.

6. W ramach Modułu 6 – Ewaluacja i jakość usług asystencji osobistej są realizowane następujące zajęcia:

- 1) cele i rodzaje ewaluacji;
- 2) metody monitorowania jakości – narzędzia zbierania opinii (ankiety, rozmowy, obserwacje;
- 3) wdrażanie zmian w oparciu o wyniki ewaluacji;
- 4) rola superwizji.

7. W ramach Modułu 7 – Organizacja i prowadzenie spotkań doradczych (praktyka) są realizowane następujące zajęcia:

- 1) rodzaje spotkań doradczych;
 - a) indywidualne i grupowe sesje doradcze,
 - b) spotkania wstępne, realizowane przed przygotowaniem autodiagnozy,
 - c) spotkania towarzyszące realizacji usług asystencji;
- 2) przygotowanie do spotkania doradczego;
 - a) ustalanie celu i zakresu spotkania,
 - b) dobór miejsca i formy (stacjonarna, zdalna, z udziałem osoby wspierającej),
 - c) współpraca z koordynatorem asystencji osobistej w zakresie przekazywania informacji niezbędnych do przeprowadzenia spotkania;
- 3) struktura i przebieg spotkania doradczego:
 - a) otwarcie spotkania, określenie celu i zasad współpracy (czas, poufność, dobrowolność),
 - b) diagnozowanie potrzeb i oczekiwań uczestnika,
 - c) przekazywanie informacji, prowadzenie rozmowy doradczej,
 - d) wspólne ustalenie dalszych kroków i zakończenie spotkania;
- 4) tworzenie wspierającej atmosfery spotkania:
 - a) stosowanie zasad komunikacji niedyrektywnej i aktywnego słuchania,
 - b) przeciwdziałanie postawom oceniającym lub protekcjonalnym,
 - c) budowanie relacji opartych na wzajemnym szacunku, równości i uznaniu doświadczenia uczestnika,
 - d) reagowanie na trudne sytuacje emocjonalne i zapewnienie poczucia bezpieczeństwa;
- 5) zasady dokumentowania spotkań doradczych:
 - a) prowadzenie notatek z poszanowaniem poufności i ochrony danych osobowych,
 - b) formy raportowania przebiegu spotkań koordynatorowi asystencji osobistej,

c) zakres i sposób przechowywania dokumentacji doradczej.

8. W ramach Modułu 8 – Radzenie sobie ze stresem są realizowane następujące zajęcia:

- 1) źródła stresu w pracy doradcy wzajemnego;
- 2) mechanizmy radzenia sobie ze stresem;
- 3) granice zaangażowania i dbanie o siebie;
- 4) zasoby wsparcia dla doradców wzajemnych:
 - a) rola koordynatora asystencji osobistej,
 - b) dostępne formy wsparcia psychologicznego i superwizyjnego,
 - c) sytuacje wymagające konsultacji z innym specjalistą.

§ 23. 1. Szkolenie dla doradców wzajemnych mogą prowadzić osoby, które spełniają łącznie następujące warunki:

- 1) posiadają wykształcenie wyższe w zakresie pedagogiki, pracy socjalnej, zdrowia publicznego, prawa lub nauk pokrewnych;
- 2) co najmniej trzyletnie doświadczenie zawodowe w obszarze pracy z osobami z niepełnosprawnościami lub w obszarze niezależnego życia;
- 3) przeprowadziły co najmniej 50 godzin dydaktycznych szkoleń z zakresu niepełnosprawności lub doradztwa społecznego;
- 4) znają standardy asystencji osobistej i instrumentu Budżetu Osobistego.

2. W szkoleniu mogą brać udział również osoby z niepełnosprawnościami jako współprowadzący, jeżeli posiadają doświadczenie w peer counseling i zostały przygotowane do pełnienia roli trenera.

§ 24. Szkolenie może być prowadzone w formie stacjonarnej lub zdalnej.

§ 25. 1. Podmiot realizujący asystencję osobistą (organizator szkolenia) jest odpowiedzialny za organizację i dokumentowanie szkolenia i wydawanie zaświadczeń jego ukończenia.

2. Organizator szkolenia zapewnia:

- 1) program szkolenia zgodnego z zakresem określonym w rozporządzeniu;
- 2) kadrę szkoleniową spełniającą wymagania określone w § 23 ust. 1;
- 3) odpowiednie warunki lokalowe oraz techniczne do realizacji szkolenia;
- 4) materiały szkoleniowe dla uczestników szkolenia (konspekt szkolenia, materiały do ćwiczeń, wzory dokumentów związanych z realizacją doradztwa wzajemnego).

3. Dokumentacja szkoleniowa obejmuje:

- 1) listę obecności uczestników;
- 2) kopię zaświadczeń potwierdzających spełnienie warunków kwalifikacyjnych przez osoby prowadzące szkolenie;
- 3) program szkolenia wraz z harmonogramem zajęć;
- 4) ewaluację szkolenia (ankieta szkoleniowa) wypełnianą przez uczestników po jego zakończeniu.

§ 26. Zaświadczenie o ukończeniu szkolenia doradcy wzajemnego zawiera:

- 1) imię i nazwisko uczestnika;
- 2) nazwę podmiotu realizującego szkolenie;
- 3) daty realizacji szkolenia;
- 4) liczbę godzin szkolenia obejmującą poszczególne moduły szkoleniowe;
- 5) podpis osoby odpowiedzialnej za realizację szkolenia.

Rozdział 5

Przepis końcowy

§ 27. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

MINISTER

RODZINY, PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

Uzasadnienie

Projekt rozporządzenia wykonuje upoważnienie ustawowe zawarte w art. 42 ust. 2 ustawy z dnia o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami (Dz. U. ...).

Ustawa przewiduje konieczność określenia w akcie wykonawczym szczegółowego programu oraz wymagań dotyczących szkoleń dla:

- użytkowników usług asystencji osobistej,
- koordynatorów asystencji osobistej,
- doradców wzajemnych (peer counselors).

Wprowadzenie jednolitych standardów szkoleniowych ma na celu zapewnienie wysokiej jakości usług asystencji osobistej, ich zgodności z Konwencją ONZ o prawach osób z niepełnosprawnościami oraz modelem niezależnego życia. Rozporządzenie odpowiada również na potrzebę wsparcia kompetencji osób korzystających z asystencji osobistej i podmiotów odpowiedzialnych za jej organizację.

Projekt rozporządzenia określa:

- 1) szczegółowe programy oraz minimalny wymiar godzinowy szkoleń;
- 2) minimalne kwalifikacje osób prowadzących szkolenia.

Przewidziano odrębne programy szkoleniowe dla:

- **użytkowników asystencji osobistej** – szkolenie 8-godzinne, ukierunkowane na przygotowanie do świadomego, samodzielnego i zgodnego z indywidualnymi potrzebami korzystania z usług asystenckich;
- **koordynatorów asystencji osobistej** – szkolenie 8-godzinne, koncentrujące się na organizacji, monitorowaniu i ocenie jakości usług oraz wspieraniu współpracy między użytkownikami, asystentami i doradcami wzajemnymi;
- **doradców wzajemnych** – szkolenie 40-godzinne, łączące teorię i praktykę peer counseling, obejmujące m.in. zagadnienia samorzecznictwa, komunikacji wspierającej, radzenia sobie ze stresem oraz standardów asystencji osobistej.

Przyjęcie rozporządzenia umożliwi:

- zapewnienie spójnego systemu przygotowania wszystkich uczestników procesu świadczenia asystencji osobistej,
- wzmocnienie roli osób z niepełnosprawnościami jako świadomych decydentów w zakresie korzystania z usług asystencji osobistej,
- podniesienie kompetencji koordynatorów odpowiedzialnych za zarządzanie usługą,
- rozwój profesjonalnego doradztwa wzajemnego wspierającego niezależne życie.

Efektem regulacji będzie poprawa jakości i dostępności usług asystencji osobistej, a także wzrost satysfakcji użytkowników.

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, co zapewni czas niezbędny na przygotowanie podmiotów szkoleniowych do realizacji jego zapisów.

Projekt rozporządzenia jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia nie podlega przedstawieniu właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu.

Projekt rozporządzenia nie zawiera przepisów technicznych, w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597), w związku z tym nie podlega notyfikacji.

Projekt rozporządzenia nie zawiera wymogów nakładanych na usługodawców podlegających notyfikacji, o której mowa w art. 15 ust. 7 i art. 39 ust. 5 dyrektywy 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. dotyczącej usług na rynku wewnętrznym (Dz. Urz. UE L 376 z 27.12.2006, str. 36).

Stosownie do art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2025 r. poz. 677) w związku z § 52 ust. 1 Regulaminu pracy Rady Ministrów projekt rozporządzenia zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

Nazwa projektu Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie szkoleń użytkowników, koordynatorów asystencji osobistej oraz doradców wzajemnych Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu	Data sporządzenia 02.10.2025 r. Źródło: Upoważnienie ustawowe Nr w wykazie prac
---	--

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Ustawa przewiduje konieczność określenia w akcie wykonawczym szczegółowego programu oraz wymagań dotyczących szkoleń dla: użytkowników usług asystencji osobistej, koordynatorów asystencji osobistej, doradców wzajemnych (peer counselors).

Wprowadzenie jednolitych standardów szkoleniowych ma na celu zapewnienie wysokiej jakości usług asystencji osobistej, ich zgodności z Konwencją ONZ o prawach osób z niepełnosprawnościami oraz modelem niezależnego życia. Rozporządzenie odpowiada również na potrzebę wsparcia kompetencji osób korzystających z asystencji osobistej i podmiotów odpowiedzialnych za jej organizację.

Przyjęcie rozporządzenia umożliwi: zapewnienie spójnego systemu przygotowania wszystkich uczestników procesu świadczenia asystencji osobistej, wzmocnienie roli osób z niepełnosprawnościami jako świadomych decydentów w zakresie korzystania z usług asystencji osobistej, podniesienie kompetencji koordynatorów asystencji osobistej odpowiedzialnych za zarządzanie usługą, rozwój profesjonalnego doradztwa wzajemnego wspierającego niezależne życie.

Efektem regulacji będzie poprawa jakości i dostępności usług asystencji osobistej, a także wzrost satysfakcji użytkowników.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt
--

Projekt rozporządzenia określa: szczegółowe programy, minimalny wymiar godzinowy szkoleń oraz minimalne kwalifikacje osób prowadzących szkolenia.

Przewidziano odrębne programy szkoleniowe dla: użytkowników asystencji osobistej – szkolenie 8-godzinne, ukierunkowane na przygotowanie do świadomego, samodzielnego i zgodnego z indywidualnymi potrzebami korzystania z usług asystenckich; koordynatorów asystencji osobistej – szkolenie 8-godzinne, koncentrujące się na organizacji, monitorowaniu i ocenie jakości usług oraz wspieraniu współpracy między użytkownikami, asystentami osobistymi i doradcami wzajemnymi; doradców wzajemnych – szkolenie 40-godzinne, łączące teorię i praktykę peer counseling, obejmujące m.in. zagadnienia samorzecznictwa, komunikacji wspierającej, radzenia sobie ze stresem oraz standardów asystencji osobistej.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?
--

--

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Osoby z niepełnosprawnościami – użytkownicy ustawowej asystencji osobistej	ok. 150 tys. (docelowo)	Dane własne (szacowane m.in. na bazie danych z realizacji Programu „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej” oraz	Poprawa jakości życia, zwiększenie autonomii, dostęp do lepszego wsparcia

		proporcjonalnych danych z innych krajów realizujących asystencję osobistą)	
Koordynatorzy asystencji osobistej		Szacunki własne	Profesjonalizacja zawodu, standaryzacja kompetencji, poprawa warunków pracy
Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych w ramach Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej	1	Przepisy prawa	Możliwość monitorowania i analizowania potrzeb osób z niepełnosprawnościami, planowania polityki publicznej
Doradcy wzajemni		Szacunki własne	Uznanie roli zawodowej, rozwój programów szkoleniowych, włączenie do systemu
Instytucje publiczne (samorządy, PCPR)			Zlecanie i finansowanie usług, wdrożenie standardów jakości, planowanie polityki społecznej
Instytucje szkoleniowe			Tworzenie i wdrażanie programów szkoleniowych

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt rozporządzenia zostanie skierowany do konsultacji z następującymi podmiotami:

- organizacje pozarządowe reprezentujące osoby z niepełnosprawnościami,
- jednostki samorządu terytorialnego odpowiedzialne za realizację usług asystencji osobistej,
- stowarzyszenia i organizacje działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami,
- partnerzy społeczni i instytucje zajmujące się polityką społeczną.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z r.)		Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)
Dochody ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Wydatki ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Saldo ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Źródła finansowania													

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	
--	--

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe
--

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z r.)	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
	(dodaj/usuń)							
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
	(dodaj/usuń)							
Niemierzalne	(dodaj/usuń)							
	(dodaj/usuń)							

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Regulacja może przyczynić się do zwiększenia aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami poprzez zapewnienie odpowiedniego wsparcia asystenta osobistego, co może zwiększać dostępność kwalifikowanej siły roboczej i wpływać korzystnie na rynek pracy. Poprawa dostępu do usług asystencji osobistej i lepsze dopasowanie wsparcia do faktycznych potrzeb osób z niepełnosprawnościami może pozytywnie wpłynąć na funkcjonowanie gospodarstw domowych, w tym: • zwiększenie możliwości aktywności zawodowej i edukacyjnej członków rodziny, • poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnościami, • redukcja kosztów związanych z koniecznością korzystania z nieformalnej opieki lub dodatkowych usług wsparcia.
--	--

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

☒ nie dotyczy	
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.	☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy

Komentarz:

9. Wpływ na rynek pracy

Brak wpływu

10. Wpływ na pozostałe obszary		
☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe	☐ demografia ☐ mienie państwowe ☐ inne:	☐ informatyzacja ☐ zdrowie
Omówienie wpływu	Brak wpływu	
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego		
Rozporządzenie wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.		
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?		
Mierniki ewaluacyjne: • Liczba przeprowadzonych szkoleń (użytkowników, koordynatorów asystencji osobistej, doradców wzajemnych), • Liczba uczestników poszczególnych szkoleń, • Frekwencja/udział (%) – ile godzin, • Zgodność programu szkolenia z wymaganym zakresem tematycznym, • Liczba i profil osób prowadzących szkolenia, • Dostępność materiałów i form wsparcia (PJM, łatwy język), • Skład grup szkoleniowych (rozmiar) – czy skład grupy odpowiada wymaganiom przepisów prawa, • Realizacja przerw, warunki lokalowe i techniczne – czy szkolenie było dobrze zrealizowane.		
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)		

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA RODZINY, PRACY I POLITYKI
SPOŁECZNEJ¹⁾

z dnia

w sprawie sposobu ewaluacji świadczenia asystencji osobistej

Na podstawie art. 49 ust. 11 ustawy z dnia o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami (Dz. U. z poz.) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepis ogólny

§ 1. Rozporządzenie określa szczegółowy sposób realizacji ewaluacji świadczenia asystencji osobistej.

Rozdział 2

Zakres, metody i częstotliwość ewaluacji

§ 2. Ewaluacja ma na celu:

- 1) weryfikację, czy usługa asystencji osobistej spełnia potrzeby użytkownika;
- 2) ocenę jakości świadczonej usługi asystencji osobistej;
- 3) identyfikację obszarów wymagających poprawy;
- 4) weryfikację kompetencji i jakości pracy asystenta osobistego;
- 5) ustalenie stopnia dostosowania usługi do indywidualnych potrzeb osoby z niepełnosprawnością.

§ 3. W procesie ewaluacji ocenie podlegają:

- 1) kompetencje asystenta osobistego:
 - a) umiejętności,
 - b) profesjonalizm,
 - c) empatia i stosunek do użytkownika;

¹⁾ Minister Rodziny i Polityki Społecznej kieruje działem administracji rządowej – zabezpieczenie społeczne, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2023 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (Dz. U. poz. 2715).

- 2) dostosowanie usług do indywidualnych potrzeb użytkownika:
 - a) jakość pomocy w codziennych czynnościach,
 - b) postępowanie zgodnie z instrukcjami użytkownika;
- 3) jakość komunikacji między asystentem osobistym a użytkownikiem:
 - a) rozumienie potrzeb użytkownika,
 - b) umiejętność reagowania na problemy;
- 4) zadowolenie użytkownika z jakości świadczonych usług;
- 5) przestrzeganie ustalonego czasu świadczenia usług.

§ 4. Ewaluacja jest przeprowadzana z zastosowaniem co najmniej jednej z następujących metod:

- 1) wywiad z użytkownikiem lub osobą wspierającą;
- 2) wywiad z asystentem osobistym;
- 3) obserwacja pracy asystenta osobistego;
- 4) ankiety wypełniane przez użytkownika lub osobę wspierającą;
- 5) raporty asystentów osobistych;
- 6) protokoły sporządzane przez koordynatora asystencji osobistej.

§ 5.

1. Ankiety ewaluacji mogą być wypełniane:

- 1) w formie elektronicznej (online);
- 2) w wersji papierowej;
- 3) telefonicznie.

2. Formularze ankiet są dostępne w wersji łatwej do czytania (ETR) oraz w polskim języku migowym (PJM).

Rozdział 3

Dokumentacja i raportowanie

§ 6. 1. Koordynator asystencji osobistej sporządza protokół z ewaluacji zawierający:

- 1) dane identyfikacyjne użytkownika i asystenta osobistego;
- 2) oznaczenie kontraktu;
- 3) okres objęty ewaluacją;
- 4) wnioski dotyczące jakości usługi oraz ewentualnych dodatkowych potrzeb wsparcia.

2. Dane z ewaluacji dokumentowane są w systemie teleinformatycznym, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy. W systemie zamieszcza się:

- 1) ankiety użytkowników;
- 2) raporty asystentów osobistych;
- 3) protokoły koordynatorów asystencji osobistej.

§ 7. Użytkownicy powinni wypełniać ankiety samodzielnie. W przypadku braku takiej możliwości mogą korzystać ze wsparcia osoby wspierającej, z wyłączeniem asystenta osobistego.

§ 8. 1. Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych na podstawie danych z systemu:

- 1) dokonuje analizy jakości usług asystencji osobistej;
- 2) wskazuje nieprawidłowości;
- 3) proponuje działania naprawcze.

2. Informacje z analiz, o których mowa w ust. 1 pkt 1, przekazywane są właściwemu wojewodzie w postaci elektronicznej.

Rozdział 4

Przepis końcowy

§ 9. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

MINISTER

RODZINY, PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

Uzasadnienie

Projekt rozporządzenia został opracowany na podstawie art. 49 ust. 11 ustawy z dnia o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami (Dz. U. ...). Ustawa nakłada na ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego obowiązek określenia w drodze aktu wykonawczego szczegółowego sposobu realizacji ewaluacji świadczenia asystencji osobistej.

Rozporządzenie ma na celu wprowadzenie jednolitych zasad oceny jakości i skuteczności usług asystencji osobistej na terenie całego kraju. Wprowadzenie spójnego systemu ewaluacji jest niezbędne dla:

- zapewnienia porównywalności wyników pomiędzy poszczególnymi podmiotami realizującymi usługę,
- zagwarantowania użytkownikom realnego wpływu na jakość i sposób świadczenia usług,
- stworzenia mechanizmów wczesnego wykrywania nieprawidłowości i umożliwienia wdrażania działań naprawczych,
- budowania wiedzy niezbędnej do dalszego doskonalenia systemu asystencji osobistej i jego dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Projektowane przepisy wpisują się w zobowiązania Rzeczypospolitej Polskiej wynikające z ratyfikacji Konwencji ONZ o prawach osób z niepełnosprawnościami, w szczególności w zakresie zapewnienia dostępności, niezależnego życia oraz pełnego udziału osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym.

2. Zakres regulacji

Projekt rozporządzenia obejmuje trzy główne obszary regulacyjne:

a) cele i zakres ewaluacji

Ewaluacja ma na celu:

- weryfikację, czy usługa asystencji osobistej jest realizowana zgodnie z ustawą oraz kontraktem,
- ocenę jakości pracy asystentów osobistych,
- ustalenie stopnia dostosowania wsparcia do indywidualnych potrzeb użytkownika,
- identyfikację obszarów wymagających poprawy,
- ocenę satysfakcji użytkowników.

W ramach ewaluacji oceniane są m.in.: kompetencje asystenta (umiejętności, profesjonalizm, empatia), jakość komunikacji między asystentem osobistym a użytkownikiem, dostosowanie usług do indywidualnych potrzeb oraz przestrzeganie ustalonych ram czasowych świadczenia usług.

b) metody i częstotliwość

Projekt przewiduje stosowanie zróżnicowanych metod ewaluacji, takich jak wywiady, obserwacja pracy, ankiety, raporty oraz protokoły koordynatorów. Ewaluacja jest przeprowadzana nie rzadziej niż raz na 3 miesiące. Szczególną uwagę położono na zapewnienie dostępności narzędzi ewaluacyjnych – przewidziano możliwość korzystania z ankiet w wersji elektronicznej, papierowej i telefonicznej, a także w wersji łatwej do czytania (ETR) i w polskim języku migowym (PJM).

c) dokumentacja i raportowanie

Wyniki ewaluacji są dokumentowane przez koordynatora asystencji osobistej w formie protokołu, który zawiera podstawowe informacje identyfikacyjne, okres objęty oceną oraz wnioski i rekomendacje. Dane są następnie wprowadzane do centralnego systemu teleinformatycznego obejmującego ankiety użytkowników, raporty asystentów oraz protokoły koordynatorów asystencji osobistej. Na podstawie zgromadzonych danych Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych dokonuje analiz jakości usług, identyfikuje nieprawidłowości oraz proponuje działania naprawcze, przekazując odpowiednie informacje wojewodom.

Wejście w życie rozporządzenia

Projekt przewiduje wejście w życie rozporządzenia po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Projekt rozporządzenia jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia nie podlega przedstawieniu właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu.

Projekt rozporządzenia nie zawiera przepisów technicznych, w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597), w związku z tym nie podlega notyfikacji.

Projekt rozporządzenia nie zawiera wymogów nakładanych na usługodawców podlegających notyfikacji, o której mowa w art. 15 ust. 7 i art. 39 ust. 5 dyrektywy 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. dotyczącej usług na rynku wewnętrznym (Dz. Urz. UE L 376 z 27.12.2006, str. 36).

Stosownie do art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2025 r. poz. 677) w związku z § 52 ust. 1 Regulaminu pracy Rady Ministrów projekt rozporządzenia zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

Nazwa projektu Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie ewaluacji świadczenia asystencji osobistej Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki społecznej Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu	Data sporządzenia Źródło: Upoważnienie ustawowe Nr w wykazie prac
--	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Brak jednolitych standardów oceny jakości usług asystencji osobistej powoduje, że ewaluacja jest realizowana w sposób niejednolity, a dane nie są porównywalne. Utrudnia to weryfikację jakości usług, identyfikowanie problemów i wdrażanie działań naprawczych.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Projekt rozporządzenia wprowadza jednolite metody i narzędzia ewaluacji, zakres informacji podlegających ocenie oraz obowiązek dokumentowania wyników w systemie teleinformatycznym.

Efekty:

- spójny system monitorowania jakości usług w skali kraju,
- wzmocnienie roli użytkowników jako podmiotów oceny,
- bieżące korygowanie nieprawidłowości,
- lepsze planowanie i rozwój usług.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Szwecja – usługi personal assistance podlegają systematycznej ocenie jakości przez gminy, a dane trafiają do centralnych rejestrów.

Niemcy – funkcjonuje system ewaluacji usług opiekuńczych i asystenckich prowadzony przez instytucje ubezpieczeniowe, z obowiązkowym udziałem użytkowników.

Hiszpania – stosuje się zintegrowane narzędzia ewaluacji jakości usług społecznych, uwzględniające satysfakcję użytkowników.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Osoby z niepełnosprawnościami – użytkownicy ustawowej asystencji osobistej	ok. 150 tys. (docelowo)	Dane własne (szacowane m.in. na bazie danych z realizacji Programu „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej” oraz proporcjonalnych danych z innych krajów realizujących asystencję osobistą)	Główni adresaci regulacji
Asystenci osobiści – osoby świadczące asystencję osobistą (zarówno w ramach asystencji ustawowej jak i asystencji programowej)	ok. 225 tys.	Dane własne (szacowane m.in. na bazie danych z realizacji Programu „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej” oraz proporcjonalnych danych z innych krajów realizujących asystencję osobistą)	Ewaluacja ich pracy
Koordynatorzy asystencji osobistej			Przeprowadzenie ewaluacji asystencji osobistej
Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych w ramach Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki	1,7 tys.	Dane własne (szacowane m.in. na bazie danych z realizacji Programu „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej” oraz	Nadzór nad prawidłowością ewaluacji w ramach nadzoru

Społecznej				proporcjonalnych danych z innych krajów realizujących asystencję osobistą)									
(dodaj/usuń)													
5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji													
Projekt zostanie poddany konsultacjom publicznym z udziałem: • organizacji reprezentujących osoby z niepełnosprawnościami, • organizacji pozarządowych realizujących usługi asystencji osobistej, • jednostek samorządu terytorialnego, • instytucji naukowych.													
6. Wpływ na sektor finansów publicznych													
(ceny stałe z r.)		Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)
Dochody ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Wydatki ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Saldo ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Źródła finansowania													
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń		Wejście w życie proponowanych rozwiązań nie spowoduje dodatkowych kosztów dla sektora finansów publicznych, w tym dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz pozostałych jednostek sektora finansów publicznych.											
7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe													
Skutki													
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)					
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z r.)	duże przedsiębiorstwa												
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw												
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe												
	(dodaj/usuń)												
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Brak wpływu											
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Przedmiotowy projekt nie określa zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej, w związku z czym odstąpiono od analiz i oceny przewidywanych skutków społeczno-gospodarczych, wskazanych w art. 66 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2025 r. poz. 1480).											

	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Wejście w życie projektowanego rozporządzenia nie będzie miało wpływu na rodzinę, obywateli oraz gospodarstwa domowe, w tym osoby z niepełnosprawnością i starsze.
	(dodaj/usuń)	
Niemierzalne	(dodaj/usuń)	
	(dodaj/usuń)	
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Brak istotnego wpływu; rozporządzenie nie nakłada obowiązków na przedsiębiorców.	

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

☒ nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.	☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy

Komentarz:

9. Wpływ na rynek pracy

Brak wpływu

10. Wpływ na pozostałe obszary

☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe	☐ demografia ☐ mienie państwowe ☐ inne:	☐ informatyzacja ☐ zdrowie
--	--	---

Omówienie wpływu	Brak wpływu
------------------	-------------

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Rozporządzenie wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Ewaluacja regulacji nastąpi w cyklach rocznych, poprzez:

- liczbę przeprowadzonych ewaluacji w systemie,
- odsetek użytkowników, którzy wypełnili ankiety,
- poziom satysfakcji użytkowników (min. 70% zadowolonych),
- liczbę wykrytych i skorygowanych nieprawidłowości.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA RODZINY, PRACY I
POLITYKI SPOŁECZNEJ¹⁾

z dnia

w sprawie wzoru kontraktu o świadczenie asystencji osobistej

Na podstawie art. 76 ustawy z dnia ... o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami (Dz. U. ...) zarządza się, co następuje:

- § 1. Ustala się wzór kontraktu o świadczenie usług asystencji osobistej.
- § 2. Wzór kontraktu stanowi załącznik do rozporządzenia.
- § 3. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

MINISTER
RODZINY, PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

¹⁾ Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej kieruje działem administracji rządowej – zabezpieczenie społeczne, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2023 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (Dz. U. poz. 2715).

WZÓR

KONTRAKT NR

o świadczenie asystencji osobistej

zawarty w systemie teleinformatycznym, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia ...
o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami (Dz. U.), w dniu (data) ... r.
w (miejscowość) pomiędzy:

1.(wpisać imię i nazwisko osoby z niepełnosprawnością uprawnionej
do usługi), numer PESEL (w przypadku braku podać numer dokumentu tożsamości)
....., zamieszkałym w (adres zamieszkania),
posiadającym prawo do korzystania z asystencji osobistej przyznane wpisać przez..... (podać
nazwę organu), na podstawie decyzji (podać numer decyzji) z dnia ... obowiązującej do
dnia ...,

będącym **Użytkownikiem**,

a

2.(wpisać nazwę realizatora), numer wpisu do Rejestru realizatorów:
....., dane członków organu zarządzającego (w przypadku braku podać numer
NIP), z siedzibą w (wpisać siedzibę i
adres), posiadającym prawo do organizowania i realizowania asystencji osobistej przyznane
przez..... (podać nazwę organu), na podstawie decyzji (podać numer decyzji) z dnia
.... obowiązującej do dnia ...,

będącym **Realizatorem**,

a

3.....(wpisać imię i nazwisko asystenta osobistego) numer PESEL:
....., zamieszkałym/ą w (wpisać adres zamieszkania)
....., wpisanym do rejestru asystentów osobistych i kandydatów
na asystentów, prowadzonego przez (wpisać nazwę organu
prowadzącego rejestr), w dniu ...,

będącym **Asystentem osobistym**

– zwanymi dalej „Stronami”.

§ 1. Przedmiotem Kontraktu jest świadczenie usług asystencji osobistej przez Asystenta osobistego na rzecz Użytkownika, zgodnie z decyzją o przyznaniu asystencji osobistej i zgodnie z zakresem obowiązków wskazanym w Kontrakcie.

§ 2. 1. Asystent osobisty zobowiązuje się do realizacji asystencji osobistej zgodnie z indywidualnymi potrzebami Użytkownika, wskazanymi w załączniku do Kontraktu.

2. Realizator zapewnia organizację i nadzór nad świadczeniem asystencji osobistej.

3. Realizator, za zgodą Użytkownika zleca, a Asystent osobisty zobowiązuje się osobiście wykonać usługę asystencji osobistej według określonych zasad, zawartych w Kontrakcie i w załączniku do Kontraktu, na rzecz Użytkownika.

4. Za świadczenie asystencji osobistej Realizator zapłaci Asystentowi osobistemu wynagrodzenie na zasadach określonych w Kontrakcie.

§ 3. 1. Asystencja osobista obejmuje wsparcie Użytkownika w życiu codziennym zgodnie z przepisami ustawy z dnia ... o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami, zasadami wynikającymi z Kontraktu oraz zasadami współżycia społecznego.

2. Asystent osobisty wspiera Użytkownika zgodnie z instrukcjami Użytkownika i dba o jego bezpieczeństwo i komfort.

3. Indywidualny zakres czynności i działań wykonywanych przez Asystenta osobistego na rzecz Użytkownika jest określony w załączniku do Kontraktu.

4. W przypadku gdy zachodzi potrzeba, aby Asystent osobisty wykonywał czynności inne niż określone w załączniku, wymagana jest zgoda Realizatora, Asystenta osobistego i Użytkownika.

§ 4. 1. Asystent osobisty realizuje tylko takie czynności, których bez dostępu do asystencji osobistej Użytkownik nie może wykonywać na równi z innymi osobami.

2. Asystent osobisty nie wykonuje:

- 1) czynności zagrażających życiu, zdrowiu lub bezpieczeństwu Użytkownika, Asystenta osobistego lub innych osób;
- 2) czynności niezgodnych z obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej prawem lub zasadami współżycia społecznego.

3. Asystent osobisty może odmówić:

- 1) zrobienia zakupów towarów innych niż produkty niezbędne do życia codziennego, bez obecności Użytkownika;

- 2) podania Użytkownikowi nielegalnych substancji psychoaktywnych, takich jak narkotyki czy dopalacze;
- 3) zastosowania produktów służących utrzymaniu higieny osobistej, w tym kosmetyków, niezgodnie z ich przeznaczeniem;
- 4) innych, na które umówiły się Strony (*tu wpisać nazwy czynności – zapis opcjonalny*);
- 5) użyczenia Użytkownikowi pieniędzy lub rzeczy stanowiących własność Asystenta osobistego.

4. W przypadku, gdy okoliczności, o których mowa w ust. 3, mają charakter uporczywy i długotrwały, bądź gdy powodują zagrożenie zdrowia, życia lub bezpieczeństwa Użytkownika, Użytkownikowi i Realizatorowi przysługuje prawo rozwiązania Kontraktu ze skutkiem natychmiastowym (bez zachowania okresu wypowiedzenia).

§ 5. 1. Strony wskazują, że asystencja osobista będzie realizowana na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w szczególności w miejscu zamieszkania Użytkownika i jego otoczeniu lokalnym oraz we wszystkich miejscach, w których realizuje on czynności wskazane w § 3.

2. Jeżeli skończy się czas umówiony na wykonywanie czynności w ramach jednorazowej usługi, a Użytkownik nie jest w miejscu docelowym lub potrzeba Użytkownika nie została zrealizowana, Asystent osobisty i Użytkownik wspólnie podejmują decyzję o sposobie zakończenia czynności asystenckich przez:

- 1) towarzyszenie Użytkownikowi do celu podróży Użytkownika, a jeśli nie jest to możliwe, towarzyszeniu Użytkownikowi co najmniej do miejsca, w którym Użytkownik będzie miał zapewnione wsparcie innych osób lub
- 2) zawiadomienie wybranej przez Użytkownika osoby o fakcie zakończenia czynności asystenckich i wskazaniu aktualnego miejsca pobytu Użytkownika.

3. W sytuacji wskazanej w ust. 2 pkt 1 czas trwania usługi asystencji ulega przedłużeniu.

§ 6. 1. Kontrakt zostaje zawarty na okres od do, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Kontrakt może się zakończyć wcześniej, jeżeli Użytkownik wykorzysta miesięczną liczbę godzin przyznaną na mocy decyzji ... (podać numer) w każdym miesiącu przypadającym w okresie obowiązywania decyzji.

3. Maksymalna miesięczna liczba godzin Asystencji osobistej w ramach niniejszego Kontraktu wynosi (*należy wpisać liczbę godzin*), zgodnie z decyzją Zespołu do spraw ustalenia prawa do asystencji osobistej.

4. Szczegółowe ustalenie harmonogramu Asystencji osobistej w danym miesiącu należy do Asystenta osobistego i Użytkownika.

5. Asystencja osobista świadczona będzie w miejscu zamieszkania Użytkownika lub w innych miejscach związanych z jego codziennym funkcjonowaniem.

§ 7. 1. Wynagrodzenie Asystenta osobistego za godzinę świadczenia asystencji osobistej Użytkownikowi, tj. stawka godzinowa brutto wynosi ... zł.

2. Wynagrodzenie Asystenta osobistego będzie rozliczane po zakończeniu każdego miesiąca kalendarzowego.

3. Wynagrodzenie wypłacane będzie do dnia każdego miesiąca na wyodrębniony rachunek bankowy Asystenta osobistego.

4. Płatność dokonywana będzie przez Realizatora.

§ 8. Asystent ma prawo do udziału w szkoleniach specjalistycznych, zgodnie z zakresem określonym przez Realizatora.

§ 9. Szczegółowy zakres czynności świadczonych przez Asystenta osobistego określony jest w załączniku do Kontraktu.

§ 10. W przypadku czasowej niezdolności Asystenta osobistego do świadczenia usług, sposób organizacji zastępstwa określa Realizator w porozumieniu z Użytkownikiem.

§ 11. Strony zobowiązują się do zachowania poufności informacji uzyskanych w związku z realizacją Kontraktu.

§ 12. Użytkownik zobowiązuje się do zwrotu Asystentowi osobistemu dodatkowych kosztów związanych z realizacją asystencji osobistej, które wynikają z konieczności realizacji przez Asystenta osobistego wsparcia w określonym czasie i miejscu. Koszty te dotyczą w szczególności:

- 1) biletów wstępu na wydarzenia kulturalne, sportowe, rekreacyjne, integracyjne, w których asystent osobisty uczestniczy wspólnie z Użytkownikiem;
- 2) biletów komunikacji publicznej, z której korzysta Asystent osobisty i Użytkownik jednocześnie.

§ 13. 1. Na czas trwania Kontraktu Realizator i Asystent osobisty są upoważnieni do przetwarzania danych osobowych Użytkownika w zakresie niezbędnym do realizacji Kontraktu, na co Użytkownik wyraża zgodę.

2. Realizator i Asystent osobisty zobowiązują się do:

- 1) bezterminowego zachowania w tajemnicy treści danych osobowych, do których uzyskali dostęp przy realizacji Kontraktu oraz zabezpieczenia przed udostępnieniem tych danych osobom nieupoważnionym zgodnie z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa;
- 2) zachowania szczególnej staranności przy przetwarzaniu danych w celu ochrony interesów Użytkownika oraz dołożenia wszelkich starań, aby dane osobowe Użytkownika nie zostały ujawnione w wyniku niedopatrzenia lub błędu Realizatora lub Asystenta osobistego.

§ 14. 1. Kontrakt może zostać rozwiązany:

- 1) z zachowaniem okresu wypowiedzenia, zgodnie z art. 71 ust. 1;
- 2) bez zachowania okresu wypowiedzenia w przypadkach wskazanych w art. 72;
- 3) z upływem czasu, na który Kontrakt został zawarty.

2. Oświadczenie o wypowiedzeniu lub rozwiązaniu Kontraktu ze skutkiem natychmiastowym wymaga formy elektronicznej i złożenia w systemie teleinformatycznym. .

3. Każde wypowiedzenie lub rozwiązanie Kontraktu wymaga uzasadnienia.

4. Kontrakt wygasa z chwilą śmierci Użytkownika lub Asystenta osobistego.

5. W przypadku rozwiązania Kontraktu, Asystentowi osobistemu przysługuje wyłącznie wynagrodzenie za wykonane dotychczas usługi.

6. Asystent nie może dochodzić roszczeń wynikających z art. 746 § 1 Kodeksu cywilnego, poza wynagrodzeniem, o którym mowa ust. 5.

§ 15. 1. Użytkownik Realizator i Asystent osobisty ustalają preferowany sposób bieżącej komunikacji w ramach Asystencji osobistej (*należy wybrać min. 2 sposoby komunikacji oraz wpisać dane kontaktowe*)

- 1) telefoniczna: Użytkownik – (nr tel.); Asystent osobisty – (nr tel.);
- 2) mailowa: Użytkownik – (e-mail), Asystent osobisty – (e-mail);
- 3) komunikator internetowy: (podać nazwę);
- 4) inna(wymienić jaka).

2. W razie zagrożenia życia, zdrowia lub innej pilnej potrzeby Użytkownika osobami wskazanymi do kontaktu dla Realizatora i Asystenta osobistego są:

- 1)(podać imię, nazwisko i telefon pierwszej osoby, do której należy zadzwonić);
- 2)(podać imię, nazwisko i telefon drugiej osoby, do której należy zadzwonić).

3. W razie potrzeby Asystent osobisty ma obowiązek zawiadomić osobę wskazaną przez Użytkownika.

§ 16. 1. W sprawach nieuregulowanych Kontraktem zastosowanie mają przepisy Kodeksu cywilnego, w szczególności przepisy o umowie zlecenia.

2. Wszelkie zmiany niniejszego Kontraktu wymagają formy elektronicznej w systemie teleinformatycznym, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia ... o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami.

3. Załącznikiem do niniejszego Kontraktu jest Indywidualny zakres czynności Asystenta osobistego.

4. Strony zobowiązują się niezwłocznie przekazywać informacje w razie wystąpienia zmian lub okoliczności, które mają wpływ na realizację Kontraktu i jego rozliczanie.

5. Kontrakt został zawarty w systemie teleinformatycznym, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia ... o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami i opatrzony kwalifikowanymi podpisami elektronicznymi (lub równoważnymi).

.....

podpis Asystenta Osobistego

.....

podpis Użytkownika

.....

podpis Realizatora

Indywidualny zakres czynności Asystenta osobistego

Imię i nazwisko Użytkownika:

Imię i nazwisko Asystenta osobistego:

Na podstawie indywidualnych potrzeb Użytkownika określa się następujący zakres czynności wykonywanych przez Asystenta osobistego:

- 1)
- 2)
- 3)

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie stanowi realizację upoważnienia zawartego w art. 76 ustawy z dnia ... o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami.

Rozporządzenie wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Projekt rozporządzenia nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia nie podlega obowiązkowi przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt rozporządzenia nie będzie miał wpływu na działalność mikro-, małych i średnich przedsiębiorców.

Projekt rozporządzenia nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597) i w związku z tym nie podlega procedurze notyfikacji.

Projekt rozporządzenia nie wywiera wpływu na obszar danych osobowych. W związku z tym, nie przeprowadzono oceny skutków ochrony danych osobowych, o której mowa w art. 35 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1, z późn. zm.).

Projekt aktu nie zawiera wymogów nakładanych na usługodawców podlegających notyfikacji, o której mowa w art. 15 ust. 7 i art. 39 ust. 5 dyrektywy 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. dotyczącej usług na rynku wewnętrznym (Dz. Urz. UE L 376 z 27.12.2006, str. 36).

Nie ma możliwości podjęcia alternatywnych w stosunku do projektu rozporządzenia środków umożliwiających osiągnięcie zamierzonego celu.

Nazwa projektu Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie wzoru kontraktu o świadczenie asystencji osobistej Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu	Data sporządzenia Źródło: Upoważnienie ustawowe Nr w wykazie prac
--	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Brak jednolitego, obowiązującego wzoru kontraktu o świadczenie usług asystencji osobistej, który zapewniałby przejrzystość i bezpieczeństwo prawne stron.

Ustawa o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami stwarza ramy prawne dla świadczenia tej usługi w sposób systemowy, oparty na prawie podmiotowym. Jednak do efektywnego wdrożenia przepisów niezbędne jest uregulowanie wzoru kontraktu zawieranego przez pomiędzy użytkownikiem, realizatorem i asystentem osobistym.

Wprowadzenie obowiązkowego, jednolitego wzoru kontraktu, zawierającego kluczowe elementy wynikające z ustawy powinno wpłynąć na zwiększenie przejrzystości i bezpieczeństwa prawnego wszystkich stron usługi asystencji osobistej.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Rozporządzenie ustanawia elementy wzoru kontraktu na poziomie krajowym.

Zawieranie kontraktów według tego wzoru będzie się odbywać w systemie teleinformatycznym, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami.

Szczegółowa treść kontraktu uzupełniona będzie indywidualnym zakresem czynności asystenta osobistego, stanowiącym załącznik do kontraktu.

Oczekuje się jednolitego podejścia do zawierania i realizacji kontraktów oraz ułatwienia pracy organom przyznającym usługę oraz eliminacji rozbieżności w praktykach.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Osoby z niepełnosprawnościami – użytkownicy ustawowej asystencji osobistej	ok. 150 tys. (docelowo)	Dane własne (szacowane m.in. na bazie danych z realizacji Programu „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej” oraz proporcjonalnych danych z innych krajów realizujących asystencję osobistą)	
Asystenci osobiści – osoby świadczące asystencję osobistą (zarówno w ramach asystencji ustawowej jak i asystencji programowej)	ok. 225 tys.	Dane własne (szacowane m.in. na bazie danych z realizacji Programu „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej” oraz proporcjonalnych danych z innych krajów realizujących asystencję osobistą)	
Realizatorzy			

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt zostanie poddany konsultacjom publicznym z udziałem:

- organizacji reprezentujących osoby z niepełnosprawnościami,
- organizacji pozarządowych realizujących usługi asystencji osobistej,

• jednostek samorządu terytorialnego, • instytucji naukowych.													
6. Wpływ na sektor finansów publicznych													
(ceny stałe z r.)		Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)
Dochody ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Wydatki ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Saldo ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Źródła finansowania													
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń		Wejście w życie proponowanych rozwiązań nie spowoduje dodatkowych kosztów dla sektora finansów publicznych, w tym dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz pozostałych jednostek sektora finansów publicznych.											
7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe													
		Skutki											
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)					
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z r.)	duże przedsiębiorstwa												
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw												
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe												
	(dodaj/usuń)												
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Brak wpływu											
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Przedmiotowy projekt nie określa zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej, w związku z czym odstąpiono od analiz i oceny przewidywanych skutków społeczno-gospodarczych, wskazanych w art. 66 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2025 r. poz. 1480).											
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Wejście w życie projektowanego rozporządzenia nie będzie miało wpływu na rodzinę, obywateli oraz gospodarstwa domowe, w tym osoby z niepełnosprawnością i starsze.											
	(dodaj/usuń)												
Niemierzalne	(dodaj/usuń)												
	(dodaj/usuń)												

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń		Brak istotnego wpływu; rozporządzenie nie nakłada obowiązków na przedsiębiorców.	
8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu			
☒ nie dotyczy			
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).		☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy	
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:		☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.		☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy	
Komentarz:			
9. Wpływ na rynek pracy			
Brak wpływu			
10. Wpływ na pozostałe obszary			
☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe		☐ demografia ☐ mienie państwowe ☐ inne:	
		☐ informatyzacja ☐ zdrowie	
Omówienie wpływu		Brak wpływu	
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego			
Rozporządzenie wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.			
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?			
Pierwsza ewaluacja nastąpi po 12 miesiącach od dnia wejścia w życie rozporządzenia. Metody ewaluacji: ankiety i wywiady z użytkownikami, realizatorami i asystentami osobistymi; analiza kontraktów; monitoring i kontrole realizacji usług i przestrzegania kontraktu.			
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)			